

BREDA
BRENGT HET SAMEN

Begroting 2021

Gemeente Breda

BEGROTING 2021

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
Vitaal en Sociaal Breda	13
Ondernemend Breda	40
Duurzaam wonen in Breda	63
Basis op Orde in Breda	79
Organisatie en financiën van Breda	99
Overzicht indicatoren	109
Paragrafen	135
Financiële begroting 2021	188
Bijlagen	204

INLEIDING

Investeren in de stad, haar wijken, dorpen en vooral in haar inwoners is wat we in 2021 willen waarmaken. Want wat een geweldige stad hebben we toch! Het is hier buitengewoon fijn wonen, werken, leren en leven, zowel voor jong als voor oud. Dit kan niet vaak genoeg gezegd (of hier geschreven) worden. Bescheiden zijn is niet nodig. Maar genoegzaamheid geeft ons zeker geen pas. Daarom hebben we grote ambities voor Breda om nog meer kwaliteit aan de stad toe te voegen! We tellen daarvoor een paar zaken bij elkaar op: • Breda is de 9e gemeente van Nederland met ruim 186.000 inwoners; • Breda ligt gunstig als centrale knoop in het stedelijke netwerk van de Benelux en Noordwest-Europa; • Breda kent een zeer aantrekkelijk en groen woon- en leefklimaat; • Binnen Breda hebben we meer dan 100 hectare te ontwikkelen grond, een bijzondere kans om de stad te verbeteren! We hebben daarmee als stad en dorpen potentieel goud in handen en daarmee gaan we ook in 2021 aan de slag. We richten ons op het realiseren van meer werk, meer woningen en passende zorg voor elkaar. Daarin zijn we zeer ambitieus. Solide financiën en voorspelbare lastendruk zijn daarbij voor ons het uitgangspunt.

Bovenstaande tekst zal misschien herkenbaar voorkomen. Deze tekst is afkomstig uit het bestuursakkoord Lef en Liefde. Omdat dit onverminderd waar is benadrukken wij dit nog maar eens. Verschillende keuzes hebben de stad geen windeieren gelegd. Zo hebben we op veel onderwerpen co-financiering ontvangen van de provincie, het Rijk en Europa en wij zetten onverminderd in op ontwikkeling en investering in onze wijken en dorpen. Als we iets doen, doen we het graag goed, waarbij we op elke schaal iets groots doen. Neem de ontwikkelingen in Bavel waar we de komende jaren stappen willen zetten of in Princenhage waar we in een gebiedsonderzoek de volgende stap willen gaan bepalen. We investeren verder in onderwijshuisvesting voor het techniekonderwijs. Samen met de stad blijven wij nadenken over de toekomst. Zeker ook in deze bijzondere en rare tijd.

Want een bijzondere tijd is het, de stad Breda heeft ambitie en is volop in ontwikkeling. Ook juist nu, want er komt ondertussen veel op ons af. De effecten van de coronacrisis lopen door en ook in het jaar 2021 zal dit het geval zijn. Het zijn onzekere en ook moeilijke tijden voor veel mensen. Naast grote uitdagingen binnen de zorg staan ook de ondernemers in onze stad onder druk en loopt de werkloosheid op. Sectoren als de horeca, de evenementenbranche als ook onze cultuurinstellingen en creatieve makers hebben het zwaar. Extra ideeën zijn nodig om de stad er met elkaar doorheen te loodsen en nieuwe oplossingen te realiseren. Daar dragen alle Bredanaars aan bij, we zien dat veel goede initiatieven zijn ontstaan en dat geeft energie.

Wij als gemeente zijn er voor onze inwoners, gaan gestaag door met de ontwikkeling van de stad en blijven solidair aan de Bredanaars die het door de effecten van de coronacrisis extra moeilijk hebben. We maken ruimte vrij in zowel onze exploitatiebegroting als de investeringsagenda om wendbaar en weerbaar te kunnen zijn in deze periode van de coronacrisis. Juist nu willen we kunnen aansluiten bij nieuwe initiatieven en kansen die ontstaan en die bijdragen aan het verminderen van de negatieve effecten van het virus. We stellen ons open minded op, handelen snel en passend en zijn in verbinding met de partijen in de stad om samen te werken aan oplossingen. Komende periode kijken we nadrukkelijk naar de arbeidsmarkt, aansluiting van het onderwijs en ondernemerschap. Tijdig omscholen van mensen werkzaam in sectoren die hard lijden onder de coronacrisis is daarbij belangrijk om snel weer een nieuwe baan te kunnen vinden. Tegelijkertijd kijken we in de openbare ruimte of we versneld zaken kunnen oppakken. Buiten meer ruimte voor ontmoeten en bewegen is juist in deze tijd zo fijn. Het Willem-Alexanderplein in Teteringen is hiervan een mooi voorbeeld, dit plan willen we in 2021 gaan realiseren. We zetten in op het verder vergroenen en nieuwe vormen van energiegebruik. De ambitie om meer te digitaliseren zetten we vol aan, juist nu in deze corona tijd geeft het veel kansen om ons masterplan digitalisering vorm te gaan geven. We willen ruimte bieden aan Bredanaars. Ruimte om meer te genieten van alle natuur en ook het water in de stad en in de omgeving, ruimte om cultuur te ontdekken in onze stad, zowel in de buitenlucht als online. Ruimte om met anderen in contact te komen en elkaar te ontmoeten. Breda is immers een groene, grenzeloze en gastvrije stad en dat dragen we graag uit.

In 2021 maken we een start met een meerjarige aanpak “Verbeter Breda”, waarbij nieuwe sociale en ruimtelijke ontwikkelingen in de stad, zoals het havenkwartier en het Corbion terrein, nadrukkelijker verbonden worden met bestaande opgaven in minder krachtige wijken. Dit is in lijn de motie van de gemeenteraad om te komen tot een breed en meerjarig programma met kansen en ontwikkelingen die het totale gebied en haar inwoners ten goede gaat komen. In deze begroting reserveren wij zowel in de exploitatiebegroting als in de investeringsagenda ruimte om dit de komende jaren op te pakken. Hierbij kijken wij nadrukkelijk naar co-financieringsmogelijkheden die het Rijk en provincie hebben, zoals bijvoorbeeld door de aansluiting bij het rijksprogramma Leefbaarheid en Veiligheid. Ook het aanpakken van de Noordelijke Rondweg krijgt een duidelijke plek, fysieke barrières wegnemen zorgt voor nieuwe verbindingen tussen wijken. Veel aandacht in de aanpak zal uitgaan naar werk en wijk economie en in het bijzonder naar de jeugd in deze kwetsbare wijken, een initiatief als krypton geeft hen juist de mogelijkheid om talenten te ontwikkelen en te zorgen voor meer weerbaarheid van onze jongeren.

Er staan nog een aantal andere belangrijke investeringen op stapel. Grote ontwikkelingen zoals het talentencentrum, het doortrekken van de Nieuwe Mark, de doorstroomvoorziening voor dak- en thuislozen, gebiedsontwikkelingen zoals crossmark en gasthuisvelden maken van Breda een nog fijnere en leefbare stad van waarbij de broodnodige woningen en stedelijke voorzieningen worden toegevoegd. Tegelijkertijd zien we dat onze investeringsplanning van 4 jaar niet altijd passend is voor de opgave of aansluit bij andere investeringsagenda's. Neem als voorbeeld de Noordelijke rondweg. Hier zal de komende jaren flink voor moeten worden gespaard om deze investering te kunnen doen. Wij reserveren in onze investeringsagenda 10 miljoen euro. Daarnaast gaan we de systematiek wijzigen en vergelijkbaar maken aan de systematiek van het rijk.

Om zo intensief te kunnen investeren zijn echter wel keuzes nodig en die hebben we gemaakt. Het uitgangspunt is immers een structureel sluitende begroting, waarmee we onze financiële positie solide houden. We zijn daarbij realistisch. De gemeente zal op een aantal onderwerpen gaan zorgen dat er meer balans komt tussen de kosten die er voor gemaakt worden en de lasten die er bij onze inwoners voor worden weggelegd. Zo zal het tarief voor het ophalen en verwerken van al het afval meer in lijn komen met het huidige kostenniveau. We veranderen de manier van inzameling bij hoogbouw, er gaat betaald moeten worden voor het ophalen van grofvuil aan huis en het tarief zal worden aangepast. Ook gaan we de vergunningstrajecten voor evenementen in onze stad kostendekkend maken. Tegelijkertijd moet er kritisch worden gekeken hoe we onze interne processen nog beter, slimmer en sneller kunnen maken, de kosten van ons eigen ambtelijke apparaat gaan we terugdringen.

Onze sociale voorzieningen zijn en blijven er voor hen die het nodig hebben en daar gaan we het goede gesprek over aan. In het voorkomen van langdurige werkloosheid en het snel schakelen naar nieuwe kansen op de arbeidsmarkt pakken we flink door, dit is een forse opgave in deze tijden van corona. De sociale werkvoorziening zal komend jaar in de gemeentelijke organisatie worden gevoegd, deze krachtenbundeling zal hier ook aan gaan bijdragen. Een gezond Breda is wat we nastreven, dat maakt dat zo veel mogelijk mensen zich goed en gelukkig voelen in onze stad en daar zetten we vol op in. We verwachten dat er daardoor ook minder een beroep hoeft te worden gedaan op deze voorzieningen. Meer inwoners laten meedoen met activiteiten, op een goede manier thuis kunnen blijven wonen, snel een nieuwe baan vinden als je die kwijt bent geraakt, dat zijn allemaal zaken die bijdragen aan gevoel van eigenwaarde, erbij horen en ook zorgen dat we als gemeente alleen financieel moeten bijspringen in het leven van Bredanaars waar dat echt niet anders kan.

We geven ondertussen een sterk signaal af aan het Rijk, samen met andere gemeenten, dat financiële compensatie echt nodig is. Enerzijds om ons tegemoet te komen in de Wmo en de jeugdzorg, waar gemeenten uitvoering aan moeten geven met nog altijd flink minder budget dan voorheen. Anderzijds vragen we het Rijk ook om ons beter tegemoet te komen op andere onderwerpen waar er structureel te weinig geld is meegekomen, zoals de omgevingswet en de energietransitie. Ook de ontwikkelingen in het gemeentefonds voor de toekomst volgen we op de voet. We nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid, maar zoeken in het Rijk wel een betrouwbare partner om deze te kunnen blijven nemen.

We tonen met deze begroting zowel lef als liefde. Lef om door te pakken en keuzes te maken en liefde door zorgvuldig te blijven ontwikkelen samen met alle betrokken Bredanaars en door solidair te zijn met hen die het moeilijk hebben.

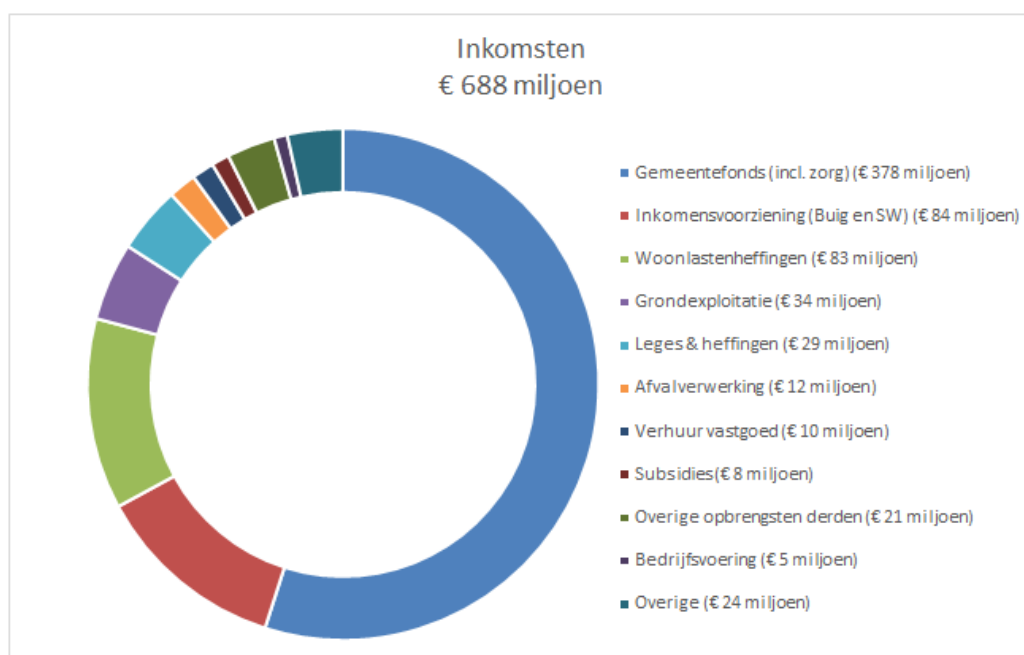
WAT BETEKENT DEZE BEGROTING VOOR DE BREDANAAR?

Een Bredanaar betaalt in 2021 aan woonlastenheffingen:

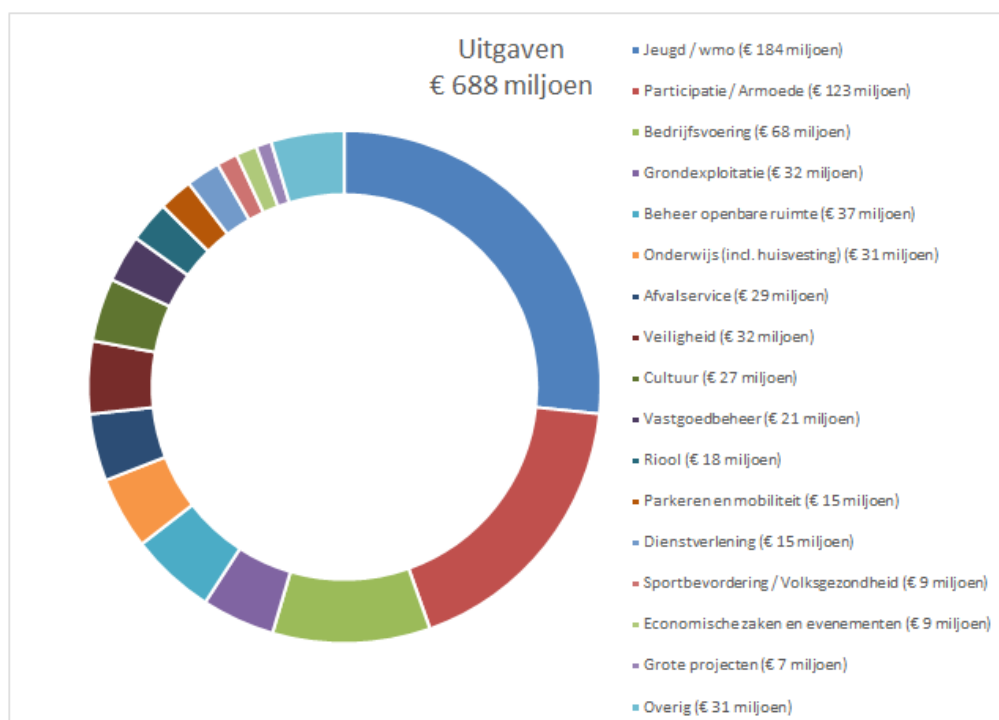
- De onroerendezaakbelasting daalt zoals afgesproken met 1%. Bredanaars met een eigen huis met een WOZ-waarde van € 240.000 gaan hierdoor bij benadering per jaar € 185 betalen;
- De afvalstoffenheffing wordt voor een eenpersoonshuishouden: € 234,72 en voor een meerpersoonshuishouden € 347,52;
- Rioolheffing: Deze bedraagt € 225,84 voor waterverbruik tot 500m3.

De totale gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden stijgen in 2021 met 5,11% ten opzichte van 2020. Voor een eenpersoonshuishouden stijgen de lasten met gemiddeld 4,43% ten opzichte van 2020. Voor een nadere toelichting op de ontwikkeling van de woonlasten verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

HOE ZIEN ONZE INKOMSTEN, UITGAVEN EN INVESTERINGSRUIMTE ERUIT?

Bovenstaand overzicht geeft inzicht in onze inkomsten. Deze zijn ingedeeld in twee categorieën: inkomsten van het Rijk en de overige inkomsten. De inkomsten van het Rijk zijn de belangrijkste categorie en bestaan uit de algemene uitkering en de specifieke rijksbijdragen (bijvoorbeeld voor bijstandsuitkeringen). De overige inkomsten omvatten de woonlastenheffingen (OZB, rioolheffing, afvalstoffenheffing), parkeerinkomsten, subsidies, huuropbrengsten en overige inkomsten.

De totale uitgaven bedragen € 688 miljoen. In bovenstaand overzicht is uitgesplitst waaraan we het geld uitgeven. De uitgaven zijn gebaseerd op de geraamde lasten voor de verschillende programma's. De uitgaven betreffen salariskosten, uitkeringen, subsidies, programmatische uitgaven, renten en afschrijvingen en stortingen in reserves en voorzieningen. Een nadere toelichting op de uitgaven is per programma opgenomen.

WAARIN GAAN WE INVESTEREN EN HOEVEEL?

Juist nu is het van groot belang dat we blijven investeren in de stad. Er staat ons veel te doen de komende jaren. We investeren voor ruim € 290 miljoen in de stad. Zie voor het volledige overzicht de bijlage 'Geraamde investeringen'.

<i>(bedragen x € miljoen)</i>	Totaal beschikbare investeringsmiddelen
Gevoteerde kredieten - beschikbaar vanaf 1-9-2020	186,4
Meerjareninvesteringsplan	71,6
Meerjareninvesteringsplan vanuit tarieven	33,7
Totaal investeringsplanning	291,7

<i>Bedragen x € 1 miljoen</i>	2021-2024
Havenkwartier - bodemsanering	1,3
Investeringsfonds Corona	1,5
Fysieke maatregelen langzaamverkeer	0,3
Mobiliteitsdeal Verbeter Breda (w.o. Noordelijke Rondweg)	9,5
Ontwikkelingen Bavel	3,5
Oostflank	2,0
Programma Verbeter Breda	3,0
Recreatieve groene voorzieningen buitengebied	1,5
Speeltoestellen	1,0
Stadsdepot	0,6
Totaal keuzes	24,2

De totaal beschikbare investeringsmiddelen bestaan de gevoteerde kredieten en de investeringen uit het meerjareninvesteringsplan. Allereerst de reeds gevoteerde kredieten. Dit zijn investeringen waarvoor het geld door de gemeenteraad reeds beschikbaar is gesteld. Hierin zijn onder andere de grote ontwikkelingen zoals het Talentencentrum, het doortrekken van de Nieuwe Mark, de doorstroomvoorziening, riool en mobiliteit opgenomen. In het meerjareninvesteringsplan zijn voor de komende jaren ook nog een aantal investeringen gepland. Aan deze geplande investeringen voegen we in deze tijden bovenstaande nieuwe impulsen toe voor de periode 2021 tot en met 2024. De impulsen worden toegelicht in de afzonderlijke begrotingsprogramma's.

Breda is in beeld om te worden meegenomen bij vele investeringen die op landelijk en provinciaal niveau gedaan worden. Het nationale groeifonds biedt kansen om Breda echt door te laten ontwikkelen en ook de Provincie werkt aan een totaal pakket om investierend uit de coronacrisis te komen. Dit vraagt om ruimte en flexibiliteit in onze investeringsplanning. Daarnaast zien we een aantal zeer grote opgaven op ons afkomen waar wij een duidelijkere reservering voor moeten gaan maken. Bijvoorbeeld de Noordelijke Rondweg. We nemen hiervoor nu € 9,5 miljoen op in de investeringsplanning, waarvan reeds € 1 miljoen was gereserveerd. Een volwaardige aanpak loopt al snel en de enkele honderden miljoenen. De huidige systematiek die we hiervoor op dit moment hanteren voldoet niet. Om dit beter vorm te kunnen geven, ontwikkelen we in 2021 een meer strategische investeringsplanning, meer zoals u gewent bent binnen de MIRT structuren van het rijk. Zo kunnen de we de benodigde investeringen voor bijvoorbeeld een Noordelijke Rondweg beter in beeld brengen en plannen.

HOE ZIET ONZE ACTUELE FINANCIËLE POSITIE ERUIT?

De verwerking van de septembercirculaire en de impulsen en maatregelen zoals opgenomen in deze begroting leiden tot de volgende ontwikkeling van het meerjarenperspectief:

<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2021	2022	2023	2024
Stand financiële raadsbrief 24 juni 2020	4,2	5,8	5,2	4,9
Effect septembercirculaire 2020	0,8	-1,6	-1,7	-1,2
Totaal actualisaties, impulsen en oplossingen knelpunten	-4,5	-3,7	-2,4	-0,9
Begrotingssaldo	0,5	0,5	1,1	2,8

Septembercirculaire

Gezien de toegenomen financiële druk bij gemeenten door corona heeft het kabinet besloten de oploop in de opschalingskorting voor gemeenten in de jaren 2020 en 2021 incidenteel te schrappen. Dit leidt tot een verhoging van de algemene uitkering van het gemeentefonds € 160 miljoen in 2021, het aandeel voor Breda is € 1,6 miljoen. Op basis van de mutaties aantallen en uitkeringsbasis wordt een negatief effect verwacht van € 0,8 miljoen in 2021. Dit wordt veroorzaakt doordat de aantallen die gebruikt worden voor de verdeling van het gemeentefonds voor zowel Breda als voor de landelijke ontwikkelingen bijgesteld zijn naar de laatste inzichten. Voor Breda blijkt de ontwikkeling van het inwoneraantal achter te blijven bij de verwachtingen.

Impulsen, maatregelen en actualisaties

In het besef dat de totale omvang van de begroting ruim € 680 miljoen is hebben we keuzes moeten maken om knelpunten op te lossen en om uitgaven en inkomsten met elkaar in balans te brengen. De selectie op de volgende pagina is dus ook slechts een uitsnede. Het grootste deel van de begroting wordt toegelicht binnen de programma's. We hebben keuzes gemaakt en maatregelen genomen die nodig zijn om de financiële gezondheid van Breda te waarborgen. Ook in 2021 zal de impact van het coronavirus op de maatschappelijke ontwikkelingen en de economie aanhouden. We stellen om deze reden, naast het investeringsfonds van €1,5 miljoen, een exploitatiebudget van € 1 miljoen beschikbaar. Gezien alle onzekerheid is het op dit moment niet mogelijk de lange termijn aanpak nu gereed te hebben. Wel tekenen er zich 3 grote thema's af in de stad als gekeken wordt naar de effecten van corona; te weten arbeidsmarkt en ondernemen, recreëren (buiten) en ontmoeten.

Zoals elders in deze begroting en eerder in raadsbrieven aangegeven geven wij aantoonbaar en significant extra middelen uit aan jeugdhulp en aan de Wmo als gevolg van het invoeren van een abonnementstarief door het Rijk. In 2021 zullen we hierdoor € 1,6 miljoen meer uitgeven aan jeugdhulp en zo'n € 4,0 miljoen euro méér uitgeven aan Wmo voorzieningen. In VNG en G40 verband voeren wij druk op het kabinet op om ons te compenseren voor deze extra uitgaven, en principiëler voor de WMO: het abonnementstarief weer af te schaffen. In deze begroting is deze stijging van uitgaven opgenomen als claim richting het kabinet. We gaan er van uit dat onze claim richting het Rijk gehonoreerd wordt, en wij voldoende compensatie zullen ontvangen voor deze meerkosten.

De totale specificatie van de actualisaties, impulsen en oplossingen van knelpunten is opgenomen aan het einde van de managementsamenvatting en wordt toegelicht in de diverse begrotingsprogramma's.

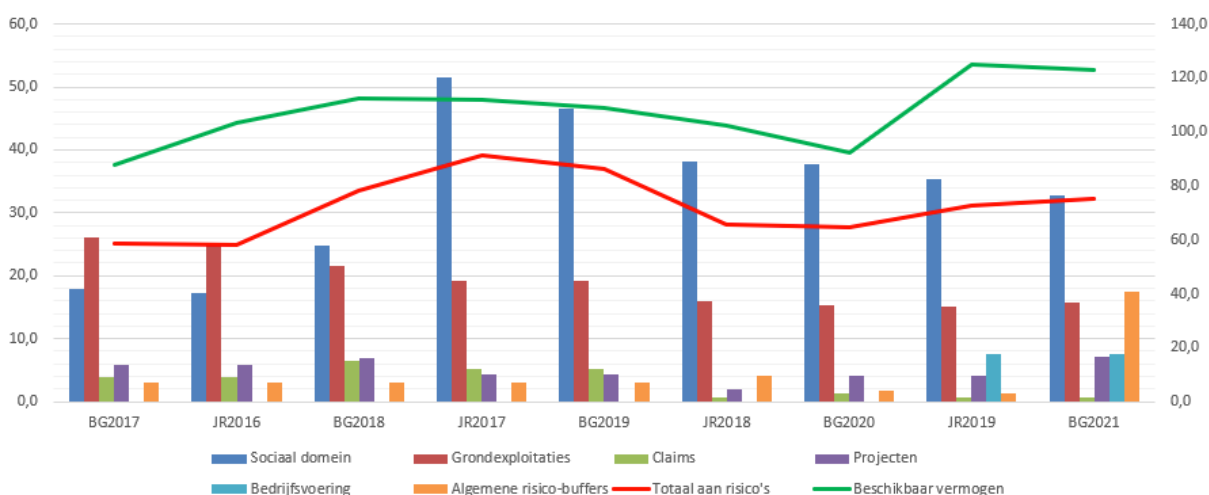
HOE ZIET ONS WEERSTANDSVERMOGEN EN ONS RISICOPROFIEL ERUIT?

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen geeft inzicht in de mate waarin we in staat zijn om de risico's op te kunnen vangen. Dit wordt bepaald door de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de algemene reserve, het positief begrotingsaldo en de post onvoorzien.

(bedragen x € 1 miljoen)	2021	2022	2023	2024
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	97,7	99,8	110,3	120,0
Risicoprofiel				75,3
Totaal beschikbaar weerstandsvermogen				44,7

Risico's kunnen het bereiken van onze doelen belemmeren. Het is daarom nodig de risico's in beeld te hebben en zo goed mogelijk te bepalen. Voor een stabiel financieel beleid reserveren we een deel van ons eigen vermogen (reserves) om financiële risico's op te vangen.

Het risicoprofiel in de jaarrekening 2019 (laatste risico-actualisatie) kende een waarde van €72,6 mln. De in deze begroting gepresenteerde keuzes dragen bij aan een verlaging van het risicoprofiel met € 12,4 mln. De risico's dalen als gevolg van het toewijzen van extra budgetten of het nemen van risicobeperkende maatregelen. Het gaat dan onder meer om Afvalservice (€ 4 miljoen), leerlingenvervoer (€ 1,3 miljoen), invoering omgevingswet (€ 0,8 miljoen), JUZT (€ 2,0 miljoen) en huurderiving Stadskantoor C (€ 0,4 miljoen). Ook binnen het sociaal domein namen de risico's af door gunstiger prognoses voor de komende 4 jaar (€ 7,0 miljoen). Het risicoprofiel daalt hierdoor tot € 60,2 mln. Tegelijk zijn we ook realistisch. Vooral vanwege corona liggen nog belangrijke onzekerheden voor ons. Hiervoor geldt dat onderscheidende scenario's lastig zijn op te stellen. Daarom is hiervoor een buffer gereserveerd, zodat voldoende weerstandsvermogen blijft gereserveerd om financieel solide met gevolgen van corona om te kunnen gaan. De omvang van deze buffer bedraagt € 15,0 mln. Het risicoprofiel exclusief corona bedraagt derhalve € 60,2 mln. En inclusief de buffer € 75,3 miljoen.

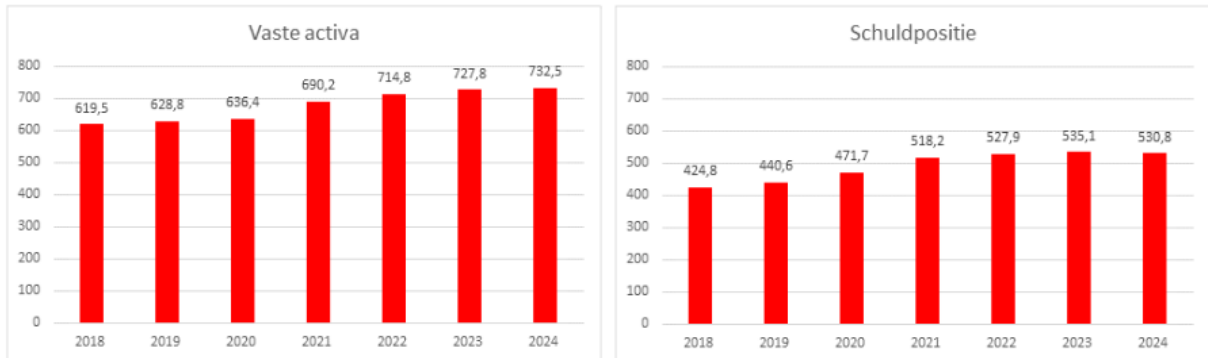

Om de risico's van € 75,3 miljoen af te dekken heeft de gemeente in 2024 € 120 miljoen beschikbaar.

Het weerstandsvermogen bedraagt dan € 44,7 miljoen (€ 120 - € 75,3 miljoen). Dit betekent dat als de risico's zich voordoen, we de beleidsuitvoering gewoon kunnen voortzetten.

WAT IS DE ONTWIKKELING VAN DE BALANSPOSITIES?

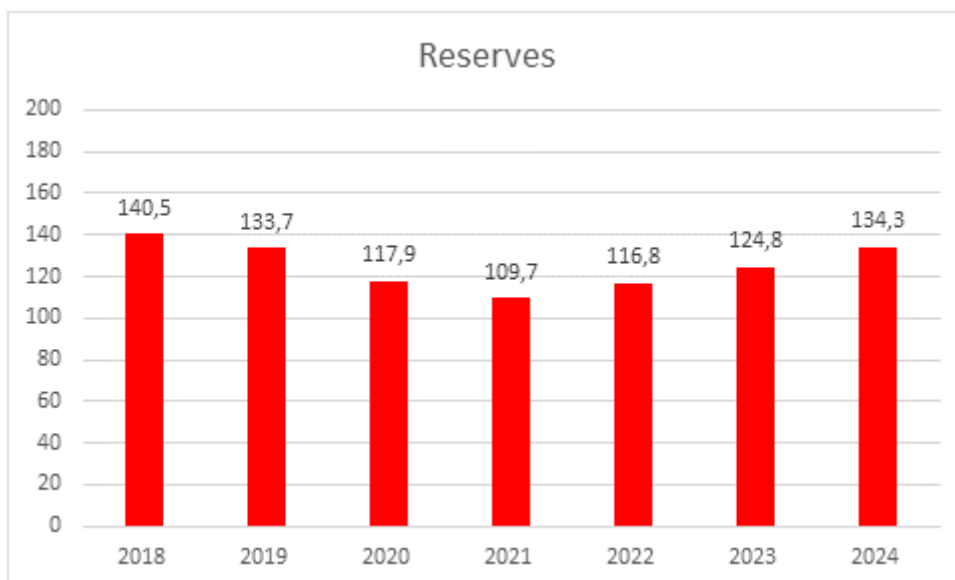
De balans geeft inzicht in de omvang van bezittingen van de gemeente Breda en hoe die bezittingen worden gefinancierd. De ontwikkeling van de reserves en de schuldpositie heeft invloed op de financiële positie van de gemeente. We zetten in op investeringen in de stad. Door deze investeringen nemen onze bezittingen toe. In onze financiële positie zien we dat terug in de stijging van de vaste activa.

Met de toename van de investeringen zien we ook een toename van de schuldpositie. Wat voor de ontwikkeling van deze positie van belang is, is de beoordeling in hoeverre we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt in het kengetal de netto-schuldquote. Deze ontwikkelt zich vanaf 2018 als volgt:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gecorrigeerde netto schuldquote	42,96%	46,25%	53,42%	58,67%	62,08%	64,71%	64,63%

De bandbreedte voor de netto-schuldquote ligt tussen 0 en 100%. Het laat zien dat we, ook bij de stijging van de schuldpositie in staat zijn om aan onze verplichtingen aan rente en aflossing te voldoen.

Na de daling van de reservepositie in 2021 neemt hij vanaf 2022 geleidelijk toe. Inzicht in de omvang van de reserves (eigen vermogen) wordt ook wel geduid in het kengetal solvabiliteit. Deze ontwikkelt zich vanaf 2018 als volgt:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Solvabiliteitsratio	18,35%	17,56%	15,33%	13,71%	14,30%	15,05%	16,12%
Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen	24,06%	23,00%	20,01%	17,43%	17,92%	18,64%	19,74%

Het kengetal solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van de algemene reserve en de bestemmingsreserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente, de signaleringswaarde ligt op 20%. We hebben aandacht voor de dalende tendens van de afgelopen jaren, maar kiezen nu voor onze investeringsagenda om de stad niet stil te laten staan om klaar te zijn voor de toekomst. De benodigde investeringen en keuzes maken dat we op koers kunnen blijven om op veel vlakken een significante verbetering te bereiken en aan te kunnen sluiten bij de ruime co-financieringsmogelijkheden die er nu zijn.

Solide financiën

Kengetallen moeten in hun samenhang worden gezien. Het beschikbare weerstandsvermogen laat zien dat we in staat zijn om onze risico's op te vangen. De netto-schuldquote laat zien dat we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Voor de solvabiliteit hebben we aandacht, deze laat vanaf 2022 een stijgende lijn zien. De combinatie van deze factoren laat zien dat onze financiën solide zijn.

Bijlage actualisaties, impulsen en oplossingen knelpunten

Onderstaand is de specificatie weergegeven van de actualisaties, impulsen en oplossingen van de knelpunten zoals opgenomen in de Begroting 2021. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichtingen bij de programma's.

<i>Bedragen x € 1 miljoen</i>	2021	2022	2023	2024
Aanpassing raming dividend BNG obv werkelijkheid 2019 / 2020	-0,37	-0,37	-0,37	-0,37
Actualisatie jaarschijf 2024 opbrengst OZB	0,00	0,00	0,00	1,39
Actualisatie kapitaallasten	0,80	PM	PM	PM
Actualisatie treasury en lagere omslagrente	-0,36	-0,04	-0,01	-0,01
Actualisatie vennootschapsbelasting	0,07	-0,18	-0,05	0,09
Bewindvoering	0,00	-0,20	-0,20	-0,20
Bijdrage GR BWB (incl. eenmalige hogere bijdrage)	-0,57	-0,47	-0,47	-0,47
Bijdrage GR GGD	-0,09	0,00	0,00	0,00
Bijdrage GR OMWB	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
Bijdrage GR Veiligheidsregio	-1,15	-0,41	-0,30	-0,40
Breda Senior	-0,20	-0,20	0,00	0,00
Building Breda	0,00	0,00	-0,44	-0,44
Corona o.a. arbeidsmarkt, ondernemers en ondersteuning	-1,00	0,00	0,00	0,00
Correctie middelen wijkaanpak - VJN 2019	0,00	0,00	0,10	0,10
Digitalisering (uitvoering masterplan)	-0,30	-0,80	-1,20	-1,20
Gebiedsonderzoek Princenhage	-0,05	0,00	0,00	0,00
Gebiedsontwikkelingen	-0,10	-0,20	-0,20	-0,20
Groen - investeringsvolume in plaats van exploitatiemiddelen	0,48	0,38	0,38	0,38
Herijking bezwaar- en beroepsprocedure	0,05	0,25	0,25	0,25
Herpositionering vastgoed (w.o. gebouw C)	-0,40	-0,40	-0,40	-0,40
Huisvesting statushouders (o.a. Koetshuis)	-0,26	-0,26	0,00	0,00

Investering in de organisatie	-1,80	-2,05	-1,80	-1,80
Jeugd	-1,60	-1,60	-1,60	-1,60
Jeugd claim Rijk	1,60	1,60	1,60	1,60
Kleinschalig collectief vervoer	0,30	0,30	0,30	0,30
Lagere storting algemene reserve als gevolg van rentedaling van 2% naar 1%	1,80	0,00	0,00	0,00
Langzaam verkeer impuls	-0,17	0,00	0,00	0,00
Leerlingen vervoer reel begroten (afgelopen jaren was hier een tekort)	-0,40	-0,30	-0,30	-0,30
Maczek Memorial Breda	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
Naheffing parkeren	1,20	1,20	1,20	1,20
Positief rekeningresultaat GR Veiligheidsregio	0,20	0,00	0,00	0,00
Programma Verbeter Breda	-0,30	-0,50	0,00	0,00
Reëel begroten Kermissen (afgelopen jaren was hier een tekort)	-0,19	-0,19	-0,19	-0,19
Starterslening - vervallen inkomsten 1% regeling	-0,09	-0,09	-0,09	-0,09
Urban Sports	0,00	-0,10	0,00	0,00
Van Gogh nationaal Park	-0,07	-0,07	-0,07	0,00
Veiligheid: Bibob / juridische capaciteit reëel begroten (afgelopen jaren was hier een tekort)	-0,15	-0,15	-0,15	-0,15
Vorbereiding omgevingswet	-0,80	0,00	0,00	0,00
Vuelta	-0,10	0,00	0,00	0,00
Werkbudget cultuur	-0,20	-0,50	0,00	0,00
WMO	-4,13	-2,25	-2,25	-2,25
WMO claim abonnementstarief Rijk	3,90	3,90	3,90	3,90
Totaal actualisaties, impulsen en oplossingen knelpunten	-4,52	-3,77	-2,43	-0,93

Vitaal en sociaal Breda

VITAAL EN SOCIAAL BREDA

ONZE AMBITIE

In Breda geloven we in mensen.

Centraal uitgangspunt:

Onze sociale visie sluit aan bij ónze stad. Dat betekent dat die geënt is op het unieke van Breda. In onze dorpen en wijken doen we veel 'met elkaar'. Zijn gemeenschappen hecht, sociale structuren sterk en staat ontmoeting centraal. Gastvrijheid en hartelijkheid zitten in het DNA van onze inwoners. En daarom start onze sociale visie niet bij de overheid. Maar bij het krachtige kapitaal van Breda: haar inwoners en de unieke manier hoe die met elkaar samen leven. Dat betekent iets voor onze sociale visie. Namelijk dat we geloven in mensen. Dat we starten vanuit optimisme. Dat we ervan uitgaan dat de meeste mensen deugen. Dat iedereen iets te brengen heeft, iets kan én iets wil bijdragen aan Breda en haar inwoners. Sommigen doen dat vanuit zichzelf. Anderen hebben wat hulp nodig. Weer anderen verdienen een stevigere aansporing om in beweging te komen. Niet met een geheven vingertje, maar omdat we geloven dat iedereen uiteindelijk het gelukkigst is als ie 'bloeit' als mens en we daarbij elkaars aanmoediging soms nodig hebben.

Hierbij past een bescheiden overheid. Een overheid die in de basis vertrouwt op de kracht die al in de Bredase samenleving aanwezig is en zoveel mogelijk doet om die samenleving zo (veer)krachtig mogelijk te maken. De samenleving helpt om dingen zelf op te vangen en op te lossen. Daarvoor is het belangrijk om verwachtingen helderder te maken. Wat verwachten we in Breda van elkaar? Waarvoor zijn mensen zelf verantwoordelijk? En wanneer is de overheid aan zet?

We kijken goed naar wat er elders in het land gebeurt en welke lessen daar al geleerd zijn. Belangrijkste lijn die we in Rotterdam en Utrecht ophalen is om de visie niet op te bouwen vanuit wetgeving, verantwoordelijkheden en budgetten. Maar juist uit te gaan van de levensloop van de inwoners van onze stad. En de tijd nemen om daar goed bij stil te staan, te kijken, te doen en vervolgens weer bij te stellen wat nodig is. We starten met de vraag: "Als je in deze wijk/buurt geboren wordt, wat heb je dan nodig?" En herhalen vervolgens die vraag in de volgende levensfasen. Deze vragen gaan verschillende antwoorden door de stad heen geven. We beperken ons hiermee niet enkel tot de sociale vragen, maar nemen ook gelijk mee of er economische vraagstukken, vraagstukken in de openbare ruimte etc. beantwoord moeten worden en geven zo praktische invulling aan integraliteit.

Wat we ook leren van andere steden is dat we dit niet moeten verwoorden in dikke visiedocumenten, maar juist moeten kiezen voor een aantal duidelijke leidende principes. Wat deze leidende principes moeten zijn gaan we onderzoeken in de praktijk van het meerjarenprogramma Verbeter Breda. Hiermee starten we in 2021. Voor deze aanpak staan we zij aan zij met de Rijksoverheid. Maar niet alleen op deze specifieke opgave hebben we elkaar nodig. We blijven, onder andere in VNG en G40-verband, in gesprek met het Rijk om de middelen voor een goede uitvoering van de Jeugdwet en Wet maatschappelijke opvang structureel op het benodigd niveau te krijgen. Dit zodat we de aanpak die we ontwikkelen ook langdurig in kunnen zetten en complexe intergenerationele problematiek kunnen doorbreken. Naast het beroep op de Rijksoverheid blijven we kiezen voor 'de juiste zorg op de juiste plaats'. We gaan daarbij uit van de eigen kracht van onze inwoners, en de netwerken van familie en vrienden waar ze deel van uitmaken. We borduren verder op de positieve voorbeelden die we daar samen met onze maatschappelijke partners in zien en versterken en faciliteren daarbij wanneer nodig.

We streven naar eenvoud. Zodat de administratieve lasten zo laag mogelijk zijn. En het duidelijk is voor de inwoner waar hij ondersteuning kan vinden op het moment dat het zelf even niet lukt. Een deel van onze activiteiten vindt haar oorsprong in wettelijke taken: de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet en de Jeugdwet. Wij voeren deze open einde rijksregelingen uit, waardoor er geen plafond in de uitgaven is opgenomen. Daarnaast voeren we onze taken uit op een manier die aansluit bij onze lokale visie, omstandigheden en netwerken. Daardoor zijn we niet geheel in de positie om onze uitgaven volledig te beheersen.

In Breda geloven we in betrokkenheid bij mensen. Dat het loont om vanuit de gemeente niet alleen maar een uitkering, een voorziening of een doorverwijzing toe te kennen. Maar om ook in gesprek te gaan met inwoners over hun ondersteuningsvraag. En samen te kijken naar de meest passende oplossing, en samen met hen de voortgang te blijven volgen. We geloven daarbij ook in 'samen' met ons partners: we maken met elkaar een integraal ondersteuningsplan. Daarin staat de eigen verantwoordelijkheid van de inwoner centraal, aangevuld met de ondersteuning vanuit het gesubsidieerde voorliggend veld en onze voorzieningen. En wordt ook de link gelegd met de arbeidsmarkt, de medische conditie (zorgverzekeraars) en de woonomstandigheden (woningbouwcorporaties). Voor al deze vormen van dienstverlening hanteren wij hoge normen voor doorlooptijden, klanttevredenheid en effectiviteit. Dat geldt ook voor onze voortdurende werkzaamheden die te maken hebben met de lokale, regionale en landelijke Corona steunmaatregelen.

Het is te eenvoudig om al deze werkzaamheden af te doen als going concern: met deze activiteiten maken we samen met onze inwoners voor hen elke dag opnieuw het verschil!

Thema Opgroeien

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We versterken het gewone leven van kinderen en opvoeders. Hun eigen mogelijkheden staan voorop. We investeren in:

- Positieve opvoeding;
- Succesvolle schoolloopbaan;
- Brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Dit is de basis voor welzijn, economische zelfstandigheid en meedoen in de samenleving.

De centrale pijlers zijn de thema's:

- Familie;
- Onderwijs(-zorg);
- Jeugdhulp;
- Veiligheid;
- Jeugdparticipatie;
- Spelen;
- Gezond leven.

In 2021 geven we samen met het netwerk en de jeugdigen in Breda invulling aan de totstandkoming van de uitvoeringsplannen, die volgen op het nieuwe beleidskader 'Samen voor onze toekomst'. Door het brede jeugdbeleid en het jeugdhulpstelsel aanvullend op elkaar te laten zijn investeren we zowel in de ontwikkeling van kinderen én in preventie om dreigende problemen tijdig op te sporen en op te pakken. We verbinden de uitvoeringsplannen met het voorliggend veld en het 'Kader Breda, Samen Doen (2021-2022)'. We concretiseren de samenhang tussen de algemene jeugdvoorzieningen, preventie, lichte ondersteuning en intensieve hulp bij grotere problemen, beperkingen of ontwikkelingsstoornissen. Zo komen we tot een totaalplaatje, waarbij ook kwetsbare kinderen voldoende kansen krijgen, en een positieve omgeving voor de jeugdige als basis wordt versterkt. We realiseren een directe toegang tot informatie, advies en hulp wanneer opvoeden en opgroeien gepaard gaat met vragen. En met intensieve specialistische hulp dichtbij huis wanneer dat nodig is. Met de bedoeling om, zodra dat weer kan, zonder ondersteuning zelf verder te gaan.

Voor het thema familie geldt het uitgangspunt dat kinderen in Breda gezond en veilig in de eigen thuissituatie moeten kunnen opgroeien. Waar dat in de eigen thuissituatie niet lukt, bieden we een passende en perspectief biedende woonplek, bij voorkeur in een gezinsvorm. We koppelen daaraan de volgende doelstellingen:

- Meer kinderen in Breda kunnen in de eigen thuissituatie opgroeien, het aantal uithuisplaatsingen is in vier jaar tijd gedaald.
- Het aantal noodzakelijke plaatsingen in crisis, verblijfs- en gesloten jeugdhulp is in vier jaar tijd gedaald.
- De verblijfsperiode binnen de verblijfszorg is verkort ten opzichte van het jaar 2018.

Voor het thema onderwijs-zorg geldt het uitgangspunt dat ook kwetsbare kinderen en jongeren onderwijs moeten kunnen volgen. Waar extra ondersteuning vanuit jeugdhulp noodzakelijk is, wordt dit zoveel mogelijk binnen de schoolsetting georganiseerd en afgestemd met de thuissituatie. We koppelen daaraan de volgende doelstellingen:

- Kinderen zitten niet thuis zonder passend aanbod vanuit onderwijs en/of jeugdhulp.
- Het aantal kinderen dat zonder vrijstelling van onderwijs in een jeugdhulptraject buiten de schoolsetting terechtkomt is gereduceerd tot 0.

Voor het thema jeugdhulp geldt het uitgangspunt dat kwetsbare kinderen en hun gezinnen in Breda de weg weten te vinden in de ondersteuning en bescherming die zij nodig hebben. De jeugdhulp die nodig is, moet goed bereikbaar en tijdig beschikbaar zijn. We koppelen daaraan de volgende doelstellingen:

- Normaliseren en versterken van het sociale netwerk vormen de uitgangspunten voor de inzet van preventie en ondersteuning aan kinderen en gezinnen met opvoed- en opgroevragen. De instroom in de specialistische jeugdhulp is in vier jaar tijd verminderd met 5% ten opzichte van 2018.
- De inzet van jeugdhulp heeft als resultaat 'het herstel van het eigen leven'. De uitstroom van kinderen uit de specialistische jeugdhulp is in vier jaar tijd gestegen met 10% ten opzichte van 2018.

Voor het thema veiligheid geldt het uitgangspunt dat kinderen in Breda in veiligheid moeten kunnen opgroeien. Waar onveilige situaties ontstaan die hun ontwikkeling bedreigen, zorgen we voor goede bescherming met een zo snel mogelijk herstel van het gewone leven. Hulp op vrijwillige basis is daarbij het uitgangspunt. Wanneer gedwongen hulp toch nodig is, zetten we deze effectief en zo kort mogelijk in. We koppelen daaraan de volgende doelstellingen:

- Kinderen en gezinnen met veiligheidsproblematiek ontvangen meer effectieve hulp op vrijwillige basis, het aantal kinderbeschermingsmaatregelen neemt in vier jaar tijd af met 7% ten opzichte van 2018.
- Het aantal kinderbeschermingsmaatregelen langer dan een jaar neemt in vier jaar tijd af met 25% ten opzichte van 2018.
- Het aantal jeugdreclasseringsmaatregelen neemt in vier jaar tijd af met 5% ten opzichte van 2018.

We verbreden onze aanpak naar participatie, spelen, en gezond leven.

Een prettig leefklimaat voor kinderen realiseren we door:

- Goede speel- en groenvoorzieningen;
- Sport en culturele activiteiten;
- Opvang en onderwijs;
- Bibliotheekwerk en advies;
- Voorlichting over gezondheid en welzijn;
- Hulp en ondersteuning bij opvoedproblemen (van licht tot zwaar);
- Actief kunnen meedenken over en bijdragen aan de stad.

Onze ambitie is voor iedere jongere een duurzaam perspectief.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Jeugd

Om de doelstellingen te bereiken hanteren we concrete en meetbare resultaten en zorgen we voor een sturingsdashboard waardoor we in staat zijn periodiek bij te sturen op trends en ontwikkelingen. We brengen daarmee ons handelen en het direct effect op de beschikbare middelen dicht bij elkaar.

Daarnaast gaan we op de 4 thema's uit het jeugdbeleid de volgende concrete maatregelen uitwerken en realiseren.

Familie:

- Systeemgericht en integraal (Jeugd, Wmo en Participatie samen) werken verbeteren (bv. 18-/18+);
- Meer inzetten op vroeg signalering;
- De deskundigheid van verwijzers versterken;
- Verbeteren van het aanbod aan jeugdhulp (o.a. informele zorg, ambulante jeugdhulp, pleegzorg en gezinshuizen).

Onderwijs-zorg

- Investeren in de interprofessionele samenwerking van professionals in en rond de school;
- Versterken van het integraal hulpaanbod in de onderwijssetting (binnen het (speciaal) onderwijs meer collectief organiseren).

Jeugdhulp:

- Opvoeders en kinderen sneller op de juiste plek door het versterken van de toegang tot jeugdhulp (verbetering informatievoorziening, Pilot 'Jeugdprofessionals bij de huisarts' gericht op samenwerking tussen professionals medisch en sociaal domein, consultatie- en adviesfunctie voor verwijzers versterken);
- Investeren in een lerende en innoverende omgeving voor professionals en ontwikkelen van een kwaliteitsinstrument jeugdhulp;
- Betere sturing op door- en uitstroom ter bevordering van herstel van het gewone leven.

Veiligheid:

- Vroegtijdig signaleren van gezinsproblematiek (o.a. 'kindcheck', meldcode) en deskundigheidsbevordering van professionals;
- Heldere afspraken over oordeelsvorming en regievoering, vanuit een netwerkaanpak in plaats van werken op basis van een ketenaanpak;
- Afstemming tussen gemeentelijke jeugdregisseurs en jeugdbeschermers/jeugdreclasserders vergemakkelijken;
- Stroomlijnen van toeleiding naar en een betere beschikbaarheid van passende jeugdhulp binnen het jeugdstrafrecht.

We houden de extra verbindingen gemaakt tijdens de beheersing van Covid-19 virus tussen de zorgaanbieders en het onderwijs vast en bouwen deze verder uit naar aanpak die in bredere zin het zicht op de jeugdige in Breda vergroot om de kwetsbare jongere tijdig te kunnen ondersteunen.

In 2021 richten we ons op de doorontwikkeling van de thema's en ambities uit 2020. We maken een routekaart met doelstellingen en termijnen. Zo zijn we transparant naar onze netwerkpartners, ouders en jeugd. Wat mogen zij van ons verwachten in de periode 2021 tot en met 2023?

Met een meerjarige agenda hebben onze ketenpartners inzicht in gezamenlijke doelstellingen op de thema's:

- Jeugdparticipatie: kinderen mogen meedenken, -doen en -beslissen over de toekomst van de stad;
- Spelen: kinderen hebben genoeg ruimte om vrij te spelen en ontspannen;
- Gezond leven: kinderen zijn beschermd tegen invloeden die een gezond leven in de weg staan.

Deze 3 thema's vallen onder het gemeente brede jeugdbeleid en maken we concreet binnen de beleidsterreinen Toekomststoel, Actieplan speelruimte en gezondheids-, cultuur- en sportbeleid.

Het Actieplan Jeugd 2019/2020 wordt verder doorontwikkeld zodat de juiste zorg op de juiste plaats komt, daar waar de zorg echt nodig is. De conclusie is dat voor een duurzaam en gezond perspectief intensivering van het Actieplan 2019/2020 nodig is. We gaan daarbij uit van eigen kracht van de gezins- en familiebanden. Nadat de toegang tot de jeugdhulp geïntegreerd is in de gemeente en de samenwerking met het Centrum voor Jeugd en Gezin effectiever wordt gaan we verder in 2021. We geven invulling aan de nieuwe Verordening Jeugd 2020 en starten met uitvoering geven aan de nieuwe inkoop voor ambulante specialistische Jeugdhulp. De ambulante specialistische Jeugdhulp heeft in 2021 nog meer onze onverdeelde aandacht, omdat de uitgaven daar het lastige waren te beheersen. We doen dit samen met onze collega gemeenten in West-Brabant Oost (Altena, Breda, Drimmelen, Geertruidenberg en Oosterhout) om hierin eenduidig naar de zorgaanbieders te kunnen zijn.

Deze maatregelen gaan samen met veranderingen in de bestaande ruimte bij toegang tot jeugdhulp (CJG en huisartsen). We gaan bij de effectiviteit van ingezette zorg actief verwijzen en beoordelen. We willen een beheersbaar speelveld van zorgaanbieders voor effectief contractmanagement. We gaan verder met onderzoeken in de bedrijfsvoering van gecontracteerde zorgaanbieders. Dit alles moet leiden tot een effectief en efficiënt stelsel.

We spreken met zorgaanbieders over een nieuwe vorm van partnership, met oog voor elkaars dilemma's en belangen. We gebruiken de lessen uit het dossier Juzt.

We gaan intensiever samenwerken met huisartsenpraktijken. Na een waardevolle verkennende pilot maken we wederzijdse verwachtingen en resultaten concreet. Bijvoorbeeld afschalen van hulpvragen via de huisarts en gericht doorverwijzen voor specialistische jeugdhulp.

Tot slot overleggen we met partners over de motie Investeren in talenten, zoals vermeld in de raadsbrief van 5 maart 2020. Aan de thematafel Breda Opgroeien vragen we in het uitvoeringsplan aandacht voor ontwikkeling van activiteiten in de Hoge Vucht.

Onderwijs

Per 1 augustus 2020 is de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) uitgebreid van 10 naar 16 uur. Dit loopt door in 2021 en volgende jaren. De stedelijke partners ontwikkelden een plan voor jonge kinderen. Zij krijgen een extra uitdaging met extra uren VVE om onderwijsachterstanden te voorkomen. Betrokkenheid van ouders staat hoog in het vaandel. Het beleidskader Breda, samen doen en het subsidieplafond zijn leidend.

Enkele belangrijke thema's zijn:

- Ontwikkeling taalbeheersing bij kinderen;
- Doorgaande leerlijnen;
- Schakelmomenten tussen organisaties;
- Laaggeletterdheid.

De partners aan de Thematafel Breda Leert moeten in 2021 rekening houden met financiële gevolgen van uitbreiding van de rijkstaak.

In de Strategische Onderwijs Agenda 2020 - 2024 staan de thema's:

- Voorschoolse periode;
- Primair en voortgezet onderwijs (onbegrensd ontdekken/brede ontwikkeling);

- Mbo en hbo (versterking logistiek, maintenance, biobased).

De inhoudelijke ambities binnen het mbo en het hoger onderwijs staan beschreven in Programma 2, Ondernemend Breda, Thema Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs.

Focus in 2021 is toekomstdenken door en met jonge mensen, voorkomen van (taal)achterstand, werkend leren en versterken en verbinden van kennis en economie. Overgangen en schakelmomenten versoepelen voor jonge mensen, tussen scholen, kinderopvang en buitenschoolse opvang, school en vrije tijd en de thuissituatie van kinderen en jongeren. Vroegtijdig signaleren, elkaar helpen en opzoeken bij signalen. Breda Brengt het Samen voor kinderen en jongeren.

Het is belangrijk dat kinderen zich thuis voelen in de maatschappij en optimaal ontwikkelen. Dat doen we met en voor alle bewoners van de stad: kinderen, ouders en docenten, werkenden en werkgevers, vrijwilligers en gepensioneerden en maatschappelijke partners. Want iedereen telt en doet mee!

Diverse thema's dragen bij aan het versterken van dit veld. De onderwijsagenda laat de verbindingen zien en hoe we bijdragen aan leren voor passend werk en een passende plek in de maatschappij. We maken het verschil met samenwerking en investeren in verbinden bij onderwijs. De relatie met Economie en Cultuur, Sport en Jeugd en Participatie zijn vanzelfsprekend.

Leerlingenvervoer is een wettelijke taak. Al jaren stijgt het aantal te vervoeren leerlingen. Dit betekent hogere vervoerskosten en extra begeleiding in de busjes door zwaardere gedragsproblemen. Samenwerking met vervoerder(s) en scholen blijft cruciaal voor efficiënt en effectief vervoer.

Gemeente Breda, taalaanbieders en maatschappelijke organisaties werken ook in 2021 samen aan de uitvoering van het Actieplan Taal. Focus ligt op het bereiken van NT1ers, digitale inclusie en taal op de werkvloer. We blijven bezig om Breda Eenvoudig te maken.

De Strategische Onderwijs Agenda 2020/2024 en de Economische visie sluiten naadloos op elkaar aan. Zowel op de ambitie werkend leren, internationalisering, gebruik van kennis/instellingen en benutten van talenten/studenten in de stad.

De regionale samenwerking bij het tegengaan van voortijdig schoolverlaten ligt bij de gemeenschappelijke regeling Regionaal Bureau Leerplicht (GR RBL). De Kwaliteitsagenda voor het MBO voeren we in 2021 uit, samen met stakeholders zoals het Curio. Het aantal thuiszitters steeg licht in West-Brabant. Daarom is er extra aandacht voor preventie bij scholen, om signalen op te vangen en bij uitval snel te handelen.

Een speerpunt is toekomstdenken door jonge mensen en hen betrekken bij ontwikkelingen in de stad en het Bredase denken en doen. Jongeren zijn zelf de architect zijn van hun toekomst. We stimuleren tot meedenken, meedoen en -beslissen. Met maatschappelijke organisaties maar ook met bedrijven. Er zijn al veel initiatieven opgestart, bijvoorbeeld missing chapter. Ideeën van jongeren in relatie tot Gezond 100!, cultuurburgemeester, Kindertrendrede, lesprogramma's en Toekomststoel. In 2021 breiden we de initiatieven verder uit naar stedelijke thema's.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

- De risico's bij het bereiken van de doelstelling van de begroting zijn gelegen in een onbekende uitkomst van de gesprekken met de Rijksoverheid over de middelen voor de jeugdhulp. Daarnaast of het effect van de beheersmaatregelen volledig te realiseren is in de onzekere tijd die het Covid-19 virus mogelijk nog met zich mee brengt. Op dit moment is het nog te vroeg om daar inschattingen over te maken.
- De aanpak Werkend Leren loopt als gevolg van corona op onderdelen vertraging op. Met name in de samenwerking met zorgpartijen, vanwege de hoge werkdruk. Dat levert een dilemma op: we zien de noodzaak om alle zeilen bij te zetten in de zorg, maar ook de urgentie om verder te kijken dan vandaag en nieuw talent klaar te stomen voor morgen. Daarnaast zien we dat online certificeren complex is voor de doelgroep met afstand tot de arbeidsmarkt en dat stages beperkt beschikbaar zijn.
- Binnen de aanpak taal- en laaggeletterdheid zijn actielijnen met voortvarendheid opgepakt. Met de lockdown is digitalisering versneld ingevoerd op alle fronten, ook bij taalaanbieders. Tegelijk zien we dat de drempel voor laaggeletterden vaak al hoog is. En digitalisering die drempel kan vergroten. Scholen hebben een flinke slag gemaakt in het geval van online onderwijs. De doorontwikkeling is echter kwetsbaar en vergt veel investeringen van onderwijs (inclusief huisvesting), docenten en leerlingen.

Thema Betrokken zijn

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen een stad waar je gezond, plezierig en veilig kunt leven, wonen en werken. Waar mensen goed voor zichzelf zorgen. Waar familie, kennissen, burens en, vrijwilligers naar elkaar omkijken en elkaar ondersteunen. Waar zorgaanbieders, maatschappelijke partners en overheid waarborgen dat iedereen die extra zorg nodig heeft, zorg krijgt.

In 2021 gaan we verder op de ingeslagen weg naar een toegankelijk en inclusief Breda. Dat doen wij samen met onze partners en ervaringsdeskundigen.

Mantelzorgers en vrijwilligers zijn goud waard. Hun inzet en ondersteuning is hard nodig om het hoofd te bieden aan de groeiende vraag naar zorg en ondersteuning. Daarbij is aandacht voor mantelzorgers van verschillende leeftijden. Samen met het Steunpunt Informele Zorg Breda (Stib) kijken we naar vernieuwde mogelijkheden voor de mantelzorgwaardering, met MooiWerk en de Bredase verenigingen en stichtingen werken we in 2021 aan hernieuwde vrijwilligersondersteuning.

Met de bouw van een nieuwe voorziening voor 24-uurs opvang van dak- en thuislozen wordt in 2021 een start gemaakt. Tot dat deze nieuwbouw er is werken we samen met de zorgpartners aan voldoende opvang met 1,5 meter afstand in het kader van de huidige coronamaatregelen.

Mensen ervaren dat ze een zinvolle dag-invulling hebben, dat ze van waarde zijn en ertoe doen. Dat kan door te werken, maar ook door op een andere manier bij te dragen aan de maatschappij. Bijvoorbeeld door het verzorgen van familie of gezin of door vrijwilligerswerk.

We willen dat je in Breda plezierig, veilig en gezond oud kunt worden. Ook in 2021 willen we voorop lopen met een innovatieve aanpak en ondersteuning. We betrekken ouderen zelf in 2021 bij de uitvoering en investeren extra in Breda Senior.

Het netwerk Zorg voor Elkaar Breda wordt een steeds belangrijke pijler bij zorg, hulp en ondersteuning, dichtbij mensen en op maat. Met lichte hulp waar het kan en warme overdracht naar professionele zorg waar het moet. Voor een aantal Wmo-voorzieningen maken we het aanmeldpunt van Zorg voor elkaar Breda nog nadrukkelijker de ingang tot zorg. Bij voorkeur met een algemeen toegankelijke voorziening. In 2020 is een impuls gezet op het vlak van naamsbekendheid, bereik en gebruik van Zorg voor Elkaar Breda. Ook in 2021 gaan we deze pijler verder verstevigen en uitbouwen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Met de stad werken wij samen aan:

- Een financieel duurzaam perspectief.
Ook in de komende jaren blijft de druk op sociale voorzieningen toenemen. Oorzaken liggen in demografische ontwikkelingen, toenemende vraag naar (complexe) zorg en ondersteuning, impact van het landelijk doorgevoerde abonnementstarief en bindende CAO-afspraken met zorgaanbieders. Als we niets doen blijft het klantenbestand binnen de Wmo steeds verder uit, en groeien de kosten veel harder dan de middelen die beschikbaar zijn voor lokale zorg. Als overheid willen we meebewegen met deze ontwikkelingen. Door minder snel 'uit handen te nemen' en juist meer in te zetten op het ondersteunen van mensen om dingen (langer) zelf te blijven doen. Door mensen in staat te stellen zo lang mogelijk op een verantwoorde manier zelf regie te laten voeren over hun eigen leven. Door zorg, hulp en ondersteuning zo dichtbij en laagdrempelig mogelijk te organiseren, per persoon op maat. Door goed te kijken waar in het gemeentelijk zorgstelsel nog efficiencywinst te boeken is. En door scherp te blijven kijken naar de kernverantwoordelijkheid van de gemeentelijke zorg, hulp en ondersteuning. Langs die lijnen nemen we ook in 2021 enkele maatregelen om de kosten binnen de Wmo beheersbaar te houden en de lokale zorg duurzaam te kunnen garanderen aan de mensen die dat nodig hebben. Tegelijkertijd maken wij de financiële impact van het rijksbesluit 'abonnementstarief eigen bijdrage Wmo voorzieningen' zichtbaar en verlangen hiervoor passende compensatie vanuit het Rijk.
- Beweging naar de Voorkant: optimaal benutten van algemeen toegankelijke voorzieningen.
In 2018 en 2019 experimenteerden we met het project Beweging naar de Voorkant. Alle vragen om zorg, hulp of ondersteuning bekeken we samen met de hulpvrager én partners uit het netwerk Zorg voor Elkaar,

wijkverpleegkundigen en huisartsen. Daardoor kozen we veel vaker voor algemeen toegankelijke voorzieningen via Zorg voor Elkaar, in plaats van voor het inzetten van Wmo-maatwerk. Klanten bleken net zo tevreden, en we bespaarden veel kosten. Nu is het tijd om het experiment om te zetten in onze normale werkwijze. In 2021 doen we dat in stadskwadrant Noord-Oost. En vervolgens volgen ook de andere drie kwadranten. Met deze innovatieve aanpak zoeken we ook naar een nieuw evenwicht tussen overheid en inwoner. Want als we niets doen blijft het klantenbestand uitdijen door vergrijzing, extra instroom in de Wmo door extramuralisering van andere zorgpartners en rijksmaatregelen als het abonnementstarief. Waar vroeger het recht op een voorziening centraal stond, stellen we daarom nu het recht op een oplossing centraal. We kiezen minder snel voor ‘uit handen nemen’, maar kijken juist hoe we inwoners zo goed mogelijk kunnen helpen om dingen zelf, samen met hun netwerk, of met ondersteuning van een vrijwilliger kunnen blijven doen. Daardoor blijven mensen langer zelf actief, worden ze minder snel afhankelijk en kunnen ze zelf langer regie blijven voeren over hun eigen leven. In het project Beweging naar de Voor kant hebben we gezien dat mensen dit zelf ook waarderen en tevreden zijn met de geboden oplossingen. En natuurlijk blijven we ontzorgen als dat nodig is.

- Implementatie van de eerder aangekondigde HV3.

We vinden dat inwoners zo min mogelijk last moeten hebben van hoe wij de zorg georganiseerd hebben. Daarom voeren we alsnog de eerder aangekondigde HV3 in. De uitvoering hiervan was vertraagd, maar we geloven nog steeds in deze innovatie. De huishoudelijke hulp voert daarin naast de werkzaamheden HV (tijdelijk) lichte begeleidingstaken uit. Inwoners hebben te maken met één vertrouwd gezicht in plaats van twee verschillende collega's, en als gemeente en zorgpartners kunnen we efficiënter werken. In 2021 gaan we met de eerste HV3-ers werken.
- Hervormen van de Huishoudelijke Verzorging.

Vanuit onze overtuiging dat mensen uiteindelijk het meest baat hebben bij het zo lang en zoveel mogelijk actief blijven, willen we ook onze Huishoudelijke Verzorging gaan omvormen. Ook hierin willen we niet automatisch uit handen nemen, maar eerst verkennen of mensen geholpen kunnen worden om het zelf te blijven doen – met hulp en ondersteuning. Daarom zetten we vaker een beweegcoach, fysiotherapeut of ergotherapeut in bij een hulpvraag. Zo kunnen mensen op een verantwoorde manier, met wat begeleiding, langer hun eigen huishouden blijven doen. Hierdoor hoeven mensen minder naar de fysiotherapeut voor beweegoefeningen, worden ze minder afhankelijk en kunnen ze gewoon thuis fit blijven en hun eigen huis schoon en opgeruimd houden. Waar nodig blijft natuurlijk professionele huishoudelijke hulp beschikbaar voor die taken die nodig zijn voor een schoon huis en die niet verantwoord kunnen worden uitgevoerd door mensen zelf.
- Naast aandacht voor participeren in de samenleving en armoedebestrijding is er aandacht voor lokale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, preventie beschermd wonen, maatschappelijke opvang en verslavingszorg. We hebben vanuit het netwerk Zorg voor Elkaar Breda extra oog voor de sociale en mentale gevolgen van Corona voor onze inwoners, zoals op het gebied van eenzaamheid, ontmoeten en samenredzaamheid. We blijven extra inzetten op de bekendheid en beschikbaarheid van onafhankelijke cliëntondersteuning en willen dat in 2021 in cijfers terugzien. In het nieuwe beleidskader Breda, Samen doen is beschreven welke doelen we willen bereiken in 2021. Doelen op het vlak van beweging naar de voorkant, reablement, Breda eenvoudig, mantelzorg, financiële zelfredzaamheid en langer thuis wonen. Aan de diverse thematafels wordt het gesprek gevoerd hoe we deze doelen het best kunnen bereiken. Daarnaast en daarna evalueren we dit proces in 2021 op de Dag van de Verantwoording. Bereiken we procesambities in dit kader? Welke verbeteringen zijn nodig? Zijn er op inhoud zodanige ontwikkelingen dat we uitvoeringsplannen moeten bijstellen?
- We borduren voort op de ingeslagen weg en blijven Breda inclusief en toegankelijk maken met onze partners en ervaringsdeskundigen.

In 2021 stellen we daarvoor een nieuwe Agenda Toegankelijkheid op, als leidraad voor prioritering in het verder toegankelijk maken van Breda. We willen dat iedereen in Breda zichzelf kan zijn. We zijn regenbooggemeente en blijven ons onverminderd inzetten voor onze LHBTI-inwoners. We bevorderen actief sociale acceptatie, weerbaarheid en veiligheid. Dat doen we door ontmoeting, voorlichting in het onderwijs, acceptatie in zorg en welzijn, veiligheid in de wijk, zichtbaarheid in de stad en bij events.
- Breda vergrijst.

De leeftijdsopbouw in Breda verandert de komende jaren significant. Dat levert kansen en opgaven op. Voor de zorgsector, voor de leefbaarheid in de wijken, voor onderwijs en arbeidsmarkt, voor ondernemerskansen. We willen de komende twee jaar een impuls geven aan “Breda Senior”: een programma waarmee we al deze aspecten integraal willen verwerken in de meerjarenambities van- en voor Breda. We gaan hier actief mee aan de gang. We stellen geld beschikbaar om dit meer en op een gestructureerde manier aan te kunnen pakken. We gaan ouderen bevragen over hoe wij daar op alle beleidsterreinen rekening mee kunnen houden. We stellen hiervoor een projectleider aan die samenbrengt wat er al is voor senioren in Breda, en in kaart brengt wat er nog beter kan. Samen met de Bredase seniorenraad zorgen we ervoor dat Breda een fijne gemeente blijft om in te wonen,

ongeacht leeftijd. We delen kennis over (technologische) middelen, die het leven op leeftijd makkelijker en veiliger maken en zelfredzaamheid vergroten en verlengen. Bijvoorbeeld door inzet van de Inspiratiebus. Met campagnes als Wonen met Gemak werken we aan bewustwording. Wat kun je op jongere leeftijd al doen om plezierig oud te worden? We blijven actief zoeken naar en gesprekken voeren met interessante en innovatieve woon-zorgconcepten voor Breda. We blijven nieuwe bankjes plaatsen, waar jong en oud elkaar kunnen ontmoeten. Want vergrijzing vraagt om meer dan alleen een Wmo-zorgaanbod. Plezierig wonen, voorzieningen in wijken en buurten en een veilige, toegankelijke en groene buitenruimte zijn daarbij belangrijk.

- We geven invulling aan de afspraken in het pact dat we in het najaar van 2020 sloten met corporaties en zorgaanbieders.
Zo geven we een boost aan de doorstroming van Wmo-cliënten aan de onderkant van de sociale woningmarkt.
- We organiseren zorg samen met mantelzorgers en vrijwilligers.
Zij bieden essentiële hulp in zorg en welzijn. Ze moeten op onze onvoorwaardelijke ondersteuning kunnen rekenen, bijvoorbeeld met aandacht, kennis en respijtzorg. We willen het zo aantrekkelijk mogelijk maken om mantelzorger en/of vrijwilliger te worden en te blijven. We blijven investeren in meerdere vormen van ondersteuning van deze zo belangrijke Bredanaars. Mantelzorgers zijn en blijven onmisbaar voor de zorg, hulp en ondersteuning aan inwoners. Hun inzet is goud waard en is onbetaalbaar. Nu uiten we onze waardering met een geldbedrag van 75,- euro dat ze jaarlijks kunnen aanvragen. Wij willen die waardering in 2022 op een andere manier gaan vormgeven dan met een cheque. We kijken daarvoor naar de ontwikkeling van een pas of app die mantelzorgers (en mogelijk ook andere doelgroepen) een scala biedt aan kortingen, leuke uitjes, ontspanningsmogelijkheden in de buurt of andere aantrekkelijke aanbiedingen. Door deze omvorming betrekken en benutten we de ondernemers in onze stad ook bij het uiteten van onze waardering voor mantelzorgers. We kijken hiervoor naar vergelijkbare initiatieven als de Dordtpas en de Rotterdampas.
- De Wet verplichte ggz is van kracht.
We geven hier lerend uitvoering aan. Lopende het jaar evalueren we de gemeentelijke taken op proces en inhoud. Dit doen we samen met de 15 regiogemeenten in West-Brabant. De GGD voert deze zelfevaluatie uit. De eindrapportage leveren we in 2021 op.
- We geven uitvoering aan het lokaal preventieakkoord dat we najaar 2020 sluiten met partnerorganisaties.

We kiezen daarnaast voor de uitwerking van een aantal beheersmaatregelen:

- Strakkere regie op het gebruik van de deeltaxi.
Inwoners met een deeltaxipas kunnen op dit moment onbeperkt gebruik maken van de deeltaxi. We zien dat het gebruik verschilt: veel mensen met een deeltaxipas gebruiken de pas niet of nauwelijks, maar er zijn ook gebruikers die heel veel kilometers per jaar maken. We gaan met hen in gesprek over de noodzaak van het gebruik van de deeltaxi en stellen waar nodig en gepast een maximaal aantal kilometers in. En we verkennen met gebruikers of het gebruik van het Openbaar Vervoer voor hen een alternatief zou kunnen zijn, eventueel in het begin met hulp, ondersteuning en uitleg over hoe alles werkt. Dit past in onze filosofie om mensen zo lang mogelijk zelf mobiel te houden, en hen daarin maximaal te ondersteunen.
- Aanpassingen zorgpolis.
De zorgpolis is vorig jaar teruggebracht naar de bedoeling ervan: een zorgverzekering voor chronisch zieken en gehandicapten die door hun hoge structurele zorgkosten in principe hun volledige eigen risico verbruiken. Wij blijven voor hen het volledige eigen risico vergoeden, zodat ze daar geen omkijken naar hebben. We stoppen met het geven van een extra premiekorting bovenop het vergoeden van het eigen risico. Dit betekent dat de bijdrage van de gemeente aan de Gemeenten Extra Uitgebreid-verzekering in 2021 ongeveer 32 euro per maand per cliënt bedraagt.
- Technische optimalisaties.
Het afgelopen jaar hebben we wederom meer inzicht gekregen in onze cliënten en onze zorgaanbieders. Dit inzicht maakt dat we een aantal procesoptimalisaties kunnen doorvoeren met een gezamenlijk opbrengst van e 205.000. Het gaat om een aanpassing van PGB-tarieven om ze meer logisch in lijn te brengen met onze Zorg in Natura (ZIN)-tarieven. Daarnaast voeren we technisch een waakvlamovereenkomst in waarmee we onze dienstverlening zowel sneller kunnen afschalen als sneller kunnen opschalen als dat nodig is. Ook verbeteren wij onze tariefsopbouw voor geclusterd wonen, een vorm van Beschermd Wonen.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

- Bij een grootschalige nieuwe uitbraak van corona komt de zorg en -ondersteuning in Breda onder druk te staan. Net als in het voorjaar van 2020 staan wij in nauw contact met onze zorgaanbieders en het voorliggend veld om zorgcontinuïteit te borgen, samen met het Rijk. Voor de meerkosten die zorgaanbieders maken in de uitvoering van de Wmo zullen wij financieel gecompenseerd worden door het Rijk.
- Zoals elders in deze begroting en eerder in raadsbrieven aangegeven geven wij aantoonbaar en significant extra middelen uit aan de Wmo als gevolg van het invoeren van een abonnementstarief door het Rijk. De invoering van dit tarief heeft een aanzuigende werking. Deze extra aanvragen behandelen wij zorgvuldig en leiden ook tot meer toekenningen van Wmo voorzieningen, met name Huishoudelijke Verzorging 1. In 2021 zullen we hierdoor zo'n vier miljoen euro méér uitgeven aan Wmo voorzieningen. In VNG en G40 verband voeren wij druk op het kabinet op om ons te compenseren voor deze extra uitgaven, en principiëler: het abonnementstarief weer af te schaffen. In deze begroting is deze stijging van uitgaven opgenomen als claim richting het kabinet. We gaan er van uit dat onze claim richting dat Rijk gehonoreerd wordt, en wij voldoende compensatie zullen ontvangen voor deze meerkosten.

Thema Leren, ontwikkelen en werken

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In 2020 hebben we alle zeilen bij moeten zetten om onze inwoners de dienstverlening aan te bieden die zij gewend waren. Deze bijzondere omstandigheden hebben geleid tot een discussie over focus: waar zijn we van en waar zijn we voor.

Onze zorg is uiteraard of wij de reguliere dienstverlening met de huidige capaciteit op niveau kunnen houden. In 2021 is een forse terugval in de werkgelegenheid te verwachten. Hoewel een stijging van het bijstandsbestand ten tijden van het schrijven van de begroting nog mee lijkt te vallen, laat de omvang van de te verwachten werkloosheid zich nog niet goed voorspellen. Onze aandacht gaat uit naar het voorkomen van instroom in de bijstand door vroege contacten met potentiële werklozen via het UWV en daarnaast door alles op alles te zetten om mensen naar werk te begeleiden of om te scholen. Door de maandelijkse economische analyse die we maken, is er een goed beeld van (de kansen op de) arbeidsmarkt. We kunnen onmogelijk alle mensen die een beroep op ons doen in de dezelfde snelheid en binnen bestaande budgetten helpen. Om die reden willen we de vrijgemaakte coronamiddelen adaptief inzetten voor een passende aanpak om instroom in de bijstand door onder andere om- en bijscholing te voorkomen. Met een hands-on aanpak willen we samen met de arbeidsmarktregio werk maken van goede trajecten naar werk.

We kiezen er voor om de nieuwe instroom in de bijstand en schuldhulpverlening als gevolg van de corona-crisis als een specifieke en vooral tijdelijke groep te zien die erg kansrijk is om zo snel als mogelijk weer zonder steun van ons te kunnen. Nu zorgen dat ze aan het werken blijven, niet extra schulden op bouwen, zodat de stap naar werk weer makkelijk gemaakt kan worden. Daar zullen afwijkende en soms onorthodoxe maatregelen t.o.v. bestaande klanten op gemaakt moeten worden. In lijn met de landelijke keuzes in 2020 en 2021. Dit stutten en steunen zal een behoorlijk beroep op onze formatie doen en we weten dat die waarschijnlijk niet toereikend zal zijn. Opplussen van capaciteit doen we echter zorgvuldig en we kijken nadrukkelijk hoe we zaken "light en efficiënt" kunnen gaan inregelen. Snelheid is belangrijk.

Daarnaast willen we ook in 2021 een flinke boost maken met de bemiddeling van mensen met een arbeidsbeperking. Het voorwerk rondom de vervlechting met ATEA willen we in 2021 verzilveren, het zou echt zonde zijn als we de inspanningen en voorbereiding van de afgelopen 2 jaar nu stil zouden zetten.

Daarnaast hebben we zorgen over de stijgende armoede- en schuldenproblematiek. In het meerjarenplan armoede en schulden Werken (aan geldzorgen) loont hebben wij de ambitie uitgesproken om in te zetten op diverse doelgroepen. De doelen die wij hebben gesteld blijven onverminderd vaststaan. Tegelijkertijd realiseren wij ons dat de vraag naar bijzondere bijstand of schuldhulpverlening groot kan worden en dat daarmee onze dienstverlening onder druk komt te staan en opnieuw prioriteren aan de orde kan zijn.

Bovenstaande maakt dat het belangrijk is om te anticiperen op de te verwachten stijgende werkloosheid, mogelijk stijgende armoede- en schuldenproblematiek en dat focus aanbrengen in hoe wij werken extra belangrijk is geworden. Hierin hebben wij de volgende 6 keuzen gemaakt voor 2021:

1. Slim en snel begeleiden naar werk;
2. Inzetten op mensen met een arbeidsbeperking;

3. Intensiveren van de digitale dienstverlening;
4. Datagestuurd werken;
5. Voorkomen van schulden bij werkenden;
6. Vervlechten met ATEA.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

We blijven ambitieus en gebruiken 2021 om een eventuele extreme toename zo veel als mogelijk te beperken.

We proberen ons klantenbestand terug te brengen naar het niveau van medio 2020, dus voor de forse instroom vanuit WW en Tozo. Concreet is dit een bestand van 4.500 tot 4.600 kandidaten, afhankelijk van externe ontwikkelingen. We denken dat dit haalbaar is omdat we de afgelopen kalenderjaren de focus legden op relatiebeheer met lokale ondernemers en maatwerk voor burgers. Op sectoraal niveau putten we uit een krachtig divers netwerk en verwachten bij economische herstel te profiteren.

Rekening houdend met deze ontwikkelingen zetten we een aantal activiteiten in gang:

- *Preventie aan de voorkant*
Samen met uitkeringsinstantie UWV zorgen we dat we Bredase burgers met de kortste uitkeringslooptijd (3 maanden) al in beeld hebben. We gaan hen proactief ondersteunen en hen zo behoeden voor een aanvraag levensonderhoud.
- *Offline én online dienstverlening*
We continueren onze reguliere dienstverlening zodra dit weer kan. Vanuit persoonlijk klantcontact op basis van maatwerk naar betaald werk. We blijven werken in een combinatie van offline en online. Naast de reguliere dienstverlening bieden we mensen de mogelijkheid zich online te positioneren. We creëren met onze regionale partners op de arbeidsmarkt een online platform, inclusief een community waar regionale werkgevers inzicht hebben in het bestand van werkzoekenden. Dit gebeurt in goed overleg met onze inwoner en volgens AVG-richtlijnen. We doen dit innovatief en goed doordacht zodat online contact ontstaat tussen werkzoekenden en werkgevers, zonder tussenkomst van de gemeente. Bij een match komen we weer in beeld. Zo beoordeelt de markt of een kandidaat past binnen de scope van het bedrijf. We transformeren naar een data-georiënteerde arbeidsmarktregio door kwalitatief inzicht in het beschikbare aanbod en behoeftes uit de markt.
- *Continueren reguliere dienstverlening en waar nodig aanpassen*
De afgelopen jaren ontstonden al veel constructieve samenwerkingen tussen ondernemers, overheid en onderwijs. Van het beschikbare aanbod kijken we of dit nog past na corona. We kijken kritisch naar het aanbod en herijken waar nodig. We spelen in op behoeftes van werkgevers, onderwijs en andere instanties uit de stad. Alles met het credo: mensen laten participeren in de samenleving.
- *Werk/leer-lijnen*
Werk/leer-lijnen zijn met bedrijfsleven afgestemde trajecten waarin klanten vanaf de eerste dag eigen inkomen krijgen (en dus uit de uitkering zijn) en vervolgens in het werk de benodigde opleiding/scholing krijgen om langdurig in een reguliere baan werkzaam te blijven. Deze lijnen zijn er voor zowel de reguliere klanten als voor de mensen met een arbeidsbeperking. De expertise en infra-structuur van Atea is een uitstekende start hiervoor. We gaan er voor zorgen dat medio 2021 minimaal 4 werk/leer-lijnen operationeel zijn in kansrijke sectoren.
- *Tegenprestatie*
In 2021 gaan 350 cliënten aan de slag met een tegenprestatie. Bijvoorbeeld vrijwilligerswerk, mantelzorg, een opleiding, meedoen aan een beweegprogramma en werken aan de aanpak van schulden.
De evaluatie tegenprestatie in opdracht van de gemeenteraad in april 2020 leverde op dat aan cliënten perspectief is geboden. De tegenprestatie is verplicht maar cliënten hebben zeker ruimte voor een eigen keuze. Veel cliënten doen een tegenprestatie bij een Bredase organisatie. In het afgelopen jaar deden circa 800 cliënten een tegenprestatie. Zo'n 400 organisaties bieden ruimte aan één of meer cliënten. Cliënten zijn dus actief in Breda, voor de samenleving en voor zichzelf.
In 2021 houden we dit vast, zowel voor mensen die al een tegenprestatie hebben gedaan en voor 350 nieuwe cliënten. De evaluatie legitimeert ons om met het beleid tegenprestatie op dezelfde manier door te gaan. Het is belangrijk om dit verder te ontwikkelen, om scherpere afspraken te maken met cliënten en organisaties. Met als doel meer perspectief op verbetering van de eigen situatie, meer vrijwilligers en meer regulier werk in de toekomst.
- *Sociale Werkplaats(en)*
De juiste plek is voor mensen met een arbeidsbeperking midden in de samenleving, zoveel mogelijk samenwerken met mensen zonder arbeidsbeperking. Mensen met een indicatie sociale werkvoorziening (SW-ers) zien we het liefst meewerken in Bredase bedrijven. Wel met begeleiding waar nodig. Mocht dit niet lukken dan zorgen we voor een vangnet. Gelukkig zien we dat een merendeel van deze medewerkers reeds bij veel bedrijven werkzaam is. De vervlechting heeft slechts zeer beperkt effect voor het grootste deel van de SW medewerkers. Door opgaan van

ATEA in de gemeentelijke organisatie maken we ruimte voor mensen met verschillende mogelijkheden en talenten. Zij kunnen samenwerken in een omgeving die hun eigenheid waardeert en mogelijkheden creëert. Zo werken we aan een inclusieve arbeidsmarkt, ook voor mensen met een beperking. En we geven het juiste voorbeeld (bijvoorbeeld bij groen, schoonmaak, Vindingrijk en fietsenstallingen). Na de vervlechting zullen we in een zo regulier mogelijke omgeving wetspeciale begeleiding voor deze medewerkers blijven garanderen. In 2021 bieden wij werk aan 100 FTE uit het doelgroepenregister, waarvan ongeveer 40 FTE binnen de gemeentelijke organisatie.

- *Armoede en schulden*

In mei 2020 stelde de Gemeenteraad Werken (aan geldzorgen) loont vast (Beleidsplan Armoede en schulden Breda 2020-2023).

In 2021 voeren we dit beleidsplan verder uit. We zetten onze inspanningen voort om werkende armen te vinden en te ondersteunen. We maken gebruik van de ervaringen uit 2020 met de Tozo-regeling. We hebben ook extra aandacht voor kinderen, AOW-gerechtigden, jongeren zonder startkwalificatie en ZZP-ers met schulden.

We leggen in 2021 nog meer het accent op preventie, vroegsignalering en nazorg van mensen in armoede en/of met risicovolle en problematische schulden. We gaan verder met het opbouwen van het financieel expertisecentrum.

In 2021 bekijken we samen met belanghebbenden hoe we ervaringsdeskundigen het beste kunnen inzetten. Uiterlijk in de tweede helft van 2021 is dit ingevoerd en/of operationeel. Conform het beleidsplan is er financieel ruimte gemaakt voor 2 extra bewindvoerders om onze inwoners beter te begeleiden.

- *Statushouders, taal en laaggeletterdheid*

Zie hiervoor thema Ontmoeten, in programma 1 'Vitaal en sociaal Breda'.

- *Aanpak Werkend Leren*

Zie hiervoor Thema Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs, in programma 2 'Ondernemend Breda'.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Hoewel een stijging van aantallen op meerdere fronten is te verwachten, streven wij naar budgetneutraliteit in 2021. Met andere woorden wij streven uit te komen met de beschikbare middelen.

Thema Thuis

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Iedereen heeft een thuis nodig. We willen dat iedereen beschermd en veilig woont, met de juiste begeleiding en ondersteuning, gericht op persoonlijk en maatschappelijk herstel.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

We richten ons op mensen die zich door aanleg of omstandigheden minder goed zelf kunnen redden. Slachtoffers van huiselijk geweld, dak- en thuislozen, personen met verward gedrag, cliënten van beschermde woonvormen. Voor een belangrijk deel doen we dat regionaal.

We richten onze aanpak vooral op het voorkómen van problemen en escalatie. We willen voorkomen dat we een beroep moeten doen op specifieke opvangvoorzieningen of intensieve zorg, omdat we er niet snel genoeg bij waren. Daarom steken we veel energie in preventie, versterken van zelfredzaamheid, eerder oppikken van signalen en vroegtijdige lichte vormen van hulp en ondersteuning. Waar mogelijk krijgen mensen die hulp en ondersteuning thuis in hun vertrouwde omgeving of wijk, steeds vaker met inzet van ervaringsdeskundigen. De voorzieningen voor tijdelijke opvang moeten naast veilig en passend ook bijdragen aan het herstel van mensen.

Huiselijk geweld en kindermishandeling

Naast de inzet op vroegsignalering en preventie, zorgen we dat bij alle vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) de juiste interventie, hulp en opvang beschikbaar is. Veilig Thuis West-Brabant is het regionale advies- en meldpunt en speelt hierbij een belangrijke rol. We werken aan een verdere intensivering van de zogeheten pleger aanpak.

De meerjarenafspraken over Veilig Thuis West-Brabant lopen van 2018 tot en met 2021. In het 1e kwartaal van 2021 gaan we met 15 regiogemeenten opnieuw het beleidskader uitwerken en vaststellen, en de afspraken over de financiële bijdragen aan Veilig Thuis vernieuwen.

2021 is ook het laatste jaar van het programma Geweld hoort nergens thuis. Ook hier geldt dat we een nieuw regionaal programma voorbereiden, inclusief de nodige inzet van mankracht en middelen.

Per april 2020 ging de verantwoordelijkheid voor vrouwenopvang over van Just naar de stichting vrouwenopvang Safegroup. Met de laatste maken we afspraken over vernieuwing van dienstverlening en opvangvoorziening. Het beleid voor de vrouwenopvang nemen we ook mee in het op te stellen beleidskader.

Integrale crisiszorg

Het Meldpunt Zorg en Overlast van de GGD ging per 1 mei 2020 op in het Meldpunt crisiszorg. Begin juli 2020 is er een landelijk telefoonnummer voor wie zich zorgen maakt over een ander (meldingen verward gedrag, niet-acuut). Het nummer wordt deze zomerperiode getest. De communicatie landelijk voor het brede publiek start naar verwachting in het najaar van 2020. Meldingen die bij dit landelijke nummer binnenkomen gaan rechtstreeks naar het meldpunt crisiszorg.

Het beleid voor crisiszorg en het meldpunt nemen we mee in het regionale beleidskader voor huiselijk geweld, Veilig Thuis en Vrouwenopvang. Dit zijn beleidsonderdelen waarbij we in West-Brabant samenwerken in een gemeenschappelijke regeling (GR). Het regionale beleid zal worden geactualiseerd en in de loop van 2021 zal dit aan de 16 colleges en gemeenteraden voor besluitvorming worden voorgelegd.

Aanpak verward gedrag

We kregen eind 2019 subsidie voor een grootschalig scholingsprogramma verward gedrag. De trainingen richten zich op 1e lijn professionals, niet zorg-professionals, vrijwilligers en burgers. Half 2020 startten de trainingen die heel 2021 doorlopen. We hebben subsidie ontvangen om de functie van 'wijk-ggd' er te implementeren in onze stad. We werken hiertoe samen met politie, GGD en GGZ/ de bemoeizorg en het meldpunt crisiszorg. De projectperiode loopt tot 1 mei 2021. De beoordelingslocatie SPOR (spoedeisende psychiatrische onderzoeksruimte) is nog steeds operationeel. We willen deze behouden voor onze regio. De financiering loopt via de GGZ, die hierover afspraken heeft met de zorgverzekeraar. Verder krijgt de aanpak verward gedrag vanaf 2021 een plek in het reguliere werk. Hierbij is samenwerking van partners uit de domeinen Zorg/ondersteuning en Veiligheid essentieel. Ook binnen onze eigen organisatie. In het meerjarenprogramma Integrale Veiligheid, heeft het thema Veiligheid en Zorg prioriteit. Daarbinnen is de aanpak verward gedrag nog steeds een belangrijk thema.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Psychisch kwetsbare mensen én mensen met een licht verstandelijke beperking bieden we begeleiding en waar nodig onderdak (beschermd wonen en maatschappelijke opvang). We zoeken voortdurend kansen voor nieuwe afspraken met woningcorporaties, particuliere verhuurders en ontwikkelaars. We kijken naar beschikbare en geschikte woningen voor nieuwe woonvormen. Vanuit de gedachte zo zelfstandig en zo normaal mogelijk bieden we (ambulante) ondersteuning, steeds meer in regiogemeenten als de cliënt dat wil.

Beschermd Wonen

In 2021 leggen we de laatste hand aan de voorbereiding van de decentralisatie beschermd wonen. Dat betekent voor beschermd wonen een aanbestedingstraject (per 2022 effectief). Alle 10 gemeenten stellen een nieuw regionaal beleidskader vast en er komt een besluit over de nieuwe juridische vorm voor regionale samenwerking.

Samen met de regio sturen we steeds effectiever op het voorkomen dat cliënten onnodig in de dure regionale maatwerkvoorziening beschermd wonen terecht komen door de gezamenlijke beoordeling door klantmanagers van de lokale Wmo in de regio met de klantmanagers beschermd wonen. In het kader van de nieuwe inkoop per 2022 formuleren we onze producten beschermd wonen nog scherper als complementair aan de Wmo begeleiding en we bepalen de tarieven zoveel mogelijk op werkelijk gemaakte kosten door aanbieders.

Tot 2026 blijft Breda voor maatschappelijke opvang nog centrumgemeente.

In 2021 verwachten we ook een regionaal platform huisvestingsafspraken om de uitstroom mogelijk te maken van cliënten uit beschermd wonen en de maatschappelijke opvang in de hele regio. In dit platform werken corporaties, gemeenten en zorgaanbieders samen.

Maatschappelijke opvang

Voor dak- en thuislozen is het loket Centraal Onthaal de ingang naar begeleiding, hulpverlening en opvang. Samen met partners en regiogemeenten zetten we ons in voor dak- en thuislozen en kwetsbare mensen. We werken aan alternatieve vormen van opvang en begeleiding. Cliënten met een herstelplan vangen we op verschillende manieren op. Sommigen kunnen (tijdelijk) bij familie of vrienden blijven, anderen gaan naar een crisiswoning. Een grote groep gaat naar opvangplekken, bijvoorbeeld Villa Boerebont of de Bredase Doorstroomvoorziening (DSV). DSV biedt 24 uur dag- en nachtopvang voor dak- en thuislozen vanaf 18 jaar uit de regio Breda.

In 2021 bouwen we een nieuwe voorziening voor dag- en nachtopvang voor dak- en thuislozen. In 2020 wordt het ontwerp gemaakt en starten de bouwvoorbereidingen. De bouw begint in het 2e kwartaal van 2021. Naar verwachting is de nieuwbouw in de 2e helft van 2022 in gebruik.

In 2021 voeren we samen met partners en regiogemeenten het nog vast te stellen Versterkingsplan tegen dak- en thuisloosheid regio Breda 2020 uit. Dit plan zorgt op onderdelen voor een meer effectieve aanpak van dak- en thuisloosheid. Preventie en vroegsignalering, verstevigen van de mogelijkheid voor dak- en thuislozen om mee te doen in de samenleving en een kwaliteitsimpuls in het aanbod van woningen en opvangvoorzieningen in de regio Breda. Ook voegen we op maat kwaliteit toe aan de bestaande integrale aanpak. Voor de uitvoering van dit plan krijgt de gemeente geld van het ministerie.

Ketenaanpak verslavingszorg

De verslavingsproblematiek blijft aandacht vragen. Daarom investeren we in een sterke keten preventie, behandeling, begeleiding. In 2020 evalueren we de pilot GHB in de dag- en nachtopvang DSV. Begin 2021 evalueren we de pilot Casusoverleg GHB, die begin 2020 startte. Naast de kleine groep GHB-verslaafden is er ook aandacht voor verslaafden met psychische problemen of een verstandelijke beperking.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

- Per 1 januari 2021 zal er een groep cliënten vanuit beschermd wonen overgaan naar zorg vanuit de Wet Langdurige Zorg (wlz). Deze mensen hebben 24 uren zorg nodig en landelijk is bepaald dat de zorg per 1 januari overgedragen wordt. In 2020 is met de zorgaanbieders samengewerkt om de zorg zo goed mogelijk over te dragen. Onzekerheid bestaat er nu nog of het bedrag dat het rijk gaat inhouden op het budget beschermd wonen overeen gaat komen met de daadwerkelijke kosten die over gaan naar de wlz. Indien dat bedrag onevenredig groot is, dan bestaat het risico dat er grotere tekorten voor beschermd wonen ontstaan.
- In 2021 start de nieuwbouw Doorstroomvoorziening. Onverwachte omstandigheden kunnen vertraging veroorzaken, zoals bij elk nieuwbouwproject;
- Een deel van de inhoudelijke en financiële uitdagingen van dit begrotingsthema pakken we in regionaal verband op, waardoor we ook deels afhankelijk zijn van andere gemeenten.
- Bij een grootschalige corona uitbraak zijn de quarantaineplekken bij onze beschermd wonen aanbieders en opvang locaties mogelijk onvoldoende. Om dit risico af te dichten worden noodscenario's voorbereid.

Thema Leven

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Gezondheid, sporten en bewegen zijn belangrijk voor vitale inwoners en goed voor sociale contacten, ontmoeting en participatie. Ze hebben een preventief karakter. Onze ambitie, zoals beschreven in de visie Team Breda sport & bewegen 2017-2030, is dat Bredanaars van jong tot oud meer bewegen dan de gemiddelde Nederlander. En dat talentvolle sporters zich zoveel mogelijk in de eigen regio ontwikkelen. Dit doen we door te bouwen aan een goede sportinfrastructuur, met hoogwaardige en aansprekende voorzieningen. We stimuleren een gezonde leefstijl.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Sport- en beweegstimulering

We stimuleren sporten en bewegen voor iedereen. Aan de thematafel Breda beweegt werken partijen samen aan het uitvoeringsplan 2021/2022.

Hoofdthema's zijn:

- Vitale sportaanbieders;
- Bewegen als basis;
- Bewegen in de wijk;
- Gezin/werkenden en pensioen ;
- Inclusief sporten.

Het Bredaas sportakkoord zit in de uitvoeringsfase. We werken verder aan beweegmogelijkheden voor ouderen, een buddyproject voor mentale gezondheid en sport en een platform voor ons sportaanbod. Ook spelen we in op ontwikkelingen

en pakken we nieuwe projecten op binnen het sportakkoord. Dit doen we samen met het onderwijs, zorgpartijen en sportverenigingen en de partijen van de thematafel.

We stimuleren de breed motorische ontwikkeling van kinderen en jongeren, door toepassing van de MQ-scan en het Athletic Skills Model en introductie van innovaties in het bewegingsonderwijs, wijksport en verenigingssport. Zo dagen we ieder kind uit op zijn of haar niveau. Samen met partners maken we een aantrekkelijk en gevarieerd wijksportaanbod, vooral in wijken die extra aandacht vragen. Ook is er specifiek aandacht voor urban sports en e-sports.

Ook in 2021 investeren we in het Sportleerbedrijf Breda – samen met Curio – en in het partnerschap met Fontys Sporthogeschool Eindhoven. Zo intensiveren we de samenwerking van sportprofessionals in opleiding, onderwijs en sportaanbod. Mensen die achterblijven in sport stimuleren we om mee te doen. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur ondersteunt kinderen en jongeren uit gezinnen met onvoldoende financiële draagkracht.

Gezondheid en preventie

We stimuleren de vitaliteit en gezondheid van Bredanaars. Een beweegvriendelijke en gezonde omgeving is belangrijk. JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) richt zich op jeugd van 0 tot 19 jaar. Gezond eten, water drinken, bewegen en rookvrij opgroeien zijn belangrijke thema's. We sluiten aan op de behoefte van de stad. Samen met het JOGG-netwerk (bedrijven, jeugdprofessionals, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, scholen, sportclubs en inwoners) stimuleren we het maken van gezonde keuzes. Op jonge leeftijd leren om gezonde keuzes te maken is gunstig voor de gezondheid later. Dit voorkomt dat mensen zorg nodig hebben als gevolg van ziektes door een ongezonde leefstijl. Het Lokaal Preventieakkoord stimuleert vitaliteit van volwassenen en ouderen. Goed in je vel zitten met een gezond gewicht is ons streven. In het Preventieakkoord ligt de focus op Hoge Vucht, gezond oud worden en gezonde werkgevers/werknemers. Het sluit aan op het Bredaas Sportakkoord.

Sportaccommodaties

De gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties bieden ruimte om mensen in beweging te krijgen en te houden, en zijn een thuisbasis voor sportaanbieders. Naast de zorg voor voldoende, veilige faciliteiten, is er aandacht voor optimaliseren van exploitatie, vernieuwing, verduurzaming en toegankelijke accommodaties. In 2021 voeren we de laatste ronde aan aanvragen voor de Investeringsregeling buitensportaccommodaties uit. We stimuleren de samenwerking tussen sportaanbieders en het gebruik van de accommodaties voor doelstellingen binnen het sociaal domein. We zetten ons in om maximaal maatschappelijk rendement te halen uit sportaccommodaties. We spelen actief in op innovatie en landelijke ontwikkelingen. Volgens de afspraken in de nota Sportaccommodaties en financiën 2016, berekenen we in 2021 de kostprijs van verschillende sportaccommodaties opnieuw met de huidige methodiek. We herijken de huurtarieven vanaf 2022.

Sport en bewegen in de openbare ruimte

Buiten sporten en bewegen nam verder toe door Corona. Verschillende voorzieningen op stedelijk niveau en in de wijken en dorpen sluiten aan bij vragen en behoeften van bewoners. Deze ideeën komen gedurende het jaar binnen en werken we samen met bewoners uit. Bijvoorbeeld fitnessplekken, skateplekken of multifunctionele veldjes. Dit koppelen we ook aan het uitvoeringsplan van de Thematafel Breda beweegt.

Talentencentrum

We hebben de ambitie dat talentvolle sporters, met of zonder beperking, zich zoveel mogelijk in de eigen regio ontwikkelen. Daarom bouwen we aan een kwalitatief goede sportinfrastructuur met hoogwaardige en aansprekende (top)sportvoorzieningen. In het Talentencentrum, een multifunctioneel sportcentrum met indoor atletiekfaciliteiten voor Zuidwest Nederland, trainen sporters op hoger niveau of spelen er wedstrijden. Het centrum is een flinke impuls voor de opleiding Sport en Bewegen van Curio en een verbetering van de huidige onderwijsvoorzieningen. De buitenruimte van het complex wordt zo ingericht dat sport- en beweegactiviteiten, ook voor bewoners van de Hoge Vucht, gestimuleerd worden. Daarnaast wordt voor diverse ontwikkelingen in de Hoge Vucht actief nagegaan wat de bijdrage van het Talentencentrum voor deze ontwikkelingen kan zijn. In 2021 spelen afronding van het technisch ontwerp, voorbereiding van de realisatie en start van de bouw. In 2022 leveren we op.

Talentontwikkeling

Ondersteunen van talentprogramma's versterkt de sportinfrastructuur in Breda en omgeving. In wisselwerking en verbinding met topsport, breedtesport, sportopleidingen en school- en wijksport. Om sporttalenten optimaal te begeleiden werken we al samen in aanloop naar de oplevering van het Talentencentrum, met verenigingen, regionale trainingscentra, bonden, onderwijs en (para)medische partners.

Sportevenementen

(Top)sportevenementen maken de sport en de stad aantrekkelijker. Evenementen brengen sporters en sportliefhebbers bij elkaar, meestal met hulp van enthousiaste en betrokken vrijwilligers. Sportevenementen die passen binnen onze visienota en uitvoeringsprogramma Team Breda ondersteunen we waar mogelijk. In 2021 werken we er samen met partners aan dat La Vuelta in 2022 alsnog naar Breda komt. La Vuelta draagt immers bij aan onze gemeentelijke doelen.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's benoemd.

Thema Ontmoeten

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Breda, een prettige leefomgeving die schoon, heel en veilig is. Betrokken inwoners en ondernemers maken met hun initiatieven de wijken en dorpen een stukje beter en mooier. Maar ze hebben ook behoefte aan meer zeggenschap over hun leefomgeving. De bereidheid en motivatie om kennis en kwaliteiten in te zetten voor straat, buurt, wijk en dorp zorgen voor betrokkenheid en eigen gekozen oplossingen. Deze initiatiefkracht faciliteren we met beschikbare instrumenten, methodieken en infrastructuur. Tijdens de coronacrisis zagen we dat er volop initiatiefkracht is in de stad. Veel creativiteit voor ontmoeten en gebruik maken van de openbare ruimte in drastisch veranderde omstandigheden.

Niet in alle wijken is die initiatiefkracht vanzelfsprekend sterk aanwezig. Sommige wijken vragen extra stimulans en ondersteuning om de leefbaarheid en onderlinge netwerken te versterken. We bieden meerwaarde met extra aandacht voor sociale cohesie en wijkveiligheid met een bestendige aanpak waar fysiek en sociaal samengaan. De aanpak Een plus op kwetsbare wijken en vroegsignaleringswijken zetten we in 2021 voort. Met wijkfoto's en wijkagenda's maken we maatwerk uitvoeringsprogramma's om kwetsbare wijken als Hoge Vucht, Kesteren/Muizenberg, Heuvel, Tuinzigt en Haagpoort leefbaar te houden. We voorkomen dat vroegsignaleringswijken Doornbos/Linie en Fellenoord/Schorsmolen verder afglijden. Dit doen we ook in 2021 samen met woningcorporaties (Alliantie Wonen) en andere partners in de wijk.

In het verlengde van en in nauwe verbinding met de aanpak Een plus op kwetsbare wijken en vroegsignaleringswijken, starten we in 2021 met een brede meerjarige aanpak waarbij we nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen nadrukkelijker verbinden met de bestaande opgaven in minder krachtige wijken. We hebben daarbij in het bijzonder aandacht voor Breda-Noord. We opereren voor dit meerjarige programma binnen het Interbestuurlijk Programma Leefbaarheid en Veiligheid van het ministerie. We realiseren ons dat het verbeteren van de leefkwaliteit in Breda-Noord geen opgave is die je in Breda-Noord oplost. Dit vraagt om een stadsbrede visie en aanpak. We onderzoeken daarvoor onder andere:

- Hoe we concentraties van problematieken in kwetsbare wijken kunnen verminderen en kunnen spreiden en welk effect dat heeft op de stedelijke woonagenda,
- Hoe we fysieke barrières in de stad, zoals de Noordelijke Rondweg, kunnen slechten en meer kunnen toewerken naar één Breda,
- Hoe er een goede kruisbestuiving plaats kan vinden tussen wijken, waaronder de samenhang tussen het nieuw te ontwikkelen Crossmark-gebied en Breda-Noord. Hoe we daarbij groen en water kunnen benutten als natuurlijke verbindingen in de stad,
- Hoe ontwikkelingen op het gebied van energie, klimaatadaptatie en digitalisering versnelling kunnen brengen in het versterken van de kwetsbare wijken,
- Welke interventies, projecten en voorzieningen in andere steden het verschil hebben gemaakt in kwetsbare wijken, en hoe we deze kunnen inzetten in Breda,
- Hoe we jeugd uit kwetsbare wijken een betere uitgangspositie in het leven en op de arbeidsmarkt kunnen geven, en talenten kunnen benutten. Hoe sport en cultuur daarbij als middel kunnen dienen en kunnen worden versterkt. Hoe we criminele carrières kunnen doorbreken en ondermijning kunnen tegengaan,
- Hoe we mensen in een uitkeringssituatie in kwetsbare gebieden nog effectiever kunnen toeleiden naar passend werk en een eigen inkomen. En hoe we drempels die daarvoor in de weg staan, zoals laaggeletterdheid, lage digitale vaardigheden en/of een slechte gezondheid, kunnen wegnemen.

De ambitie is in de eerste helft van 2021 de aanpak – vooralsnog onder de werktitel 'Programma Verbeter Breda' concreet te maken. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar programma 2, thema Grote projecten in de stad.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Wijkzaken

- Wijkgericht werken zet die instrumenten in die het beste aansluiten bij vragen van bewoners om hun leefomgeving vorm te geven en daarover met elkaar te praten. Dit zijn nieuwe instrumenten of instrumenten die hun dienst eerder al bewezen. Bijvoorbeeld Wijkdeals, waarbij mensen zelf hun leefomgeving groener maken. Of meedenken over invulling van de sociale en fysieke omgeving. We sluiten aan bij de initiatiefkracht van inwoners, faciliteren die, of stimuleren die waar nodig.
- Wijkgericht werken komt tegemoet aan de behoeften van bewoners. De wijk- en dorpsplatforms staan centraal. We blijven hen faciliteren en ondersteunen bij doorontwikkeling naar open wijknetwerken. Zo bouwen we continu aan een krachtig, dekkend netwerk van wijkplatforms die leefbaarheidsinitiatieven versterken, verbreden en vernieuwen. We evalueren de werking van de wijkplatforms jaarlijks, met in het najaar van 2020 een speciale evaluatie samen met de begeleidingscommissie vanuit de raad.
- In de kwetsbare en vroegsignaleringswijken voeren we ook in 2021 de uitvoeringsaanpak uit: Een plus op kwetsbare wijken en vroegsignaleringswijken. Op basis van analyses van wijken, zogenaamde wijkfoto's, werken we samen met bewoners en (wijk)professionals aan de wijkagenda 2021. Daarin staan activiteiten, doelen en resultaten. We monitoren wijkagenda's en wijkfoto's, evalueren en stellen zo nodig tussentijds bij.
- We spelen in op bestuurlijk gevoelige of complexe vraagstukken in de wijken en dorpen. Bijvoorbeeld invoering van gereguleerd parkeren, jeugdoverlast of grote opgaven als energietransitie. In Hoge Vucht bouwen we onder de werktitel 'Krypton' met externe expertise verder aan een centrale plek waar jongeren uit de wijk hun talenten kunnen ontwikkelen in sport en cultuur.
- Ontmoeten kan op heel veel manieren. Wijkcentra blijven bestaan als ontmoetingsruimte voor bewoners. Besturen van wijkcentra krijgen maatwerk ondersteuning voor een sluitende exploitatie, een stevig financieel fundament en optimaal gebruik van activiteiten. We bieden ondersteuning door regelmatig overleg met besturen. Waar nodig is er extra expertise op allerlei terreinen: vrijwilligers, juridisch, bedrijfsvoering en personele zaken. Tijdens de coronacrisis moesten wijkcentra dicht, met de nodige financiële consequenties. Daardoor was extra maatwerk met steunmaatregelen nodig. Inmiddels zijn de wijkcentra weer open, zijn diverse activiteiten binnen beperkingen weer opgestart en lukt het ook weer steeds meer wijkcentra om (bijna) kostenneutraal te exploiteren. We houden in 2021 vinger aan de pols met de wijkcentra hoe dit zich verder, afhankelijk van het verloop van het coronavirus, ontwikkelt.
- In elke wijk zijn aantrekkelijke en veilige speelplekken. Het nieuwe speelbeleid is naar verwachting in 2020 vastgesteld. Op speelplekken kunnen verschillende leeftijdsgroepen elkaar ontmoeten, samen spelen en bewegen.

Statushouders, taal en laaggeletterdheid

In 2021 leggen we de laatste hand aan voorbereidingen op de Nieuwe wet inburgering, die ingaat op 1 juli 2021. Vanuit de Bredase aanpak werken we verder naar de invoering van deze nieuwe wet. We grijpen deze nieuwe wet aan om statushouders nog effectiever en sneller volwaardig inwoner van Breda te maken en hen zo goed mogelijk te begeleiden richting het volledig op eigen benen staan. Een goede beheersing van de Nederlandse taal, kennis van de stad en maatschappij, goed met geld om kunnen gaan en een succesvolle opstap naar betaald werk staan daarin centraal. Om statushouders vanuit de nieuwe wet optimaal te laten inburgeren in Breda bereiden we ons momenteel voor via vier sporen:

- We nemen straks de tijd om nieuwe statushouders goed te leren kennen en op maat te begeleiden. Dat doen we eerst in een 'Brede Intake', waarin we samen met de statushouder verkennen hoe het inburgeringstraject eruit komt te zien. Afspraken worden vastgelegd in het Plan Inburgering en Participatie (PIP). Daarin wordt ook de taalroute vastgelegd. Taalroutes verschillen in intensiteit van begeleiding, afhankelijk van de uitgangspositie van de statushouder.
- Inkopen taaltrajecten: met de aanbestedingsprocedure van 3 taaltrajecten gaan we verder als de financiële kaders vanuit het Rijk helder zijn. Inkopen van de trajecten in de onderwijsroute doen we regionaal. Doel is dat er vanaf januari 2021 een sluitend aanbod ligt.
- Ontzorgend stelsel: Statushouders die in 2020 instromen adviseren we om mee te doen aan de pilot ontzorgend stelsel, voor beheer van vaste lasten en budgetcoaching. In de NWI wordt deze financiële ontzorging gedurende de eerste zes maanden standaard. Door nu deze pilot uit te voeren kunnen we de aspecten van het ontzorgend stelsel evalueren en waar nodig tijdig bijschaven. We doen dit met eigen gekwalificeerd personeel.
- Maatschappelijke begeleiding: Samen met partners van de ontwikkeltafel statushouders maken we een begeleidingsmodel. We bouwen hierbij voort op de verregaande en vooruitstrevende Bredase samenwerking die in de afgelopen jaren al is opgebouwd rondom de begeleiding van statushouders. Dit model brengt statushouders helder in beeld en stelt ons in staat aansluiting te zoeken op basis van ondersteuningsbehoefte.

We zetten extra in op de groep mensen die nog moet inburgeren volgens het huidige beleidsplan statushouders 2019/2020. We willen een impuls geven aan de uitstroom van deze groep. Ook ligt de focus op kwetsbare groepen, in het bijzonder ELIPs (Einde Lening nog Inburgerings plichtig). Ook geven we via de thematafels een eenmalige impuls voor het begeleiden van statushouders die al langere tijd in Nederland zijn, maar nog tegen diverse problemen aanlopen. De impuls is bedoeld om, bijvoorbeeld via buddy's, voormalig statushouders toe te leiden naar de reguliere algemene voorzieningen die voor alle inwoners beschikbaar zijn.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

- Corona: afhankelijk van de ontwikkeling van het virus zien we een afname of uitstel van initiatieven en projecten uit de aanpak kwetsbare en vroegsignaleringswijken en wijk- en dorpsplatforms.
- Corona: Afhankelijk van het verloop van corona in 2021 kan het voortbestaan van de wijk- en dorpscentra opnieuw in gevaar komen door terugvallende inkomsten. Als gemeente houden we daarom korte lijnen met de centra.

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
Opgroeien	99.245	89.149	87.839	87.353	83.053	83.050
Betrokken zijn	53.973	52.476	56.137	54.777	54.824	54.883
Thuis	55.443	59.031	51.401	50.813	50.719	50.719
Leren, ontwikkelen en werken	126.692	155.759	123.312	122.584	121.369	121.437
Leven	9.547	8.767	9.046	8.096	8.094	8.094
Ontmoeten	4.225	4.678	3.859	3.554	3.555	3.553
Reserve investeringen sportverenigingen	1.800	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	350.924	369.860	331.594	327.177	321.613	321.736
Baten						
Opgroeien	44.859	36.188	36.945	36.945	35.345	35.345
Betrokken zijn	2.056	1.889	5.841	5.843	5.846	5.851
Thuis	6.795	6.758	6.758	6.758	6.758	6.758
Leren, ontwikkelen en werken	87.324	112.649	83.602	82.987	82.416	82.416
Leven	1	155	0	0	0	0
Ontmoeten	48	0	0	0	0	0
Reserve Wijkontwikkeling	527	0	0	0	0	0
Reserve Sociaal Domein	3.659	1.741	0	0	0	0
Reserve investeringen sportverenigingen	773	192	836	0	0	0
Totaal Baten	146.041	159.571	133.981	132.533	130.365	130.370

Gerealiseerd saldo van baten en lasten	204.883	210.289	197.613	194.645	191.248	191.366
--	---------	---------	---------	---------	---------	---------

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Opgroeien

Dit thema bevat alle onderdelen van de jeugdhulp en onderdelen van het primair en voortgezet onderwijs. Voor het primair en voortgezet onderwijs gaat het om de beleidsuitvoering van deelthema's zoals leerlingenvervoer, de leerplicht, het uitvoeringsprogramma voor- en vroegschoolse educatie en de aanpak van voortijdig schoolverlaten.

Per saldo is in de begroting 2021 ten opzichte van 2020 een bedrag van ongeveer € 2,0 miljoen minder te besteden. Hier liggen, naast de gemeentelijke indexatie, hoofdzakelijk verschillende oorzaken aan ten grondslag.

- In 2021 krijgt de gemeente € 1,3 miljoen minder budget voor jeugdhulp vanuit het Rijk dan in 2020. Deze afname komt vooral door de verdeelsystematiek van de financiering Voogdij en 18+ vanuit het gemeentefonds.
- Vanaf 2021 krijgen wij geen middelen meer vanuit het transformatiefonds jeugd. Dit maakt dat in 2021 € 1,3 miljoen minder lasten begroot zijn. Tot en met 2020 kreeg de gemeente Breda als penvoerder voor de regio West-Brabant Oost (Altena, Breda, Drimmelen, Geertruidenberg en Oosterhout) gelden vanuit het transformatiefonds voor de pilot(s) bij de huisartsen.
- Voor de bestrijding van de coronacrisis is in 2020 is eenmalig € 0,3 miljoen beschikbaar gesteld voor de zomerschool en/of summervibes en € 0,3 miljoen voor inhaalzorg bij de jeugdhulp. Dit vervalt in 2021.
- Voor de doorontwikkeling Onderwijs is in 2021 € 0,1 miljoen minder beschikbaar als gevolg van het doorvoeren van het financiële maatregelenpakket van de begroting 2020.
- Voor 2021 verwachten we dat het Rijk haar uitkering nog met € 1,6 miljoen gaat verhogen als compensatie voor aangetoonde volumeontwikkelingen van zorg en prijs- en loonontwikkelingen.
- In het kader van reëel begroten verhogen we het budget voor leerlingenvervoer met € 0,4 miljoen, afgelopen jaren was hier sprake van een tekort.

Betrokken zijn

Het thema 'Betrokken zijn' bestaat uit de producten Algemene voorzieningen volwassenen, Volwassenen maatwerkondersteuning en Maatwerk Wmo. Onder het eerst genoemde deelthema zijn de Thematafels 'Zorg voor elkaar' en 'Regio Breda Vangt op' opgenomen. Onder Volwassenen maatwerkondersteuning vallen de onderwerpen Huishoudelijke verzorging, Wmo Begeleiding en PGB Wmo. Tot slot bevat het deelthema Maatwerk Wmo de onderdelen Vervoers-woonvoorzieningen en collectief vervoer (deeltaxi).

De wijzigingen op hoofdlijnen zijn:

- Voor 2021 verwachten en claimen we dat het Rijk haar uitkering nog met € 3,9 miljoen gaat verhogen om ons te compenseren voor de gevolgen van de invoering van het abonnementstarief. Het abonnementstarief veroorzaakt meer lasten i.v.m. een aanzuigende werking
- Bij de septembercirculaire 2020 is voor 2021 het PGB budget met ongeveer € 0,2 miljoen verminderd door de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor de PGBtrekkingsrechten.
- Voor 2021 worden maatregelen genomen in het collectieve Wmo vervoer. Er komt € 0,6 miljoen minder budget beschikbaar.
- In 2021 wordt er een impuls gegeven van € 0,2 miljoen inzake Breda Senior. Breda senior is een programma gericht op een integrale aanpak op de demografische impact op zorg, wonen, economie en banen.

Thuis

Onder dit thema vallen de voorzieningen voor volwassenen in het kader van geëscaleerde zorg. Het gaat om de voorzieningen die via de thematafels "Regio Breda Vangt op" en "Een Veilig Thuis" verstrekt worden, en de voorzieningen voor Huiselijk geweld en Beschermd Wonen.

De daling van de begroting 2021 ten opzichte van 2020 bedraagt € 7,6 miljoen. Hier liggen 4 oorzaken aan ten grondslag:

- In 2020 is incidenteel geld ontvangen van het Rijk voor corona steunmaatregelen voor de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Dit betreft een bedrag van ongeveer € 1,8 miljoen.
- Vanuit de septembercirculaire 2020 ontvangen wij voor zowel 2020 en 2021 een bedrag van ongeveer € 0,9 miljoen voor de brede aanpak van dak- en thuisloosheid. In deze begroting 2021 is dit verwerkt. Voor de begroting 2020 dient dit nog te gebeuren.

- De begroting voor Beschermd wonen daalt in 2021 met € 8,1 miljoen. Dit komt hoofdzakelijk door gewijzigde wet- en regelgeving en volume-indexatie. Vanaf 2021 wordt de Wet langdurige zorg (Wlz) opengesteld voor mensen met een psychische stoornis. Dit betreft een doelgroep die voorheen een Wmo-indicatie kreeg, maar waarvan de verwachting is dat zij in het vervolg een Wlz-indicatie krijgen. Financieel heeft het Rijk hiervoor het macrobudget van de integrale-uitkeringen Beschermd wonen vanaf 2021 structureel aangepast. De volume-indexatie voor 2021 is bekend gemaakt bij de septembercirculaire 2021.
- Tot slot ligt momenteel de raming 2021 voor vrouwenopvang nog € 1,5 miljoen hoger. Hoofdzakelijk komt dit doordat de structurele ophoging van het budget voor vrouwenopvang bij de septembercirculaire 2020 nog niet is verwerkt in de begroting 2020 en er in 2020 ook eenmalig extra budget was door een budgetoverheveling vanuit 2019.

Leren, ontwikkelen en werken

Onder dit thema vallen de voorzieningen die vanuit de Re-integratie, de Wet Buig, het Armoedebeleid de Sociale Werkvoorziening en overige regelingen verstrekt worden. Bij het Armoedebeleid gaat het om bijzondere bijstand, de BredaPas en schuldhulpverlening.

De lasten daalden ten opzichte van de begroting 2020 met € 32 miljoen en de baten met € 29 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door de Tozo-regeling (Tozo 1 en 2). In 2020 is hiervoor een voorschot van het Rijk ontvangen van € 27,4 miljoen. Op 28 augustus 2020 is aangekondigd dat de regeling wordt verlengd tot 1 juli 2021 (Tozo-3). Zodra de beschikking van het Rijk is ontvangen zal de begroting (2020 en 2021) voor zowel de lasten als baten worden aangepast. Verder daalde de lasten als gevolg van het in 2020 eenmalig beschikbaar zijn van de volgende budgetten: compensatie omzetsdering Sociale Werkvoorziening (periode jan. t/m mei) € 1,1 miljoen, "Perspectief op Werk" € 1,9 miljoen, Werk aan de Wijk € 0,4 miljoen, steunpakket middellange termijn corona voor extra inzet armoedebestrijding en participatie € 0,6 miljoen en ESF-subsidie AMIF (integratie) van € 0,4 miljoen. De baten daalde naast Tozo vooral door lagere inkomsten Kredietbank door de verdere afbouw van de regiotaken € 0,6 miljoen, lagere omzet Sociale Werkvoorziening als gevolg van de afname van de SW-populatie € 0,6 miljoen en de al genoemde ESF-subsidie AMIF van € 0,4 miljoen.

Leven

Het thema Leven bestaat uit de onderdelen Volksgezondheid en Sportbeleid. Het gaat om lasten voor onderwerpen zoals gezondheidsbeleid, sportstimulering, sportevenementen en talentontwikkeling.

- De begroting van sportbeleid is gestegen met € 0,3 miljoen. Voor de investeringsregeling sportaccommodaties is in 2021 een bedrag beschikbaar van € 0,8 miljoen en dit is € 0,6 miljoen hoger ten opzichte van 2020. Dit als gevolg van het doorschuiven en naar voor halen van de bedragen uit 2020 en 2022. Om La Vuelta in 2022 alsnog naar Breda te laten komen is voor 2021 een bedrag van € 0,1 miljoen beschikbaar gesteld. Daarentegen zijn de incidentele middelen van € 0,25 miljoen voor opvang gevolgen Corona vervallen en is de begroting met betrekking tot cultuurcoaches van € 0,2 miljoen in 2021 begroot bij cultuur.
- Voor het onderdeel Volksgezondheidszorg zijn in 2020 eenmalige gelden (€ 0,13 miljoen) ontvangen en beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van gezonde buurten. Daarnaast is de gemeentelijke bijdrage aan de GGD voor ca. € 0,1 miljoen verhoogd voor hun werkzaamheden en taken rondom volksgezondheidszorg.

Ontmoeten

Onder het thema Ontmoeten vind je alles met betrekking tot Wijkaanpak en Statushouders terug.

Ten opzichte van de begroting 2020 zijn de lasten gedaald met € 0,8 miljoen.

- In 2020 is voor wijkcentra een eenmalig bedrag van € 0,5 miljoen beschikbaar gesteld van het steunpakket middellange termijn corona. Dit bedrag is in 2021 niet meer beschikbaar. De salarislasten nemen toe met € 0,2 miljoen ten opzichte van het begrote bedrag in 2020. Dit is het gevolg actualisatie van de salarislasten onder andere door indexatie.
- De lagere lasten voor de voorzieningen van statushouders van € 0,5 miljoen hebben als oorzaak dat de middelen van het Rijk voor de maatschappelijke begeleiding van Statushouders achteraf worden bekostigd (Meicirculaire 2021) en dat de eenmalige zogenaamde "ondertussenmiddelen" niet meer in 2021 beschikbaar zijn.

INVESTERINGEN

(bedragen x € 1.000)

Investeringsprogramma	Lopend krediet per 1-9-2020	Nog te voteren voor 2021	Nog te voteren voor 2022	Nog te voteren voor 2023	Nog te voteren voor 2024	Totaal beschikbare investeringsmiddelen
Wijkontwikkeling	1.573	-	-	-	-	1.573
Speelvoorzieningen	-	500	500	500	500	2.000
Totaal	1.573	500	500	500	500	3.573

Wijkontwikkeling

De investeringen van Wijkontwikkeling betreffen de projecten Driesprong, Linie-Doornboslaan en Linie Zuid.

Speelvoorzieningen

De investeringen voor de speelvoorzieningen betreft vervanging van speeltoestellen.

RESERVES

Mutaties in Reserves

Bedragen x € 1.000

Vitaal en Sociaal Breda	Stand 1-1-2021	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2021
Investerings sportverenigingen	836	-836	0
Totaal	836	-836	0

De mutaties in de reserves worden als volgt verklaard:

Reserve investeringen sportverenigingen

Gezien de aanvragen van diverse sportverenigingen in 2020, deze aanvragen worden beschikt/uitbetaald in 2021, wordt verwacht dat het restant van de investeringsregeling van € 0,8 miljoen buitensportaccommodaties volledig in 2021 wordt onttrokken.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij thema

1. Opgroeien

Naam document	Soort document	Jaar
Samen voor de toekomst, beleid jeugd(hulp) 2020-2023	Kaderstellend	2020
Actieplan jeugd 2019-2020	Kaderstellend	2019
Verordening Jeugdhulp Breda 2017	Kaderstellend	2016
Strategische Onderwijsagenda Breda 2019/2020 - 2023/2024	Kaderstellend	2019
Subsidies Breda samen doen, 2021-2022	Kaderstellend	2020

Achterliggende documenten bij thema

2. Leren, ontwikkelen en werken

Naam document	Soort document	Jaar
Beleidskader Participatie	Kaderstellend	2015
"Werken (aan geldzorgen) loont. Beleidsplan Armoede en schulden Breda 2020-2023"	Kaderstellend	2020
Subsidies Breda samen doen, 2021-2022	Kaderstellend	2020

Achterliggende documenten bij thema

3. Betrokken zijn

Naam document	Soort document	Jaar
Beleidsplan WMO (Goede zorg doen we samen)	Kaderstellend	2015
Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2018	Kaderstellend	2018
Actieplan zorginnovatie	Kaderstellend	2016
Subsidies Breda samen doen, 2021-2022	Kaderstellend	2020

Achterliggende documenten bij thema

4. Leven

Naam document	Soort document	jaar
Team Breda	Kaderstellend	2017
Subsidies Breda samen doen, 2021-2022	Kaderstellend	2020

Achterliggende documenten bij thema

5. Ontmoeten

Naam document	Soort document	Jaar
Subsidies Breda samen doen, 2021-2022	Kaderstellend	2020
"Thuis in Breda 2019"	Kaderstellend	2019
Alliantie Breda, 2019 tot en met 2022	Uitvoerend	2019

Achterliggende documenten bij thema

6. Thuis

Naam document	Soort document	Jaar
Opvang en bescherming in Regio Breda	Kaderstellend	2017
Subsidies Breda samen doen, 2021-2022	Kaderstellend	2020

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBONDEN PARTIJEN

GR programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten

Vitaal en Sociaal Breda Thema Opgroeien

Verantwoordelijk
bestuurder: Marianne de Bie

Bestuurlijk vervanger: Miriam Haagh

Belang Breda in verbonden
partij in %

Soort verbonden partij: Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De regionale samenwerking op het gebied van leerplicht heeft als doelstelling om schoolverzuim en schooluitval samen verder terug te dringen. De Gemeenschappelijke Regeling Programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaters verzorgt de leerlingenadministratie van de zestien deelnemende gemeenten en voor zeven gemeenten ook de aanstelling en aansturing van de leerplichtambtenaren. Het RBL voert wettelijke taken uit voor de gemeenten op het terrein van de Leerplicht- en RMC-wet en zoekt daarbij nadrukkelijk de samenwerking op met scholen, samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs en de ketens jeugd, participatie en wmo (voor 18 tot 23 jarigen).

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Sluitend regionaal vangnet voor jongeren in een kwetsbare positie

Jongeren worden beter gefaciliteerd voor de overgang naar de arbeidsmarkt, met als uiteindelijke doel ook deelname aan de arbeidsmarkt. In de regio wordt samengewerkt met gemeenten, onderwijs (praktijkschool en Entree), werkgevers, arbeidsbemiddelingspartners en speciale vsv- werkcoaches. We streven ernaar om in 2021 in de regio West-Brabant minimaal 10 groepen, met maximaal 10 deelnemers per groep, Dynamo 'make your move', uit te voeren. We leveren voor iedere deelnemer aan het groepstraject een plan van aanpak op waarin beschreven wordt wat zijn/haar vervolgstappen zijn.

Aanpak oud-Voortijdig schoolverlaters

Vanuit een aanpak gericht op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten ontwikkelen we verder door naar een aanpak gericht op een zelfstandige positie in de samenleving voor alle jongeren. Samen met onderwijs, de arbeidsmarktregio's, participatie en zorg.

RMC-projecten onderwijs (onderwijs/zorg/makelaar, aansluiting PO en VO, aansluiting VO en MBO)

Voor 2021 heeft het RMC Regionaal Programma 2021/2024 middelen beschikbaar gesteld. Er zijn afspraken gemaakt over de samenwerking tussen de scholen en het RBL West-Brabant. Deze afspraken gaan onder andere over wie wanneer de begeleiding opstart.

Thuiszitters

De 16 West-Brabantse gemeenten en de zes samenwerkingsverbanden passend onderwijs verbinden zich via het 'thuiszitterspact' aan de ambitie dat in schooljaar 2020-2021 geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder een passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Deze sluitende aanpak begint bij het centraal stellen van het kind: steeds moeten oplossingen worden gezocht vanuit het recht van het kind op een passend (onderwijs) aanbod. Ouders, en waar mogelijk het kind zelf, worden vanaf het begin betrokken bij het realiseren hiervan. De nadruk ligt meer en meer op de kanteling van leerplicht naar leerrecht. Dit betekent meer aandacht aan preventie van schooluitval en schoolverzuim, ook in het primair onderwijs.

Schakelrol voor het RBL West-Brabant in de ketenaanpak

Het RBL West-Brabant vervult in deze gezamenlijke aanpak een schakelrol en neemt het initiatief voor het realiseren van een

doorlopende lijn van onderwijs naar werk. Deze ambitie wordt voortdurend afgestemd met de beleidsmedewerkers van de West-Brabantse gemeenten. Dit gebeurt tevens met de ketenpartners in de regio.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Uittreding van één of meerdere aangesloten gemeenten kan leiden tot een hogere financiële bijdrage van de overige gemeenten.

Neovita BV	
Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leren, ontwikkelen en werken
Website Neovita	
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %:	100%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Neovita B.V. is mede opgericht om de begeleiding en re-integratie taken uit te voeren die niet of niet goed in het publieke domein passen. In de praktijk is Neovita B.V. de werkgever van mensen uit de doelgroep van de Participatiewet, zoals Nieuw Beschut Werken en andere vormen van gesubsidieerde arbeid met loonkostensubsidie. De administratie van de vennootschap wordt gevoerd door de gemeente Breda.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Eventuele gevolgen van risico's worden door de cost plus regeling op de gemeente afgewenteld. Neovita B.V. heeft daarom een hoge solvabiliteit en liquiditeit in relatie tot een relatief laag risicoprofiel.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

1. Daling volume aantal verloonde personen;
2. Daling volume alfa-hulp;
3. Beëindiging alfa-hulp met alfa-cheque.

GR GGD West-Brabant	
Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website GGD West-Brabant	GGD West-Brabant
Verantwoordelijke bestuurder:	Miriam Haagh
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden in %:	
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) geeft uitvoering aan de wet Publieke Gezondheid. Zij voert de in deze wet aan gemeenten opgedragen taken uit: infectieziektebestrijding, JGZ, hygiënezorg en medische milieukunde, gezondheidsbevordering, epidemiologie en beleidsadvisering. Het GGD-beleid richt zich op het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van alle inwoners in de regio, met name van de meest kwetsbaren. Samenwerking staat centraal. De GGD sluit goed aan op de aanpak binnen het sociaal domein, 'Breda doet'; o.a. door deelname aan de thematafels. Met haar focus op gezondheidspreventie sluit de GGD adequaat aan op "de beweging naar voren". Samen met gemeente Breda geeft de GGD uitvoering aan de JOGG-aanpak.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In het meerjarig beleidskader 'Agenda van de Toekomst' verwoordt de GGD haar ambities tot 2023. Drie uitdagingen staan centraal: Veilige en gezonde (leef)omgeving, Gelijke gezondheidskansen voor iedereen en Preventie verbreden en verdiepen. De GGD verbindt het ruimtelijke met het sociale. "Gezond zijn" (positieve gezondheid) staat centraal: mensen voelen zich gezond wanneer zij zich veerkrachtig kunnen aanpassen aan uitdagingen in hun leven en leefomgeving.

In de GGD-begroting 2021 vindt nadere concretisering plaats. Door de leefomgeving goed in te richten (ambitie 1) kan gezondheid en samenleven bevorderd worden. Ook in 2021 blijft de GGD zich nadrukkelijk inspannen om gezondheid in de omgevingsplannen te laten landen. Hiervoor wordt de samenwerking in de driehoek van leefbaarheid, gezondheid en veiligheid versterkt. Een voorname GGD-taak is het beschermen van inwoners tegen dreigingen waar zij zich niet tegen kunnen wapenen, zoals infectieziekten. Intensiveringsbudget maakte mogelijk dat de GGD van een reactieve naar een proactieve inzet op infectieziektebestrijding kon gaan. Via het deels structureel maken van dit budget is continue aandacht voor preventie ter voorkoming van infectieziekten geborgd. De noodzaak hiertoe is met de Coronacrisis van 2020 meer dan voldoende aangetoond.

Met de ambitie 'Preventie om te gaan voor gelijke gezondheidskansen voor iedereen' zet de GGD in op verkleining van de gezondheidskloof. 1 op de 3 Nederlanders heeft lage gezondheidsvaardigheden en door in te zoomen op wijk- en buurt ontstaat een beter beeld van hoe mensen leven en wat gelijke gezondheid in de weg staat. Aan het Nationale Preventieakkoord wordt invulling gegeven door onderbouwde keuzes te maken in maatregelen die inwoners en jongeren stimuleren om "de gezonde keuze te maken" in plaats van kiezen voor roken, drinken, snacken en drugsgebruik. In het Programma Vitaal en Sociaal is aandacht voor gezondheidspreventie opgenomen. In 2021 wordt de JOGG-aanpak gecontinueerd en zal een Lokaal Preventieakkoord tot stand gebracht zijn.

De GGD gelooft in een kansrijke start, dit begint al voor de geboorte. Weerbaarheid van kinderen en ouders tijdens het opvoeden is van belang. Ingezet wordt op de vaccinatiegraad zo hoog mogelijk te houden, opdat het risico op uitbraken van infectieziekten zo laag mogelijk gehouden wordt.

De GGD geeft in 2021 een stevige impuls aan het data-gedreven werken. Enerzijds worden analyses steeds belangrijker voor bevordering van gezondheid. Anderzijds heeft de Coronacrisis in 2020 duidelijk gemaakt dat snelle verzameling en adequate analyse van data van groot belang zijn om de bescherming en bewaking van de publieke gezondheid bij een onverwachte infectie-uitbraak het hoofd te kunnen bieden. De Coronacrisis heeft tot het versneld doorvoeren van beeldbellen en andere vormen van digitaal werken geleid; in 2021 wordt verdergaande transformatie naar meer digitaal werken voorzien. De GGD houdt scherp oog op zelfregie, maar heeft ook oog voor de behoeften en wensen van inwoners met lage gezondheidsvaardigheden. Technologie is volledig ondersteunend en biedt de GGD de juiste managementinformatie, zodat de hoofdaandacht kan blijven uitgaan naar de primaire GGD-taak: de publieke gezondheid.

De in eerdere jaren samen met gemeenten opgestelde prestatie-indicatoren brengen de belangrijkste te behalen resultaten in beeld; het in 2020 in gang gezette proces om tot bijstelling en aanscherping van deze indicatoren te komen, wordt in 2021 gecontinueerd.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

De coronacrisis heeft grote financiële impact op de GGD. De GGD werkt met verschillende scenario's om inzicht te krijgen in de gevolgen voor de uitvoering van haar (opgelegde) taken in relatie tot het geld. Het Rijk geeft aan financiële compensatie te verstrekken voor alle meerkosten en vraagtuitval i.v.m. corona. Onzekerheid bestaat over de omvang en duur van kosten, de hoogte van de uiteindelijk compensatie vanuit het Rijk, maar ook over hoe deze compensatie uiteindelijk wordt verstrekt. Het verzoek aan het Rijk vanuit de GGD'en is om direct te compenseren, en niet via de gemeenten met behulp van het gemeentefonds. Compensatie via het gemeentefonds zou herverdelingseffecten veroorzaken die negatief kunnen uitpakken voor gemeente Breda dan wel de GGD.

Omdat de GGD maximaal prioriteit heeft gegeven aan het bestrijden en indammen van het coronavirus zijn minder inspanningen en activiteiten ontplooit op andere beleidsterreinen. Hiermee ontstaat een risico op achterstallig werk waardoor de kans bestaat dat niet al onze gemeentelijke doelstellingen gerealiseerd worden. Tot slot blijven er bedrijfsvoeringsrisico's binnen de GGD. Er is een risico dat de vaste kosten niet kunnen dalen met dezelfde omvang als de daling van de opbrengsten. De GGD probeert dit risico te beheersen door meer flexibiliteit te creëren in de inzet van de medewerkers en kostendekkende marktstarieven te hanteren. Een risico is een vermindering van inzet op basis- of plustaken en maatwerk en daarmee de gemeentelijke doelstellingen.

GR Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord	
Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website Regionale Ambulancevoorziening:	Regionale Ambulancevoorziening
Verantwoordelijk bestuurder:	Miriam Haagh
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden partij:	
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

Met de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) weten de inwoners van Breda zich verzekerd van een toereikende ambulancezorg. Dit betekent hulpverlening op de plaats van een ongeval en een goed en snel vervoer naar het ziekenhuis binnen de verplichte aanrijtijden. Hierover maakt de RAV met de zorgverzekeraar(s) jaarlijks prestatieafspraken. Omdat de bekostiging van de ambulancezorg via deze verzekeraars loopt, hoeft de gemeente geen financiële bijdrage aan de GR RAV te leveren.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Samen met de zorgverzekeraars werkt de RAV aan de hand van verbeterplannen aan uitbreiding van de paraatheid. Uiteindelijke doel is het zo vaak mogelijk behalen van de 15-minuten-norm bij de meest urgente, A1-ritten. De RAV heeft de ambitie om in 2021 een dekkingpercentage te behalen van minimaal 94,5% voor de A1-ritten en 95% op de A2-ritten. Voorwaarde is wel dat het al meerdere jaren bestaande knelpunt met betrekking tot het personeel wordt opgelost; er is al langere tijd sprake van een forse krapte op de arbeidsmarkt voor ambulanceverpleegkundigen en centralisten. In de periode maart – mei 2020 heeft de RAV veel extra ritten moeten verzorgen inzake door COVID-19 getroffen patiënten. De Coronacrisis zette de door 2021 te leveren resultaten stevig onder druk en vergde veel van het ambulancepersoneel.

Met ingang van 1 januari 2021 komt de Wet op de Ambulancezorg in de plaats van de sinds 2013 van kracht zijnde Tijdelijke Wet Ambulancezorg (Twaz). Met deze nieuwe wet regelt Minister Bruins dat de huidige aanbieders van ambulancezorg door hem, de minister aangewezen worden, opdat rust en continuïteit in de ambulancezorg behouden blijft. De bekostiging blijft via de zorgverzekeraars lopen, dus zonder financiële bijdrage van de gemeente. De RAV is al langere tijd bezig zich zo goed mogelijk voor te bereiden op wat komen gaat en te blijven voldoen aan de voorwaarden voor de vergunningverlening.

In het Meerjarenbeleidsplan 2019 t/m 2021 van de RAV worden de ontwikkelingen in de acute zorg in beeld gebracht. De coronacrisis van 2020 heeft het proces rond de gewenste nadere afstemming en coördinatie binnen de acute zorg aanzienlijk versneld; de diverse individuele zorgaanbieders zijn nu georganiseerd in een regionaal netwerk acute zorg. Binnen dit netwerk is de zorgvraag het uitgangspunt en de patiënt wordt zo snel mogelijk geholpen door de juiste zorgverlener. Waar er voorheen altijd een intentie tot vervoer bestond, verschuift het accent geleidelijk aan naar acute mobiele zorg zonder vervoer. Gestreefd wordt naar optimale klantwaarde en integrale zorg: zorgdifferentiatie is de oplossing om de geleverde ambulancezorg optimaal aan te laten sluiten bij de zorgvraag van de patiënt.

Landelijke meldkamer samenwerking (LMS).

De nieuwbouw van de meldkamer in Bergen op Zoom, waarin de meldkamers voor MW-Brabant en Zeeland samengaan, is in de loop van juni 2020 opgeleverd. Via intensieve communicatie, informatievoorziening en begeleiding zorgt de RAV ervoor dat de kwaliteit van zorg gehandhaafd blijft.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

De vergunningverlening en financiering van de ambulancezorg blijft via de zorgverzekeraars lopen. Dit betekent geen financieel risico voor de gemeente. Als de Tweede Kamer niet instemt met het nieuwe wetsvoorstel waardoor er nieuwe aanbieders op de markt kunnen komen, dan is het risico voor de RAV te overzien. Als er dan een andere aanbieder in onze regio komt, dan kunnen eventueel niet overgenomen gebouwen voor sanering worden aangemeld bij het College Sanering Ziekenhuisvoorzieningen. Een dan nog resterend financieel risico door pensioenverplichtingen schatten we in op maximaal € 4 miljoen. De Reserve aanvaardbare kosten van de RAV (ruim 10 miljoen euro) kan dit afdekken.

Onder- nemend Breda

ONDERNEMEND BREDA

ONZE AMBITIE

Breda, vitale en ondernemende stad.

Elkaar weten te vinden en elkaar iets gunnen. Dat is de kracht van Breda. De coronacrisis heeft ingrijpende gevolgen voor de economie. Breda wacht niet af, maar anticipeert, en zet stevig in op herstel en vernieuwing. Toegepaste technologie en creativiteit zijn de motor. De stad heeft een goed functionerend ecosysteem voor innovatie en ondernemerschap. Het zorgt dat ondernemers en bedrijven samen ontwikkelen en nieuwe verbindingen leggen. Onlosmakelijk verbonden met digitalisering en duurzaamheid. Het maakt Breda wendbaar en biedt kansen voor groei. Hierop blijven wij onverminderd inzetten.

Breda is ondernemend, gastvrij, groen en grenzeloos.

In 2021 gaan we met volle kracht door op de ingeslagen weg. De economische visie focust op technologie en creativiteit. Om op lange termijn te excelleren. Maar ook om het MKB (midden- en kleinbedrijf) te vernieuwen en de economie te versterken. Zo snijdt het mes aan twee kanten. Het helpt het MKB en versterkt de economische structuur voor de komende decennia. Het draagt bij aan werkgelegenheid. Voor baanbehoud en nieuwe banen, voor duurzame werkgelegenheid die aansluit bij onze beroepsbevolking.

Corona legt een aantal kwetsbaarheden in onze economie bloot. Onze stip op de horizon verandert niet, maar we zullen op verschillende plekken en bij verschillende sectoren aan andere ondersteuning moeten doen dan eerder werd verwacht. Hier zullen we specifiek op terugkomen in de vervolgstukken met betrekking tot corona.

De grote projecten leveren ook in 2021 een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van Breda naar de toekomst. De fysieke investeringen leveren een bijdrage aan de economie van de stad. Zowel in het programma Gasthuisvelden als CrossMark verschuiven projecten van de ontwerpfasen naar de realisatiefase. Met het project “de Nieuwe Mark” wordt een van de grootste investeringen voor de komende periode voorbereid.

Cultuur is overal. Het zorgt voor verbeelding en verwondering. Cultuur inspireert en vormt de identiteit van mensen én van de stad. Het cultuuraanbod versterkt het profiel van Breda als grenzeloze en gastvrije stad. We investeren in kunst en cultuur in de publieke ruimte. We verbinden inwoners en bezoekers. Met makers en aanbieders werken we aan een wendbare en weerbare cultuursector voor de toekomst.

In 2021 is de focus mede gericht op het overleven van de basisinfrastructuur: Nieuwe Veste, Mezz, Chassé Theater en Stedelijk Museum Breda. De corona crisis is ingrijpend voor alle culturele makers en organisaties. Zij zoeken nieuwe mogelijkheden binnen de 1,5 metersamenleving. In 2020 ontwikkelden we steunpakketten met maatregelen. Bij het voorbereiden van deze begroting is de impact hiervan nog onduidelijk. We verwachten voor 2021 overleven en inrichten van de nieuwe 1,5 metersamenleving.

Ook erfgoed draagt voor een belangrijk deel bij aan de ambitie de stad vitaal, ondernemend en aantrekkelijk te houden. Het erfgoed van Breda vormt het kapitaal van de stad en de grondstof voor de toekomst. De (dynamische) Collectie Breda is het erfgoed van Breda waarop we de focus leggen. Vanuit de rijke collectie blijven we (nieuwe) ambities formuleren voor de toekomst en brengen we focus aan op beleving, kennis en educatie, beheer, behoud, bescherming en ontwikkeling van ons erfgoed.

Meer dan ooit leven we online. De crisis gaf een enorme boost aan digitalisering en was de grootste digitale training ooit. We werken thuis met allerlei applicaties. We vinden elkaar op platforms. Sportclubs bieden massaal live streaming lessen aan. Ouderen maken digitaal contact met hun dierbaren. Maar ook cybercriminaliteit neemt toe op veel creatieve manieren, zoals via phishing mail, sms of telefoon, fake news en cyberaanvallen op bijvoorbeeld ziekenhuizen. We hebben aandacht voor alle kanten van digitalisering, de kansen en de bedreigingen. Hoe draagt digitalisering bij aan een betere kwaliteit van leven? Hoe waarborgen we publieke waarden als veiligheid, privacy en menselijkheid? We willen dat mensen zich prettig voelen in Breda. Dat ze vrij zijn in hun keuzes voor digitalisering. Niet digitaliseren om te digitaliseren, maar voor een betere kwaliteit van leven. De ontwikkeling van de techniek in balans met de mens.

Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In de economische visie staat de ambitie om Breda te ontwikkelen tot Internationale Hotspot voor Toegepaste Technologie en Creativiteit. Dit sluit aan bij de geschetste toekomst van onze economie. Maar ook bij wat we in de stad al zien gebeuren: een stevig cluster van bedrijven in (IT)technologie en creativiteit en onderwijsinstellingen die studenten opleiden voor de next economy. Hoewel de coronacrisis de economische werkelijkheid sterk kleurt, is het algemene gevoel dat deze koers nog steeds staat.

In 2021 werken we verder aan een sterke en weerbare economie, al zijn de economische gevolgen van de crisis voelbaar. Verwachtingen over de economische ontwikkeling baseren we op basisraming van het CPB (juni 2020, scenario Zwak herstel). Het CPB gaat uit van 6,4% economische krimp in 2020 en 3,3% groei in 2021. De onzekerheid rond deze raming is nog heel groot. Ook het verdere verloop van de pandemie en versoepeling of aanscherping van maatregelen is nog onzeker. Die ontwikkelingen hebben mogelijk nog invloed op inzet van budgetten en resultaten in 2021.

Voor een wendbare, weerbare en toekomstbestendige economie, blijven we werken met 3 strategische blokken:

- Kracht van toegepaste innovatie;
- Ondernemen met lef;
- Verrassende stad.

De kracht van toegepaste innovatie

We werken in de volle breedte aan ontstaan en groei van vernieuwende bedrijven en noodzakelijke vernieuwing van het MKB. Een open ecosysteem is een belangrijke voedingsbodemp voor initiatieven voor digitalisering en verduurzaming, waarbij de juiste partijen snel aanhaken. Breda brengt nadrukkelijk samenhang in specifieke plekken voor innovatie. Dat versterkt online en fysiek de innovatieve uitstraling van de stad. Het draagt eraan bij dat talent hier graag wil wonen, werken en studeren. We trekken bedrijven aan die iets toevoegen aan Toegepaste Technologie en Creativiteit.

Ondernemen met lef

Onze stad heeft een ondernemingsklimaat met letterlijke en figuurlijke ruimte voor bedrijven om te groeien en bloeien. Ze kunnen rekenen op steun en organiserend vermogen in de stad en de regio. Het bedrijfsleven waardeert de dienstverlening van overheid. De kennis en vaardigheden van de beroepsbevolking zijn in balans met de vraag van het bedrijfsleven. Dit zorgt dat bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen elkaar beter vinden en maakt Breda aantrekkelijk voor bedrijven van buiten de regio. Met voldoende bedrijven, veerkracht van onze inwoners en gerichte om- en bijscholing kan Breda wegvallende of verschuivende vraag naar arbeid opvangen en mismatch verminderen. Zie ook de paragraaf participatie. We zetten onverminderd in op clustering van sterke sectoren. Ons medisch cluster is sterk gebleken. In 2021 zetten we hier verder op in en kijken of we dit cluster verder kunnen vergroten.

Verrassende stad

Breda is een aantrekkelijke stad voor (internationale) bedrijven, bezoekers en talent. Bezoekers kiezen Breda om de bijzondere en complete mix van detailhandel, horeca, cultuur, groen, historische binnenstad en evenementen. Het is bovendien een stad waarin veiligheid, hygiëne en gastvrijheid zoveel mogelijk samengaan. Ook in een 1,5 meter samenleving leveren we niet in op kwaliteit en blijven denken in (nieuwe) mogelijkheden. Met technologie verstrekken we informatie en leiden bezoekers naar de juiste plekken. Zodat blijft Breda een stad om van te genieten, waar je het leven viert. Hoe zich dit in 2021 gaat ontwikkelen laat zich lastig voorspellen. Samen met de verschillende stakeholders proberen we adaptief te handelen.

Digitalisering

Meer dan ooit zijn we in 2020 online gaan leven. De 1,5 metersamenleving heeft een enorme boost gegeven aan de digitalisering. Het is de grootste digitale trainingscursus die er ooit is geweest. In Breda vinden we het belangrijk dat iedereen zich prettig voelt in de digitale samenleving, mee kan doen en dat de stad een innovatief vestigingsklimaat kent. Digitalisering wordt ingezet om de kwaliteit van leven te vergroten:

“Breda excelleert in 2030 als stad waar de menselijke mate van digitalisering voorop staat. Digitalisering draagt bij aan de kwaliteit van leven in Breda. Een stad met top of the bill digitale infrastructuur waar tegelijkertijd ruimte is voor rust, menselijk fysiek contact en interactie”. Het masterplan Bredata is de uitwerking van deze visie. Vanaf 2021 starten we met Bredata, het masterplan digitalisering. Breda als stad waar digitalisering voorop staat. Dit bereiken we door:

- Digitale infrastructuur (hardware);
- Innovatieve oplossingen (software);

- Organiseren van balans, bewustwording en digitale vaardigheden (mindware);
- Een plek waar we alle data met elkaar verbinden (orgware).

Inzet en activiteiten hardware

We bereiden de Bredase connectiviteit voor op nieuwe digitale diensten. De digitale connectiviteit is onderverdeeld in vaste verbindingen, draadloze verbindingen en sensoren. Digitalisering biedt enorme kansen om innovaties van bedrijfsleven en kennisinstellingen in te zetten voor onze maatschappelijke opgaven.

Inzet en activiteiten software

Onze digitale technologie richt zich op grotere belevingswaarde en kwaliteit van de stad. Voor succesvolle acceptatie en passend faciliteren van digitale technologieën, is het belangrijk dat mensen willen en kunnen meedoen. We moeten Bredase inwoners goed betrekken bij ontwikkelingen.

Inzet en activiteiten op mindware

We willen de digitale ontwikkeling afstemmen op de wensen van inwoners en ondernemers. Met betere processen en structuren krijgen we de organisatiekant van digitalisering op orde.

Inzet en activiteiten orgware

We ontwikkelen een stedelijk dataplatform, transparant voor inwoners en ondernemers.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

In 2021 voeren we actielijnen uit van de Economische Visie. Daarbij maken we de kanttekening dat we geplande activiteiten opnieuw bekijken als de situatie tegenvalt als gevolg van de pandemie.

1. De kracht van toegepaste innovatie

Dit programma heeft 3 actielijnen:

- Ecosysteem voor Innovatie en Ondernemerschap
In 2021 werken we verder aan:
 - Uitbouw van Digitaal Ecosysteem en aanhaken van proeftuinen;
 - Versterking van profiel van Toegepaste Technologie en Creativiteit;
 - Netwerken en bijeenkomsten;
 - Gerichte acquisitie op witte vlekken in het ecosysteem.
- Proeftuinen als leer- en innovatieomgeving
We werken aan proeftuinen waarmee we het MKB ondersteunen om zich digitaal en duurzaam te ontwikkelen:
 - Samen met BUAs en Avans: proeftuin Artificial Intelligence (AI)-Breda;
 - Uitbouw van Breda Robotics, inzet op procesautomatisering MKB en implementatie van roboticaoplossingen bij 10 bedrijven;
 - Vanuit Breda Circulair zetten we een ondernemers-hub op en een community open circulaire proeftuinen rond sluiten van kringlopen;
 - Met GameCity bouwen we het Living Lab en de community verder uit. Breda als gamestad dragen we uit op netwerkbijeenkomsten en internationale conferenties als GDC en Gamescom, met een promotie- en acquisitiedoelstelling. Vanuit de kweekvijver van BUAs willen we 5 nieuwe gamebedrijven realiseren. We bekijken de mogelijkheid van een fonds en incubatorfaciliteiten;
 - ITech: met het IT cluster komen we tot een unieke en vooruitstrevende samenwerking met het onderwijs;
 - Logistieke Hub als proefproject voor bevoorrading van de binnenstad.
- Uitvoering Plan van Aanpak Innovatiedistrict Breda
Onze stip op de horizon is een beeldbepalende plek waar de technologische en creatieve sector zich verder ontwikkelen en waar talent betrokken blijft. In 2021 werken we aan het Innovatiedistrict:
 - Inspirerende locaties voor zichtbare vernieuwing;
 - Centrale hotspot voor technologie en creativiteit;
 - Ontwikkeling van een Incubator 2.0;
 - Structurele huisvesting IT, Tech en Crea en zo nodig tijdelijke plekken;
 - Programma's van eisen per proeftuin en zoeken naar geschikte locaties;
 - Verbinding en samenhang tussen verschillende locaties.

2. Ondernemen met lef

- *Start en groei, vernieuwing MKB*
We zetten vol in op start- en groeiprogramma's en uitvoering van projecten voor het brede MKB. Met uitvoering van de MKB-deal organiseren we extra slagkracht voor innovatie, digitalisering en human capital. Met een groep bedrijven op locatie starten we een pilot vernieuwing duurzame (korte) ketens. Zolang het nodig is, geven we extra aandacht aan bedrijven die het moeilijk hebben met herstel.
- *Dienstverleningsgemeente*
Het Ondernemersteam biedt laagdrempelige dienstverlening aan alle bedrijven en versterkt door bedrijfsbezoeken relaties met focus- en groeisectoren. Zo ontstaan kansen voor groei en acquisitie en stijgt de ondernemerstevredenheid. Met partners als BOM en NFIA bewerken we intensief de markt en gaan we samen acquireren. Deelname aan sectorverbanden en netwerken zorgt voor nieuwe verbindingen tussen bedrijven en versterking van het ecosysteem. Met het digitale platform Bredabusiness, prominent en interactief instrument voor de dialoog met de Bredase ondernemer, promoten we Breda internationaal als aantrekkelijke vestigingslocatie.
- *Internationalisering*
We vergroten onze strategische acquisitiekracht op Toegepaste technologie en Creativiteit, samen met partners als BOM en NFIA. Onze Bredase propositie is helder en we brengen deze met periodieke informatie extra onder de aandacht. Daarnaast doen we in de keten een acquisitiepilot. Voor handelsbevordering zoeken we samenwerking met BOM en RVO. Voor stimuleren van deelname aan handelsmissies en voor matchmaking. We kijken naar kansen van reshoring, bijvoorbeeld om het medisch cluster te versterken.
- *Human Capital*
Goed ondernemerschap valt of staat met inzet en talenten van mensen in het bedrijf. Tegelijkertijd willen we dat zoveel mogelijk Bredanaars een baan hebben of vinden in onze stad. Vanuit economische ontwikkeling stimuleren we banengroei en bieden perspectieven voor korte en lange termijn. Dit doen we samen met onderwijs en participatie. Onze aanpak richt zich in 2021 op intensieve samenwerking met het Werkgeversservicepunt, projecten uit de MKB-deal, de Aanpak Werkend Leren en het project Talent City.

3. Verrassende stad

- *De vitale stad: een compleet en bijzonder aanbod*
We hebben een heldere visie op de ontwikkelrichting van Breda voor horeca, detailhandel, evenementen en werklocaties. In de uitvoering van deze visies werken we aan een top vestigingsklimaat met een complete mix aan voorzieningen. We blijven continu in gesprek met partners als het nieuwe normaal vraagt om flexibiliteit.
- *Gastvrij en creatief*
Als gastvrije stad ontvangen we graag bezoekers. Zorgvuldig spreiden we bezoekers over de ruimte en activiteiten. In 2021 werken we aan het herstelplan voor de bezoekerseconomie. Gericht promotie, crowdmanagement, inzet op vooraf te boeken en beleven producten voor leisure, business en digitale beleving. Breda biedt bezoekers service en exclusiviteit en straalt dat uit. Met partners in de stad werken we aan een sterk digitaal platform (doorontwikkeling Breda Koopt Lokaal), citydressing en bundeling van marketingmiddelen en activiteiten. Ook voor de zakelijke bezoekersmarkt (MICE) zien we groeikansen in deze markt.
In 2021 bepalen we welke evenementen passen bij het profiel van Breda. We maken kwalitatieve keuzes: welke evenementen komen in de etalage en welke (nieuwe) evenementen verrijken het profiel van Breda. Keuzes kunnen leiden tot verandering van de subsidieregels voor evenementen.
We zoeken concreet verbinding met de Baronie-regio om bezoekers te spreiden en arrangementen aan te bieden.
- *Unieke stad met beleving*
De uitstraling en beleving van de stad verbeteren door:
 - Beter zichtbaar erfgoed;
 - Verder uitwerken koninklijke verhaallijn;
 - Verlichten monumentale panden en lichtkunst (waaronder Grote Markt);
 - Ontwikkelen dwaalmilieus.

Binnen het streeknetwerk Landstad de Baronie leveren we een bijdrage aan de economische ontwikkeling, leefbaarheid en aantrekkelijkheid van De Baronie. In 2021 staan de volgende projecten op stapel:

- Koppeling centrum met buitengebieden;
- Streekproducten: initiatieven gericht op korte ketens;
- Cultuurhistorie: samenwerking van 16 musea aan thema tentoonstellingen;
- Natuur en water: positionering in Van Gogh Nationaal Park onder andere met een heldere streekpropositie, bloemenprojecten in het stroomgebied van de Aa of Weerij;

- Kwaliteitsslag van Baroniepoorten (horecagelegenheden);
- Vrijtijdseconomie: doorontwikkelen van de samenwerking tussen toeristische promotie-organisatie.

- **Werklocaties**

In 2021 werken we aan een breed en aantrekkelijk portfolio van werklocaties:

- Om te voldoen aan de vraag, is er vanaf 2021 een continu aanbod van minimaal 20 hectare op bedrijventerreinen vereist;
- We gaan verder met toekomstbestendig maken van bestaande werklocaties (bedrijven en kantoren). Bijvoorbeeld met uitrol van BIZ-en en concrete projecten (veiligheid, bewegwijzering, energietransitie, vrachtwagen parkeren, groenvoorziening). Herstructurering is ook een onderwerp waarop we vanuit de nieuwe regionale visie bedrijventerreinen samenwerken met regiogemeenten en met de provincie;
- We werken aan aantrekkelijke binnenstedelijke vestigingsmilieus. We zetten in op interactiemilieus voor bedrijven voor technologie en creativiteit, campusachtige locaties en een centrumlocatie voor toegepaste innovatie. Deze ambitie krijgt in 2021 een plek in de visie Centrum en de Omgevingsvisie. Concreet verwachten we hiermee ook richting te geven aan het Innovatiedistrict, versterking van de TripleO Campus, 5 Tracks, het zorg- en innovatiedistrict rond Amphia en Avans en de ontwikkeling van de Koepel;
- Met de vernieuwde Detailhandelsvisie versterken we de detailhandelsstructuur met als doel om de leegstand te beperken;
- Met de vernieuwde Overnachtingsvisie is het realiseren van meer overnachtingen het doel.

Om met actuele informatie betere beleidsafwegingen te maken over werklocaties, hebben we extra aandacht voor informatievoorziening en monitoring.

- **Lange termijn aanpak Corona**

Aan het begin van de coronacrisis is door de verschillende overheden vooral ingezet op het onmiddellijk ondersteunen van specifieke doelgroepen die door de genomen coronamaatregelen en de lockdown hun inkomsten zagen wegvallen. De gemeente heeft met de eerste 2 steunpakketten hulp en (financiële) verlichting geboden met als belangrijkste doelen het voortbestaan van ondernemingen en organisaties, het behoud van werkgelegenheid en het behoud van sociaalmaatschappelijke structuren die onmisbaar zijn voor de stad.

De impact van het coronavirus op de maatschappelijke ontwikkelingen en de economie houdt voorlopig aan. De meeste effecten van het coronavirus worden verwacht pas in 2021 zichtbaar te worden. De focus op onmiddellijke ondersteuning van ondernemingen, organisaties en burgers (zoals tijdens de eerste 2 steunpakketten) wordt in 2021 verlegd naar het helpen aanpassen aan de nieuwe situatie en doen van investeringen om de economie draaiende te houden. Dit is in lijn met de aanpak van het Rijk. Welke investeringen dit zijn, is op dit moment niet aan te geven gezien de nog steeds veranderende situatie t.a.v. het virus en de gevolgen daarvan. Het motto in de aanpak lange termijn is zoveel mogelijk wendbaar en weerbaar te blijven. In de begroting 2021 worden daarom 2 budgettaire maatregelen genomen:

- Het vrijmaken van exploitatiebudget ter hoogte van € 1 miljoen
- De inrichting van een corona investeringsfonds, gefinancierd vanuit de Meerjareninvesteringsplan, ter hoogte van € 1,5 miljoen. Hieruit kan onder andere een deel (naast financiering vanuit reguliere budgetten) van de vernieuwing van het Willem Alexanderplein in Teteringen bekostigd worden. Dit plein is een mooi voorbeeld van het creëren van nieuwe gezonde buitenruimte waarin inwoners op een veilige manier buiten kunnen ontspannen en elkaar in coronatijd kunnen ontmoeten. We willen, daartoe extra gemotiveerd door corona, de ruimte in onze stad optimaal benutten. Zodat er meer prettige verblijfsplekken komen voor inwoners, en drukte op andere populaire plekken vermindert.

Zoals aangegeven is het gezien alle onzekerheid op dit moment niet mogelijk de lange termijn aanpak nu gereed te hebben. Wel tekenen er zich 3 grote thema's af de stad als gekeken wordt naar de effecten van corona; te weten arbeidsmarkt en ondernemen, recreëren (buiten) en ontmoeten. De lange termijn aanpak zal vanuit deze 3 thema's worden uitgewerkt en uiterlijk in januari aan de Raad worden voorgelegd. Ook de voorwaarden van het investeringsfonds worden hierin meegenomen, in ieder geval zal de mogelijkheid van cofinanciering van bijvoorbeeld fondsen Rijk een onderdeel hiervan uitmaken.

- **Digitalisering**

De strategie kan worden verdeeld in vier complementaire lijnen. Allereerst is een hoogwaardige, razendsnelle digitale infrastructuur de meest basale en cruciale randvoorwaarde; 'hardware'. We bereiden de Bredase connectiviteit voor op nieuwe digitale diensten. De digitale mogelijkheden en diensten noemen we; 'software'. Hiermee vergroten we de belevingswaarde en kwaliteit van de stad. Tegelijkertijd is het van belang dat de mensen die ermee te maken hebben, goed zijn voorbereid en begrijpen wat er op ze af komt en zelf kunnen beslissen hoe ze ermee omgaan; 'mindware'. In Breda vinden we het belangrijk dat de Bredase digitale ontwikkeling in balans is met wat wenselijk is voor de inwoner en ondernemer. De laatste randvoorwaarde is dat de organisatie en processen goed worden ingericht zodat we kunnen bepalen wie, wanneer toegang tot de data krijgt.; 'orgware'. Hiervoor wordt een stedelijk data ecosysteem ontwikkeld dat transparant is voor inwoners.

- **Hardware:** In 2021 gaan we verder met de uitrol van glasvezel naar woningen en bedrijventerreinen. Er wordt gestart met visieontwikkeling rond 5G. Dit wordt in een proces met burgers opgepakt. Er wordt een voorstel voor de Brabantring worden gemaakt.
- **Software:** We werken aan het ontwikkelen van nieuwe Smart-City projecten. Hierbij kijken we naar projecten binnen de thema's Grenzeloos, Gastvrij en Groen. Criteria van de Smart City-projecten zijn: meten via sensoren/data, besparen van mensen/middelen/grondstoffen en samenwerken met bedrijfsleven/kennispartners.
- **Mindware:** We richten ons op het creëren van bewustwording rond de digitale ontwikkelingen en de impact ervan op ieders dagelijks leven. Daarbij wordt niet alleen aandacht gegeven aan de digitale ontwikkelingen maar ook aan de digitale detox (het off-line zijn). Ook zetten we ons in op het ontwikkelen van digitale vaardigheden. We onderzoeken hoe we invulling kunnen geven aan een ethische commissie naar aanleiding van de motie 'Digitalisering en Ethiek'.
- **Orgware:** Er word gestart met het bijeen brengen van het data gebruik en de data uitwisseling die voortvloeien. We zetten in op de ontwikkeling van een City Brain en het ontwerp van een stedelijk data ecosysteem.

- **Internationalisering**

De wereldwijde crisis legde kwetsbaarheden en afhankelijkheden door internationalisering bloot. Tegelijkertijd verdiepten internationale relaties en ontstonden nieuwe (online) verbindingen. Voor Bredase internationals werden saamhorigheid en thuisgevoel nog belangrijker. Deze lessen nemen we mee. In 2021 werken we aan:

- internationale exposure voor sterke clusters, gerichte strategische acquisitie, handelsbevordering en internationale samenwerking
- een levendige Bredase expat community
- uitvoering programma voor stedenbanden met Wrocław en Yangzhou
- inzet stadsambassade bij internationaliseringsambities

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

- Verwachtingen over economische ontwikkelingen in 2021 baseren we op de basisraming van het CPB (juni 2020, scenario Zwak herstel) en hun laatste economisch raming van 17 augustus jl. voor 2020 en 2021. In de basisraming, die ervan uitgaat dat er geen grootschalige nieuwe contactbeperkingen nodig zijn, krimpt de economie in 2020 met 5,1%, gevolgd door 3,2% groei in 2021. De doorvertaling van het basisscenario van het CPB naar de economie van Breda, laat zien dat we rekening moeten houden met een werkloosheid van zo'n 4,6% in 2020 en 6,7% in 2021. In 2019 was de werkloosheid in Breda gelijk aan 3,6%. De werkgelegenheid in Breda wordt verwacht af te nemen van bijna 110.000 banen in 2019 naar circa 102.000 banen in 2020. In 2021 kunnen we wel weer rekening houden met een groei van het aantal banen naar zo'n 105.500 banen.
- Er is nog onzekerheid rond deze ramingen, het verdere verloop van corona en het herstel van de economie. De ontwikkelingen hebben mogelijk nog invloed op inzet van budgetten en resultaten in 2021.
- Het is nog onzeker of we in 2021 voldoende werklocaties hebben om te voldoen aan de vraag van bedrijven. We kunnen inmiddels niet alle bedrijven meer accommoderen in onze stad. Dit gaat ten koste van (nieuwe) werkgelegenheid en economisch herstel.
- De risico's van de grondexploitaties worden toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Thema Grote projecten in de stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Vergezicht van gebiedsprogramma's naar stedelijke vernieuwing

Wie de gebieden Gasthuisvelden en CrossMark met sociaal-economische uitdagingen in de stad verbindt, tekent als vanzelf een grote V over onze stad. Deze V-gedachte is in te zetten om bestaande activiteiten te verbinden en te vernieuwen. Het rendement van een ruimtelijke ontwikkeling lijkt soms vooral te landen bij die ontwikkeling zelf en in de directe omgeving. De ambitie is de grotere ruimtelijke ontwikkelingen laten renderen op een hoger schaalniveau. De bestaande stad, bewoners in bestaande wijken, zouden moeten gaan profiteren van deze vernieuwingen. De ontwikkelingen geven ruimte en energie om de bestaande stad mee te laten vernieuwen. Door slimme verhuisbewegingen streven we naar meer mensen in een passende woning en streven we naar diversiteit in de wijken. Inzet van vernieuwende onderwijsconcepten moet iedereen een kans bieden, een perspectief. Investerings op de sociale agenda en de wijkveiligheid worden nu reeds ingezet via het programma wijkontwikkeling, maar gaan meer aangrijpen op andere ontwikkelingen zoals ruimtelijke projecten. Dat is de ambitie die de komende periode wordt vormgegeven. In de aansluiting op het programma Veiligheid en Leefbaarheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken wordt gezocht naar een breed palet aan maatregelen dat impact heeft op die gebieden die op dat gebied nu of in de toekomst onder druk staan en perspectief biedt voor de Bredanaars die er leven. Naast ruimtelijke verbindingen en programma's die voor meer samenhang zorgen tussen de nieuwe gebiedsontwikkelingen en de noordelijke stadsdelen is een gerichte inzet op onder andere jeugd, maatschappelijke ondersteuning, werkgelegenheid, participatie, onderwijs en veiligheid. We zoeken zo de oplossingen op stedelijk niveau als 1 Breda en niet alleen in bepaalde wijken. We doen het samen met partners in de stad. De ambitie is in de eerste helft van 2021 de aanpak – vooralsnog onder de werktitel 'Programma Verbeter Breda' concreet te maken.

Programma Gasthuisvelden

De gebiedsontwikkeling wil uit verschillende deelprojecten meerwaarde ontwikkelen. Voor transformatie van panden en naastgelegen woonbuurt(en). Die meerwaarde zit in 3 ambities voor de komende 10 tot 15 jaar.

In het programma Gasthuisvelden verbinden we in 2021 de gebiedsstrategie (ontbieden, ontvangen, ontmoeten) met de merkstrategie Breda brengt het samen (grenzeloos, gastvrij, groen). Doel is dat hier een aantrekkelijker deel van het stadscentrum ontstaat. De Nieuwe Mark en het stadspark Seeligterrein geven invulling aan de ambitie om eerste Europese Stad in een park te zijn. Het project zorgt ook voor een bovenstedelijke attractiviteit en meer verblijfskwaliteit.

Werken aan een betere omgeving brengen we in de praktijk met een brede, open, co-creatieve planvorming Seeligkwartier (voormalig kazerneterrein en voormalig belastingkantoor).

In 2021 begint de uitvoering van de Nieuwe Mark. Onder voorbehoud van vaststelling van het definitief ontwerp door het college en succesvolle aanbesteding in de 1e helft van 2021. Het gaat om verdiepen en bevaarbaar maken van de huidige Nieuwe Mark langs de Markendaalseweg. In 2021 ronden we het definitief ontwerp af van het gedeelte van de Nieuwe Mark op Seelig Noord.

Programma CrossMark Breda

CrossMark Breda transformeert de Spoorzone tot een nieuw en modern stadsdeel. Het onderscheidt zich van de historische binnenstad en versterkt het internationale karakter van Breda. Aansluitend op het Verhaal van Breda werken we 3 kernwaarden uit:

1. Groen: Spoorpark bij het Gerechtsgebouw, aanleg lanen zoals Stationslaan en onderzoek naar inrichting van groene stedelijke waterlandschap Zoete Delta langs de Mark tussen Havenkwartier en Emer-Zuid.
2. Gastvrij: in gebouwen (Station, 5 Tracks, erfgoedhallen) en openbare ruimtes (Strip Klavers Jansen-Electron-Backer&Rueb) komen collectieve ruimtes voor verblijven en ontmoeten en onderzoeken we nieuwe concepten voor horeca, cultuur en leisure.
3. Grenzeloos: voor Stationskwartier (modern-zakelijke sfeer), Havenkwartier (urban sfeer aan de Mark, met haven en erfgoed) en rond de Zoete Delta hebben we een hoog internationaal ambitieniveau, een attractieve omgeving voor creativiteit en innovatie: nieuwe Europese stadswijk aan het water.

Programmasturing is belangrijk en gericht op:

- Samenwerking met ontwikkelaars, eigenaren, culturele instellingen, creatieve ondernemers en omwonenden;
- Onderzoek naar onderscheidende kwaliteit rond programma (combinatie wonen-werken en wonen-cultuur-leisure) voor Havenkwartier en Zoete Delta, samen met Provincie; de synergie met de historische binnenstad en betekenis voor kwetsbare wijken in Breda Noord;
- Marketing en acquisitie naar internationale bedrijven Stationskwartier;
 - met Provincie en eventueel andere partijen mogelijkheid verkennen van hoogwaardige, bijzondere functie langs de oever van de Zoete Delta;
- Samenhangende elementen in openbare ruimte, zoals afronding Stationslaan, doortrekken Speelhuislaan en promenade en brug bij Belcrumhaven;
- Onderzoeken overstijgende systeemveranderingen: energieplan Havenkwartier, innovatie mobiliteit (parkeerstrategie Havenkwartier, inclusief mobiliteitsconcepten die autobezit reduceren).

Amphia Molengracht

Het ziekenhuis is in gebruik. In 2021 monitoren we het parkeren en mobiliteitsbeleid van Amphia, omdat steeds meer afdelingen van Langendijk verhuizen naar Molengracht. Mogelijk leidt dit tot bouw van extra parkeerplaatsen en/of intensief mobiliteitsbeleid. In 2022 leggen we een nieuw tweerichting fietspad aan langs de Hogeschoollaan.

Amphia Langendijk

Het project Amphia Langendijk heeft als doel herontwikkeling van de vertreklocatie van Amphia Langendijk. In 2021 doorlopen we de bestemmingsplanprocedure. Dit is onder voorbehoud van een positief haalbaarheidsbesluit en een nog af te sluiten anterieure overeenkomst met ontwikkelaar BPD.

Overige grote projecten

Een aantal grote projecten maakt geen onderdeel uit van programma 2 van deze begroting. Zij leveren echter een wezenlijke bijdrage aan de ontwikkeling van de stad. Voor 2021 zijn te benoemen. Het verkooptraject voor de Koepel dat in 2021 zijn afronding krijgt biedt nieuw perspectief voor de oostelijke delen van de binnenstad. In de afronding van het verkooptraject van de Koepel wordt ook de aankoop van het Seelig terrein van Defensie bestendigd. Vanuit de impuls voor de woonagenda wordt in 2021 gewerkt aan het naar harde plannen brengen van nieuwe gebiedsontwikkelingen die uit de 100 dagen aanpak voortkomen zoals Blossom, Hero, Woonakker en het bouwen aan de dorpsranden.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Onder dit thema zijn de verschillende gebiedsontwikkelingen opgenomen.

Per gebiedsontwikkeling nemen we de doelstellingen en de activiteiten op:

- Programma Verbeter Breda;
- Gasthuisvelden (UWV, De Rooi Pannen);
- Cross Mark Breda;
- Amphia.

Programma Verbeter Breda

We doen dit slim in een samenhang met bestaande aanpak die al bestaat. Onze aanpak 'een plus op kwetsbare wijken' en 'vroegsignaleringswijken' gaat op in het Nationaal Programma Verbeter Breda. Met als doel bewoners van deze wijken perspectief en kansen te bieden en een tweedeling in onze stad te voorkomen. Met aandacht voor veiligheid en ondermijning om zo sterk te staan in de strijd tegen een parallelle samenleving.

De voorbereidingen voor het rijksprogramma zijn in volle gang. We werken vanuit de gedachte dat het verbeteren van de leefkwaliteit in Breda-Noord geen opgave is die je alleen in het programma-gebied oplost. Het vraagt om een stadsbrede visie en aanpak. We onderzoeken daarvoor onder andere:

- Hoe we concentraties van problematieken in kwetsbare wijken kunnen verminderen en kunnen spreiden en welk effect dat heeft op de stedelijke woonagenda.
- Hoe we fysieke barrières in de stad, zoals de Noordelijke Rondweg, kunnen slechten en meer kunnen toewerken naar één Breda.
- Hoe er een goede kruisbestuiving plaats kan vinden tussen wijken, waaronder de samenhang tussen het nieuw te ontwikkelen CrossMark-gebied en Breda-Noord. Hoe we daarbij groen en water kunnen benutten als natuurlijke verbindingen in de stad.

- Hoe ontwikkelingen op het gebied van energie, klimaatadaptatie en digitalisering versnelling kunnen brengen in het versterken van de kwetsbare wijken.
- Welke interventies, projecten en voorzieningen in andere steden het verschil hebben gemaakt in kwetsbare wijken, en hoe we deze kunnen inzetten in Breda.
- Hoe we jeugd uit kwetsbare wijken een betere uitgangspositie in het leven en op de arbeidsmarkt kunnen geven, en talenten kunnen benutten. Hoe sport en cultuur daarbij als middel kunnen dienen en kunnen worden versterkt. Hoe we criminele carrières kunnen doorbreken en ondermijning kunnen tegengaan.
- Hoe we mensen in een uitkeringssituatie in kwetsbare gebieden nog effectiever kunnen toeleiden naar passend werk en een eigen inkomen.
- En hoe we drempels die daarvoor in de weg staan, zoals laaggeletterdheid, lage digitale vaardigheden en/of een slechte gezondheid, kunnen wegnemen.

In het najaar van 2020 vormen we, met hulp van externe expertise, een uitgewerkte visie op hoe we deze V-gedachte uit de Kaderbrief verder in willen vullen. Vervolgens stellen we in 2021 een concreet meerjarig Plan van Aanpak op. Hiervoor trekken we vanuit het Meerjaren Investeringsprogramma in 2021 en in 2022 1,5 miljoen euro uit. De middelen voor het uitvoeren van deze integrale aanpak worden betrokken bij de begroting 2021.

Programma Gasthuisvelden

1. Wij gaan verder met uitvoering van de rivier Mark en het project Green Quays, vergroening van kades en direct aangelegen openbare ruimte. In 2019 is het definitief ontwerp vastgesteld voor verdiepen en bevaarbaar maken van de huidige Nieuwe Mark langs de Markendaalseweg. Nu maken we een bestek voor de aanbesteding. Het verdiepen en bevaarbaar maken van dit deel van de Nieuwe Mark start medio 2021 vanaf de Tolbrug/Haven. We gaan verder met opstellen van het definitief ontwerp van de Nieuwe Mark ter hoogte van Seelig Noord.
2. Op de voormalige UWV-locatie start the Marker, nieuwbouw van een wooncomplex met circa 160 appartementen.
3. Bij het voormalige Rechtbank-complex aan de Sluissingel starten we voor het pand van de gemeente een verkoopprocedure, op basis van marktconsultatie in 2020. Voor de overige 2 panden in particulier bezit, komt er een haalbaarheidsonderzoek en een anterieure overeenkomst voor woningbouw ontwikkeling. Onder voorbehoud van een succesvolle afronding van het vooronderzoek in 2020.
4. Voor de locatie van het voormalige Kadaster sluiten we een anterieure overeenkomst voor een nieuw gebouw met woningen. Onder voorbehoud van een succesvolle afronding van het haalbaarheidsonderzoek in 2020.
5. In 2020 bepaalden we in co-creatie met de stad het algemene toekomstig karakter van het Seeligkwartier. Dit is het plangebied van de huidige Seeligkazerne tot en met het voormalige belastingkantoor. In 2021 vervolgen we dit co-creatieve proces met een eerste plan en financiële onderbouwing.

Met 1. sluiten we aan bij de investeringen van de restauratie van de Seeligkazerne door MBO-school de Rooi Pannen en de herontwikkeling van de voormalige UWV-locatie. We geven hiermee verdere invulling aan de gewenste vergroening van de stad en zetten de laatste stap in herstel van de historische rivier waaraan Breda ontstond.

Met 2., 3. en 4. onttrekken we incurante kantoren aan de markt en geven we invulling aan de opgave voor meer en geschikte woningen in de stad.

Met 5. brengen we een van de doelstellingen van de Omgevingswet in de praktijk, actief delen van zeggenschap over (veranderingen in) de leefomgeving.

Programma CrossMark Breda

De Programma-sturing wordt in 2021 voortgezet, met aandacht voor de thema's grenzeloos (internationaal en innovatief-experimenteel), gastvrij (ruimte voor ontmoeting en samenwerkingsvormen) en groen (klimaatadaptatie, Spoorpark, Markzone). Het ontwikkelperspectief voor de gebieden rond de oevers van de Mark, in combinatie met een ontwikkel- en realisatiestrategie, is onderdeel van het programma CrossMark Breda.

- Stationskwartier:
uitvoeren ambitieuze bouwprojecten aan weerszijden van het station, totaal maximaal 640 woningen waarvan veel appartementen, 18.000m² kantoren, circa 12.000m² voorzieningen, inclusief een internationaal hotel en parkeervoorziening met daar bovenop het Spoorpark.
- Havenkwartier:
een totaal ander vestigingsmilieu dan het Stationskwartier, door aanwezigheid van de Mark en Belcrumhaven, integratie industrieel erfgoed en behoud van het urban karakter. De Strip aan de Speelhuislaan is de 1e fase van uitwerking en loopt vanaf de Minister Kanstraat, Klavers Jansen – Electron tot en met Backer & Rueb.
Net als in het Stationskwartier willen we in het Havenkwartier een functionele en attractieve openbare ruimte, met goede verbindingen naar het station en de binnenstad, speel- en verblijfsplekken, stedelijk groen en relaties met het

water van de haven en de Mark. De openbare ruimte is een raamwerk om in fases bebouwing uit te voeren. De 2e fase van het Havenkwartier is het Haveneiland. De inzichten voor herontwikkeling moeten we herzien door de grootstedelijke ambities van het Bestuursakkoord.

- Corbion-locatie:
Inmiddels zijn we het haalbaarheidsonderzoek van de afgelopen jaren, samen met de eigenaar van het Corbion-terrein, aan het afronden. Dit onderzoek brengt een aantal scenario's in beeld, van doorzetten van de huidige bedrijfsbestemming tot een mix van wonen, voorzieningen en hoogwaardige economische functies. Dit met bijbehorende waardebepalingen met inachtnaam van de staat van het terrein. Het onderzoek toont onder andere aan dat aanzienlijke private en publieke investering nodig is (sanering, infrastructuur, retentiezone Zoete Delta) om het gebied te ontwikkelen. We overleggen hierover met diverse andere partijen.

Concrete Mijlpalen 2021 CrossMark Breda

- Stationskwartier en oostelijk deel CrossMark Breda
 - Opstart bouw multifunctionele gebouwencomplex 5 Tracks;
 - Doorbouwen aan 3 Hoefijzers Noord (appartementgebouw de Hendric) en Thes (appartementen met AH-locatie);
 - Bestemmingsplan voor Eureka, circa 300 woningen tussen de Faamlocatie en het Liniepark;
 - In de openbare ruimte uitvoeren herinrichting van de Menno van Coehoornstraat.
- Havenkwartier (westelijk deel CrossMark Breda)
 - Bestemmingsplan plangebied Backer&Rueb van Amvest met 450 woningen en commerciële ruimtes in de erfgoedhallen;
 - Bestemmingsplan 90 woningen in gebied Klavers Jansen met Consortium Spoorzone Breda;
 - Gefaseerde uitvoering culturele hub in gemeentelijk vastgoed in het gebied Klavers Jansen, samen met culturele instellingen;
 - In de openbare ruimte start van de herinrichting Minister Kanstraat en Speelhuislaan. Meer open maken kop van de haven, promenade met terrassen en tijdelijke brug;
 - Haalbaarheidsonderzoek herontwikkeling locatie supermarkten Belcrumweg.
- Markoevers
 - Uitwerking 3 deals met de Provincie Noord-Brabant: mobiliteit, groen/water en stedelijke ontwikkeling.

Amphia Molengracht

Met Amphia monitoren we het parkeren en/of mobiliteitsbeleid.

Amphia Langendijk

In 2021 vindt op basis met ontwikkelaar BPD en omgeving planvorming plaats naar herontwikkeling van deze locatie. Concreet betekent dit dat wij de ontwikkelaar begeleiden in het doorlopen van de bestemmingsplanprocedure

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Voor de majeure projecten wordt een integrale voortgangsrapportage opgesteld waarin we de voortgang van de programmadoelen monitoren en de bewaking op de projectbeheersingscriteria (tijd, geld, kwaliteit, informatie, organisatie) concretiseren. Risicobeheersing maakt hier voor de majeure projecten standaard onderdeel van uit.

Thema Dynamische stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Cultuur

Het Verhaal van Breda vormt een belangrijke basis voor de vastgestelde Cultuurvisie. Breda wil met haar cultuurbeleid bevorderen dat:

- Er ruimte is voor creatieve ontplooiing;
- Alle inwoners van onze stad er gemakkelijk toegang toe hebben;
- Het aanbod divers en pluriform is;
- Kunst autonoom tot stand komt.

Om deze doelen te bereiken benoemen we 6 speerpunten in de cultuurvisie in verband met cultuur:

- Cultuur verbinden met andere sectoren;
- Aanbod verstevigen van professionele kunsten met landelijke uitstraling;

- Activiteiten die bijdragen aan internationalisering van Breda;
- Havenkwartier wordt culturele hotspot;
- Sterker aanbod kunst en cultuur in de publieke ruimte;
- Een solide en toekomstbestendige culturele sector.

Deze 6 speerpunten zijn uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's:

- Kunst- en cultuureducatie;
- Amateurkunst;
- Keten beeldende kunst, muziek en podiumkunsten versterken;
- Urban sports en culture;
- Internationalisering;
- Kunst en cultuur in de publieke ruimte.

De uitvoeringsprogramma's komen niet 1 op 1 overeen met de speerpunten van de Cultuurvisie. Een groot deel van de speerpunten geldt voor de volledige Bredase cultuursector. Zij lopen door alle 6 de uitvoeringsprogramma's heen.

Per uitvoeringsprogramma is voor de periode 2021-2024 uitgewerkt wat we gaan doen, hoe we dat doen en met wie.

De beleidsvisie en de uitvoeringsprogramma's dateren van voor de coronacrisis. Nu hebben veel culturele instellingen het moeilijk en temporiseren het uitvoeren van de actiepunten. De reguliere exploitatie was vaak op subsidies gebaseerd. De inrichting van de 1,5 metersamenleving noodzaakt culturele organisaties tot nieuwe verdienmodellen.

Cultureel erfgoed

De erfgoedvisie Grondstof voor de toekomst is van 2020. De visie heeft een brede benadering van erfgoed. Er zijn 4 hoofddoelen, waarbij de focus ligt op de Collectie Breda:

- Versterken erfgoedbeleving en vergroten toegankelijkheid van erfgoed voor bewoners en bezoekers;
- Zoveel mogelijk kennis vergaren over Bredaas erfgoed en deze delen met de stad;
- Zorgvuldig behoud, beheer en bescherming van erfgoed;
- Erfgoed als onderlegger voor (her)ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Cultuur

Voor 2021 verlenen we subsidies op grond van de Specifieke nadere regels Cultuursubsidies. Deze sluiten aan op het nieuwe cultuurbeleid, de afspraken binnen Brabantstad en de nieuwe kunstenplanperiode van het Rijk. Met deze subsidiestructuur sturen we op waarmaken van onze speerpunten.

De ontwikkeling van de culturele hotspot in CrossMark Breda is opgepakt. Er liggen gebiedsprofielen en businessmodellen. Samen met ontwikkelaars en een aantal initiatiefnemers uit het gebied beginnen we met de verbouwingen van de cultuurpanden. Zo vullen we creatief -soms tijdelijk- plekken op. CrossMark Breda is straks een bruisende, stoere creatieve plek waar je graag wilt zijn.

In 2021 gaan we verder met de actiepunten 2020 en 2021. De belangrijkste per uitvoeringsprogramma:

- Kunst- en cultuureducatie
 - We herijken en implementeren de taken van Nieuwe Veste, zodat ze als kennis- en netwerk instelling voor kunst- en cultuureducatie een verbindende rol kan spelen en de regie pakken,
 - We stimuleren andere organisaties met cultuureducatie in hun programma, om hun aanbod op elkaar af te stemmen om zoveel mogelijk Bredanaars te laten deelnemen,
 - We behouden een sterke infrastructuur voor binnenschoolse cultuureducatie en werken verder aan een breed cultuureducatief aanbod. Breda continueert haar deelname aan het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024.
 - We betrekken jeugd en jongeren meer bij culturele onderwerpen.
 - Bij minimaal 2 culturele projecten gebruiken we de Toekomststoel.
- Amateurkunst
 - We versterken de samenwerking met wijkplatforms, sociaal wijkbeheerders en sociaal domein.
 - We monitoren het aanbod van amateurkunst op wijkniveau.
 - We versterken en verbreden de alliantie (muziek) educatie, door hen ook een aantal activiteiten te laten organiseren.

- Versterken keten: beeldende kunst, muziek en podiumkunsten
 - We implementeren een nieuw accommodatiebeleid.
 - Kunsthal | Breda: In 2021 zijn de eerste activiteiten van de initiatiefnemers zichtbaar en zijn er tentoonstellingen.
 - We implementeren samen met de opgave Economie het plan Breda DJ-stad.
 - We continueren de afspraken met festivals over hun platformfunctie.
- Urban sports en culture
 - We ondersteunen de Bredase urbansector bij hun doorontwikkeling.
 - We laten culturele talenten experimenteren en presenteren, zodat zij zich verder kunnen ontwikkelen.
- Internationalisering
 Zolang het coronavirus onder ons is, blijft internationaliseren een uitdaging. Het kan zijn dat we een aangepaste invulling geven aan dit uitvoeringsprogramma.

De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- Lokale sterktes en zwaktes in kaart brengen;
- Banden versterken met landen, steden en regio's waarmee Breda al sterke (historische) connecties heeft;
- Focus uitbreiden naar kansrijke landen/regio's/steden;
- Culturele missie organiseren;
- Bredase cultuursector blijven betrekken bij ontwikkeling van (pop-up) stadsambassades;
- Mogelijkheden onderzoeken van Europese subsidies voor Bredase cultuursector;
- Kunst en cultuur in de publieke ruimte.
 - Geactualiseerde percentageregeling invoeren voor meer kunst en cultuur in de publieke ruimte, in stad, wijken en dorpen;
 - Verschillende organisaties uit de culturele hoofdstructuur werken samen aan bredere zichtbaarheid in de publieke ruimte;
 - In 2022 hebben we 100 Blind Walls;
 - Digitale ontsluiting van kunst en cultuur in de publieke ruimte.

Cultureel erfgoed

Onze activiteiten in 2021 dienen de 4 hoofddoelen uit de erfgoedvisie :

Ons erfgoed..... een beleving!

Doel: verder versterken van erfgoedbeleving van bewoners en bezoekers.

- In 2020 zijn de jaarthema's voor 2021-2025 met het erfgoedveld vastgesteld. Citymarketing, educatie en evenementen richten zich in 2021 op het in 2020 vastgelegde thema.
- Verder werken aan het Europese project WaVE, waar de gemeente subsidie voor kreeg. Het richt zich op participatie in de planontwikkeling van water gerelateerd erfgoed, in het Havenkwartier en Corbion. We leren hier van andere Europese regio's.
- We faciliteren de organisatie van erfgoedactiviteiten als Nassaudag en Open Monumentendag. De gemeente organiseert zelf onderdelen voor de monumenten in gemeentelijk bezit en voor archeologie.
- In 2021 werken we verder aan het masterplan illuminatie (aanlichten van monumenten).
- Breda is in het samenwerkingsverband Zuiderwaterlinie onderdeel van de stelling Breda – Geertruidenberg. Samen met de gemeenten Oosterhout, Drimmelen, Geertruidenberg en Waalwijk maken we in 2021 een plan voor deze stelling voor de periode 2021-2029.
- Met diverse partners/disciplines de ambities van de Grote Kerk (de huiskamer voor de stad zijn en zich sterker profileren) verder verkennen en uitwerken en waar mogelijk helpen verwezenlijken.

Ons erfgoed.... een bron van kennis!

Doel: betere toegankelijkheid van ons erfgoed. Continue kennis vergaren en delen over Bredase erfgoed en de Collectie Breda in het bijzonder.

- Opstellen Lokale Onderzoeksagenda Erfgoed Breda (LOEB).
- Meer kennis over Breda's erfgoed (fysieke domein betreft, bodem, landschap, gebouwen), met focus op het jaarthema en op basis van de LOEB.
- Afspraken maken met erfgoedveld over erfgoededucatie. De educatie voor primair onderwijs over archeologie door de gemeente is hier onderdeel van.
- We werken aan ontwikkeling van een digitaal platform dat:

- Zoveel mogelijk informatie over (erfgoed)verzamelingen en Bredase collecties goed vindbaar en toegankelijk maakt;
- Verhalen van Breda vertelt (Collectie Breda).

Ons erfgoed..... we zorgen er goed voor!

Doel: zorgvuldig behoud, beheer en bescherming erfgoed Breda en Collectie Breda.

- Beheer archeologische verzameling is een doorlopende taak. We werken aan een nieuw stadsdepot.
- De subsidies voor heemkundekring musea en restauratiesubsidies continueren we.
- De erfgoedkaarten krijgen een plek in het Omgevingsplan voor het hele grondgebied.
- Samen met religieuze organisaties, eigenaren en inwoners werken we aan een visie op religieus erfgoed (kerkenvisie) met als doel inzicht in aanwezige waarden en kwaliteiten om waar nodig juiste keuzes te maken voor gebruik en behoud van religieus erfgoed (vastgoed).

Ons erfgoed.... altijd in ontwikkeling!

- Erfgoed benutten we voor de (her)ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Hier sturen we op een actieve dialoog met erfgoedorganisaties.
- Beleid in relatie tot duurzaam erfgoed rollen we verder uit.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Het streven om binnen de nieuwe subsidieperiode meer flexibiliteit te creëren loopt mede door corona vertraging op. Zolang er geen vaccin beschikbaar is tegen het coronavirus heeft het zeer ingrijpende gevolgen voor de algemeen gebruikelijke verdienmodellen van alle culturele organisaties in de stad. Hierdoor zijn grotere subsidiebudgetten noodzakelijk wat tevens de druk op het beperkte werkbudget cultuur verhoogt. De toekomst is ongewis. Festivals gaan niet door en alle podiumkunsten houden rekening met hogere kosten om alles coronaproof in te richten. Dit betekent ook veel minder bezoekers en dus veel lagere recettes en horeca-inkomsten. Allebei belangrijke pijlers van het gebruikelijke verdienmodel van de culturele sector. Daarmee ontstaat de noodzaak van andere geldstromen om de culturele sector in stand te houden. De 1,5 metersamenleving dwingt hen op zoek te gaan naar wat binnen de huidige en toekomstige omstandigheden mogelijk is.

Thema Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

De visie op Onderwijs staat in de Strategische Onderwijs Agenda.

Uniek is de manier waarop alle onderwijspartners uit primair, voortgezet, mbo en hbo samen met de gemeente de visie 2020-2024 opstelden. Onderwijs staat ook in relatie tot jeugddomein, participatie en economische visie.

Topprioriteit in 2021 zijn de aanpak Laaggeletterdheid, Aanpak Werkend Leren, herijking van de zorgplicht en onderwijshuisvesting.

Daarnaast de uitbouw in de ambitie van Breda studentenstad, met belangrijk speerpunt participatie van studenten in meedenken en meebesturen. De groei van de internationaliseringsopgave ook voor een warm welkom van internationale studenten.

Breda Kennisstad verder versterken met aanwinst en doorontwikkeling van Logistic Community Brabant (LCB), de Citydeal Vitaliteit met de hogescholen en mbo.

Gemeente Breda, taalaanbieders en maatschappelijke organisaties werken in 2021 verder samen aan het Actieplan Taal. Focus ligt in 2021 op bereiken van NT1-ers.

We stimuleren digitaal meedoen (digitale inclusie). Met de lockdown kreeg digitalisering in onderwijs een boost. Ook de taalscholen deden mee. In de digitale wereld is taalvaardigheid een randvoorwaarde.

De 3e pijler in 2021 is Taal op de werkvloer. We maken met steeds meer bedrijven resultaatafspraken voor een grotere focus op taal. De HUH, wat bedoelt U? helpt door een taalpanel, advies en gerichte afspraken om laaggeletterdheid in organisaties onder de aandacht te brengen. Daarnaast helpen ze organisaties om schriftelijke en mondelinge communicatie voor iedereen begrijpelijk te maken.

Onderwijshuisvesting is voor primair onderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs door gedecentraliseerd naar de organisaties BreedSaam (PO) en Building Breda (VO). Een uniek samenwerkingsmodel, waarin het scholenveld gezamenlijk, door de bundeling van geldstromen, tot veel meer in staat is dan de partijen (en gemeente) afzonderlijk. De coöperatie Building Breda, voor onderwijshuisvesting van het Voortgezet Onderwijs, heeft vanaf 2008 de uitvoering van de zorgplicht van de gemeente overgedragen gekregen en daartoe ook een jaarlijkse vergoeding ontvangen. Na ruim 10 jaar van succesvolle samenwerking heeft zij conform de afspraken een nieuwe ambitie voor de volgende 10 jaar gepresenteerd: Building 3.0. De uitdagingen voor het onderwijs zijn groot, de ambitie richt zich op vervanging, verduurzaming en kwaliteitsverbetering van de gebouwen; met andere woorden toekomstproof onderwijs met een focus op sterk techniekonderwijs: het beroepsgerichte en praktijkgerichte onderwijs van het vmbo. Afgestemd op de beroepspraktijk en daarmee in samenspraak met bedrijfsleven in de regio ingericht.

Met BreedSaam was er na 5 jaar een 1e evaluatie. Dat leidt tot versterking en professionalisering van de coöperatie. BreedSaam is bezig met actualisering van deze visie en zal deze eind 2020 presenteren.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Met de aanpak werkend leren stimuleren we flexibele vormen van onderwijs en leren op de werkvloer, vooral voor mensen met meer afstand tot de arbeidsmarkt.

Praktijkverklaringen, waarden van competenties met een competentiepaspoort en samenwerking met de keten gezondheid. Met jongeren en docenten denken we na over de toekomst van gezondheid en hoe deze te verbeteren. Met zorgpartners over nieuwe instroom van medewerkers, waaronder nieuwkomers. Met logistieke bedrijven over de instroom en opleiding van mensen op de werkvloer door onder andere de doenersacademie. In 2021 versterken we deze aanpak en verruimen deze met nieuwe groeisectoren waar instroom van medewerkers wenselijk en kansrijk is.

In 2020 verloopt de introductie anders vanwege corona. Om nieuwe 1e jaars studenten welkom te heten ontwikkelden we een app waarmee we studenten informeren over (binnen)stad, cultuur, sport en evenementen. Zij kregen in de app gerichte uitnodigingen voor kennismakingen in de stad. In 2021 gaan we hiermee verder en sluiten we zo goed mogelijk aan bij de introductie programma's van mbo's en hbo's. We willen dat studenten zich snel thuis voelen in Breda. Voor Internationale studenten zijn er aanvullende activiteiten waar zij kunnen aansluiten bij de activiteiten van Platform Breda Internationals (PBI) voor de expat- en studenten community.

We betrekken studenten bij de toekomst van de stad. Versterken van studentenraden en verenigingen hoort daarbij. Net als een studentenburgemeester die namens de ruim 25.000 studenten in Breda meedenkt over de toekomst van de stad.

De onderlinge samenwerking van onderwijs en partners is ook in 2021 gestimuleerd en gefaciliteerd door de City Deal Kennis Maken. Hierin participeren alle Bredase mbo's en hogescholen. We zoeken samenwerking met Economie op het gebied van ondernemerschap, verslimmen van het MKB en de gezondheidssector.

Met Logistics Community Brabant (LCB) zetten we in op nieuwe kennisontwikkeling en toepassingen voor de stad en bedrijven in en om Breda.

Building heeft de afgelopen 10 jaar een vaste bijdrage ontvangen om de gezamenlijk afgesproken ambitie te kunnen realiseren. Het college omarmt de ambitie en wil hier graag binnen de beperkte financiële mogelijkheden een projectmatige bijdrage aan leveren. De extra middelen per 2023 tot en met 2030 van totaal € 3,5 miljoen zijn een tijdelijke aanvulling op de huidige structurele jaarlijkse bijdrage (inclusief index) aan Onderwijshuisvesting VO. Met als doel om de mogelijkheden voor techniekonderwijs te vergroten en de positie van het VMBO te verstevigen. De ambitie maakt dat Breda onderwijsstad kan blijven en goed onderwijs is goed voor het vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijven.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Logistic Community Brabant (LCB) is een gezamenlijk programma met bedrijven, hogescholen, mbo, provincie en gemeente. Breda financierde de 1e (aanloop)jaren. De provincie volgt waarna het programma zelfstandig moet draaien. We volgen de voortgang inhoudelijk en financieel.

Thema Verbindend bestuur

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen de samenwerking binnen de Baronie verbreden en verdiepen voor een robuuste subregio. Ook de samenwerking met Tilburg en Hart van Brabant, bijvoorbeeld met de Verstedelijkingsstrategie stedelijk Brabant, hoort daarbij. Zo zijn en blijven we een interessante partner voor Mainport Rotterdam, Brainport Eindhoven en de Vlaamse Ruit. Nu we onze economische visie hebben vastgesteld en de focus leggen op toegepaste technologie en creativiteit willen we samen met het onderwijs onze internationale banden aanhalen. We zien hier kansen voor kennisuitwisseling, wat de groei van ons bedrijfsleven kan bevorderen. We investeren in nieuwe internationale samenwerkingsverbanden en zijn op meerdere concrete doelstellingen verbonden met onze zustersteden Wroclaw en Yangzhou. We gaan ons steviger profileren op internationale beurzen en congressen en blijven actief in de Europese netwerken om van andere steden te leren en te bezien waar mogelijkheden voor subsidies en cofinanciering Breda verder kunnen ontwikkelen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

We zijn en blijven een assertieve en proactieve (centrum)speler in het regionale en (inter)nationale netwerk. Dat doen we op 5 niveaus:

1. Subregio de Baronie en BOELM;
2. Regio West-Brabant;
3. Bovenregionale samenwerking;
4. Internationale samenwerking;
5. Externe betrekkingen.

Breda brengt het samen krijgt steeds meer vorm in de stad. Meer partners sluiten zich aan bij het gedachtengoed en dragen dit ook actief uit. We werken aan een grenzeloze, groene en gastvrije stad en dragen dat actief uit binnen de regio, provincie, Nederland en internationaal. Het verhaal van Breda gaat op die manier steeds meer tot uiting komen, ook in onze gebiedsontwikkelingen en in de marketing van onze stad naar nieuwe bedrijven en bezoekers.

1. Samenwerking in de Baronie

Om de samenwerking in de Baronie te verbreden en verdiepen, gaan we verkennen welke thema's hiervoor het meest geschikt zijn. We willen vanuit de inhoud de samenwerking opbouwen, de vorm sluit daar op aan. Dit doen we niet alleen, maar samen met de beoogde Baroniepartnergemeenten (Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Drimmelen, Geertruidenberg, Etten-Leur, Moerdijk, Oosterhout en Zundert). De uitkomsten vormen de basis voor een werkprogramma.

De samenwerking met Oosterhout, Etten-Leur en Moerdijk (BOELM) focust op bedrijventerreinen. We bepalen samen en met de Regio West-Brabant hoe we bestaande bedrijventerreinen verbeteren en welke nieuwe bedrijventerreinen we nodig hebben. Doel is dat bestaande en nieuwe bedrijventerreinen meerwaarde hebben voor onze economie. Om acties te kiezen verzamelen we data, bijvoorbeeld over beschikbare ruimte, werkgelegenheid en energielabels van bedrijfsgebouwen. We ontsluiten dit via Tableau. Onze samenwerking met BUAS en Avans voor hun minors zetten we door.

2. Regio West-Brabant (RWB)

We werken samen met de 16 gemeenten in West-Brabant aan de opgaven uit het Actieprogramma voor Economie, Arbeidsmarkt, Mobiliteit en Ruimte. Binnen de Economic Board West-Brabant is samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen steeds intensiever. Rewin is daarvoor onze belangrijke partner om concreet met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen onze ambities via concrete projecten uit te voeren.

3. Samenwerking tussen West- en Midden-Brabant

Tilburg/Regiodeal Midden- en West-Brabant (RWB/Breda en Hart van Brabant/Tilburg)

Het convenant met Tilburg werken we uit langs 2 lijnen:

- Met Tilburg werken we aan de opdracht van het Rijk voor een Verstedelijkingsstrategie voor stedelijk Brabant. Voor de Stedelijke Regio Breda Tilburg maken we een gezamenlijk ambitiestuk. Zo staan we steviger in gesprekken met departementen en Europa.
- De projecten uit de Regiodeal Makes and Moves zijn van start gegaan en vormen een mooie basis voor een sterkere economische positie van Hart van Brabant en West-Brabant.

Regio voor Regionale Energie Strategie en Waterschap

Naast de samenwerking met de gemeenten in West-Brabant en het Waterschap is ook samenwerking met regio Hart van Brabant versterkt. We hebben een gezamenlijk belang via het Warmtenet Amercentrale en de lobby voor de Aanlanding van wind van zee in Geertruidenberg.

Provincie

Op 15 mei 2020 was de installatie van het nieuwe College van Gedeputeerde Staten (GS). De uitwerking van de samenwerking met GS in 3 deals verwachten we najaar 2020 in concept klaar te hebben (mobiliteit, verstedelijking en groen/blauw). In 2021 starten we met de uitvoering. Een 4e deal over de BUAS-campus is in de maak.

BrabantStad

Vanuit Breda zetten we ons in op de uitvoering van de ambities van de stedelijke agenda BrabantStad. Gezonde en duurzame leefomgeving, Slimme en duurzame mobiliteit, Economisch Vestigingsklimaat, Sport & Cultuur, Kennis & Onderwijs en Digitale Stad zijn de zes programma's uit die Stedelijke Agenda BrabantStad. Ook zien wij BrabantStad als sterk lobbymerk naar Den Haag en Brussel en spelen wij onze rol als deelnemer aan dit netwerk.

G40/VNG

Als G40-partner staan wij achter de strategische G40-agenda en de boodschappen die daaruit voortvloeien naar de Tweede Kamerverkiezingen. Wij ondersteunen deze in 2021 vanuit de verschillende posities van onze bestuurders binnen de G40.

4. Internationale samenwerking

We werken aan een aantal doelstellingen met onze zustersteden Wroclaw en Yangzhou, bijvoorbeeld op thema's toerisme en water. We doen mee aan het horticulture festival in Yangzhou. Dit biedt ons de kans om de banden met het bedrijfsleven rond de agrofoodsector te versterken, niet alleen voor Breda, maar ook voor de provincie. Mogelijk volgt er ook een landelijke internationale missie naar onze inzet in China. We werken het concept uit van de stadsambassades en lanceren deze door een verbinding met minimaal 2 nieuwe samenwerkingsrelaties aan te gaan. We blijven ons onverminderd internationaal profileren, in netwerken die er toe doen, zoals Eurocities en waar het kan in de activiteiten rond internationale acquisitie. Ons onderwijs blijft inzetten op internationale verbindingen en wij faciliteren en ondersteunen dit waar mogelijk. We heten de nieuwe internationals in Breda warm welkom. Een online expat community helpt hen om zich gemakkelijk thuis te voelen in gastvrij Breda.

5. Intensiveren externe betrekkingen

Afgelopen jaren bouwden we verder aan actieve externe betrekkingen (public affairs) en effectieve netwerk- en lobbykracht in Den Bosch, Den Haag en Brussel. Lobby op onze belangrijkste dossiers gebeurt zoveel mogelijk samen met partijen in de stad, de regio, G40- en VNG-verband. We verkennen en benutten relevante netwerken en externe financiële kansen om onze ambities uit te voeren. We onderhouden bestaande verbindingen en entameren nieuwe, zoals met Europese partnersteden en netwerken.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Steeds meer onderwerpen krijgen op regionale schaal hun uitwerking. Of het nu gaat om woonopgaven, bedrijventerreinen, bereikbaarheid of de energietransitie, alleen via samenwerking komen we tot keuzes. Onze ambitie is om de regionale samenwerking congruentier te maken. Dit is overigens geen garantie voor succes. Het zou een risico voor Breda zijn als we er niet in slagen met onze regiogemeenten om de goede banden door te ontwikkelen. Met de Baronie-gemeenten zijn we zo'n traject gestart.

Een belangrijk risico is dat nu nog onduidelijk is wat de effecten van de corona crisis zijn op onze rol als assertieve en proactieve (centrum)speler in het regionale en (inter)nationale netwerk. Dit kan betekenen dat we onze doelstellingen moeten bijstellen.

In deze tijd van corona is het nodig om acties te nemen op economisch gebied en in te zetten op versterking van het economisch vestigingsklimaat. We gaan onverminderd door om binnen technologie en de creatieve industrie de juiste verbindingen te leggen in Europa, met steden en regio's met een vergelijkbaar krachtig economisch cluster. We onderzoeken nieuwe kansen in de zorg, logistiek en agrofood om de werkgelegenheid te stimuleren. Breda zet zich actief in. De invloed van corona op de financiële positie van de gemeente heeft misschien ook gevolgen voor de bijdragen aan regionale verbanden.

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	13.382	19.213	21.220	15.022	16.364	13.353
Grote projecten in de stad	5.311	2.785	6.722	9.779	5.362	3.443
Dynamische stad	24.843	26.901	27.433	27.201	27.199	26.672
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	19.192	19.965	19.584	17.364	17.802	17.802
Verbindend bestuur	1.798	1.926	1.922	1.935	1.962	1.889
Totaal Lasten	64.526	70.790	76.881	71.300	68.689	63.158
Baten						
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	8.542	9.266	11.008	5.278	6.195	3.227
Grote projecten in de stad	973	791	3.999	6.171	1.573	0
Dynamische stad	328	632	223	223	223	223
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	2.003	2.253	2.118	0	0	0
Totaal Baten	11.845	12.943	17.348	11.673	7.990	3.450
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	52.681	57.848	59.534	59.627	60.698	59.709

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Stimuleren economische ontwikkeling in Breda

Dit thema bestaat uit een breed palet aan activiteiten. Hier zijn onder andere de financiën opgenomen voor de activiteiten in het kader van investeren in economie en ondernemerschap. Het bevat een financiële vertaling van activiteiten uit de Economische visie en de financiële vertaling van de grondexploitaties voor bedrijventerreinen. Voor de verdere ontwikkeling van het merk 'Breda brengt het samen' wordt de komende jaren extra geïnvesteerd in evenementen die hierbij aansluiten en in citymarketing. Ook deze activiteiten vallen binnen dit thema.

De stijging van de lasten ten opzichte van 2020 wordt met name veroorzaakt door het opgenomen budget ten behoeve van de lange termijn aanpak Corona, waarvoor € 1 miljoen beschikbaar is gemaakt in de exploitatie in 2021. Ook ten behoeve van digitalisering (uitvoering masterplan) is in 2021 € 0,3 miljoen opgenomen. Daarnaast stijgen de lasten van de grondexploitaties, deze stijging hangt samen met de stijging van de baten.

Grote projecten in de stad

Binnen de gebiedsontwikkelingen wordt ingezet op het realiseren van de grootstedelijke ambitie om als stad een sprong voorwaarts te maken. Deze gebiedsontwikkelingen vragen financiële inspanningen en zijn onder dit thema samengebracht.

Ten opzichte van de begroting 2021 nemen de lasten van de grondexploitatie Stationskwartier toe, dit hangt volledig samen met hogere opbrengsten. We voegen in 2021 een impuls van € 0,3 miljoen toe ten behoeve van het programma Verbeter Breda.

Dynamische stad

Onder dit begrotingsthema worden met name de financiën verantwoord welke door subsidies worden ingezet voor het ondersteunen van activiteiten en evenementen passend bij het Verhaal van Breda. Vanuit een gezamenlijk uitgewerkte beleidsvisie kunst en cultuur 2019-2024 zal samen met al onze partners het beleid in praktijk worden gebracht. Hier zijn ook de financiële middelen opgenomen voor het op orde houden van ons (historisch) erfgoed en het stimuleren van de combinatie cultuur, kunst en creativiteit in de stedelijke ontwikkeling.

Ten opzichte van de begroting 2021 nemen de lasten toe in verband met het eenmalige beschikbare budget van € 1 miljoen ten behoeve van de kunsthall. Daarnaast is € 0,2 miljoen toegevoegd aan het werkbudget voor cultuur. Voor het Maczek Memorial nemen we een impuls van € 0,05 miljoen op.

Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs

Dit begrotingsthema bevat name de financiën voor onderwijshuisvesting. De schoolgebouwen zijn ondergebracht bij de stichtingen BreedSaam en Building Breda waar op basis van een overeenkomst de instandhouding en benodigde vernieuwing worden bewerkstelligd. Daarnaast zijn hier de financiële middelen opgenomen vanuit de Wet Educatie Beroepsonderwijs waarbij Breda als contactgemeente verantwoordelijk is voor de realisatie van educatietrajecten in de arbeidsregio West Brabant. Ook wordt samen met de provincie geïnvesteerd in het creëren van het logistiek kenniscentrum Logistics Community Brabant.

Ten opzichte van begroting 2021 nemen de lasten af, dit wordt veroorzaakt door de lagere subsidieverstrekking van € 0,5 miljoen aan Logistics Community Brabant (LCB) conform het vastgestelde betalingsritme van 2018 t/m 2021.

Verbindend bestuur

Om invulling te geven aan de werkzaamheden vanuit regionaal, nationaal en internationaal perspectief zijn hier de financiën opgenomen ter stimulering van gemeenschappelijke regelingen en bijdragen voor landelijke organen zoals de VNG.

INVESTERINGEN

(bedragen x € 1.000)

Investeringsprogramma	Lopend krediet per 1-9-2020	Nog te voteren voor 2021	Nog te voteren voor 2022	Nog te voteren voor 2023	Nog te voteren voor 2024	Totaal beschikbare investeringsmiddelen
Investeringsfonds Corona	-	1.500	-	-	-	1.500
Masterplan verlichting	501	-	-	-	-	501
Ontwikkelingen Bavel	-	200	-	-	3.300	3.500
Programma Verbeter Breda	-	1.500	1.500	-	-	3.000
Crossmark	6.405	-	-	-	-	6.405
Corbion	79	-	-	-	-	79
Markoevers/Zoete Delta	-	-	1.480	-	-	1.480
Hoofdinfrastructuur Havenkwartier	-	1.600	-	-	-	1.600
Havenkwartier	800	500	500	500	-	2.300
Havenkwartier - bodemsanering	-	-	325	262	712	1.299
Markant gebouw Havenkwartier	-	-	-	-	-	-

Cultuurcluster Klavers Jansen/Electron	750	750	1.500	-	-	3.000
Gasthuisvelden	167	500	500	500	-	1.667
Park Seelig Zuid	-	-	-	-	6.500	6.500
Nieuwe Mark	21.368	-	-	-	-	21.368
Herontwikkeling vertreklocaties		-	750	750	-	1.500
Amphia	1.693	-	-	-	-	1.693
Stadsdepot	159	575	-	-	-	734
Totaal	31.922	7.125	6.555	2.012	10.512	58.126

Investeringsfonds Corona

We richten een Corona investeringsfonds in ter grootte van € 1,5 miljoen ten behoeve van het doen van investeringen om de economie draaiende te houden. Dit is in lijn met de aanpak van het Rijk. Welke investeringen dit zijn, is op dit moment niet aan te geven gezien de nog steeds veranderende situatie ten aanzien van het virus en de gevolgen daarvan. Het motto in de aanpak lange termijn is zoveel mogelijk wendbaar en weerbaar te blijven.

Programma Verbeter Breda

Reservering in het Meerjaren investeringsprogramma in 2011 en 2022 voor de uitvoering van het nog op te stellen meerjarig plan van Aanpak voor de V-gedachte uit de kaderbrief. Hiervoor wordt in het najaar van 2020 met hulp van externe expertise, een uitgewerkte visie opgesteld op hoe we deze V-gedachte uit de Kaderbrief verder in willen vullen. Vervolgens stellen we in 2021 een concreet meerjarig Plan van Aanpak op. Hiervoor trekken we vanuit het Meerjaren investeringsprogramma in 2021 en in 2022 € 1,5 miljoen uit.

Via Breda

Betreft een samenstel van gevoteerde kredieten. Hiertoe behoren ondermeer de investeringen in de openbare ruimte van het Stationskwartier, Havenkwartier, 3 Hoefijzers en rondom het OVTC.

Corbion

Betreft restant voorbereidingskrediet uit 2017.

Gasthuisvelden

Voor het programma Gasthuisvelden zijn investeringen opgenomen voor het doortrekken van de Nieuwe Mark (3e fase) en voorbereidingskosten voor de gebiedsontwikkeling Gasthuisvelden.

Voor de vertreklocaties zijn de investeringen bestemd voor de herontwikkeling van het voormalige gerechtsgebouw van Gasthuisvelden.

Park Seelig Zuid

Dit betreft de investeringen voor de aankoop, voorbereiding en realisatie van het Seelig Park.

Havenkwartier

Voor het Havenkwartier hebben de investeringen betrekking op de voorbereidingskosten gebiedsontwikkeling Havenkwartier en de hoofdinfrastructuur binnen het Havenkwartier.

De investeringen voor het Cultuurcluster Klavers Janssen/Electron zijn bedoeld voor het transformeren en verduurzamen van de gebouwen in het cultuurcluster.

Markoevers/Zoete Delta

Het investeringsbedrag is bestemd voor het realiseren van een waterberging en eerste fase park.

Havenkwartier bodemsanering

Betreft kosten van bodemsanering vanwege verontreinigde grond voor onderdelen binnen het Havenkwartier.

Amphia

Het lopende krediet voor Amphia vloeit voort uit het contract en heeft betrekking op de investeringen in de openbare ruimte.

Stadsdepot

We nemen € 0,6 miljoen op in onze investeringsplanning ten behoeve van de voorbereiding van het Stadsdepot.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij thema

1. Stimuleren economische ontwikkeling in Breda

Naam document	Soort document	Jaar
Structuurvisie Bedrijventerreinen Breda 2020	Kaderstellend	2008
Kantorennota Breda 2020	Kaderstellend	2011
Economische visie	Kaderstellend	2019

Achterliggende documenten bij thema

2. Verbinden bestuur

Naam document	Soort document	Jaar
Bestuursakkoord Lef en Liefde 2018-2022	Kaderstellend	2018

Achterliggende documenten bij thema

3. Dynamische stad

Naam document	Soort document	Jaar
Notitie van Uitgangspunten Erfgoed	Kaderstellend	2017
Uitgangspuntennotitie Cultuurbeleid Breda 2019-2028	Kaderstellend	2018
Meerjarenvisie Stedelijk Museum Breda	Kaderstellend	2017
Collectiebeleidsplan	Kaderstellend	2016
Cultuurvisie 'In verband met Cultuur'	Kaderstellend	2019

Achterliggende documenten bij thema

4. Beroeps onderwijs en huisvesting onderwijs

Naam document	Soort document	Jaar
Breda doet, samen door 2019/2020	Kaderstellend	2018
Aan tafel	Kaderstellend	2017
Strategische onderwijsagenda	Kaderstellend	2015

Achterliggende documenten bij thema

5. Grote projecten in de stad

Naam document	Soort document	Jaar
Ruimtelijke visie voor de Gasthuisvelden	Kaderstellend	2016
Structuurvisie 2030	Kaderstellend	2012
Gebiedsperspectief Havenkwartier	Kaderstellend	2018
Ontwikkel- en realisatiestrategie Via Breda	Kaderstellend	2015
Ontwikkelvisie Claudius Prinsenlaan	Kaderstellend	2019

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBONDEN PARTIJEN

NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM)	
Ondernemend Breda	Thema Stimuleren economische ontwikkeling
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijke vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %:	100%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Als zelfstandig opererende uitvoeringsorganisatie van de Gemeente Breda was NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM) jarenlang verantwoordelijk voor de uitgifte van bedrijventerreinen in Breda. Naast verkoop en opnieuw uitgifte van bedrijventerreinkavels zijn acquisitie, promotie en relatiebeheer de belangrijkste taken van NV BrIM.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Omdat NV BrIM eind 2015 de grondposities aan de Gemeente Breda heeft verkocht en vanaf die datum ook het grondverkoopproces niet langer via de NV loopt, heeft de NV geen inkomsten meer. De vennootschap is in afbouw. De Gemeente Breda ontvangt te zijner tijd het batig saldo in de vorm van een dividenduitkering. De gemeenteraad stemde in met het voorstel om deze middelen, onder nog uit te werken voorwaarden, in te zetten voor de uitvoering van de economische visie.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Geen belangrijke risico's.

NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant

Ondernemend Breda Thema Stimuleren economische ontwikkeling

Website NV
Werkgelegenheidsinstituut
West-Brabant: REWIN

Verantwoordelijk
bestuurder: Boaz Adank

Bestuurlijk vervanger:

Belang Breda in verbonden
partij in %: 10,3 %

Soort verbonden partij: Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het doel van REWIN is het bevorderen van de werkgelegenheid en het versterken van de economische structuur van de regio West-Brabant. De 18 West-Brabantse gemeenten en RWB zijn aandeelhouders van de NV REWIN West Brabant.

REWIN richt zich op de regionale speerpuntsectoren (logistiek, agrofood/biobased, maintenance en creatieve dienstverlening), het werven van nieuwe bedrijven naar de regio West-Brabant en het stimuleren van start-ups en groei bij het midden- en kleinbedrijf in West-Brabant.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In 2018 is de Economic Board West-Brabant opgericht. De board is een samenwerking tussen overheid, ondernemingen en onderwijs en heeft een belangrijke functie bij het bepalen van de economische strategie van de regio. REWIN ondersteunt de board bij hun werk en heeft een belangrijke rol bij het vertalen van de strategie naar de uitvoering. Deze uitvoering bestaat uit een beperkt aantal samenhangende programma's.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Geen belangrijke risico's.

NV Stadsherstel Breda

Ondernemend Breda Thema Stimuleren economische ontwikkeling

Website NV Stadsherstel
Breda: NV Stadsherstel Breda

Verantwoordelijk
bestuurder: Greetje Bos

Bestuurlijk vervanger:

Belang Breda in verbonden
partij: 18,20%

Soort verbonden partij: Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Gemeente Breda is aandeelhouder van NV Stadsherstel Breda (19%). Het doel van Stadsherstel Breda is historische monumentale gebouwen en/of beeldbepalende objecten te kopen, te restaureren en te exploiteren. Door dit doel werkt NV

Stadsherstel Breda ook aan gemeentelijke erfgoeddoelen. De Gemeente Breda en NV Stadsherstel Breda hebben een samenwerkingsovereenkomst waarin de gemeentelijke inzet in projecten van NV Stadsherstel Breda is geborgd.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Geen bijzondere ontwikkelingen te melden.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Ontwikkeling van de huurinkomsten.

Chassétheater beheer NV	
Ondernemend Breda	Dynamische stad
Website Chassétheater Breda:	Chassétheater
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij:	100%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Algemeen uitgangspunt voor de Gemeente Breda is dat het Chassé Theater een breed, gevarieerd cultureel aanbod van theater-, muziek-, dans- en filmproducties heeft en een actieve presentatie van het theatercomplex. Hiervoor maakt het theater jaarlijks een artistiek plan en legt dit ter toetsing voor aan het college.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Geen bijzondere ontwikkelingen te melden.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

1. Stagnerende kaartverkoop
2. Onderhoud pand en installaties

Duurzaam wonen in Breda

DUURZAAM WONEN IN BREDA

ONZE AMBITIE

Breda, een fantastische stad en dorpen om te wonen.

De kwaliteit van leven, werken en leren is hoog. Prettig wonen in een goede woning, in een fijne woonomgeving. We willen in deze bestuursperiode 6.000 woningen bouwen of in harde planvoorraad hebben. De helft in het sociale en middeldure segment, de helft vrije sector. We versnellen de woningbouwproductie. De Omgevingswet en de kennis in de stad dragen hieraan bij. Kwaliteit van stedelijke ontwikkeling staat voorop, passend bij onze ambitie: 1e Europese stad in een groen park. Breda blijft veilig en duurzaam met een biobased economy. Maximaal gebruik van duurzame grondstoffen, minimaal gebruik van fossiele grondstoffen en een circulaire economie (geen afval, grondstoffen opnieuw gebruiken). De kwaliteit van de leefomgeving staat centraal. Samen met inwoners en organisaties werken we daaraan, bijvoorbeeld bij de aanpak van de energietransitie. We bouwen samen aan eigenaarschap, zelfredzaamheid en innovatievermogen om te voorzien in duurzame energie.

Thema Wonen in Breda

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Breda heeft veel soorten woningen en leefomgevingen voor alle verschillende bewoners. Op het gebied van wonen heeft Breda binnen de regio een centrumfunctie. Deze rol zorgt op de woningmarkt voor beweging en interactie. We willen voor alle bewoners een betaalbaar en duurzaam (t)huis, dat voldoet aan hun wensen en behoeften. Nu en in de toekomst. Bepaalde doelgroepen hebben een lastige positie op de woningmarkt. Dat zijn vooral huishoudens die aangewezen zijn op een sociale huurwoningen, maar ook de groep middeninkomens. Dit zijn huishoudens met een inkomen tussen € 36.000 en € 45.000 per jaar. Door de bouw van sociale en middeldure woningen willen we hun mogelijkheden op de woningmarkt vergroten. De druk op de woningmarkt is nog steeds groot. Dat vraagt extra inzet van bouwbedrijven, ontwikkelaars, corporaties en gemeente. De bijzondere stadse leefomgeving van centrumstad Breda willen we verder uitbouwen om aan de marktvraag te voldoen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

We voeren de Woonvisie Breda en de Alliantie Breda 2019-2023 uit. Dit doen we samen met woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partners. De aandacht ligt op de thema's:

- Betaalbaarheid en beschikbaarheid;
- Nieuwbouw, duurzaamheid;
- Leefbaarheid;
- Wonen/zorg en veiligheid.

Een belangrijke taak is het realiseren dan wel in harde plannen hebben van 6.000 woningen. Over 1.200 sociale huurwoningen maakten we afspraken met de woningcorporaties en gezamenlijke huurderskoepels (onafhankelijke verenigingen waar huurders lid van kunnen worden) in de Alliantie Breda 2019-2023. Met de alliantiepartners werken we verder aan de Veranderopgave, dat wil zeggen aan de nieuwe portefeuillestrategieën (te voeren beleid en keuzen uit beleggingsmogelijkheden) van de corporaties. Doel hiervan is dat hun woningvoorraad nu en in de toekomst aansluit op de woonwensen. Met de Monitor Sociale Woningbouw en de Jaarverslaglegging Klik voor Wonen volgen we ontwikkelingen zoals de voorraad en de vraag en wachttijden bij sociale huurwoningen.

Van de 6.000 woningen is het doel om 1.800 woningen te bouwen of in vastgestelde woningbouwplannen te hebben voor middeninkomens, in koop- en huursector. De Verordening Sociale doelgroepen en middenhuur draagt hieraan bij. Hierdoor kan de gemeente marktpartijen dwingen huurwoningen te bouwen voor huishoudens met een middeninkomen.

Ook voeren we Collectief Particulier Opdrachtgeverschap-beleid uit. Binnen de woningbouwopgave bouwen we middels een Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) 300 woningen.

Verder werken we binnen de regio Breda (bestaande uit de stedelijke gemeenten Breda, Oosterhout en Etten-Leur en de landelijke gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Drimmelen, Geertruidenberg en Zundert) aan de bouw van 200 tijdelijke woningen voor het souterrain (groeïende groep mensen die zelf niet in staat zijn een woning te vinden) van de woningmarkt. De woningcorporaties ondernemen acties om hun woningen geschikt en betaalbaar te maken voor deze groep van bijvoorbeeld spoedzoekers en dalers op de woningmarkt. De vraag naar betaalbare woningen onder deze groep is zo groot dat we ook op nieuwe plekken tijdelijke woningen willen bouwen.

Naast nieuwbouw werken we aan het ombouwen van lege gebouwen en (bedrijven)terreinen. De stad verandert. Er is vergrijzing. Het aantal mensen dat in een woonzorgvoorziening woont en nu is aangewezen op een zelfstandige woning, neemt toe. Ook wonen mensen vaker alleen. Dit gebeurt in een tijd dat zorginstanties nadenken over hun taak en wonen en zorg steeds meer gebeurt vanuit gescheiden budgetten. De gemeente brengt de woonzorg behoefte in beeld en de opgave die daaruit voortkomt. Voorwaarde is dat zorgaanbieders aangeven wat de behoefte is op de middellange en lange termijn. De gemeente, corporaties en zorgaanbieders werken samen aan een woonaanbod met flexibele zorg op maat. In de campagne Wonen met Gemak staat de zorg- en woonvraag centraal. Het systeem van starters, blijvers en verzilverleningen is voor de ondersteuning van delen van de woningmarkt.

Met Wonen en Zorg hebben we een nieuw afwegingskader (grenzen en afspraken om besluiten af te wegen) voor initiatiefplannen voor wonen en zorg. We gebruiken deze bij verschillende plannen binnen de totaalopgave. We blijven zoeken naar passende woonmogelijkheden voor alle doelgroepen. We bouwen voort op de samenwerking tussen partners in de stad die betrokken zijn bij opgaven op het snijvlak van wonen en zorg en verkennen of een de samenwerking verder uitgebouwd en versterkt kan worden.

Een taskforce doorstroming (samengesteld team voor het oplossen van problemen) heeft de opdracht om doorstroming op de woningmarkt en passend wonen te bevorderen. We onderzoeken welke problemen middeninkomens ervaren bij het instromen in het huidige woningaanbod (inkomsgrenzen particuliere beleggers, woonruimteverdelingsregels corporaties, hypotheekbeelden). Dit doen we om te kijken of we de problemen weg kunnen nemen.

De versnellings- en de gebiedsgerichte opgaven vragen om vroeg in te spelen op de gewenste woonrichting. Onder meer binnen de Bredase 100-dagen aanpak, waarin we samen met marktpartijen en eigenaren kijken naar mogelijkheden voor (versnelde) bouw van woningen. Hiervoor gebruiken we het perspectief wonen en de gebiedsprofielen als input. Hierin geven we per gebied een beeld van de richting die we voor wonen willen. Hierin staan doelen en toekomstmogelijkheden waarmee we naar gebieden en woningvoorraad kijken.

De doelstellingen voor verduurzaming en energietransitie (overstap naar duurzame energiebronnen) voeren we uit bij nieuwbouw en de bestaande voorraad woningen. De hierover gemaakte afspraken met de woningcorporaties staan ook in de Alliantie Breda 2019-2023.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's benoemd.

Thema Verdeling beschikbare ruimte

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We bieden ruimte aan initiatieven en bewaken de kwaliteit van de leefomgeving. Dit doen we door volledig gebiedsgericht te werken. We gebruiken kennis voor meer duurzame initiatieven die passen bij dat gebied en bijdragen aan de taken van de stad en dorpen. De keuzes in de omgevingsvisie geven hiervoor de richting.

Als ruimte bieden en kwaliteit bewaken niet samengaat, dan gaan we in gesprek met experts en belanghebbenden. Dit doen we vanuit de waarden van het gebied. Dus lokaal maatwerk voor een duurzame leefomgeving met doe- en denkkracht uit de stad, dorpen en wijken.

Om dit te ondersteunen maken we nieuwe regels en beleid. Ook komen er andere (digitale) werkwijzen en processen. Dit is niet af in 2021. Wel zijn we dan een stapje verder.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

We bereiden ons voor op de start van de Omgevingswet per 1 januari 2022.

Ontwikkeling instrumenten Omgevingswet:

- Met de omgevingsvisie (de belangrijkste ambities voor de leefomgeving) worden de ambities uit het Verhaal van Breda vertaald naar keuzes voor de groei van Breda. We gaan hierover in gesprek met de stad, wijken en dorpen.
- In 2021 bereiden we het omgevingsplan voor dat alle bestemmingsplannen vervangt. Hiervoor maken we bouwstenen. We vertalen de regels van het Rijk naar de Bredase situatie. Hiervoor voegen we de verordeningen samen en we vertalen de omgevingsvisie en provinciale- en waterschapverordening in regels. Waar het kan, werken we met partners in projecten aan bestemmingsplannen. Zijn er wijzigingen nodig, dan pakken we het breed op. We vertalen nieuw beleid in regels van het omgevingsplan. We maken een basis voor het omgevingsplan dat we kunnen aanpassen. Hier werken we mee als tijdelijk omgevingsplan.
- We verbeteren de nieuwe werkprocessen voor vergunningaanvragen en initiatieven. Hierbij ontwikkelen we snelle en eenvoudige aanvragen zoals voor een dakkapel. Voor moeilijkere initiatieven komt er een omgevingstafel (plaats voor gesprekken met betrokken partijen). Dit doen we samen met partners Waterschap Brabantse Delta, Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB), de Veiligheidsregio en de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD). Een omgevingstafel is een nieuwe overlegvorm. Hierdoor komen we tot een volledige beoordeling om de initiatiefnemer te steunen in zijn aanvraag. De initiatiefnemers denken mee aan de opzet van de omgevingstafel.
- We zorgen dat de digitale ondersteuning mee ontwikkelt en sluiten definitief aan op het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). We maken software (ook een deel nieuw) hiervoor gereed en starten met het vullen van het systeem met toepasbare regels.
- Medewerkers leiden we op om gebiedsgericht te werken en maatwerk te leveren.
- Bredase participatie richt zich op betere besluitvorming. Dit kan door de denk- en doe kracht van betrokkenen. Waar mogelijk verbinden we de participatie richting met de inspraakverordening tot een nieuwe verordening. Zo nemen we de leerervaringen uit 2020 mee. Dit geeft de gemeente een juridische basis voor participatie, in lijn met Breda brengt het samen.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

De effecten van de Omgevingswet zijn landelijk nog niet voldoende in beeld om een Bredase doorkijk te maken. Daarnaast is Breda afhankelijk van landelijke besluiten over wetgeving en het digitale stelsel.

Thema Grote woonprojecten in de stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Breda is een aantrekkelijke gemeente om te wonen. De bevolking groeit, het aantal huishoudens neemt toe en daarmee ook de vraag naar woningen. De krapte op de woningmarkt is groot. We zetten in op beter gebruik van bestaande woningen en het uitbreiden hiervan door woningbouw die aanvullend is op de bestaande woningvoorraad. Dit doen we door nieuwbouw en ombouwen. Hierdoor is groei mogelijk en blijft de stad aantrekkelijk.

Het doel is de uitvoering van de woningbouwopgave door het bouwen, of in harde plannen hebben, van 6.000 woningen. Om dit te bereiken sturen we op uitvoering en voortgang bij het bouwen van woningen, onder meer bij de projecten die onderdeel zijn van de Bredase 100-dagen aanpak. De kwaliteit en de bouw van betaalbare woningen staat voorop. Breda zet in op meer beschikbare woningen voor elke portemonnee.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

We gaan verder met uitvoering geven aan de versnellingsagenda. Deze bestaat uit acties binnen de onderdelen: lopende projecten; in plaats van procesaanpak, beleid op orde, communicatie en een analyse van de ontwikkelmogelijkheden van nieuwe locaties, die noemen we de Bredase 100-dagen aanpak. In deze aanpak verkennen we plekken voor de versnelde bouw van woningen. Samen met marktpartijen en woningcorporaties doorlopen we haalbaarheidsstudies. Doel is om hier versneld tot definitieve harde plannen en bouw van woningen te komen.

Gemeentelijke gronden maken we geschikt voor woningbouw, ook voor tijdelijke woningen. Voor woningen in het midden huursegment zoeken we nieuwe locaties. Waar mogelijk versnellen we de uitgifte van grond in lopende gemeentelijke woningbouwprojecten. We maken de bouw van woningen mogelijk op plekken van andere partijen. Dit doen we door het begeleiden van planprocessen. Waar mogelijk versnellen en versterken we hierbij de woningbouw mogelijkheden.

Van het bestedingsplan Impuls voor de woonagenda is € 8,7 miljoen voor locatie gebonden impulsen. Dit doen we om belemmeringen voor de bouw van sociale en middeldure woningen weg te nemen. Ook kiezen we welke gemeentelijke plekken we gebruiken voor de bouw van deze woningen. De voorwaarden om gelden te krijgen werken we in 2021 verder uit. Ook richten we een proces in voor het indienen van aanvragen.

De gemeente staat voor grote investeringen in het fysieke raamwerk van groen, buitenruimte en infrastructuur van de stad om met goed beleid nieuwe woningen te bouwen. De ontwikkeling van de stad met meer woningen en andere functies, vraagt hierom. Grote investeringen zijn nodig voor de openbare ruimte (mobiliteit, groen en water) en het verbeteren en houden van de bereikbaarheid en leefbaarheid van de stad. Met de Nota Bovenwijkse Voorzieningen verhalen we een deel van deze investeringen op marktpartijen door hun financiële bijdragen aan nieuwe ontwikkelingen.

We werken verder aan het maken van een Regionale Investeringsagenda (RIA) vanwege de uitvoeringsstrategie voor de Nationale Omgevingsvisie. In deelgebied Breda is woningbouw de drager, gekoppeld aan investeringen in onder meer:

- Mobiliteit;
- Groen;
- Natuur;
- Water;
- Economische ontwikkeling;
- Energietransitie;
- Klimaatadaptatie.

Overheden, marktpartijen en maatschappelijke organisaties werken samen en kijken hoe hiermee om te gaan op de lange termijn (2030/2040). Hierbij maken we afspraken over het slim koppelen van investeringen vanuit verschillende beleidsterreinen. Dit is basis voor regionale aanvragen in het kader van de Woningbouwimpuls van het kabinet.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

- Vanuit de bestaande projectenportefeuille en de resultaten van de versnellingsagenda bestaat perspectief op het realiseren van de beleidsdoelen voor het realiseren van extra woningen in alle categorieën en nieuwe werkterreinen. Het realiseren van voldoende woningen in de categorie midden duur zal een extra inspanning vergen. Grote inspanning van alle betrokken partijen zullen nodig blijven om de plannen daadwerkelijk naar harde plannen en realisatie te brengen.
- De risico's van de grondexploitaties worden toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Thema Bereikbaar Breda

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Breda wil uitblinken in (inter)nationale bereikbaarheid. Breda blijft bereikbaar met bestaande en nieuwe vervoersmiddelen en mobiliteitsconcepten. De mobiliteit (verplaatsingen) keuzes stemmen we nog af op de uitbreiding van bewoonde gebieden, waarbij we inwoners verleiden om te kiezen voor vervoer dat past bij hun reisdoel. We willen dat deze inwoners zoveel mogelijke gebruik maken van de langzaam vervoersmogelijkheden (lopen, fietsen).

Wat we tijdens corona hebben geleerd is dat er anders naar de 'klassieke' woon-werk verplaatsing kan worden gekeken. Thuiswerken, buiten de spits reizen en digitaal vergaderen worden (steeds) meer gemeengoed. Dit willen we blijven stimuleren. In de toekomst blijkt of dit bijdraagt aan minder mobiliteit. Het kan zeker bijdragen aan een optimale (inter)nationale bereikbaarheid van de stad.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

In het najaar van 2020 is de Mobiliteitsvisie Breda 2030 door de gemeenteraad vastgesteld. De daarin opgenomen uitgangspunten zijn:

- Autoverkeer gebruikt de juiste routes;
- Meer ruimte voor langzaam verkeer (lopen, fietsen);
- Breda is grenzeloos verbonden met de wereld;
- Openbaar vervoer is een uitnodigend alternatief;
- Mobiliteitssystemen zijn optimaal verbonden;
- Balans van vraag en aanbod parkeerplaatsen.

Deze uitgangspunten verwerken we in het uitvoeringsprogramma Mobiliteit.

(Inter)nationale bereikbaarheid

Eind 2020 verwachten we het Toekomstbeeld OV 2040 vast te stellen. Deze toekomstmogelijkheden hebben een aantal belangrijke verbeteringen in directe treinverbindingen. Onder andere tussen Breda en Utrecht, Eindhoven en Zeeland en internationaal met België en Duitsland. Vanaf 2021 werken we met betrokken partijen verder aan de uitvoer van deze plannen.

Voor verbetering van de verbinding van het openbaar vervoer met Utrecht werken we samen met het Rijk, de 3 betrokken provincies en Utrecht. Innovatieve concepten, zoals een Bus Rapid Transport (BRT)-systeem, zijn hierbij in beeld en worden onderzocht op haalbaarheid en betaalbaarheid. In 2021 werken we samen verder aan vervolgstappen voor invoering van dit systeem.

Samen met de Provincie blijven we ons richting het Rijk inzetten voor het belang om te investeren in de doorstroming op de:

- De A27 (knooppunt Hooipolder en A27 zuid, deel Hooipolder-Sint Annabosch);
- De A58 Breda-Tilburg;
- De A58 tussen het knooppunt Galder en Sint Annabosch, hier ligt de nadruk op.

Door de stikstofproblemen treedt er (flinke) vertraging op bij de aanpak van onderdelen van de A58. Voor het onderdeel A58 Tilburg-Eindhoven wordt de openstelling tussen 2023-2026 voorzien, hetgeen een vertraging van 1 tot 2 jaar ten opzichte van de oorspronkelijke planning betekent. Voor het onderdeel A58 Galder-Annabosch treedt, in verband met de nabijheid van het Ulvenhoutsebos, een (nog) grotere vertraging op van 3 tot 5 jaar. De openstelling wordt dan ook tussen 2025-2029 voorzien. Dit kan grote gevolgen hebben voor de verkeersdruk op de hoofdwegen.

(Binnen)stedelijke bereikbaarheid

In 2020 is de mobiliteitsdeal Breda met de provincie Noord-Brabant ondertekend. De uitwerking hiervan verwerken we vanaf 2021 in het uitvoeringsprogramma Mobiliteit.

De Noordelijke Rondweg is belangrijk voor goede multimodale (met verschillende vormen van vervoer) bereikbaarheid van onze economische toplocaties. Een belangrijk deel van de geplande woningbouw en andere gebiedsontwikkelingen worden bereikbaar via de Noordelijke Rondweg. Verder is de Noordelijke Rondweg de belangrijkste toegang van de stad naar de autosnelwegen.

Voor betere doorstroming op de Noordelijke Rondweg is in 2020 een studie naar toekomstige maatregelen afgerond. Hierbij wordt de barrièrewerking die de Noordelijke Rondweg heeft voor Breda Noord meegenomen en krijgt fietsinfrastructuur specifiek aandacht. In 2021 beginnen we met het uitvoeren van de voorgestelde maatregelen die we dan met de gemeenteraad bespreken. De uit te voeren maatregelen verwerken we in het uitvoeringsprogramma Mobiliteit.

We werken aan optimale bereikbaarheid van de stad en dorpen. Dit doen we door in 2021 projecten in uitvoering te brengen. Deze staan in het Meerjaren Uitvoeringsplan Mobiliteit 2019-2022. Voorbeelden hiervan zijn:

- Aanleg turbotronde met fietstunnel Leursebaan;
- Aanpassingen kruispunt Graaf Hendrik III laan met de aansluiting van de Graaf Engelbertlaan;
- Herinrichting kruispunt Marialaan-Keermanslaan;
- Optimaliseren, renoveren en smart (eisen stellen) maken van 4 verkeerslichten op de Ettensebaan, van het kruispunt met de carpoolplaats tot en met het kruispunt met de International Association of Business Communicators (IABC) en de geregelde voetgangersoversteekplaats in Ulvenhout op de Dorpstraat (tegenover Albert Heijn).

In 2020 is voor de ontsluiting van Prinsenbeek een studie uitgevoerd. De resultaten zijn opgenomen in de Mobiliteitsvisie Breda 2030. In 2021 maken we een begin met uitvoeren van mogelijke maatregelen. Die bespreken we met de gemeenteraad. De uit te voeren maatregelen verwerken we in het uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2021. Openbaar vervoer(OV) 2021 staat in het teken van voorbereidingen van de aanbesteding van het OV in West-Brabant (nieuwe ingangsdatum juli 2023). Er is veel aandacht gegeven aan mogelijkheden voor invoering van gedeelde mobiliteit en bereikbaarheid van bedrijventerreinen.

Fysieke maatregelen langzaamverkeer

Zoals in de Mobiliteitsvisie is opgenomen, is het, om de stad bereikbaar te houden, belangrijk om voor binnenstedelijke verplaatsingen het langzaam verkeer te stimuleren. Dit willen we doen door nieuwe verbindingen te maken tussen de woonwijken onderling en nieuwe verbindingen te realiseren over de singels, waarbij de binnen singel ook hiervoor wordt ingericht. Met de introductie van de elektrische fiets kunnen makkelijker grotere afstanden met de fiets worden overbrugd, waarmee de (elektrische) fiets een aantrekkelijker alternatief voor bijvoorbeeld de auto wordt. Om dit te stimuleren, worden de bestaande snelle fietsroutes verbeterd en worden er nieuwe snelle fietsroutes naar alle kernen in de omgeving gerealiseerd. Dit draagt natuurlijk ook bij aan een goed bereikbaar Breda.

Op het gebied van fietsen zetten we onder andere in op:

- Promotiecampagnes via 076Fiets, om inwoners te verleiden in de stad gebruik te maken van langzame vervoersmogelijkheden (lopen, fietsen);
- Realisatie snelfietsroute Breda-Tilburg, waarvan het deel Heerbaan in 2020 is uitgevoerd. Het volgende deel, richting de Sint Ignatiusstraat, is in de ontwerpfasen. Uitvoering hiervan verwachten we in 2021-2022;
- Blijvend aandacht voor veilige schoolomgevingen en routes. In overleg met scholen voeren we maatwerk uit;
- Realisatie fietsstraat Adriaan van Bergenstraat-Nieuwe Prinsenkade.

In het kader van Smart Mobility geven we in overleg met de projectorganisatie SmartWayZ vorm aan pilot anders/beter markeren van 30 km-zones.

In 2021 gaan we verder met de invoering van gereguleerd parkeren rondom het centrum. Dit gebeurt op basis van parkeerdrukonderzoeken, wensen van bewoners en in lijn met de ambities uit het bestuursakkoord. Ook gaan we in 2021 de fietsparkeercapaciteit verder uitbreiden. Fietsparkeren aan de rand(en) van de binnenstad en het station krijgen speciale aandacht.

Voor alle vormen van parkeren voeren we in 2021 innovaties door. Dit doen we waar het mogelijk is door digitalisering. Hierbij kijken we naar verdere vereenvoudiging van aanvraag- en betaalprocessen bij parkeervergunningen. In vervolg op de Mobiliteitsvisie Breda 2030 zijn uiterlijk in 2021 het parkeerbeleid met de verordeningen en aanwijzbesluiten actueel.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's benoemd.

Thema Breda is een duurzame en bestendige stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In 2044 is Breda CO2-neutraal. Daarom willen we 50% energie besparen en de rest duurzaam opwekken. Breda zet in op verder vergroenen in bebouwd gebied voor verbinding naar het groen in het buitengebied. Daarnaast starten programma's voor vergroenen van particuliere tuinen en bedrijventerreinen.

Met het scheiden van huishoudelijk afval dragen we bij aan de duurzame, circulaire economie (hergebruik van spullen) en verminderen van restafval. Positieve aandacht voor preventie en de kringloopwinkel. Meer en goed scheiden van afval blijft belangrijk. In 2030 zamelen we zoveel mogelijk grondstoffen (natuurlijke stoffen zoals groente en snoeiafval) in per inwoner en bereikt de hoeveelheid huishoudelijk fijn restafval (afval dat overblijft na het scheiden) de 30 kilo per inwoner per jaar.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

De acties van de duurzaamheidsvisie Breda 2030 gaan we waar nodig verder actueel maken en updaten naar 2040, ook voor de omgevingsvisie en omgevingsplan. De raad besluit in 2021 welke wijken/ gebieden als eerste tot 2030 aardgasvrij worden gemaakt. Voor dit gebeurt brengen we samen met betrokkenen in kaart wat er in de wijk speelt op gebied van energietechniek, ruimtelijke ordening (proces voor de inrichting van openbare ruimte), maatschappelijke vraagstukken en sociale samenhang (verbinding met elkaar). We stellen gelijktijdig als onderdeel van deze begroting ook de klimaatbegroting 2021 vast.

Regionale Energiestrategie

Vaststelling van het concept van de Regionale Energiestrategie (RES) gebeurt in 2020. RES is opgesteld met 16 gemeenten in de regio, het Waterschap en de Provincie. In 2021 is de definitieve RES en het Uitvoeringsprogramma RES vastgesteld. Dan start de uitvoering. De RES maken we elke 2 jaar actueel.

Transitie Visie Warmte

In 2021 voeren we de Transitie Visie Warmte (TVW) uit. De gemeente levert een document op waarin is vastgesteld wanneer en welke buurten, bedrijventerreinen en wijken van het aardgas afgaan. De gemeente stelt dit op met partners uit de stad, inwoners en bedrijven. Na 2021 gaan we aan de slag in de wijken die in 2030 van het aardgas afgaan. Om dit proces te ondersteunen maken we een dashboard (verzameling applicaties voor het weergeven van informatie) met de woningbouwcorporaties (WoCo's), Enexis en de Bredase Energie Coöperatie (BRES). Hierin staat per buurt informatie over soorten woningen, mogelijk toe te passen energiesystemen, sociale structuur en andere onderwerpen die spelen in een buurt. Dit dashboard is uiteindelijk door alle betrokkenen (zoals inwoners, bedrijven, energieleveranciers, WoCo's en de gemeente) te gebruiken bij een keuze van noodzakelijke en wenselijke energievoorzieningen.

In een paar buurten gaan de WoCo's in 2021 al aan de slag met hun woningen. Zij zijn door de Rijksoverheid aangewezen als startmotor van de Energietransitie. De gemeente zal waar mogelijk zorgen dat particuliere woningen meelopen in dit traject.

Jaarlijks doel CO2 uitstoot

In 2021 streven we naar het jaarlijkse doel om minimaal 28 kiloton CO2-uitstoot te halen en de achterstand van 74 kiloton in te halen. In 2017 (meest recente jaar dat informatie beschikbaar is) was de CO2-uitstoot in Breda 835 kiloton. Het doel voor 2017 was 761 kiloton. De uitdagingen die we hierbij hebben met name als het gaat om de benodigde financiële middelen zijn verder vertaald in de klimaatbegroting. De realisatie van het doel staat onder druk. We blijven echter inzetten op innovatie, creativiteit en extra bijdragen vanuit Rijk en Europa om de doelen te halen.

Doelen voor Natuur Netwerk

De gemeente heeft als 1e van de B5+ gemeenten (Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch, Oss, Roosendaal en Tilburg) de afgesproken doelen uitgevoerd voor het Natuur Netwerk. Het resultaat is in totaal 144 hectare (hectare is 10.000 m²) nieuwe natuur. Ook is er veel geïnvesteerd in de Lage Vuchtpolder voor het verbeteren van het leefgebied van de weidevogels. Wat nog moet gebeuren is de aanleg van de 4 kilometer Ecologische Verbindingszones (EVZ). Hierna zijn de afspraken afgerond. Binnen het stedelijk gebied (verbonden bebouwde gebieden) wil de gemeente bij nieuwbouw een duidelijke plek geven aan groen. Dit kan door het doortrekken van de Mark en op langere termijn Seelig-terrein. Daarnaast betreft de gemeente bedrijven en bewoners en pakt de vergroening van bedrijventerreinen en tuinen verder aan.

Ontwikkelingen geven aanleiding om na te denken over vragen rondom:

- Circulaire economie (hergebruik van spullen);
- De vervolgambities van VANG (anders inzamelen van afval);
- Samenwerking in de regio en de band met onze inwoners.

Uitwerken ideeën over afval

Voor een goede afweging voor de toekomst, starten we met het uitwerken van toekomst ideeën over afval en afvalinzameling. Zie programma 4. Het onderzoek naar de circulaire (hergebruik) en biobased (hernieuwbaar natuurlijk materiaal) mogelijkheden binnen en buiten de gemeentelijke organisatie, werken we verder uit. We kijken hierbij hoe we de transitieopgave (verandering vraagstuk) het beste kunnen ondersteunen.

150 kilovolt hoogspanningsleidingen

TenneT werkt de haalbaarheidsstudie verder uit om 150 kilovolt hoogspanningsleidingen in bebouwd gebied onder de grond te krijgen. Uit onderzoek blijkt dat dit mogelijk is. Dit moet leiden tot een voorlopig ontwerp. Hierna kan in 2022 de aanleg starten.

Inkoopbeleid

Met duurzaam inkoopbeleid dragen we bij aan duurzame productie en consumptie. We zijn ons bewust van de noodzaak van duurzaam inkopen en aanbesteden. Door hier actief mee bezig te zijn, levert de gemeente een bijdrage aan verschillende transitieopgaven.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's benoemd.

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
Wonen in Breda	1.854	4.324	5.006	2.225	692	691
Verdeling beschikbare ruimte	4.860	3.932	4.979	3.859	3.887	3.883
Grote woonprojecten in de stad	13.048	25.538	21.723	7.834	2.480	2.480
Bereikbaar Breda	15.880	14.097	14.738	14.423	14.173	14.069
Breda is een duurzame en bestendige stad	4.079	8.591	5.362	4.180	4.253	4.212
Reserve Bodemfonds	394	735	0	0	0	0
Reserve Klimaatfonds	262	268	274	280	286	286
Totaal Lasten	40.377	57.486	52.082	32.801	25.771	25.621
Baten						
Wonen in Breda	96	120	29	29	29	29
Verdeling beschikbare ruimte	1.967	1.898	2.213	1.603	1.595	1.595
Grote woonprojecten in de stad	15.122	21.191	20.022	8.816	2.037	1.737
Bereikbaar Breda	17.152	13.208	15.121	15.026	15.226	15.226
Breda is een duurzame en bestendige stad	1.251	1.438	1.130	990	996	996
Reserve Bodemfonds	12	495	783	588	438	438
Reserve Klimaatfonds	-79	244	1.010	244	244	244
Reserve parkeerbedrijf	100	433	333	356	0	0
Reserve parkeerbonds	565	0	0	0	0	0

Reserve Versnellingsopgave Wonen	860	3.173	4.150	1.370	0	0
Totaal Baten	37.046	42.199	44.791	29.023	20.567	20.267
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	3.332	15.288	7.291	3.779	5.205	5.354

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Wonen in Breda

Vanuit het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar voor de versnellingsopgave wonen. De lasten binnen dit thema zijn vooral de financiële middelen voor deze versnellingsopgave. Deze middelen komen uit de in 2018 opgebouwde reserve voor de woonopgave.

De hogere lasten ten opzichte van de begroting 2021 betreffen lasten ten behoeve van de uitvoering van de woonagenda. Deze hangt samen met de hogere onttrekking uit de reserve versnellingsopgave wonen. In 2021 en 2022 stellen we € 0,26 miljoen beschikbaar ten behoeve van de huisvesting Statushouders (o.a. Koetshuis).

Verdeling beschikbare ruimte

Binnen het thema verdeling beschikbare ruimte zijn de financiële middelen opgenomen voor ruimtelijke ordening (proces inrichting openbare ruimte), waaronder de kosten voor bestemmingsplannen (plan waarin staat wat er met een ruimte mag gebeuren). Daarnaast staan hierin de opbrengsten en de kosten die samengaan met ontwikkelingen in de stad. Dit zijn initiatieven van derden voor ondersteunende projecten.

Onder dit thema is in 2021 de impuls voor de voorbereiding van de omgevingswet van € 0,8 miljoen opgenomen. Dit zorgt voor hogere lasten. Daarnaast neemt de inzet op faciliterende projecten toe, dit hangt samen met de stijging van de opbrengsten. Voor het gebiedsonderzoek Princenhage stellen we € 0,05 miljoen beschikbaar.

Grote woonprojecten in de stad

Binnen dit thema vertalen we de financiële plaats van de grondexploitatie (begroting om grondkosten en grondopbrengsten van ontwikkelplannen in kaart te brengen) voor woningbouw. Daarnaast staan hierin de opbrengsten en kosten die samenhangen met onze positie in de strategische voorraad.

De wijziging in de opbrengsten en kosten tegenover de begroting 2020, hangt samen met de schommelingen van de grondexploitatie in de afgelopen jaren. En het hangt samen met de fasen van projecten. In 2021 en 2022 verwachten we uit de grondexploitaties € 5,7 miljoen. We verwachten dit uit incidentele resultaten, uit ontwikkelen of verkoop van vastgoed.

Bereikbaar Breda

Binnen dit thema zijn opgenomen de kosten, de jaarlijkse kapitaallasten, voor de aanleg van de infrastructuur van de wegen en de verkeerslichten binnen de stad en de aanleg van parkeerterreinen en de bouw van parkeergarages en de exploitatie hiervan. Vanuit de parkeerterreinen en de parkeergarages worden parkeeropbrengsten gegenereerd.

De opbrengsten zijn ten opzichte van de begroting 2020 hoger, omdat in 2020 de opbrengsten zijn verlaagd als gevolg van de incidentele uitkering van het Rijk voor de imkomstenderving van parkeren. We voegen onder dit thema een impuls van € 0,17 miljoen ten behoeve van langzaam verkeer.

Breda, een duurzame en bestendige stad

Hieronder zijn de financiële middelen opgenomen voor de energietransitie (overgang op duurzame brandstoffen), zie hiervoor ook de toelichting op de inzet van de reserve klimaatfonds. Per wijk stellen we als onderdeel van de wijkplannen ook een wijkenergieplan vast. Op basis van het coalitieakkoord is hiervoor € 0,4 miljoen opgenomen. Dit is ook voor milieubeheer en voor natuur- en milieueducatie, waaronder Boerderij Wolfslaar.

Het verschil in begroting 2020 en 2021 zijn éénmalige gelden in 2020 binnen het product Milieubeheer van de september en decembercirculaire 2019 voor een bedrag van € 4,1 miljoen voor onder andere de Regionale Energie Strategie en geluidsmaatregelen HSL.

Inzet reserves

De storting in de reserves betreft de storting in de reserve klimaatfonds die we voeden door de gemeentelijke participatie in project windmolens Hazeldonk. In 2021 onttrekken we eenmalig € 0,8 miljoen voor ten behoeve van de uitvoering van de energietransitie. De onttrekking van de versnellingsopgave is afhankelijk van de uitgaven van de inzet van de middelen uit de bestemmingsreserve woonopgave. De onttrekking van de reserve bodemfonds hangt samen met de werkelijk gemaakte kosten op het product bodem binnen Milieubeheer.

INVESTERINGEN

(bedragen x € 1.000)

Investerings in dit programma	Lopend krediet per 1-9-2020	Nog te voteren voor 2021	Nog te voteren voor 2022	Nog te voteren voor 2023	Nog te voteren voor 2024	Totaal beschikbare investeringsmiddelen
Wonen	1.987	-	-	-	-	1.987
Oostflank	2.111	-	-	2.000	-	4.111
Achter de Lange Stallen	250	250	250	-	-	750
Tuinen van Genta	-	-	750	-	-	750
Overige nieuwe projecten	926	400	400	-	-	1.726
Aankoopprogramma	4.945	-	-	-	-	4.945
Mobiliteit	13.657	2.700	2.600	4.400	-	23.357
Hoogspanningsverbinding 150kv	3.204	-	-	-	-	3.204
Mobiliteitsdeal Verbeter Breda (w.o. Noordelijke Rondweg)	-	500	2.000	2.750	4.250	9.500
Fysieke maatregelen langzaamverkeer	-	300	-	-	-	300
Parkeren	639	-	-	-	-	639
Groen en Water	4.041	410	410	410	-	5.271
Milieubeheer	47	-	-	-	-	47
Recreatieve groene voorzieningen buitengebied	-	1.500	-	-	-	1.500
Totaal	31.807	6.060	6.410	9.560	4.250	58.087

Wonen

Dit betreft het krediet ten behoeve van de verstrekking van startersleningen.

Oostflank

Dit betreft het krediet voor de eerste fase van het project Oostflank, die zich op de Vlaszak en omgeving concentreert en als leidraad voor het ontwerp het Ambitiedocument is vastgesteld. Het totale project wordt stilgelegd en later in 2023 opgestart. In 2023 voegen we vanuit de impulsen € 2 miljoen toe voor de uitvoering.

Achter de Lange Stallen

Krediet gevoteerd in 2020, bestemd voor de omgeving (KPN en De Lange Stallen), Hiervoor worden plannen gemaakt om diverse andere projecten te faciliteren. Het gaat hierbij om herinrichting van de straat Achter de Lange Stallen, en het anders omsluiten van de Molsparking, en daarmee samenhangende aanpassingen in de openbare ruimte om in dit gebied extra kwaliteit te brengen.

Tuinen van Genta

Er zijn contractuele afspraken gemaakt met ontwikkelaar om in samenhang met de woningbouwontwikkeling Tuinen van Genta (circa 200 woningen) de Teteringsedijk en Hoge Steenweg opnieuw in te richten. Hierover zijn inmiddels ook toezeggingen gedaan richting omgeving. Deze opgave wordt door gemeente en ontwikkelaar bekostigd.

Aankoopprogramma

Het krediet voor het aankoopprogramma is bij de begroting 2019 gevoteerd en bedoeld voor grondaankopen als zich daar kansen voordoen.

Mobiliteit

De kredieten voor mobiliteit zijn voor de aanleg van de infrastructuur van de wegen binnen de stad, waaronder instandhouding bestaand netwerk, schaalsprong OV en fiets, voorbereidingskosten noordelijke rondweg. Daarnaast voegen we in 2021 impulsen toe voor de Mobiliteitsdeal met de Provincie en voor de versterking langzaamverkeer.

Groen en Water

De investeringen bestaan uit realisatie ecologische verbingszone's, instandhouding biodiversiteit en ecologisch zone Benedenmark

Hoogspanningsverbinding 150kv

Het krediet is beschikbaar gesteld om te onderzoeken om het verkabelen van hoogspanningsverbinding mogelijk te maken en het project daarna uit te voeren.

Recreatieve groene voorzieningen buitengebied

Dit betreft de impuls voor investeringsmiddelen voor het Buitengebied Prinsenbeek, Markdal bovenstrooms, Landgoed Wolfslaar en voor de fietspaden in het Ulvenhoutse Bos.

RESERVES

Mutaties in Reserves

Bedragen x € 1.000

Duurzaam wonen in Breda	Stand 1-1-2021	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2021
Parkeerbedrijf reserve	689	-333	356
Bodemfonds	3.339	-783	2.555
Klimaatfonds	1.036	-736	301
Versnellingsopgave Wonen	5.520	-4.150	1.370
Totaal	10.585	-6.002	4.583

De mutaties in de reserves verklaren we als volgt:

Reserve Parkeerbedrijf

Doel: De reserve is om tegenvallers op te vangen waardoor we de tarieven gelijk kunnen houden.

Toelichting: De reserve is opgebouwd uit het resultaat van Parkeren tot en met 2017.

De afspraak is om het saldo naar 0 af te bouwen in 2020 t/m 2022.

Reserve Bodemfonds

Doel: De ontwikkelingen in de stad zijn onzeker. De inzet is maatwerk en niet elk jaar hetzelfde. Door een bodemreserve vangen we de pieken en dalen in de uitgaven op.

Toelichting: De reserve vullen we met het resultaat op het product Bodem. Enkele restantkredieten uit de investeringsreserve zijn in 2014 naar deze reserve gegaan. Bodemsanering (grond vrijmaken van vervuiling) verwerken we door gebruik en is geen investering. De bijdrage van de DUB-gelden zijn tot en met 2020, op dit moment is nog niet duidelijk of voor 2021 en verder een bijdrage wordt verkregen, vanaf 2021 worden de exploitatiegelden gedekt uit de reserve.

Reserve Klimaatfonds

Doel: Jaarlijks stellen we het uitvoeringsprogramma klimaat op. Dat maakt deel uit van de gemeentelijke begroting. Inkomsten en uitgaven uit het overeengekomen reserve Klimaatfonds, houden we bij in een register. Jaarlijks evalueert het college en stelt het uitvoeringsprogramma klimaat vast. Dit gaat ter kennisname naar de raadscommissie. Hierin nemen we de evaluatie van het investeringsprogramma klimaat op. In 2016 is gestart met energiezuinige projecten.

Toelichting: Het reserve Klimaatfonds bestaat uit bijdragen door de gemeentelijke samenwerking in project windmolens Hazeldonk. Hieruit ontvingen we éénmalig € 225.000 in 2014 (waarvan € 75.000 voor bedrijvenvereniging Logistic Center Hazeldonk-Meer (LCHM)). Vervolgens ontvingen we 20 jaar lang jaarlijks (geïndexeerd) € 247.500 (waarvan € 43.500 voor het grondbedrijf). In 2021 onttrekken we eenmalig € 0,8 miljoen ten behoeve van de inzet voor de activiteiten voor de energietransitie.

Reserve Versnellingsopgave Wonen

Doel: Bij het Coalitieakkoord zijn er soms middelen beschikbaar voor de Versnellingsopgave Wonen. Deze dekken we uit winstnemingen die er soms zijn vanuit de grondexploitaties. Het doel van de bestemmingsreserve is om de middelen beschikbaar te houden voor de Versnellingsopgave Wonen. De winst storten we in de reserve. Wat we uitgeven halen we uit de reserve.

Toelichting: De reserve komt uit de jaarrekening 2018.

VOORZIENINGEN

Mutaties in Voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Duurzaam wonen in Breda	Stand 1-1-2021	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2021
Onderhoud parkeerbedrijf	2.872	477	3.349
Planmatig onderhoud VO	2.661	-111	2.550
Mobiliteit	586	83	669
Vrz van derden verkregen middelen (progr 3)	485	0	485
Totaal	6.603	450	7.053

De mutaties in de voorzieningen verklaren we als volgt:

Voorziening Onderhoud gebouwen Parkeerbedrijf

Doel: De voorziening is voor meerjarige onderhoudskosten van gebouwen (Parkeergarages) van het Parkeerbedrijf te egaliseren.

Toelichting: De bijdragen verhogen we volgens de bouwkostenindex (structureel).

Voorziening Parkeerbonds

Doel: Het doel van een parkeerbonds is om middelen te krijgen door bijdragen van initiatiefnemers. Daarmee creëren we parkeervoorzieningen of andere parkeermaatregelen. Dit doen we als particulieren en bedrijven dat zelf niet kunnen en als we de kwaliteit hierdoor kunnen blijven garanderen. Dus met de hulp van een parkeerbonds sparen we geld voor parkeervoorzieningen. Er is geen bestedingsplan, wel moeten we binnen 10 jaar parkeerplaatsen realiseren.

Toelichting: De uitgaven zijn gebonden aan een doel en hebben een verplichte bestedingsrichting. Per gekochte parkeerplaats moet € 5.000,- zonder belasting (BTW) worden gestort.

Voorziening Verkeersregelininstallaties (VRI's, Mobiliteit)

Doel: Met deze voorziening kunnen we de verkeersregelininstallaties verantwoord en doelmatig goed houden. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Geen veiligheidsrisico's voor de gebruiker;
- Geen hinder bij het gebruik;
- Zo min mogelijke kapitaalvernietiging.

Toelichting: Een jaarlijkse bijdrage van € 900.000 aan het onderhoud voor verkeersregelininstallaties is voldoende om de bestaande VRI's op een goed niveau te houden. In verband met het eerder vervangen de van regeltoestellen van Siemens, deze worden niet meer nieuw geleverd, heeft een herprogramming in de meerjarenplanning en dotatie in de voorziening plaats gevonden. In 2020 is € 1.400.000 gedoteerd in de voorziening, in 2021 en 2022 wordt € 1.200.000 gedoteerd in de voorziening. In de jaren 2024, 2025 en 2026 vinden lagere dotaties plaats, respectievelijk € 700.000, € 500.000 en € 400.000. Over de jaren 2020 tot en met 2026 heeft gemiddeld een dotatie plaats gevonden van € 900.000.

Planmatig onderhoud vastgoedontwikkeling

De voorziening is voor de onderhoudskosten van de panden van het grondbedrijf. Op korte termijn ontbreekt voor deze panden een echt en vast voornemen voor ontwikkeling. De panden hebben wel onderhoud nodig.

De basis voor de bijdrage is een meerjarenonderhoudsplanung. De doorberekening is gemaakt tot 2026. De jaarlijkse bijdrage is € 0,5 miljoen.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij thema

1. Wonen in Breda

Naam document	Soort document	Jaar
Beleidsadvieskaarten Bredaas Erfgoed 2008	Kaderstellend	2008
Brochure grondprijzen 2018	Kaderstellend	2018
Gebiedsperspectief Havenkwartier	Kaderstellend	2017
Gebiedsvisie Binnenstad	Kaderstellend	2014
Gebiedsvisie Brabantpark	Kaderstellend	2010
Kantorennota Breda 2020	Kaderstellend	2011
Nota Grondbeleid 2014	Kaderstellend	2014
Ontwikkel- en realisatiestrategie Via Breda	Kaderstellend	2015
Ruimtelijke visie voor de Gasthuisvelden	Kaderstellend	2016

Naam document	Soort document	Jaar
Structuurvisie Bedrijventerreinen Breda 2020	Kaderstellend	2008
Structuurvisie Breda 2030	Kaderstellend	2013
Structuurvisies Doornbos en Linie	Kaderstellend	2012
Welstandsnota	Kaderstellend	2004
Algemene verklaring van geen bedenkingen (Wabo-Bor; 24-8-2019)	Kaderstellend	2019
Erfgoedverordening	Kaderstellend	2011
Beleidsregels voor het afwijken van een bestemmingsplan	Kaderstellend	2015
Nota van Uitgangspunten Breda-Oost	Kaderstellend	2012
Nota van Uitgangspunten Ginneken	Kaderstellend	2009
Nota van Uitgangspunten Ulvenhout	Kaderstellend	2009
Verordening bedrijveninvesteringszone Breda-Oost 2017 (financieel/fysiek)	Kaderstellend	2015
Vigerende bestemmingsplannen (alle)	Kaderstellend	2019
Participatieleidraad bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving	Kaderstellend	2019
Coördinatieverordening gemeente Breda	Kaderstellend	2019
Besluit tot het aanwijzen van categorieën gevallen waarin een verklaring van geen bedenkingen niet is vereist	Kaderstellend	2019
Woonvisie Breda: wonen in een dynamische stad	Kaderstellend	2013
Aanvulling op de Woonvisie 2013	Kaderstellend	2016

Naam document	Soort document	Jaar
Tijdelijk (werken) en wonen in Breda	Kaderstellend	2007
Verordening doelgroepen sociale woningbouw en middenhuur Breda	Kaderstellend	2019
Aanpak kamerverhuur	Kaderstellend	2014
Taakstelling statushouders	Kaderstellend	2019
Actieplan studentenhuisvesting	Kaderstellend	2016
Alliantie Breda 2019-2023: afspraken over wonen in Breda	Kaderstellend	2019

Achterliggende documenten bij thema

2. Verdeling beschikbare ruimte

Naam document	Soort document	Jaar
Zie hiervoor de beleidsdocumenten zoals weergegeven bij 1 thema Wonen in Breda		

Achterliggende documenten bij thema

3. Grote woonprojecten in de stad

Naam document	Soort document	Jaar
Zie hiervoor de beleidsdocumenten zoals weergegeven bij 1 thema Wonen in Breda		

Achterliggende documenten bij thema

4. Bereikbaar Breda

Naam document	Soort document	Jaar
Aanwijzingsbesluit fietshandhaving Breda 2018	Kaderstellend	2018
Verordening parkeerbelastingen Breda 2019	Kaderstellend	2019
Aanwijzingsbesluit parkeren 2019	Kaderstellend	2019
Aanwijzingsbesluit parkeerbelastingen 2019	Kaderstellend	2019

Beleidsregel Bezoekersregeling type straat en type garage 2017	Kaderstellend	2017
Nota parkeer en stallingsbeleid Breda (2004, herijking 2013)	Kaderstellend	2004
Structuurvisie Breda 2030	Kaderstellend	2013

Achterliggende documenten bij thema

5. Breda is een duurzame en bestendige stad

Naam document	Soort document	Jaar
Duurzaamheidsvisie Breda 2030	Kaderstellend	2016
Actsheets onderdeel van de duurzaamheidsvisie Breda 2030	Kaderstellend	2016
Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaart vaststellen hergebruik grond	Kaderstellend	2017
Bodemmasterplan Breda 2030	Kaderstellend	2017
Impuls ruimtelijk adaptie Breda	Kaderstellend	2016
Evaluatie uitvoeringsprogramma klimaat, bodem en geluid/bodem/externe veiligheid	Kaderstellend	2017
Geluidskaarten Omgevingslawaaï	Kaderstellend	2017
Klimaatnota "Steek positieve energie in het klimaat"	Kaderstellend	2008
Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Breda 2008	Kaderstellend	2008
Luchtkwaliteitsplan 2006-2009 (Fijn) stof tot nadenken	Kaderstellend	2006
Ontheffingenbeleid Wet geluidhinder 2007	Kaderstellend	2007
Uitvoeringsprogramma Klimaat 2017-2020	Kaderstellend	2017
Notitie Recreatie@GalderseMeren	Kaderstellend	2012

Basis op orde in Breda

BASIS OP ORDE IN BREDA

ONZE AMBITIE

Breda, leefbaar, schoon, heel en veilig, met oog voor dorpen en wijken.

We geven specifiek aandacht aan kwetsbare wijken. Waar sociale en economische ontwikkelingen zich minder positief ontwikkelen ondernemen we actie. Toezicht en handhaving is zichtbaar aanwezig. We werken intensief samen met Politie en Justitie bij de aanpak van criminaliteit en ondermijning.

De openbare ruimte is aantrekkelijk en leefbaar. Breda ontwikkelt naar de stad in een groen park. We blijven wijkdeals maken met inwoners, voor een aantrekkelijke openbare ruimte.

We verbeteren onze dienstverlening. Aan de loketten in het Stadskantoor, bij afhandeling van vergunningen, inzamelen van afval en alle andere taken waar de gemeente een rol heeft.

We bundelen de krachten met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere overheden om Breda de komende jaren verder te brengen. De stad maken we samen. We vragen inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen om kwaliteit toe te voegen.

Thema Veilig Breda

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Het veiligheidsdomein vraagt om verbinding, flexibiliteit en samenwerking. Daarom is de koers voor veiligheid in Breda samen met de stad ontwikkeld. Onze ambitie staat in het Meerjaren Programma Veiligheid. Daarin zijn 5 thema's benoemd:

- Ondermijning;
- Zorg & veiligheid;
- Veiligheid openbare ruimte;
- Fysieke veiligheid;
- Zichtbare criminaliteit.

Daarnaast is aangegeven waar de focus ligt in de komende periode. Dit zijn onderwerpen die extra investering vragen.

We werken gestuurd door informatie van inwoners en ondernemers. Met deze informatie hebben we een goed beeld van wat er leeft en welke prioriteiten we moeten stellen. Belangrijk is dat we keuzes blijven maken. Wanneer we een focuspunt toevoegen dat extra investering vraagt, kijken we ook op welk onderdeel we minder kunnen inzetten. Dit werken we uit in het plan van aanpak die we samen met de ketenpartners gaan vormgeven.

Onze nadruk ligt op:

- Aanpak (jeugd)overlast;
- Personen met verward gedrag: nodige zorg bieden en overlast en gevaar voorkomen;
- Ondermijning: verstoren crimineel ondernemingsklimaat;
- Cyberveiligheid: verkennen, bewustwording en handelingsmogelijkheden bieden.

Voor kwetsbare wijken en wijkveiligheid maken we geld vrij in 2021. Cameratoezicht passen we het liefst tijdelijk toe en als dat echt nodig is. Daarnaast spelen we in op de verschuiving naar de digitale wereld waar kansen maar ook bedreigingen door ontstaan.

We willen het systeem E-security beter benutten, zoals het eenvoudiger maken van meldingen van overlast en incidenten. Ook gaan we een grotere rol nemen in de aanpak tegen cyberbullying (digitaal pesten) en sexting (verspreiden van seksueel getinte berichten via telefoon of andere media).

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Het informatiegestuurd werken via het Veiligheids Informatie Knooppunt (VIK) had resultaat in 2020. De Coronacrisis dwong ons om sneller een informatiepositie in te nemen. Dit bleek succesvol. In 2021 werken we de ervaringen verder uit.

Om meer veiligheid en sociale verbinding in de buurt te stimuleren, gaan we door met de beste werkmethoden zoals:

- Inzet wijkboa's;
- Buurtpreventie;
- Spreekuren in de wijk;
- Inzet jeugdboa's.

Voor kwetsbare wijken en wijkveiligheid hebben we extra geld beschikbaar. Daarnaast vormen we onze gebiedsgerichte stadsmariniers om naar themagerichte stadsmariniers. Uitgaan, Jeugd, Ondernijning en Veilig Wonen hebben dan een eigen aanspreekpunt voor dringende en moeilijke zaken.

We blijven bewoners, bezoekers en bedrijven informeren en meer bewust maken over de risico's van bijvoorbeeld phishing (digitale oplichting), hacken (oplichting via computer) en identiteitsfraude. Tijdens corona bleken ondernemers, inwoners en grote industrieën kwetsbaar te blijven voor cybercriminaliteit. Samen met partners zetten we hier zwaar op in.

Vanuit zorg en veiligheid werken we aan de Wet Aanpak Woonoverlast en de afspraken met woningbouwcoöperaties en alle betrokkenen.

Breda is één van de pilotgemeenten die meewerkt aan het experiment gesloten coffeeshopketen. In 2020 zijn de voorbereidingen gestart. We werken hard aan de invoering in 2021.

We blijven investeren in samenwerking van de Bredase samenleving bij buurtpreventie (Weerbare Stad). We zetten nieuwe vormen van informatie en communicatie in. Hoe kleiner de afstand, hoe effectiever het verhaal.

Door gemaakte beleidskeuzes is er een te kort aan inkomsten van evenementenvergunningen. Dit evalueren we in 2021, We kijken dan naar mogelijkheden om de legeskosten te dekken.

Door onder andere meer inzet aan de voorkant op ondernijning, zien we meer en moeilijker zaken binnenkomen bij Beroep en Bezwaar. Dit vraagt om specialistische kennis die binnen onze organisatie niet beschikbaar is. Hierdoor maken we meer kosten.

Om de ambitie waar te maken zoeken we actief naar financiële middelen. We werken hard aan het binnenhalen van subsidies voor verschillende thema's. Ook proberen we tot cofinanciering (financiële bijdragen) te komen met ketenpartners.

We gaan door met het inzetten van Buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's) in de wijk, met de nadruk op kwetsbare wijken. We handhaven vanuit de bedoeling, waarschuwen waar het kan maar pakken door als het moet. Dit kunnen we door nieuwe mogelijkheden zoals:

- De bestuurlijke boete;
- ANPR (automatische kentekenplaatherkenning) camera's;
- Het inzetten van de scanauto voor controles van betaald parkeren.

Het doel hiervan is niet het binnenhalen van extra inkomsten (die voor een groot deel niet voor de gemeente zijn), maar het veranderen van het gedrag van mensen. Deze gedragsverandering draagt bij aan de leefbaarheid en de veiligheid in de stad. Daarbij hebben we specifieke aandacht voor het verder verbeteren van de wijze van afhandeling van parkeerboetes.

Naast focuspunten kent het domein veiligheid veel wettelijke taken. Voor vergunningverlening en toezicht moet de basis op orde zijn.

De Omgevingswet die in zou gaan op 1 januari 2021, is uitgesteld tot 1 januari 2022. De voorbereidingen gaan onverminderd door. Dit vraagt ook in 2021 extra inzet en aandacht van onder andere de vergunningverleners en adviseurs.

Het is belangrijk dat we keuzes blijven maken. Als we een focuspunt toevoegen wat extra investering vraagt, kijken we ook waar we minder in gaan zetten. Extra inzet van mensen en middelen heeft directe gevolgen voor de uitvoering van algemene taken. Voor een goede balans tussen focuspunten en algemene wettelijke taken, zetten we uitvoeringsplannen en een

monitoringssysteem (systeem dat effecten van gevoerd beleid in beeld brengt) in op de 5 thema's. In de uitvoeringsplannen werken we maatregelen uit. Zo kunnen we blijven bijsturen als dit moet.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's benoemd.

Thema Dienstverlening

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Onze inwoners, bedrijven en instellingen worden snel en vriendelijk geholpen als ze gebruik maken van onze diensten. Ze zijn positief over onze dienstverlening. Onze digitale dienstverlening is snel en makkelijk in het gebruik. Onze dienstverlening is waar nodig op maat, persoonlijk en toegankelijk en we denken in mogelijkheden. Dienstverlening gaat over alle producten en diensten die de gemeente levert. Het aanvragen van een parkeer- of bouwvergunning, het verlengen van een paspoort, een WMO voorziening, ondersteuning bij een evenement, het ophalen van afval of de wijze waarop de burger inspraak ervaart bij ontwikkelingen in de stad.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Acties om onze doelen te bereiken:

Breda heeft al veel mooie resultaten geboekt in het verbeteren van haar dienstverlening. Enkele voorbeelden daarvan zijn: een toegankelijke top-taken website, een spreekuur voor ondernemers, veel producten die makkelijk en snel digitaal te regelen zijn, grofvuil dat op afspraak thuis wordt opgehaald, wijkteams die in de directe omgeving van inwoners actief zijn, verschillende vormen van participatie door inwoners in de ontwikkeling van de stad.

Onze ambitie is om de dienstverlening elke dag nog verder te perfectioneren. Daartoe zien we de volgende kansen:

- Afhandelen van alle vragen aan de gemeente binnen de gestelde termijn, zodat alle inwoners snel antwoord krijgen op hun vragen aan de gemeente;
- Nog meer processen digitaliseren zodat inwoners zoveel mogelijk van huis uit snel en handig hun zaken met de gemeente kunnen regelen;
- Toegankelijk schrijven van alle brieven aan inwoners zodat ook minder (taal)vaardige inwoners begrijpen wat we schrijven;
- Gebruik maken van data (informatie) om de dienstverlening zo efficiënt en proactief mogelijk in te richten;
- Meten van de tevredenheid over onze dienstverlening gemeentebreed zodat we kunnen vaststellen of we onze doelen realiseren en te leren van de ervaringen van inwoners;
- Blijven investeren in klantvriendelijke medewerkers die altijd werken vanuit de behoefte van de inwoners zodat die zich gehoord en geholpen voelen;
- Bespreekbaar maken van (landelijk) beleid dat niet werkt zodat het beleid wordt aangepast.

In de begroting staan indicatoren die iets zeggen over de kwaliteit van onze dienstverlening, maar niets zeggen over de tevredenheid van inwoners, bedrijven en instellingen over onze dienstverlening. Die informatie meten we wel. In 2021 maken we een plan hoe we, gemeentebreed, die tevredenheid gaan meten. In de begroting 2022 nemen we dan nieuwe indicatoren op.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's benoemd.

Thema Beheer van de openbare ruimte

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Breda heeft met de visie Stad in een park de ambitie (doel) om de stad te vergroenen en bewoners en bezoekers overal de beleving van een park te geven. Door (wereldwijde) ontwikkelingen en trends, zoals de energietransitie, circulariteit (hergebruik), klimaatverandering en duurzaamheid, krijgt de openbare ruimte te maken met nieuwe taken. Hierdoor moeten we keuzes maken om de openbare ruimte op orde te houden en de ambitie stad in een groen park waar te kunnen maken. In Breda is de openbare ruimte het visitekaartje van de stad. We streven naar een toegankelijke, bruikbare en bereikbare openbare ruimte en werken naar een Smart city (slimme stad) toe. Water en groen spelen daarnaast een belangrijke rol en dragen bij aan een gezonde en aantrekkelijke stad.

Samen werken we aan:

- Kwaliteit;
- Benutten de kracht van de stad en haar inwoners;
- Zorgen we voor een prettig en gezond leefmilieu, voor nu en straks.

We maken steeds meer gebruik van de openbare ruimte. Dit is door de 1,5 metersamenleving nog zichtbaarder. De openbare ruimte groeit mee met dit gebruik en geeft enthousiasme en energie aan de bewoners.

Afvalservice draagt bij aan een leefbaar, schoon, heel, veilig en duurzaam Breda. We willen dat toekomstige generaties in een duurzame wereld kunnen leven door een bijdrage te leveren aan een circulaire economie, een economie zonder afval. In het Rijksprogramma 'Nederland Circulair in 2050' is opgenomen dat het gemiddeld aantal kg huishoudelijk restafval richting 0 moet worden teruggebracht en dat we moeten werken aan de opwaardering van onze reststromen. De uitdaging de komende jaren is om maximaal bij te dragen aan de verlaging van de hoeveelheid restafval en de circulaire doelstellingen, onze inwoners, organisaties en bedrijven naar tevredenheid te blijven bedienen tegen een realistische en scherpe prijs.

De voorgestelde strategie om dit te bereiken is door de komende jaren intensief lokaal, regionaal en landelijk samen te werken aan preventie, afvalreductie, circulariteit en een schone stad. En door te investeren in een slimme bedrijfsvoering. Door de stijging van (niet-beïnvloedbare) kosten voor o.a. de landelijke afvalstoffenbelasting, verwerkingstarieven van de afvalstromen, hogere kwaliteitseisen aan de ingezamelde grondstoffen en personeelskosten wordt de kostendekking niet gehaald. Dit maakt het noodzakelijk om inhoudelijke en financiële keuzes te maken voor een financieel duurzaam Afvalservice. Op basis van verschillende rapporten en de VANG-evaluatie is een strategie, notitie 'Naar een financieel duurzaam Afvalservice' uitgewerkt om de doelstellingen van Afvalservice te blijven behalen en het tekort terug te dringen in 2021 en verder.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Leefbaar, schoon, heel en veilig is het basisprincipe voor de openbare ruimte. We bundelen de krachten, in de gemeentelijke organisatie en met een brede vertegenwoordiging uit de stad. We zorgen voor het onderhoudswerk, dragen bij aan grote projectmatige ingrepen en voegen waar mogelijk extra kwaliteit toe. Tegelijkertijd houden we rekening met de gevolgen van een toenemende drukte als gevolg van het waarmaken van onze ambities rondom waterrecreatie.

Bijvoorbeeld het doortrekken van de Mark en een speciale aanpak van het Erasmusplein, Nijverheidssingel en Willem van Oranjelaan. We denken en werken mee aan de ambitie om nieuwe openbare ruimte toe te voegen aan nog te bouwen stadsdelen. We betrekken inwoners actief en vroeg bij de ontwerpfase. Bij de uitvoering streven we naar minimale gevolgen voor de omgeving en open communicatie. Voor de motie investeren in de openbare ruimte maken we ruimte om te investeren in de groene pleinen en parken aanpak 2.0. We zien veel initiatiefkracht in de stad. Zo verbeteren bewoners zelf hun eigen leefomgeving. Het gaat vaak om investeringen in pleinen en parken. Dat willen we belonen. Het zijn tenslotte onze inwoners die het beste weten hoe ze hun omgeving willen beleven. Daarnaast zien wij, net als veel van onze inwoners, de uitdagingen van de noodzaak tot vergroening en verkoeling op ons afkomen. Met deze wensen kunnen we aan de slag.

Daarbij haken we aan bij de initiatieven in onze stad. Dit doen we bij het maken van plannen en bij de uitvoering en onderhoud. Vanuit deze impuls kunnen we ook werken aan de wens voor een herinneringenbos en verbetering van de Molenleij. We voegen financiële mogelijkheden samen vanuit verschillende beleidsterreinen zoals openbare ruimte, riool en klimaatadaptatie.

Naar verwachting in Q1 2021 presenteren we de evaluatie kapitaalgoederen waarop we adaptief inspelen met het onderhoud in 2021.

We verduurzamen versleten openbare verlichting. Verouderde en energievretende verlichting vervangen we door LED-verlichting. We passen slimme technologieën en data toe in gebruik en beheer van de openbare ruimte.

Het beleidskader kapitaalgoederen openbare ruimte geeft duidelijk aan wat we nog moeten doen voor de afgesproken onderhoudskwaliteit. Ook geeft het aan waar veranderingen plaatsvinden om deze kwaliteit te halen.

Klimaatverandering en de ambitie om te vergroenen vragen om een andere inzet van financiële middelen. We bekijken de mogelijkheden om dit binnen beschikbare middelen te doen.

Bij (her)inrichting van bestaande en nieuwe openbare ruimte zetten we maximaal in op klimaatbestendigheid. De openbare ruimte geeft ons kansen. Zo benutten we functies vanuit meerdere invalshoeken. Door klimaatadaptieve (aanpassingen klimaatverandering) projecten dragen we bij aan ruimte voor waterbeleving, sport en spel. Tegelijk helpen deze projecten ook om de stad leefbaar te houden in droge en natte periodes.

Voor een goede afweging voor de toekomst, is een toekomstbeeld van en voor Breda over afval en afvalinzameling uitgewerkt. Positieve aandacht voor preventie, Vindingrijk Kringloopwarenhuis, intensief lokaal, regionaal en landelijk samenwerken aan circulariteit en beter scheiden van afval blijft belangrijk. Zeker omdat we een lichte toename van de hoeveelheid fijn restafval zien. Met het scheiden van huishoudelijk afval dragen we bij aan de duurzame, circulaire (hergebruik) economie en minder restafval. De sorteeranalyses laten kansen zien om voor het beter scheiden of circulair toepassen van afval. Het verder laten dalen van de hoeveelheid huishoudelijk afval is niet alleen van belang voor de duurzaamheidsdoelstellingen, het levert daarnaast een positief financieel effect op.

Als het gaat om het terugbrengen van restafval zijn we afhankelijk van de bewoners en bedrijven in de stad. Mensen moeten allereerst de juiste informatie over afvalpreventie, -inzameling en circulariteit krijgen om te weten wat er van hen verwacht wordt en waarom. Publiekscommunicatie over afvalscheiding, afvalreductie en de circulaire doelen van Breda is van groot belang en zal worden geïntensiveerd. In de circulaire economie verdwijnt het afval zoals we dat nu kennen. Afval is dé nieuwe grondstof. Vrijwel alles dat we straks gebruiken, gaan we steeds opnieuw gebruiken. We willen starten met het opbouwen van een kennisnetwerk met inwoners, ondernemers en onderwijs. We willen kleinschalige pilots uitvoeren om met de inzameling van huishoudelijk afval bij te dragen aan de circulaire economie. In de extra locatie Parels van Vindingrijk in de binnenstad maken we goed zichtbaar welke kansen dit kan bieden voor inwoners en ondernemers.

Voor de inwoner van Breda en voor bedrijven is het niveau van de dienstverlening van groot belang. Die dienstverlening dient optimaal te blijven. Binnen die dienstverlening wordt de focus gelegd op activiteiten die bijdragen aan de circulaire doelstellingen (of deze in ieder geval niet tegenwerken). Daarnaast willen we het principe 'de vervuiler betaalt' zoveel mogelijk als vertrekpunt nemen. Met andere vergelijkbare gemeenten wordt bekeken hoe afvalscheiding in hoogbouwlocaties geoptimaliseerd kan worden.

In de strategie is een eenmalige stijging van een extra 9% afvalstoffenheffing en betaling voor het grofvuil en snoeihout als uitgangspunt genomen voor de structurele aanpak van het tekort van Afvalservice. Een dergelijke stijging van de afvalstoffenheffing in Breda is nodig om de daadwerkelijke kosten van het ophalen en verwerken van afval te dragen. Deze stijging is realistisch. Daarnaast wordt er ingezet op het jaarlijks voeden van de voorziening van Afvalservice om toekomstige ontwikkelingen en risico's op te vangen.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

- De 1,5 metersamenleving laat zien dat het gebruik van de openbare ruimte nog belangrijker is dan het al was. Dit kan veranderingen geven voor het gebruik van de openbare ruimte.
- De claim Attero die betrekking heeft op het door afvalservice te weinig aangeleverde huishoudelijke restafval over de periode 2015 t/m januari 2017. Indien de claim wordt toegewezen zal bepaald moeten worden of dit op basis van inwoneraantal of op basis van aangeleverd tonnage huishoudelijk restafval gebeurt.
- Bij de gemeenschappelijke regeling Nazorg Stortplaatsen wordt een fonds aangehouden om te voldoen aan de eeuwigdurende zorgplicht voor de stortplaatsen. Vanwege de huidige lage rentestand t.o.v. van wat nu wordt aangehouden ter bepaling van de grootte van het fonds lopen we hier een risico. Een technisch onderzoek naar kostenreductie is gestart om te kijken naar alternatieven met potentie, denk hierbij aan duurzaam stortbeheer en een 100-jarige levensduur van de afdekfolie.

Thema Beheer van het gemeentelijk vastgoed

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Met het gemeentelijk vastgoed dragen we bij aan maatschappelijke doelen zoals sport, cultuur en wijkactiviteiten. Maatschappelijk vastgoed is een van de basissen onder de ontwikkeling van de stad, wijken en dorpen.

De energietransitie en duurzaamheidsopgave zijn topprioriteit. Isolatie, zon- en windenergie, circulair bouwen, gasloos maar ook natuur vragen een volledige doordachte aanpak. In 2021 voeren we de 2e fase uit van de uitvoering van de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Deze 2e fase loopt door tot 2025.

Uiteraard blijft het uitgangspunt dat ons maatschappelijk vastgoed heel en (brand)veilig is.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Bij het bestuursakkoord en de begroting 2019 zijn de middelen in overeenstemming gebracht met dit vastgestelde onderhoudsniveau (gemiddeld onderhoudsniveau 3). Een klein deel van de extra middelen uit het bestuursakkoord is gekapitaliseerd om daarmee de brand- en dak veiligheid van het maatschappelijk vastgoed op orde te brengen. Het blijven voldoen aan wet en regelgeving blijft een aandachtspunt voor de gehele vastgoedportefeuille.

Bij gemeentelijk vastgoed hebben we ook een onderhoudsplicht. Bij platte daken zonder dak veiligheidsvoorziening, brengen we een voorziening aan volgens de risico-inventarisatie. Voorbeelden van deze panden zijn onder andere:

- Districtsposten;
- Sporthallen;
- Gymzalen;
- Kleed- en was accommodaties;
- Buurthuizen.

Voorbeelden van gebouwen waar we brandveiligheidsmaatregelen moeten treffen zijn gebouwen met een verblijfsfunctie en een brandcompartimentering (scheidingen om brandoverslag tegen te gaan). Dit zijn onder andere:

- Gebouwen waar niet zelfredzame personen zijn zoals kinderdagverblijven;
- Gebouwen waar kan worden geslapen;
- Kantoorgebouwen;
- Sporthallen;
- Gymzalen.

Noodzakelijke maatregelen op deze thema's koppelen we aan de verduurzaming om kosten te drukken en overlast voor huurders te beperken.

In 2021 voeren we de volgende verduurzamingsprojecten uit:

- 2e fase Jack van Gilsplein 1;
- 2e fase Viandenlaan 3;
- Viandenlaan 5;
- Wandelakker 64.

Inmiddels zijn er zoveel mogelijk panden op de zwarte lijst verkocht. Voor woonwagendplaatsen is er nog een beperkt aantal plaatsen dat we afstoten door huurkoop.

Als onderdeel van de uitwerking van de visie Team Breda sport & bewegen 2017-2030, bouwen we een multifunctioneel sportcentrum aan de Terheijdenseweg. Dit centrum richt zich op top- en breedtesport. Dit doen we in overleg met verschillende partners. Het Talentencentrum krijgt:

- Een grote sporthal;
- Ruimte voor indoor atletiek;
- Een krachthonk;
- Verschillende werk- en vergaderplekken;
- Behandelruimtes;
- Een horecagelegenheid.

In 2021 richten we ons op de afronding van het technisch ontwerp, de voorbereiding van de start en realisatie van de bouw. In 2022 leveren we op.

De exploitatie van de zwembaden en de kunstijsbaan door Optisport loopt af op 1 december 2021. We kijken welke exploitatievorm per 2022 het beste past bij de behoefte van de stad en de doelstellingen in Team Breda. Daarbij houden we rekening met een ruime periode voor overname. Hiervoor volgen we de in 2020 opgestelde overnamestrategie.

Voor de gemeentelijke sportaccommodaties brengen we voor de lange termijn in kaart welke investeringen gewenst en/of noodzakelijk zijn voor het op peil houden van de sportvoorzieningen. We komen met een overzichtelijke investeringsstrategie op lange termijn. Hierin houden we rekening met afschrijvingstermijnen, verduurzamingsinvesteringen, bevolkingsprognoses en doelstellingen in zowel Team Breda, als onderwijs en het sociaal domein.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Het gebouwenbestand van de gemeente is oud. De totale kosten voor onderhoud stijgen daarom de komende jaren. Om het gebouwenbestand ook in de toekomst functioneel en actueel te houden, zijn investeringsmiddelen nodig. Die zijn nodig voor vervangende nieuwbouw, renovatie en functionele aanpassingen.

Bij de ijsbaan en de zwembaden spelen enkele wettelijke ontwikkelingen waardoor meer investeringen nodig zijn. De koelmachine van de ijsbaan moet we in 2021 vervangen. Dit is eerder dan verwacht. Door het verbod op het gebruik van freon als koelmiddel, vallen de kosten hoger uit. Vanwege nieuwe regels voor het gebruik van chloor, zijn er flinke aanpassingen nodig in de technische installaties om deze voor zout-elektrolyse geschikt te maken. Per 2022 neemt een andere partij de exploitatie van de ijsbaan en de zwembaden over. Eenmalige investeringen zijn noodzakelijk.

Thema Open overheid

WAT WILLEN WE BEREIKEN ?

Open Overheid gaat over het streven naar samenwerking met de stad en het betrekken van inwoners voor verbetering van het gemeentelijke beleid en haar dienstverlening. Door transparantie en op een zorgvuldige manier verantwoording af te leggen, stellen we inwoners daartoe in staat.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Ondanks uitstel van de Omgevingswet, werkt de Gemeente Breda hard door aan de ontwikkeling, zowel online als offline. Voor in- en externe initiatiefnemers is er een overzicht met digitale participatietools (middelen voor samenwerking), om hen wegwijs te maken in de mogelijkheden. Zo is PlanBreda een steeds meer gebruikt en gevonden kanaal om participatieprocessen met de stad online vorm te geven. De wijk- en dorpsactiviteiten (wijkplatforms, wijkdeals) zorgen voor een doorgaand gesprek met initiatiefnemers. Het Data Portaal plaatst informatie, de zogenaamde open data, zodat burgers informatie kunnen ophalen over gemeentelijke plannen.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's benoemd.

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
Veilig Breda	26.924	28.254	31.521	30.905	31.138	31.239
Dienstverlening	10.930	9.600	10.407	10.310	10.312	10.312
Beheer van de openbare ruimte	83.310	82.324	84.083	85.969	87.610	88.090
Beheer van het gemeentelijk vastgoed	26.077	20.571	20.562	21.054	21.659	21.567
Open overheid	5.884	4.222	4.409	4.381	4.380	4.380
Totaal Lasten	153.124	144.971	150.982	152.619	155.101	155.589
Baten						
Veilig Breda	8.786	10.627	14.055	13.680	13.572	13.572
Dienstverlening	4.031	2.733	2.933	2.933	2.933	2.933
Beheer van de openbare ruimte	57.224	58.219	62.943	64.638	66.093	66.586
Beheer van het gemeentelijk vastgoed	12.953	7.223	9.684	9.653	9.653	9.653
Open overheid	5	0	0	0	0	0
Totaal Baten	82.999	78.802	89.616	90.904	92.252	92.744
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	70.125	66.169	61.366	61.714	62.849	62.844

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Veilig Breda

Binnen dit thema zijn de financiën ondergebracht om de veiligheid en leefbaarheid van Breda te organiseren en beschermen, samen met en voor de burger, bedrijven en bezoekers. Dit omvat onder andere het toetsen en handhaven op vergunningen, de wijkveiligheid op straat, het leveren van een bijdrage aan samenwerkingen met bv de veiligheidsregio, OMWB en taskforce.

De lasten stijgen met € 3,2 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een aantal posten:

- De bijdrage aan de Veiligheidsregio stijgt met € 1,1 miljoen, voornamelijk vanwege een wijziging in de regelgeving over het Functioneel Leeftijds Ontslag (FLO);\
- De lasten voor de verwerking van de naheffingsaanslagen parkeren stijgt met € 1,1 miljoen, hier staat een stijging van de baten voor naheffing parkeren tegenover.
- Door de aanvragen voor bouwprojecten is meer capaciteit nodig voor het behandelen van deze aanvragen en daarmee nemen de kosten toe met € 0,4 miljoen;
- De lasten voor juridische capaciteit nemen met € 0,2 miljoen toe, afgelopen jaren zagen we hier een tekort;
- De lasten voor de bestuurlijke boete bedraagt € 0,1 miljoen, dit hangt samen met de hogere baten voor de invoering van de bestuurlijke boete;
- De lasten evenementen stijgen met € 0,3 miljoen, dit betreft de inzet om de vergunningen te kunnen verstrekken. Dit wordt opgevangen door hogere legesopbrengsten.

De baten stijgen met € 3,4 miljoen, dit wordt met name veroorzaakt door:

- Hogere baten voor naheffingen parkeren van € 2 miljoen;
- Hogere baten in het kader van leges voor de aanvragen voor vergunningen voor bouwprojecten van € 0,8 miljoen;
- Hogere baten voor leges op evenementen van € 0,3 miljoen;
- Hogere baten in het kader van de invoering van de bestuurlijke boete van € 0,3 miljoen.

Dienstverlening

Dit thema omvat de financiën van de publieke dienstverlening aan de burger waaronder het verstrekken van balieproducten en afhandelen van burger- en bedrijfsmeldingen en de het voeren van de benodigde administraties. De lasten stijgen met € 0,8 miljoen ten opzichte van de Begroting 2020. De Tweede Kamerverkiezing in 2021 kost € 0,2 miljoen. De personele doorbelastingen aan de administratie vallen € 0,1 miljoen lager uit. De bijdrage aan de Belastingssamenwerking West-Brabant stijgt met € 0,5 miljoen vanwege een andere verdeelsystematiek en doorwerkende CAO-effecten. Tot slot nemen de personele lasten voor het verstrekken van legesproducten toe met € 0,2 miljoen, hier tegenover staat een even grote toename van de legesopbrengsten.

Beheer Openbare Ruimte

Het thema Beheer openbare ruimte bevat het klein en groot onderhoud en de investeringen binnen de openbare ruimte op het gebied van wegen, civiele technische kunstwerken, groen, openbare verlichting, water, afvalinzameling en riolering. De middelen dragen bij aan het doel van een openbare ruimte die op orde is: leefbaar, schoon, heel en veilig.

De lasten voor afvalservice nemen met € 1,9 miljoen toe. Dit wordt veroorzaakt door de stijging van (niet-beïnvloedbare) kosten voor o.a. de landelijke afvalstoffenbelasting, verwerkingstarieven van de afvalstromen, hogere kwaliteitseisen aan de ingezamelde grondstoffen en personeelskosten. Hierdoor wordt de kostendekkendheid niet gehaald. Dit maakt het noodzakelijk om inhoudelijke en financiële keuzes te maken voor een financieel duurzaam Afvalservice. In de aanpak is een eenmalige stijging afvalstoffenheffing en betaling voor het grofvuil en snoeihout als uitgangspunt genomen voor de structurele aanpak van het tekort van Afvalservice. De baten stijgen met € 3,2 miljoen. Dit is gebaseerd op de reguliere stijging van de afvalstoffenheffing van 2%, de eenmalige aanvullende stijging van de afvalstoffenheffing van 9%. Dit tezamen leidt tot een stijging van de baten van € 2,6 miljoen. De betaling voor het grofvuil en snoeihout leidt tot een toename van de baten van € 0,6 miljoen. Dit alles leidt tot oplossing van het knelpunt van € 2,9 miljoen.

Voor de onderdelen Wegen en Groen zijn de lasten met € 0,9 miljoen verlaagd. Op basis van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) voeren we een wijziging door in de verwerking van de investeringen in bomen en openbare verlichting. In het verleden financierden we deze vanuit de onderhoudsvoorziening, op grond van het BBV moeten we deze activeren. De lasten dalen met € 1,6 miljoen omdat de storting in de onderhoudsvoorziening lager wordt. We voegen hiervan € 1,2 miljoen budget toe voor de oplossingen van knelpunten op het gebied van bomen, beheersing eikenprocessierups en vervanging groen. Het budget voor calamiteiten in het wegenonderhoud is met € 0,2 miljoen geactualiseerd. Het verschuiven van het onderhoud van verkeersregelinstallaties naar het thema Mobiliteit in Programma 3 zorgt voor een daling van de lasten met € 0,1 miljoen. Nieuwe investeringen in het meerjareninvesteringsplan zorgen voor toename van de kapitaallasten met € 0,2 miljoen. Vanwege een inkomende subsidie en de inzet van eenmalige middelen in 2020 neem de lasten voor Ecologie met € 0,2 miljoen toe. De baten stijgen vanwege actualisering voor calamiteiten en indexering met € 0,3 miljoen, daarnaast wordt een subsidie Ecologie ontvangen van € 0,1 miljoen.

Bij Riolering zijn de lasten verhoogd als gevolg van € 0,3 miljoen hogere kapitaallasten en € 0,7 miljoen aan indexering en actualisaties. De lasten voor kwijtschelding zullen naar verwachting € 0,2 miljoen hoger zijn. Daar staat tegenover dat de dotatie in de voorziening is verlaagd met € 0,45 miljoen. De rioleringsbaten stijgen door de indexering van het tarief met 2 % en uitbreiding als gevolg van de woningopgave. Meer investeringen zorgen voor een hogere toerekening van btw, en samen met een hogere toerekening van overhead zorgt dit voor € 0,3 miljoen extra inkomsten.

Beheer gemeentelijk vastgoed

Binnen dit thema zijn de financiën van het (publiek) vastgoed ondergebracht. Dit vastgoed wordt aangehouden vanwege gewenst bestuurlijk / politiek maatschappelijk beleid of maatschappelijk waarde creatie (welzijn, sport cultuur etc.), zoals opgenomen in de Visie op Vastgoed.

Het beheer omvat het strategisch (portefeuille) beheer, het accountbeheer, levenscyclusbeheer (onderhoud aan en het verduurzamen van accommodaties, alsmede het voldoen aan wet en regelgeving) en het gebruikersbeheer.

Ten opzichte van de begroting 2021 nemen de lasten af als gevolg van € 0,5 miljoen lagere kapitaallasten als gevolg van de renteverlaging van 1,25% naar 1,0% en de overloop van investeringen naar 2021. Door toepassing van een hoger btw tarief in verband met de Regeling specifieke uitkering stimulering (SPUK) stijgen de lasten met € 0,4 miljoen. Tegenover deze

lastenverzwaring staat een uitkering die wordt ontvangen van het Rijk, zie de toelichting op de baten. Door de verkoop van panden en overige kostenreducties dalen de lasten met € 0,2 miljoen.

De huuropbrengsten voor Stads kantoor C zijn in de afgelopen jaren afgenomen. We hebben de begroting aangepast voor € 0,4 miljoen. De baten stijgen als gevolg van wegvallen van de eenmalige correctie van € 2,5 miljoen in 2020 vanwege het Corona steunpakket voor huurderiving en de € 0,4 miljoen hogere baten door de Rijksvergoeding voor de Regeling specifieke uitkering stimulering (SPUK). Daarnaast vallen de opbrengsten € 0,7 miljoen lager uit door de verkoop van panden, huuraanpassingen en lagere doorbelastingen en overige mutaties.

Open overheid

Onder dit thema worden de financiën verantwoord voor het college, de raad, de griffie, de rekenkamer en verscheidene commissies. De lasten zijn in vergelijking met de Begroting 2020 met € 0,2 miljoen gestegen door toegenomen personeelskosten en kapitaallasten.

INVESTERINGEN

(bedragen x € 1.000)

Investeringsprogramma	Lopend krediet per 1-9-2020	Nog te voteren voor 2021	Nog te voteren voor 2022	Nog te voteren voor 2023	Nog te voteren voor 2024	Totaal beschikbare investeringsmiddelen
Openbare ruimte: wegen	4.834	700	700	700	-	6.934
Openbare ruimte: groen	1.568	1.090	1.090	1.090	1.090	5.928
Openbare verlichting	-	2.000	2.000	2.000	2.400	8.400
Groene pleinen & parken 2.0	833	-	833	833	-	2.499
Pleinenplan	-	120	-	-	-	120
Vastgoedbeheer	7.392	-	-	-	-	7.392
Talentencentrum	23.320	-	-	-	-	23.320
Doorstroomvoorziening	4.733	-	-	-	-	4.733
Sportaccomodaties	581	-	-	-	-	581
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	2.234	1.494	-	-	-	3.728
Afvalservice	-	200	200	200	200	800
Riolering	67.098	-	-	-	16.200	83.298
Totaal	112.593	5.604	4.823	4.823	19.890	147.733

Openbare ruimte

Vanuit de middelen herinrichting openbare ruimte en groene pleinen en parken worden de volgende projecten uitgevoerd: Erasmusplein, Molenleij, Pleinen Schorsmolen, Straten Linie Zuid, Wilhelminapark, Willem Alexanderplein.

We hebben investeringen toegevoegd voor het investeren in bomen en openbare verlichting, zoals reeds eerder toegelicht.

Talentencentrum

De start van de bouw van het Talentencentrum staat gepland in het voorjaar van 2021. De oplevering zal volgens de planning plaatsvinden in de zomer van 2022.

Doorstroomvoorziening

De sloopwerkzaamheden zullen volgens de planning uitgevoerd worden in het voorjaar van 2021, daarna zal de realisatie van de nieuwbouw gestart worden.

Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed

In 2021 geven we verder uitvoering aan het meerjarenprogramma voor de verduurzaming van de gemeentelijke panden. De voorgestelde investering van € 1,494 miljoen betreft een rendabel krediet dat gedekt wordt uit energiebesparingen en bijdragen van huurders. De votering van dit bedrag zal via een afzonderlijk besluit plaatsvinden.

Riolering

Vanuit het Stedelijk Waterplan 2019-2023 zijn investeringen opgenomen voor de vervanging van riolering en tevens verbetering van riolering, waaronder klimaatadaptieve maatregelen.

MUTATIES IN VOORZIENINGEN

Mutaties in Voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Basis op orde in Breda	Stand 1-1-2021	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2021
Voorziening wet AppA	8.276	-350	7.926
Onderhoud Vastgoedbeheer	16.626	-2.664	13.962
Voorziening openbare ruimte onderhoud	2.227	-1.894	333
Achterstallig onderhoud verhardingen	2.076	-2.076	0
Voorziening van derden verkregen middelen (44.2)	849	0	849
Voorziening riolering	2.116	147	2.263
Totaal	32.171	-6.837	25.334

De mutaties in de voorzieningen verklaren we op deze manier:

Voorziening wet AppA

Dit betreft de pensioenvoorzieningen voor politieke ambtsdragers (wet AppA). Voorheen werd deze verantwoord bij het Programma Organisatie en financiën van Breda.

Onderhoud Vastgoedbeheer

De cijfers zijn gebaseerd op de actuele stand van de voorzieningen volgens de Jaarrekening 2019 en de begrote dotaties en onttrekkingen in 2020 en 2021. In verband met het btw-effect van de Regeling specifieke uitkering stimulering sport, zijn de dotaties verhoogd. Bij de toereikendheidsberekening die gemaakt worden bij de Jaarrekening 2020 zal de kostenstijging door de aangepaste btw worden verwerkt in de ramingen.

Kapitaalgoederen openbare ruimte

De cijfers zijn gebaseerd op de actuele stand van de voorzieningen volgens de Jaarrekening 2019 en de verwachte dotaties en onttrekkingen in 2020 en 2021. De onderdelen bomen en openbare verlichting zijn, zoals eerder toegelicht, omgezet naar een investering op basis van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV).

Achterstallig onderhoud wegverhardingen

De cijfers zijn gebaseerd op de actuele stand van de voorzieningen volgens de Jaarrekening 2019 en de verwachte dotaties en onttrekkingen in 2020 en 2021.

Voorziening van derden verkregen middelen

Dit betreft een administratieve voorziening waarmee middelen die van derden ontvangen zijn, en die nog niet tot besteding komen, worden doorgeschoven naar het volgende jaar.

Riolering

De voorziening riolering is bedoeld om de lasten en baten te egaliseren over de planperiode van het Stedelijk Waterplan 2019-2023, waarbij de voorziening aan het eind van de planperiode op nul zal staan.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij thema

1. Veilig Breda

Naam document	Soort document	Jaar
Veiligheid programma 2019-2023	Kaderstellend	2019
Nota herijking harddrugsbeleid	Kaderstellend	2018
Nota herijking softdrugsbeleid	Kaderstellend	2017
Uitwerkingskader Vergunningverlening, toezicht en handhaving Breda	Kaderstellend	2020

Achterliggende documenten bij thema

2. Dienstverlening

Naam document	Soort document	Jaar
Geen documenten		

Achterliggende documenten bij thema

3. Beheer van de openbare ruimte

Naam document	Soort document	Jaar
Visie openbare ruimte Breda 2020	Kaderstellend	2009
Beleidskader kapitaalgoederen Openbare ruimte	Kaderstellend	2014
Structuurvisie Breda 2030	Kaderstellend	2012
Beleidsregels locatiekeuze centrale verzamelplaatsen voor het aanbieden van inzamelmiddelen van huishoudelijk afval	Kaderstellend	2017

Actualisatie beleidskader kapitaalgoederen openbare ruimte (2018)	Kaderstellend	2018
Het Stedelijk waterplan 2019-2023	Kaderstellend	2019
Afvalstoffenverordening	Kaderstellend	2016
Aanwijzingsbesluit ondergrondse containers voor huishoudelijk restafval	Kaderstellend	2017
Duurzaamheidsvisie Breda 2030	Kaderstellend	2016
Bredase uitwerking Van Afval Naar Grondstof	Kaderstellend	2016
Nadere regels afvalstoffen Breda 2016	Kaderstellend	2016
Breda's Waterkompas 2016	Kaderstellend	2016

Achterliggende documenten bij thema

4. Beheer van het gemeentelijk vastgoed

Naam document	Soort document	Jaar
Visie op vastgoed 2016	Kaderstellend	2016
1e Fase uitvoeringsprogramma verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Informerend	2016
2e Fase uitvoeringsprogramma verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Informerend	2017
Nota Sportaccommodaties en financiën	Kaderstellend	2016
Nota Bewegingsruimte	Kaderstellend	2015
Team Breda: Uitvoeringsprogramma 2017-2022	Informerend	2017
Normalisatie Woonwagens	Kaderstellend	2014
Huisvesting kermisexploitanten	Kaderstellend	2014

Achterliggende documenten bij thema

5. Open overheid

Naam document	Soort document	Jaar
Geen documenten		

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBODEN PARTIJEN

GR Regio West Brabant		
Basis op Orde		Veilig Breda
Website Regio West Brabant:		Regio West Brabant
Verantwoordelijk bestuurder:		Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:		Paul de Beer
Belang Breda in verbonden partij in %:		25,20%
Soort verbonden partij:		Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Regio West-Brabant is een netwerkorganisatie in het hart van de regio. Vanuit deze gemeenschappelijke regeling, faciliteert, verbindt, regisseert en adviseert een team van deskundigen de colleges van de 19 West-Brabantse gemeenten. West-Brabant is een belangrijke strategische gesprekspartner voor:

- andere regio's
- de provincie Noord-Brabant
- Het Rijk
- Europa

Ook is de regio West-Brabant belangrijk voor ontwikkelingen die binnen en buiten onze regio afspelen. Het beleid van de Regio West-Brabant krijgt vorm door de programma's.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In 2019 is het Actieprogramma RWB 2019-2023, Werken aan een krachtige regio vastgesteld. In dit programma staat voor welke opgaven we samen staan om West-Brabant economisch sterker te maken. In het programma zijn de basispunten, Economie, Arbeidsmarkt, Mobiliteit en Ruimte uitgewerkt langs de strategische lijnen verslimmen, verbinden en verduurzamen. Het actieprogramma geeft richting aan het realiseren van onze regionale ambities.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Afhankelijkheid van (vaak personele) inzet van gemeenten bepaalt de slagingskans van regionale projecten.
- De verschillende financiële posities van gemeenten in de Regio West-Brabant zorgt dat financiering van de gemeenschappelijke regeling onder (toenemende) druk staat.
- Er is steeds vaker vraag voor cofinanciering bij subsidieoproepen. In de Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Hierdoor kost het veel tijd en inspanning om op korte termijn geld beschikbaar te krijgen voor onverwachte kansrijke projecten.

GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Basis op Orde	Veilig Breda
Website Veiligheidsregio:	VRMWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	17,41%
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant voert namens de 24 gemeenten in deze regio taken uit op het gebied van:

- rampenbestrijding
- crisisbeheersing
- risicobeheersing
- brandweezorg
- ambulancezorg
- geneeskundige hulpverlening.

Hierdoor draagt de Veiligheidsregio bij aan een veilig Breda en een veilige regio.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In het beleidsplan 2019-2023 zet de Veiligheidsregio in op:

- stimuleren van redzaamheid in de samenleving
- bijdragen aan een veilige leefomgeving
- leveren van een hulpvaardige en slagvaardige inzet

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Tweede loopbaanbeleid: Dit betekent dat medewerkers na 20 werkzame jaren in een zware 24-uurs functie doorstromen naar een andere functie binnen of buiten de organisatie. Het risico bestaat uit onzekerheid voor de toekomst bij medewerkers en bestaat uit een inspanningsverplichting van de Veiligheidsregio met financiële gevolgen.
- De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren en Europese deeltijdrichtlijn: Dit zijn 2 onderwerpen die gaan over de inzet van vrijwilligers bij de brandweer. Op landelijk niveau is er een denktank die werkt aan voorstellen waarbij het systeem zoveel mogelijk in stand blijft.
- Intekentaak Functioneel Leefijd Ontslag (FLO): Door het Akkoord reparatie FLO-overgangsrecht brandweerpersoneel moeten we meer sparen en maken we eerder kosten. Het betekent voor Breda een bijdrage aan de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant die € 3,4 miljoen hoger is dan voorzien over 2020 t/m 2025.

GR Omgevingsdienst Midden- en West Brabant	
Basis op Orde	Veilig Breda
Website Omgevingsdienst Midden- en West Brabant:	OMWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	7 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB) werkt vanuit het omgevingsrecht aan een schone, duurzame en veilige leefomgeving. Dit gebeurt in opdracht van de provincie Noord-Brabant en de 25 gemeenten in Midden- en West-Brabant en in samenwerking met (keten)partners. In heel Noord-Brabant doet de OMWB dit voor risicovolle bedrijven, klachten en (milieu)calamiteiten.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

- komst van de Omgevingswet
- energie en klimaat
- circulaire economie
- informatie gestuurd en risicogericht werken
- industriële sector
- risicorelevante bedrijven
- zorgvuldige veehouderij en volksgezondheid
- natuurbescherming
- bodem en ondergrond
- zeer zorgwekkende stoffen
- externe veiligheid

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Omgevingswet: De stelselherziening heeft impact op een andere manier van werken, cultuur, de juridische basis en het technisch instrumentarium. Hierdoor ontstaan mogelijk hogere kosten.
- Transitie organisatie: Er is een kans dat individuele medewerkers niet aan de eisen kunnen voldoen.
- Corona: Er bestaat een kans op productieverlies en/of minder opdrachten afhankelijk van het verloop van het virus.
- Problematiek arbeidsmarkt: door corona is de krapte op de arbeidsmarkt minder groot geworden. Mogelijk vindt de Omgevingsdienst nu geschikte medewerkers en huren ze minder (duur) personeel in.

Zorg- en Veiligheidshuis Breda

Basis op Orde

Veilig Breda

Website Zorg- en Veiligheidshuis Breda:

ZVHB

Verantwoordelijk bestuurder:

Greetje Bos

Bestuurlijk vervanger:

Belang Breda in verbonden partij in %:

Soort verbonden partij:

Overige verbonden
partijen

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het Zorg- en Veiligheidshuis Baronie Breda is een netwerksamenwerking tussen straf-, zorg- en gemeentelijke partners.

Het doel van de samenwerking is terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit.

De focus in de samenwerking ligt op complexe veiligheidscasusstiek.

De partners signaleren ketenoverstijgende problemen, bedenken oplossingen en voeren die samen uit. Stemmen ook werkprocessen af op elkaar zodat strafrecht en zorg elkaar aanvullen. De inzet is gedragsverandering, vermindering van herhaling en betere levenskwaliteit van de dader. Het Zorg- en Veiligheidshuis Baronie Breda gaat dadergericht, gebiedsgericht en probleemgericht te werk.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Geen bijzondere ontwikkelingen te melden.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Er is nog geen zekerheid over een aanpassing in het werkprogramma zodat onze bijdrage hetzelfde blijft. De werknemers van het veiligheidshuis zijn in dienst van Gemeente Breda.

Hoewel de lasten gedekt zijn door verschillende gemeentes, ligt het personele risico bij gemeente Breda.

Midwaste	
Basis op Orde	Beheer van de openbare ruimte
Website Midwaste:	Midwaste
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %:	7,7%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A. is begin 2009 opgericht. Hun belangrijkste doel is het voor haar leden bereiken van de hoogst mogelijke kwaliteit tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten voor het inzamelen en verwerken van afval.

Het lidmaatschap van de gemeente 's-Hertogenbosch van de Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A. betekent dat de gemeente niet aansprakelijk is voor nadelige gevolgen van overeenkomsten die zij sluiten met andere partijen (andere leden en derden).

* De begrotingen 2019 en 2020 zijn niet beschikbaar, alleen het vastgestelde jaarplan 2019.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

2019 was het 1e jaar waarin de omzet van het kunststofregiemodel verantwoord is in Regie Kunststof Nederland BV (géén verbonden partij). Voorheen was dit onderdeel van de Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Prijzen, debiteuren en beschikbare verwerkingscapaciteit.
- Prijsrisico's zijn het grootst in markten die beheerst zijn door wereldmarktprijzen zoals bijvoorbeeld bij papier.
- Te weinig verwerkingscapaciteit. In het afgelopen jaar speelde dit bijvoorbeeld bij de PET-trays (bakjes voor onder andere vlees, vis of fruit) . Dit kan ook leiden tot hogere prijzen.

Belgisch Nederlands Grensoverleg	
Basis op Orde	Open overheid
Website BeNeGo:	BeNeGo
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda in verbonden partij in %:	9,9%
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partijen

Bijdrage verbonden partij aan programma

25 gemeenten in de grensstreek Antwerpen, Bergen op Zoom, Turnhout en Tilburg vormen samen het Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO). BENEGO is opgericht in 1967 om informele contacten een formele vorm te geven. Op 12 november 1993 werd het samenwerkingsverband officieel een grensoverschrijdend openbare organisatie. Doel is het bevorderen van grensoverschrijdend overleg en samenwerking en inzetten voor de gemeenschappelijke belangen. Belgische en Nederlandse raadsleden, wethouders/schepenen en burgemeesters kunnen hier informatie uitwisselen. Wat speelt er aan beide kanten van de grens in het openbaar bestuur. Hoe kunnen we elkaar hierover goed informeren en wat kunnen we van elkaar leren.

Het totale gebied heeft bijna 1 miljoen inwoners en een oppervlakte van 190.000 hectare.

In 2017 is de opzet van het samenwerkingsverband gewijzigd. Op de volgende doelen is ingezet:

- Zeer actief verbinden van lokale initiatieven van Belgische en Nederlandse grensgemeenten met als doel het werven van grote subsidiebijdrages, onder andere via Interreg.
 - In stand houden van een samenwerking met minimaal 1 keer per jaar een conferentie en op verzoek van leden samenwerking en uitwisseling van informatie over grensoverschrijdende actuele thema's actief aangaat
- Samenwerking is onder meer op het gebied van:
 - cultuur
 - toerisme en recreatie
 - grensvervoer
 - arbeidsmarkt
 - veiligheid

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Geen bijzondere ontwikkelingen te melden.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Geen belangrijke risico's.

GR Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen

Duurzaam wonen in Breda Thema Breda is een duurzame en bestendige stad

Verantwoordelijk bestuurder: Daan Quaars

Bestuurlijk vervanger: Paul de Beer

Belang Breda in verbonden partij in %:

Soort verbonden partij: Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

Deze gemeenschappelijke regeling richt zich op de blijvende nazorgverplichtingen van de 10 deelnemende gemeenten voor de afvalstoffenberging Bavel-Dorst en de regionale stortplaats Zevenbergen.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Uitgangspunt is dat de stortplaats Zevenbergen snel overgedragen zou zijn aan de provincie en dat de gronden verkocht zouden zijn. Medio 2019 is overeengekomen om de overdracht maximaal 5 jaar uit te stellen. Binnen deze periode blijft de rekenrente 5,06%. Het doel is om deze termijn te gebruiken om naar mogelijkheden te kijken. Op welke manieren kunnen we kosten besparen of inkomsten binnenhalen. Voor stortplaats Bavel-Dorst onderzoeken we in 2020 een aantal kostenbesparende mogelijkheden. Het gaat hierbij vooral om de jaarlijkse bijdrage aan de voorziening en de bijdrage voor deelnemende gemeenten. Mogelijk kan stortplaats Bavel-Dorst aansluiten bij de mogelijkheden die we voor stortplaats Zevenbergen zoeken.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het verlagen van de rekenrente, waarmee we het doelvermogen berekenen, heeft een groot nadelig effect. Dit nemen we samen met andere financiële oorzaken mee in het onderzoek naar mogelijkheden en besparingen, zoals de levensduur van de afdekfolie,

Organisatie
en financiën
in Breda

ORGANISATIE EN FINANCIËN VAN BREDA

ONZE AMBITIE

Breda, betrouwbare overheid

Betrouwbare overheid uit zich bijvoorbeeld in voorspelbare lokale lasten voor burgers en bedrijven. Denk aan de Onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing. Onze financiën zijn solide. We geven niet meer uit dan er binnen komt. Breda participeert en faciliteert steeds meer in de stad en regio. De betrokkenheid en invloed van inwoners, bedrijven en organisaties zorgt voor beweging in de stad en onze organisatie. Daarom moet de interne organisatie snel kunnen handelen, en zich blijven ontwikkelen.

Thema Een toekomstbestendige organisatie

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We moeten een toekomstbestendige organisatie zijn.

Een toekomstbestendige organisatie heeft de mensen, (financiële) middelen en processen in huis om de opgaven in de stad en de ambities van het college waar te maken. We zoeken de balans tussen korte termijn uitdagingen en lange termijn ambities. Ook spelen we tijdig in op nieuwe ontwikkelingen. Dit alles doen we binnen de financiële ruimte.

Medewerkers werken graag voor de stad en haar inwoners en zijn trots op de organisatie, omdat we adaptief en flexibel zijn in ons werk en heel veel kansen bieden. We hebben dan ook geen probleem om nieuwe medewerkers te werven.

Al enkele jaren zien we tekorten op de interne organisatie. Deze tekorten hebben een structureel karakter omdat de totale hoeveelheid werk en mensen (formatie en inhuur) niet in balans zijn met het beschikbare budget. Het college heeft besloten deze balans te willen herstellen.

De uitdagingen zijn groot en de ambitie is stevig. Nieuwe werkvelden (privacy, security en digitalisering) komen op en de inwoners verwachten een uitstekende dienstverlening. In 2021 zullen we met minder medewerkers toch onze doelen willen realiseren. Dat betekent dat we strak sturen op vacatures en bezetting. We werken aan een betere match van medewerkers en werk. Inhuur van kennis en capaciteit is onderdeel van onze bedrijfsvoering en de juiste verhouding van vaste en tijdelijke medewerkers is belangrijk. En we zullen keuzes moeten maken in het werk, het kwaliteitsniveau of het tempo. Tegelijkertijd werken we waar dat kan aan innovatie en vernieuwing en gebruiken we incidentele impulsen om structureel evenwicht te bereiken. In 2021 is de score op de bedrijfsvoeringprocessen in het Meerjarenverbeterplan (MVP) positief. Dit laat zien dat we inzicht hebben en vooruit kunnen kijken (in control zijn).

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Onze ambities voor de toekomstbestendige organisatie financieren we uit de producten Overhead en Bedrijfsvoering. In 2021 leggen we de nadruk op vernieuwing en doorontwikkeling.

Inzetbaarheid medewerkers

De aanbesteding van het nieuwe Arbo-contract geeft ons de mogelijkheid meer in te zetten op preventie en vitaliteit. Inhuur van kennis en capaciteit is onderdeel van onze bedrijfsvoering en de juiste verhouding van vaste en tijdelijke medewerkers is belangrijk, zodat we pieken opvangen en de continuïteit blijven garanderen. De ontwikkeling en doorstroom van onze (nieuwe) medewerkers is als altijd topprioriteit: spelregels en aanpak van de (interne vacaturesite) Grote Markt krijgen een impuls. De noodzakelijke transitie willen we natuurlijk laten verlopen door gebruik te maken van vrijgekomen vacatures en slim inzetten en opleiden van medewerkers.

Tegelijkertijd blijven we investeren in onze organisatie en onze innovatiekracht. We maken ruimte om in gesprek te gaan met mensen over passende vervolgstappen. Ook zetten we een team op om de organisatie te ondersteunen slimmer, sneller en met minder capaciteit te kunnen gaan werken.

Veilig werken

Onze medewerkers faciliteren we om hybride te werken online en offline, op kantoor, in de stad en thuis.

We geven ruimte en houden oog voor uitdagingen. We hebben continu aandacht voor het veilig werken met name waar het om gevoelige gegevens gaat. De voor burgers belangrijke onderwerpen privacy en gegevensbescherming verwerken we in de organisatie en werkprocessen.

Digitalisering

Er liggen grote kansen om delen van ons werk op een manier zo te digitaliseren dat dit het werk efficiënter maakt of waardevoller voor de burger. In 2021 gaan we een deel van deze kansen realiseren. Het gaat dan om:

- Processen optimaal maken, bijvoorbeeld door robotisering;
- Meer digitale wisselwerking met inwoners en bedrijven door online participatie;
- Aansluiten bij de landelijke ontwikkeling van Common ground;
- Verbeteren van de registratie van objecten.

Inkoop

Met het project van inkoopbehoefte tot betalen verbeteren we het hele inkoopproces. Dit zal onder andere leiden tot:

- Rechtmatige uitgaven;
- Minder administratieve lasten;
- Snellere betaling van facturen.

Werkomgeving

Binnen het project Herhuisvesting Stads kantoor is aandacht voor aanpassing van de fysieke en digitale werkomgeving en de gedragsverandering die daarbij hoort. Werken en archiveren gebeurt inmiddels bijna volledig digitaal. Eind 2021 zijn gebouwen A en B van het Stads kantoor aangepast aan het activiteit- en teamgericht werken en voldoen de thuiswerkplekken aan de Arbonormen.

We ontwikkelen een visie op de toekomst voor de stadskantoren A en B. Omdat we anders en meer thuis werken hebben we immers minder ruimte nodig. De gebouwen zijn over enkele jaren toe aan groot onderhoud en renovatie. We onderzoeken daarom de mogelijkheid om binnen een redelijke termijn verschillende gebouwen en functies op een centrale nieuwe plek onder te brengen. Op verschillende plekken lopen we tegen functionele beperkingen aan. Door op een centrale plek samen te voegen kunnen we mogelijk de exploitatielasten verlagen, verduurzamen en synergievoordelen behalen.

Integrale veiligheid

Het waarborgen van een ongestoorde en veilige taakuitvoering is voor de gemeente belangrijk. Breda werkt als pilot gemeente in het project Integrale Veiligheid samen met Binnenlandse zaken aan het continu verhogen van de weerbaarheid, veiligheid en de integriteit van de ambtelijke organisatie en het bestuur. Dit doen we door het nemen van organisatorische, bouwkundige en/of elektronische maatregelen. Zowel voor de huidige situatie waar we ons in bevinden, als voor een mogelijk hoger dreigingsniveau. Het project heeft de thema's:

- Fysieke veiligheid;
- Informatieveiligheid;
- Veiligheid van het personeel;
- Continuïteit van de bedrijfsvoering.

Concreet voor 2021 betekent dit dat we het bewustzijn gaan vergroten van een veilige uitvoering van de publieke taak door het bestuur en ambtenaren. We stellen het integraal veiligheidsbeleid op en de fysieke toegangsbeveiliging van het Stads kantoor wordt vernieuwd.

Herijking bezwaar- en beroepsprocedure

Met het oog op een efficiënte bezwaarbehandeling, waarbij we streven naar zowel een persoonlijke en laagdrempelige benadering van belanghebbenden, stelt het college de raad voor de bezwaarbehandeling te wijzigen. Deze wijziging bestaat eruit dat belanghebbenden in beginsel ambtelijk worden gehoord in het kader van bezwaarprocedures en dat afscheid wordt genomen van de adviescommissies bezwaarschriften. Wij zien dit als een kans om de kwaliteit van zowel onze primaire besluitvorming als het bezwaarproces nog verder te verhogen. Uiteraard blijven de zorgvuldigheid en de rechtsbescherming voorop staan. De heroverweging zal dan ook steeds worden uitgevoerd door een functionaris die niet bij de primaire besluitvorming betrokken is geweest.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Het risico schuilt in de mate waarin we in staat zijn nieuwe vragen en bestaand werk te prioriteren. Als we alles blijven doen zoals we het deden, gaan we de balans niet herstellen. Om dit risico zoveel mogelijk te beperken is periodieke monitoring, tijdige bijsturing en voortdurend gesprek met elkaar noodzakelijk.

Andere risico's schuilen in de lange termijn corona effecten op werkdruk en inzetbaarheid van medewerkers.

Thema Solide financiën

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Richting onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere overheden zijn wij een betrouwbare overheid. Dit uit zich ook in ons financieel beleid en handelen. We geven niet meer geld uit dan er binnen komt. En we zorgen voor een financiële buffer om eventuele financiële risico's af te dekken.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN ?

Financieel solide/sluitend financieel beeld

De ontwikkeling van de stad staat voorop. Op basis van de hiervoor gemaakte keuzes (impulsen waar mogelijk en bezuinigingen waar nodig) zorgen we voor een meerjarig en blijvend passend financieel vooruitzicht. We monitoren onze uitgaven en sturen erop dat iedereen binnen de budgetten blijft. Mogelijke financiële problemen lossen we op waar ze zijn ontstaan. Blijvende kosten dekken we met terugkerende middelen. We gaan extra geldstromen aanboren om ambities waar te maken (cofinanciering) en proberen het Rijk te beïnvloeden door gerichte lobby.

Voorspelbare lasten

Voor onze burgers en bedrijven willen we beheersbare kosten. In lijn met het bestuursakkoord en de begroting 2020 hanteren we voor 2021 het volgende:

- Onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen -1%;
- OZB niet woningen +2%;
- Afvalstoffenheffing +11%;
- Rioolheffing +2%;
- Leges en precario +2%.

Weerstandsvermogen en transparante verantwoording

We bewaken onze risico's, sturen actief op het verlagen van de risico's en zorgen dat we genoeg eigen vermogen hebben. Hierdoor is ons weerstandsvermogen voor jaren op orde en houden we financiële ruimte om op terug te vallen. We gaan door met de verbeterde producten van de planning- en controlcyclus zodat de (financiële) informatie inzichtelijk, leesbaar en toegankelijk is.

WAT ZIJN DE RISICO'S ?

Het meerjarig en financieel blijven rondkrijgen van de begroting is een grote opgave. Dit komt door de opgaven in het sociaal domein en de effecten van de coronacrisis. Zeker als het Rijk niet met extra financiële middelen komt voor het sociaal domein. Toch zet het college alles in om de uitgaven met de inkomsten in balans te brengen.

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
Een toekomstbestendige organisatie	67.789	65.208	68.443	67.385	66.838	65.776
Solide financiën	1.695	6.480	5.601	9.242	14.901	23.566
Algemene reserve	3.708	32.939	2.378	10.257	7.991	8.192
Exploitatiereserve	225	225	225	225	225	225
Begrotingsreserve	37	17	10	9	11	13
Investeringsreserve	1.440	2.063	62	54	49	345
Totaal Lasten	74.894	106.933	76.719	87.172	90.014	98.118
Baten						
Een toekomstbestendige organisatie	6.645	7.082	5.782	5.782	5.782	5.782
Solide financiën	391.041	402.730	394.300	399.962	403.697	411.098
Algemene reserve	4.810	7.444	300	300	0	0
Exploitatiereserve	8.258	8.843	1.102	354	250	225
Begrotingsreserve	520	329	141	-158	-171	-171
Investeringsreserve	1.660	30.097	897	697	457	457
Totaal Baten	412.934	456.526	402.523	406.937	410.015	417.391
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-338.041	-349.593	-325.804	-319.765	-320.001	-319.274

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Een toekomstbestendige organisatie

Onder dit thema zijn de totale kosten voor de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces opgenomen. Naast de overhead kosten van de ambtelijke organisatie (zoals leidinggevenden, teamleiders en secretariële ondersteuning), vallen hieronder ook alle kosten van de volgende organisatieonderdelen:

- Informatie en communicatie;
- Financiën, inkoop en juridische zaken;
- Organisatie;
- Servicecentrum;
- Huisvestingskosten niet direct voor het eerste proces (stadskantoor en districtsposten).

De wijziging tegenover de begroting 2020 betreft vooral hogere kosten door een opgenomen indexering voor loon- en prijsontwikkeling. We zetten in 2021 in op het herstellen van de balans tussen werk en mens (formatie en inhuur) en het beschikbare budget. Tevens zetten we in op vernieuwing en doorontwikkeling van integrale veiligheid, privacy en digitalisering. Voor deze investering in de organisatie wordt € 1,8 miljoen beschikbaar gesteld.

Aan de inkomstenkant was in 2020 een bijdrage van € 1,6 miljoen uit de onderhoudsvoorziening opgenomen voor de verbouwing van het Stads kantoor. Omdat dit een eenmalige bijdrage is, dalen de inkomsten in 2021 tegenover 2020.

Solide financiën

Het thema Solide financiën betreft de algemene dekkingsmiddelen en de kosten en opbrengsten voor:

- De algemene uitkering;
- Lokale heffingen;
- Onroerendezaakbelasting (OZB);
- Toeristenbelasting;
- Overige algemene dekkingsmiddelen;
- Financieringsfunctie;
- Dividenden en onvoorzien;
- Te betalen vennootschapsbelasting (Vpb).

De rentekosten nemen toe in 2021. Dit komt door de lagere doorbelasting naar de programma's door de verlaging van de omslagrente van 1,25% naar 1%. Hierdoor blijven er meer rentekosten over op het taakveld treasury (beheren geld). Voor meer uitleg over het treasury resultaat verwijzen we naar de paragraaf financiering. Daarnaast zijn onder dit thema de stelposten opgenomen, dit betreffen bijvoorbeeld het begrotingssaldo en de stelpost kapitaallasten. Deze laten een jaarlijks fluctuerend beeld zien.

De opbrengsten nemen af tegenover de begroting 2020 door:

- Lagere uitkering gemeentefonds;
- Hogere opbrengsten uit lokale heffingen zoals OZB;
- Lagere opbrengst treasury en winstuitkering.

Ten opzichte van 2020 is de uitkering van het gemeentefonds afgenomen. Dit komt door de afloop van enkele decentralisatie uitkeringen en het eenmalige coronamaatregelenpakket in 2020.

Algemene reserve

Ten opzichte van 2020 daalt de storting aan de algemene reserve. We voegen rente toe aan onze reserves. In de afgelopen jaren is de rente sterk gedaald, maar is effect van de lagere rentestand aanvullend toegevoegd aan de algemene reserve. We kiezen ervoor om dat in 2021 eenmalig niet te doen, dit zorgt voor een positief effect op het perspectief van € 1,8 miljoen.

INVESTERINGEN

(bedragen x € 1.000)

Investeringsprogramma	Lopend krediet per 1-9-2020	Nog te voteren voor 2021	Nog te voteren voor 2022	Nog te voteren voor 2023	Nog te voteren voor 2024	Totaal beschikbare investeringsmiddelen
Bedrijfsvoering	6.768	1.520	1.540	2.900	2.900	15.628
Wagenpark	1.741	1.695	1.695	1.695	1.695	8.521
Totaal	8.509	3.215	3.235	4.595	4.595	24.149

Bedrijfsvoering

De investeringsmiddelen bedrijfsvoering zijn bedoeld voor de investeringen in automatisering, maar ook het gevoteerde krediet voor de verbouwingen aan het Stadskantoor zijn hierin opgenomen.

Wagenpark

Dit betreft de vervanging en aanschaf van nieuwe voertuigen en materieel van het gemeentelijk wagenpark.

RESERVES

Mutaties in Reserves

Bedragen x € 1.000

Organisatie en financiën van Breda	Stand 1-1-2021	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2021
Algemene reserve	96.223	2.078	98.300
Exploitatiereserve	1.031	-877	154
Begrotingsbeeld	1.043	-131	912
Investeringsreserve	6.101	-835	5.266
Totaal	104.398	234	104.632

De mutaties in de reserves worden als volgt verklaard:

Algemene reserve

De Algemene Reserve zetten we in als onderdeel van het weerstandsvermogen om risico's op te vangen. Ook dient het als spaarpot voor slechte tijden. Tenzij anders bepaald, gaan alle rekeningresultaten jaarlijks naar de algemene reserve. Aan de lastenkant staan de stortingen in de reserves. De lasten nemen vooral af door de vrijval (eenmalige meevallers) in 2020 van € 29 miljoen uit de investeringsreserve voor de algemene reserve. Aan de batenkant staan de onttrekkingen uit de reserve, deze nemen vooral af door extra kosten in 2020 van € 6,8 miljoen voor het middellange maatregelenpakket corona.

Begrotingsreserve

In het verleden gebruikten we de begrotingsreserve voor het wegvallen van jaarlijkse grote winstuitkeringen of om afkopsommen in de begroting op te vangen, zoals van Provinciale Noord-Brabantse Elektriciteits Maatschappij en Hogesnelheidslijn. Vanaf 2016 zetten we de reserve in voor het oplossen van een dekkingsverschil voor de fietsenstalling.

Exploitatiereserve

Via de exploitatiereserve houden we bedragen tijdelijk vast om in volgende jaren in te zetten, zoals budgetoverhevelingen. De baten nemen vooral af door de budgetoverhevelingen uit 2019 in 2020.

Investeringsreserve

Samen met de stelpost kapitaallasten zorgt deze reserve voor een balans van de investeringslasten. De lasten nemen met name af door de storting van € 1,6 miljoen in 2020 in de investeringsreserve voor het huisvestingsplan. De baten nemen met name af door de vrijval in 2020 van € 29 miljoen ten gunste van de algemene reserve.

VOORZIENINGEN

Mutaties in Voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Organisatie en financiën van Breda	Stand 1-1-2021	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2021
Centrale personeelsvoorziening	544	-286	258
Totaal	544	-286	258

De mutaties in de voorzieningen worden als volgt verklaard:

Centrale personeelsvoorziening

Bij gedwongen ontslag van een medewerker (niet wegens strafontslag, ouderdomspensioen of arbeidsongeschiktheid) ontstaat er op basis van de Werkloosheidswet recht op een uitkering, zolang de onvrijwillige werkloosheid bestaat. Afhankelijk van de reden van ontslag kunnen we deze uitkering aanvullen en aansluitend verhogen en verlengen op basis van onze rechtspositieregeling. De hoogte en duur van de uitkeringslast is algemeen in te schatten. Wel is deze uiteindelijk afhankelijk van de vraag of en hoe snel de medewerker nieuw werk heeft. Daarnaast is de hoogte van de uitkering ook afhankelijk van de inflatie en de salarisontwikkelingen na het ontslag. Dit kunnen we vooraf niet inschatten. Ook hoeveel uitkeringen we jaarlijks moeten toekennen is vooraf niet in te schatten. Dit kan wel als het ontslag komt door een reorganisatieplan.

Omdat deze aantallen elk jaar anders zijn, kiezen we ervoor om de ww-verplichtingen via een personeelsvoorziening te laten lopen.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij thema

1. Een toekomstbestendige organisatie

Naam document	Soort document	Jaar
Mandaatbesluit 2019	Kaderstellend	2019
Financiële Verordening gemeente Breda	Kaderstellend	2019
Financieel Beleid gemeente Breda	Kaderstellend	2020

Achterliggende documenten bij thema

2. Solide financiën

Naam document	Soort document	Jaar
Mandaatbesluit 2019	Kaderstellend	2019
Financiële Verordening gemeente Breda	Kaderstellend	2019
Financieel Beleid gemeente Breda	Kaderstellend	2020

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBONDEN PARTIJEN

Enexis Holding NV (inclusief overige NV's/BV's)	
Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website Enexis	Enexis
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %	0,01%
Soort verbonden partij	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma omvat:

- het in stand houden, beheren, exploiteren (uitbaten) en uitbreiden van distributie en transportnetten
- het distribueren (verdelen) en het transporteren van energie
- het uitvoeren van alle taken van de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet die een netbeheerder heeft

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Essent is in 2009 gesplitst in een productie- en leveringsbedrijf en een netwerkbedrijf. Het productie- en leveringsbedrijf is verkocht aan Rheinisch-westfälisches Elektrizitätswerk (RWE). Het leveringsbedrijf Enexis BV blijft in handen van de vorige aandeelhouders van Essent. Voor het splitsingsproces zijn 6 besloten vennootschappen (BV's) opgericht die een rol hebben in het verkoopproces, de zogenaamde Special Purpose Vehicle (SPV's). Deze zijn niet apart opgenomen in de paragraaf verbonden partijen. Ze worden in de komende jaren opgeheven na het invullen van de rechten en plichten.

De afronding van deze vennootschappen kan leiden tot eenmalige opbrengsten voor de gemeente. De SPV's zijn:

- Essent Milieu Holding NV (later Attero genoemd en in 2013 verkocht);
- Publiek belang Elektriciteitsproductie BV;
- CSV Amsterdam BV.

Enexis blijft werken aan oplossingen voor verduurzaming van de energievoorziening. Met het oog op excellent netbeheer en versnellen van de energietransitie heeft Enexis 4 prioriteiten vastgesteld:

- Beilig werken;
- Klantgedreven werk;
- Verbeterprojecten voor de klant;
- Versnellen energietransitie.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Energietransitie en investeringen;
- Voortgang interne informatietechnologie;
- Veroudering net;
- Wet en regelgeving.

Brabant Water NV

Organisatie en financiën in Breda Solide financiën

Website Brabant Water: Brabant Water

Verantwoordelijk bestuurder: Greetje Bos

Bestuurlijk vervanger: Paul de Beer

Belang Breda in verbonden partij in % 8,60%

Soort verbonden partij: Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Brabant Water is belast met de winning, productie en distributie van drink- en industriewater in Noord-Brabant.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Geen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- De veranderende klimatologische omstandigheden;
- De kwaliteit van het grondwater;
- De veroudering van het netwerk;
- Informatie- en fysieke beveiliging.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)

Organisatie en financiën in Breda Solide financiën

Website BNG: BNG

Verantwoordelijk bestuurder: Greetje Bos

Bestuurlijk vervanger:

Belang Breda in verbonden partij in % 0,46%

Soort verbonden partij: Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk (sociaal) belang. Met speciale financiële diensten draagt BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De aandelen van de BNG Bank zijn voor de helft van de Staat. De andere helft valt onder gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De langdurige lage en negatieve rente hebben een invloed op het business model van het bankwezen (veilig bankierproces).

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Grootste risico's voor de bank zijn het debiteurenrisico en de informatietechnologie. Daarnaast zorgen toenemende regels voor een grote druk op de organisatie.

GR Belasting samenwerking West-Brabant	
Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website BWB:	BWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Miriam Haagh
Belang Breda in verbonden partij in %	18% van de bijdragen aan de BWB is voor rekening van Breda
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Belasting samenwerking West-Brabant (BWB) verzorgt de heffing en inning van algemene belastingen voor de Gemeente Breda en zij vervult taken voor de wet WOZ (per 1 mei 2019). Ook geven zij beleidsadvies over gemeentelijke heffingen. De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen- en dagelijks bestuur van de BWB.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De BWB heeft de kostenverdeelssystematiek geactualiseerd. De verdeelsleutels voor het doorberekenen van de kosten aan de deelnemers zijn veranderd. Hiermee heeft de Gemeente Breda niet ingestemd, ook niet met de Begroting 2021 van de BWB. Afsproken is dat de Gemeente Breda in aanmerking komt voor een overgangsregeling voor de hogere jaarlijkse bijdrage op basis van de nieuwe kostenverdeelssystematiek. Deze wordt in overleg thans uitgewerkt.

Uiterlijk vanaf 1 januari 2022 moeten alle gemeenten en uitvoeringsorganisaties woningen taxeren op basis van gebruiksoppervlakte, volgens het besluit van de Waarderingskamer. Momenteel gebeurt waardebeoordeling op basis van kubieke meters.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Primair proces: waardebeoordeling naar gebruiksoppervlakte is een groot en arbeidsintensief project voor de BWB. Zonder goede voorbereidingen kan dit financiële risico's hebben voor de deelnemers.
- Bedrijfsvoering: door krapte op de arbeidsmarkt is het moeilijk om noodzakelijke functies in te vullen. Veranderende werkzaamheden binnen de BWB, door in- en externe ontwikkelingen, vragen een flexibele invulling van het personeelsbestand. Dit verhoogt de kosten.
- Automatisering: Het contract voor de belangrijkste applicatie loopt tot eind 2020. De Europese aanbestedingsprocedure kan financiële risico's met zich meebrengen.

De BWB vangt risico's op door zorgvuldigheid bij procedures en het treffen van beheersmaatregelen. Breda analyseerde de risico's en omschreef sturing- en beheersmaatregelen richting de BWB.

Indicatoren

OVERZICHT INDICATOREN

Programma 1 Vitaal en Sociaal

PROGRAMMA INDICATOREN

Hiervoor zijn geen programma-indicatoren vastgesteld.

THEMA- EN PRODUCT INDICATOREN

Thema Opgroeien

Nr 001 Deelname cultuur door kinderen

% kinderen en jongeren van 6 tot en met 17 jaar dat een cultuuractiviteit doet in de vrije tijd

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		42		43	Zie toelichting

Het onderzoek vindt alleen in de even jaren plaats. Voor de oneven jaren is daarom geen streefwaarde bepaald.

Nr 002 Deelname cultuur door kinderen - basisschoollleeftijd

% kinderen van 6 t/m 11 jaar dat deelneemt aan cultuuractiviteiten

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
					Zie toelichting

Het gaat om een uitsplitsing van de indicator 'Deelname cultuur door kinderen' over kinderen van 6 t/m 17 jaar in twee leeftijdsgroepen: 6 t/m 11 jaar (primair onderwijs) en 12 t/m 17 jaar (voortgezet onderwijs). Er is tot nu toe geen aparte streefwaarde bepaald voor de 2 leeftijdsgroepen. Het onderzoek vindt alleen in de even jaren plaats. Voor de oneven jaren wordt daarom geen streefwaarde bepaald.

Nr 003 Deelname cultuur door kinderen - middelbare schoolleeftijd

% kinderen van 12 t/m 17 jaar dat deelneemt aan cultuuractiviteiten

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
					Zie toelichting

Het gaat om een uitsplitsing van de indicator 'Deelname cultuur door kinderen' over kinderen van 6 t/m 17 jaar in twee leeftijdsgroepen: 6 t/m 11 jaar (primair onderwijs) en 12 t/m 17 jaar (voortgezet onderwijs). Er is tot nu toe geen aparte streefwaarde bepaald voor de 2 leeftijdsgroepen. Het onderzoek vindt alleen in de even jaren plaats. Voor de oneven jaren wordt daarom geen streefwaarde bepaald.

Nr 004 Beweegnorm

% kinderen en jongeren van 6 tot en met 17 jaar dat voldoet aan de beweegnorm matig intensief bewegen van minimaal 1 uur op alle dagen van de week.

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		27		30	Zie toelichting

Het onderzoek vindt alleen in de even jaren plaats. Voor de oneven jaren wordt daarom geen streefwaarde bepaald.

Nr 005 Jongeren met jeugdbescherming

% jongeren met jeugdbescherming ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	0,9	0,9	0,8	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 006 Jongeren met ambulante jeugdhulp

Aantal jongeren tot en met 23 jaar met ambulante zorg in natura jeugdhulp (ambulante begeleiding en/of ambulante behandeling)

Bron: Zorgportaal (berichtenverkeer: gemeentelijke cijfers) Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		3.934	4.172	Stabilisatie	Zie toelichting

De monitor Jeugd wordt doorontwikkeld. De gemeenteraad houden we hiervan op de hoogte. In dit proces kijken we of er een geschikter kerncijfer is dat we gebruiken als begrotingsindicator. Daarom is er nog geen streefwaarde.

Thema Opgroeien, Product Algemene voorzieningen jeugd

Nr 007 Kinderen in armoede

% Kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezinnen

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	7	7		Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 008 Jongeren met delict voor rechter

12 tot en met 21-jarigen met delict voor de rechter

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	1	1		Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 009 Werkloze jongeren

Jeugdwerkloosheid onder 16 tot en met 22 jarigen

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	2	2		Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Thema Opgroeien, Product Toeleiding tot maatwerkvoorzieningen jeugd

Nr 010 Gemeente/CJG verwijzer jeugdhulp

Aandeel jeugdhulptrajecten voor jeugd tot en met 23 jaar waarbij gemeente/CJG verwijzer is ten opzichte van het totaal aantal zorg in natura jeugdzorgtrajecten

Bron: Berichtenverkeer jeugdhulp Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		37	38	Stijging	Zie toelichting

De monitor Jeugd wordt doorontwikkeld. De gemeenteraad houden we regelmatig op de hoogte. In dit proces kijken we of er een geschikter kerncijfer is dat we als indicator gebruiken. Daarom is er nu geen streefwaarde.

Thema Opgroeien, Product Jeugdhulp maatwerkondersteuning

Nr 011 Jongeren met jeugdhulp

Jongeren met jeugdhulp als percentage van alle jongeren tot 18 jaar, over het hele jaar

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	9,1	10,1	10,6	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Thema Opgroeien, Product Jeugdhulp geëscaleerde zorg

Nr 012 Jongeren met jeugdreclassering

Jongeren met jeugdreclassering als percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	0,4	0,4	0,5	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Thema Opgroeien, Product Primair en voortgezet onderwijs

Nr 013 Absoluut schoolverzuim

Aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school (per 1000 leerplichtigen)

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	3,8	2,9		3,5	2,6

Dit is een streefwaarde op basis van de realisatiewaarde van 2018 (2,9: 2019 is nog niet bekend). We verwachten een verdere daling van het absoluut verzuim. In 2018 is bij het Regionaal Bureau Leerplicht West-Brabant (RBL) 2,1 fte toegevoegd voor extra inzet. Absoluut verzuim wordt hierdoor tijdig(er) gesignaleerd en leerplicht en scholen kunnen vervolgens sneller actie ondernemen. Ook in 2020 is een investering van 0,6 fte gedaan en voor 2021 hebben Breda en het RBL hiervoor plannen.

Nr 014 Relatief schoolverzuim

Aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is (per 1000 leerplichtigen)

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	23	19		22	17

Dit is een streefwaarde op basis van de realisatiewaarde van 2018 (19: 2019 is nog niet bekend). We verwachten een verdere daling van het relatief verzuim. In 2018 is bij het Regionaal Bureau Leerplicht West-Brabant (RBL) 2,1 fte toegevoegd voor extra inzet. Relatief verzuim wordt nu eerder gesignaleerd. Leerplichtambtenaren en scholen kunnen sneller actie ondernemen. Ook in 2020 is een investering van 0,6 fte gedaan en voor 2021 hebben Breda en het RBL hiervoor plannen.

Thema Betrokken zijn

Nr 015 Meedoen

% inwoners dat actief meedoet in de samenleving

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	75		71	Zie toelichting	Zie toelichting

Het percentage laat zien hoeveel mensen actief bijdragen aan de samenleving op het vlak van werk, school, re-integratie, vrijwilligerswerk en mantelzorg. Dit is een gecombineerde indicator van verschillende variabelen. Op ieder van deze variabelen hebben we als gemeente beperkte invloed. Het behalen van de streefwaarde is niet direct een gevolg van onze inspanningen. Bepaalde trends kunnen natuurlijk wel aanleiding zijn om onze inspanningen aan te passen.

Thema Betrokken zijn, Product Maatwerk WMO

Nr 016 Maatwerkarrangementen WMO

Aantal cliënten per 1.000 inwoners met een maatwerkarrangement Wmo

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	81	83	85	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 017 Gehuisveste daklozen

% daklozen van de uitgestroomde daklozen dat duurzaam gehuisvest is.

Bron: Centraal Onthaal Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	69	52	53	80	Zie toelichting

We zetten een nieuwe monitor op. De nieuwe manier van registreren zorgt voor een trendbreuk. We wachten de eerste uitkomsten af. Op basis hiervan bepalen we de nieuwe streefwaarde.

Nr 018 Beschermd wonen

Aantal cliënten in Beschermd Wonen

Bron: Suites voor het Sociaal Domein Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	879	999	1.012	Stabilisatie t.o.v. 2018	Zie toelichting

Ongeveer een derde minder cliënten t.o.v. 2019. Een deel van de beschermd wonen cliënten stroomt uit door de openstelling van de Wet Langdurige Zorg. Daarnaast verwachten we meer cliënten binnen de ambulante Wmo te kunnen helpen.

Nr 019 Voortijdig schoolverlaters

Het percentage van het totaal aantal leerlingen tussen 12-23 jaar dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat

Bron: Onderwijs in cijfers (OCW, DUO, CBS) Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	2,1	2		1,8	1,8

Voor 2020 streven we naar 1,8%. We verwachten niet dat het percentage verder afneemt. Dit komt door een groeiend aantal leerlingen met (gesignaleerde) multi-problematiek. De verwachte gevolgen door corona zijn niet meegenomen. Daarom streven we voor 2021 ook naar 1,8%. Dit is een voorlopige streefwaarde op basis van realisatiewaarden van 2018 (2,0%, 2019 is nog niet bekend). In overleg met het Regionaal Bureau Leerplicht West-Brabant en de regiogemeenten zijn de definitieve streefwaarden eind juni 2020 bepaald.

Nr 020 Bijstandsuitkering

Aantal personen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder

Bron: CBS Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	43,7	42,6	39,6	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 021 Laaggeletterdheid

Percentage laaggeletterden (in de leeftijd 16-65)

Bron: Onderzoeksrapport Regionale spreiding van geletterdheid in Nederland

Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
				8 tot 11	Zie toelichting

De laatste gegevens over het aantal laaggeletterden komen uit 2016. We richten ons op het bereiken van meer laaggeletterden. Niet op een afname van het aantal laaggeletterden. Daarom is er geen streefwaarde bepaald.

Thema Leren, ontwikkelen en werken, Product Participatie

Nr 022 Uitstroom naar werk/zelfstandig ondernemerschap

Het aantal mensen dat uitstroomt naar werk of zelfstandig ondernemerschap

Bron: Suites voor het Sociaal Domein

Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	538	719	613	420	Zie toelichting

We hebben hiervan nog geen beeld in verband met de coronacrisis

Nr 023 Baanafspraken regio West-Brabant

Het aantal baanafspraken in de regio West-Brabant ten opzichte van nulmeting eind 2012

Bron: UWV Regionale trendrapportage banenafpraak

Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	803	1.292	1.392	Zie toelichting	Zie toelichting

De streefwaarde wordt vastgesteld op het moment dat het overheidsquotum bekend is. Voor 2021 zijn alleen de landelijke streefwaarden (quotum) bekend, maar nog niet per regio.

Nr 024 Beschut werk

Het aantal personen geplaatst binnen beschut werk

Bron: Gemeente Breda

Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	37	49	62	Zie toelichting	Zie toelichting

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stelt elk jaar een verplicht aantal beschutte werkplekken vast per gemeente. De streefwaarde wordt vastgesteld op het moment dat het overheidsquotum bekend is. Eind 2020 wordt dit bekend gemaakt voor 2021.

Thema Leren, ontwikkelen en werken, Product Sociale werkvoorziening

Nr 025 Sociale werkvoorziening (subsidie-eenheden)

Het aantal subsidie-eenheden waarvoor de sociale werkvoorziening begeleiding geeft.

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	1.027	966	903	850	Zie toelichting

Deze indicator is een onderdeel van een set van 105 indicatoren. De auditcommissie stelde deze set in april 2020 vast. Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente stuurt niet rechtstreeks op deze indicator. Er is geen streefwaarde bepaald. Subsidie-eenheden zijn niet meer van toepassing in 2021. Boven de ministeriële toekenning krijgt ATEA geen subsidie meer van de overheid.

Nr 026 Sociale werkvoorziening (personen)

Het aantal personen dat begeleid wordt door de sociale werkvoorziening (WSW).

Bron: Gemeente Breda, ATEA Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	1.089	1.059	975	975	900

Thema Leren, ontwikkelen en werken, Product Schuldhulpverlening

Nr 027 (Hulp-)vragen

Het aantal meldingen voor een vorm van schuldhulpverlening.

Bron: Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	1.057	1.012	952	Hoger dan 2018	1.150

Door de coronacrisis verwachten we een stijging van het aantal aanvragen met 15%

Nr 028 Schuldbemiddeling en sanering

Het aantal opgestarte schuldregelingstrajecten (schuldbemiddelingen en saneringskredieten)

Bron: Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	213	234	299	Hoger dan 2018	361

Is niet als indicator opgenomen in beleidsplan. Door de coronacrisis verwachten we een stijging van 15%

Nr 029 Budgetbeheer

Het aantal mensen in budgetbeheer.

Bron: Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	441	410	383	Hoger dan in 2018	507

Is niet als indicator opgenomen in beleidsplan. Door de coronacrisis verwachten we een stijging van 15%

Thema Leven

Nr 030 Tevreden over het leven

Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid met het leven

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	7,8	8	7,8	Minimaal gelijk houden aan 2018	>7,8

Maar is mogelijk door de coronacrisis iets lager.

Nr 031 Structureel sporten

% inwoners dat structureel sport

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		70		75	Zie toelichting

Het onderzoek vindt alleen in de even jaren plaats. Voor de oneven jaren is daarom geen streefwaarde bepaald.

Nr 034 Effect ondersteuning op kwaliteit van leven

% Wmo cliënten dat het helemaal eens of eens is met de stelling 'Door de ondersteuning die ik krijg heb ik een betere kwaliteit van leven'

Bron: CEO WMO Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	74	77	79	70 tot 80 (minimaal gelijk aan 72)	70 tot 80

Bij het opstellen van de jaarrekening 2019 waren de cijfers nog niet bekend. Inmiddels weten we dat de streefwaarde 2019 is behaald.

Thema Leven, Product Volksgezondheid

Nr 035 Gezondheidsbeleving

Gemiddeld rapportcijfer voor de lichamelijke gezondheid

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	7,5	7,6	7,5	Continueren: 7,3-7,7	Continueren: 7,3 - 7,7

Thema Leven, Product Sportbeleid

Nr 036 Niet-wekelijkse sporters

Het % niet-wekelijkse sporters ten opzichte van bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder die niet minstens 1 keer per week aan sport doet

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
				Zie toelichting	Zie toelichting

Onderzoek wordt om de 4 jaar uitgevoerd (in 2020: dus voor 2021 geen nieuwe cijfers beschikbaar). Verder is dit een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Thema Ontmoeten

Nr 037 Sociale cohesie

Score sociale cohesie

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	6,1		6	Zie toelichting	6

Het onderzoek vindt alleen in de oneven jaren plaats. Voor de even jaren is daarom geen streefwaarde bepaald.

Thema Ontmoeten, Product Wijkaanpak

Nr 038 Leefbaarheidsinitiatieven vanuit bewoners

Aantal leefbaarheidsinitiatieven van bewoners (fysiek, sociaal, overlast en/of veiligheid)

Bron: Gemeente Breda, Wijkzaken Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	160	222	179	250	200

Nr 039 Wijkdeals

Het aantal initiatieven van bewoners(groepen) die zich richten op onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte. De gemeente biedt hierbij hulp in de vorm van een vergoeding, materiaal of in de organisatie

Bron: Gemeente Breda, Wijkzaken Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	273	283	354	275	400

Programma 2 Ondernemend Breda

PROGRAMMA INDICATOREN

Nr 040 Waardering voor de stad (bezoekers)

Rapportcijfer voor de binnenstad van Breda (gegeven door bezoekers)

Bron: Passantenonderzoek Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	7,9		7,9	wordt gemeten in de oneven jaren	8

Kanttekening: De cijfers zijn in 2021 wellicht heel anders door de coronacrisis (andere beleving van de binnenstad maar ook een andere populatie: meer bewoners en minder bezoekers van buiten Breda).

Nr 041 Trots op de stad (inwoners)

Percentage inwoners dat trots is op de stad Breda

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	66	69	68	71	71

Nr 042 Economische Barometer

Stand van de Economische Barometer

Bron: O&I Economische barometer Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	6,3	7,2	7	7.2	Volgindicator - Geen streefwaarde

Door de coronacrisis is het niet mogelijk om een streefwaarde voor 2021 te bepalen. Wel willen we deze indicator blijven volgen.

Nr 043 Vestigingsklimaat

Waardering van het vestigingsklimaat door Bredase ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		7,4		7.2	Minimaal 7

Door de coronacrisis houden we rekening met een lichte daling van de beoordeling van het vestigingsklimaat. Wel blijven we inzetten op een ruim voldoende.

THEMA- EN PRODUCT INDICATOREN

Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda

Nr 044 Werkgelegenheid Totaal (absoluut)

Aantal werkzame personen in Breda

Bron: Vestigingenregister Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	105.235	107.960	109.570	108.500	1% hoger dan realisatie in 2020

We streven voor 2021 naar een stijging van de werkgelegenheid met 1% ten opzichte van de realisatie in 2020. Hierbij baseren we ons op de basisraming (zwak herstel) van het CPB uit juni 2020. In dit scenario gaat het CPB uit van een economische krimp van 6,4% in 2020 en een economische groei van 3,3% in 2021. Het is nog erg onzeker hoe sterk de economische activiteiten in 2020 precies zullen afnemen en hoe snel de economie zich daarna kan herstellen. Ook de effecten hiervan op de werkgelegenheid zijn nog erg onzeker. Daarnaast is ook het verdere verloop van de pandemie - en een versoepeling of juist aanscherping van maatregelen - nog onzeker.

Nr 045 Aantal banen per 1.000 inwoners

Aantal banen per 1.000 inwoners tussen de 15 en 64 jaar

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	869,5	887,7	900,4	Zie toelichting	Zie toelichting

Deze indicator is een onderdeel van een set van 105 indicatoren. De auditcommissie/raad stelde deze set in april 2020 vast. Het is een landelijk verplichte indicator waar de gemeente niet rechtstreeks op stuurt. De gemeente stuurt op het totaal aantal banen. Er is dan ook geen streefwaarde bepaald.

Nr 046 Toeristisch werkklimaat

Aantal banen in de toeristische sector per 1000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	47,2	48,2	49,5	Zie toelichting	Zie toelichting

Deze indicator is onderdeel van de set van 105 indicatoren die de auditcommissie/raad in april 2020 heeft vastgesteld. Dit was in het verleden een landelijk verplichte indicator. Sinds de jaarrekening 2019 niet meer. De gemeente stuurt niet rechtstreeks op deze samengestelde indicator. De gemeente stuurt op het totaal aantal banen. Er is dan ook geen streefwaarde bepaald.

Nr 047 Ondernemersklimaat

Waardering van het ondernemersklimaat door Bredase ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling

Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		6,9		7	7

Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda, Product Economische zaken

Nr 048 Functiemenging

De mate waarin functiemenging plaatsvindt (aantal banen ten opzichte van aantal woningen). Bij een waarde van 50 is het aantal banen gelijk aan het aantal woningen.

Bron: VNG Realisatie

Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	56,1	56,5	56,7	Zie toelichting	Zie toelichting

Deze indicator is onderdeel van de set van 105 indicatoren die de auditcommissie/raad in april 2020 vaststelde. Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente stuurt niet rechtstreeks op deze samengestelde indicator. Er is geen streefwaarde bepaald. De gemeente stuurt op het totaal aantal banen en het totaal aantal woningen.

Nr 049 Netto arbeidsparticipatie

Percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de totale beroepsbevolking

Bron: VNG Realisatie

Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	69,1	69,7	70,6	Zie toelichting	Zie toelichting

Deze indicator is onderdeel van de set van 105 indicatoren die de auditcommissie/raad in april 2020 vaststelde. Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente stuurt niet rechtstreeks op deze samengestelde indicator. Er is geen streefwaarde bepaald.

Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda, Product Acquisitie en accountmanagement

Nr 050 Dienstverlening

Beoordeling van de dienstverlening van de gemeente Breda aan ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		6,7		6.8	6.8

We doen als gemeente alles om de dienstverlening voor ondernemers te verbeteren.

Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda, Product Evenementen

Nr 051 Evenementenbeleid

De gemiddelde waardering van Bredase bezoekers voor de evenementen die ze hebben bezocht

Bron: O&I Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
				Zie toelichting	Zie toelichting

Door de coronacrisis en het daaropvolgende 'nieuwe normaal' is het nog niet duidelijk hoe evenementen er in 2021 uit gaan zien. Er is daarom geen streefwaarde bepaald.

Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda, Product Grondexploitatie bedrijventerreinen

Nr 052 ratio vraag/aanbod werklocaties

Verhouding tussen het aantal ha aan werklocaties dat direct uitgeefbaar is en de vraag naar werklocaties

Bron: team planeconomie Meeteenheid: ratio

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		0,28	0,24	1	1

We streven naar een situatie waarbij vraag gelijk is aan aanbod. Bij een waarde van 1 is de voorraad (direct uitgeefbaar) bedrijventerrein gelijk aan de vraag hiernaar. De streefwaarde is hier altijd gelijk aan 1.

Nr 053 Leegstand

Leegstand (in percentage van de voorraad)

Bron: Data warehouse- woz basisregistratie Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	13,8	7,6		12.3	0,5%punt lager dan 2020

Door de coronacrisis verwachten we in 2020 een stijging van de leegstand. Voor 2021 streven we ernaar weer 0,5%punt onder de leegstand van 2020 te zitten.

Thema Dynamische stad, Product Cultuurpresentatie

Nr 054 positie Breda op landelijke cultuurindex

Stand van Breda op de cultuurindex van de 50 grootste gemeenten.

Bron: Atlas voor gemeenten Meeteenheid: Ranking (1 t/m 50)

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	35	34	35	34	

Dit is een volgindicator waar de gemeente Breda niet op stuurt. Met ingang van begrotingsjaar 2021 wordt daarom geen streefwaarde meer bepaald.

Thema Beroepsonderwijs en Huisvesting Onderwijs

Nr 055 Aandeel studenten dat woont in Breda

Aandeel studenten dat in Breda woont

Bron: KENCES, Landelijke monitor studentenhuisvesting Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		35,3		35.3	Zie toelichting

We willen het aandeel studenten dat in Breda studeert en in Breda woont minimaal stabiel houden aan de waarde in 2018. We zien het aantal studenten dat in Breda woont graag verder stijgen. Helaas zijn hierover geen cijfers beschikbaar. Daarom is ook geen streefwaarde bepaald.

Programma 3 Duurzaam wonen

PROGRAMMA INDICATOREN

Nr 056 Prettig wonen

Rapportcijfer prettig wonen in de buurt

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	7,6		7,6	Zie toelichting	Zie toelichting

Breda streeft naar een kwalitatief goede en gedifferentieerde samenstelling van de woningvoorraad in een variëteit van woonmilieus. Uitgangspunt is dat woningen en de omgeving aansluiten bij de vraag van bewoners. Constant zijn aanpassingen nodig, waarbij de kwaliteit minimaal op de goede waarde blijft van voorgaande jaren. Opmerking: Het onderzoek van de Buurtenquête vindt alleen in de oneven jaren plaats.

Nr 057 Duurzaam wonen

Bron: Meeteenheid:

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
					Zie toelichting

Deze indicator hoort bij de set van 105 indicatoren die de auditcommissie/raad in april 2020 vaststelde. Er is nog onvoldoende informatie beschikbaar. Bij de ontwikkeling van de wijkenergieplannen komt er mogelijk meer informatie beschikbaar.

THEMA- EN PRODUCT INDICATOREN

Thema Wonen in Breda

Nr 058 Zoektijd woningzoekenden

Zoektijd woningzoekenden alle reactiemodellen in jaren (inschrijfduur en loting)

Bron: Jaarrapportage Klik voor wonen

Meeteenheid: Tijdsduur in jaren

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	1,7	1,8	2	2	Zie toelichting

Gemeente, corporaties en huurdersorganisaties willen voldoende sociale huurwoningen beschikbaar stellen voor verschillende doelgroepen. De druk op de woningmarkt is hoog. Overeenkomstig het Bestuursakkoord Lef en Liefde wordt ingezet op nieuwbouw van 1.200 sociale huurwoningen in deze bestuursperiode. Door de inzet van diverse modellen van toewijzing wordt getracht de zoektijd van woningzoekenden te beperken. De zoektijd is de tijd tussen de eerste reactie op het woningaanbod en de acceptatie van de woning. In 2019 is 59% van de woningen toegewezen op volgorde van inschrijfduur. In vier jaar tijd is de gemiddelde inschrijftijd op volgorde van inschrijfduur toegenomen van 5,9 naar 7,5 jaar. De gemiddelde zoektijd op basis van inschrijfduur nam in deze periode toe van 1,8 naar 2,2 jaar. Bij loting en rechtstreeks toewijzen (via bemiddeling) is de gemiddelde zoektijd veel lager dan bij volgorde van inschrijfduur. In 2019 is het aantal toegewezen woningen via bemiddeling 23%. Dit is een forse toename ten opzichte van de jaren daarvoor. Het percentage verhuringen via loting bleef in 2019 met 15% gelijk. Het aantal vrijkomende woningen vertoont een dalende trend (-22% tov 2018). Zittende huurders blijven langer in hun woning. Alle inkomensgroepen hadden in 2019 te maken met een verminderde beschikbaarheid van woningen, met uitzondering van de middeninkomens.

Thema Wonen in Breda, Product Wonen

Nr 059 Nieuw gebouwde woningen

Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

Bron: VNG Realisatie

Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	11,7	6,3	6,2	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 060 Demografische druk

Groene en grijze druk (percentage jongeren tot 15 jaar en ouderen boven 65 jaar ten opzichte van 15 - 65 jaar)

Bron: CBS

Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	65,7	66,2	66,4	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 061 Woonlasten éénpersoonshuishoudens

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: Bedrag

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	650	647	654	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 062 Woonlasten meerpersoonshuishoudens

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: Bedrag

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	750	744	754	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 063 Gemiddelde WOZ-waarde

WOZ waarde woningen in duizend euro

Bron: VNG Realisatie Meeteenheid: Bedrag in duizend euro

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	235	250	270	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 064 Aantal sociale huurwoningen tot € 424

Aantal zelfstandige huurwoningen goedkope prijsklasse tot € 424

Bron: Monitor sociale voorraad Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	3.118	3.104	2.749	3104	Zie toelichting

De uitkomsten van het Woonlastenonderzoek worden gebruikt voor de zogenaamde Veranderopgave. Bij deze exercitie zal blijken wat de gewenste voorraadontwikkeling zal moeten zijn voor de komende jaren.

Nr 065 Aantal sociale huurwoningen tot € 651

Aantal zelfstandige huurwoningen betaalbare prijsklasse tot € 651

Bron: Monitor sociale voorraad Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	15.100	15.334	15.363	15.334	Zie toelichting

De uitkomsten van het Woonlastenonderzoek worden gebruikt voor de zogenaamde Veranderopgave. Bij deze exercitie zal blijken wat de gewenste voorraadontwikkeling zal moeten zijn voor de komende jaren.

Nr 066 Aantal sociale huurwoningen tot € 720

Aantal zelfstandige huurwoningen bereikbare prijsklasse tot € 720

Bron: Monitor sociale voorraad Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	3.582	3.582	3.800	3.842	Zie toelichting

De uitkomsten van het Woonlastenonderzoek gebruiken we voor de zogenaamde Veranderopgave. Zo weten we wat de gewenste voorraadontwikkeling moet zijn voor de komende jaren.

Thema Grote woonprojecten in de stad

Nr 067 Opleveringen woningen

Gerealiseerde woningbouw (bruto toevoeging)

Bron: Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	1.329	936	1.056	1000 tot 1250	1000 tot 1250

De doelstelling is het bouwen of in harde plannen hebben van 6.000 woningen in de periode 2019 tot en met 2022.

Thema Bereikbaar Breda

Nr 068 Bereikbare binnenstad

Tevredenheid over bereikbaarheid binnenstad door Bredanaars

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	72	72	75	70	70

Het streven is dat op de lange termijn tenminste 70% van de Bredanaars tevreden is over de bereikbaarheid van de binnenstad.

Nr 069 Duurzaam vervoer

Aandeel verplaatsingen te voet, met de fiets en het OV (Modal split)

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	61	58	63	Doel is een stijgende lijn	Doel is een stijgende lijn

We willen de groei van mobiliteit in Breda zoveel mogelijk opvangen met duurzame(re) alternatieven. Hiervoor moet het aandeel verplaatsingen te voet, per fiets en per openbaar vervoer jaarlijks toenemen. Openbaar vervoer rekenen we tot duurzamere modaliteiten. De trein (Nederlandse Spoorwegen) rijdt op 100% windenergie. Bussen in Breda rijden (nog) niet op duurzame energie maar hebben meer passagiers. De elektrische- en ook de hybride auto zijn duurzamer, mits opgeladen met groene stroom. Hier ontbreken nog betrouwbare cijfers.

Nr 070 Verkeersveiligheid

Rapportcijfer door Bredanaars van verkeersveiligheid eigen buurt

Bron: Buurtenquête

Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	5,7		5,9	Wordt in 2020 niet gemeten	Een zo hoog mogelijk rapportcijfer

Het streven is een zo hoog mogelijk rapportcijfer, omdat de gemeente op verkeersveiligheidsgebied altijd streeft naar beter.

Opmerking: Het onderzoek van de Buurtenquête vindt alleen in de oneven jaren plaats.

Thema Breda is een duurzame en bestendige stad

Nr 071 Energie en klimaat

Klimaatneutraal in 2044, uitstoot CO2 in kiloton per jaar

Bron: CO2 monitor Milieu en Mobiliteit

Meeteenheid: Kton

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	835			676	648 kiloton CO2

In 2044 moet Breda CO2-neutraal zijn. Om dit te bereiken moet er een jaarlijkse afname van ruim 28 Kton CO2 gehaald worden.

Nr 072 Fijnstof

Aantal dagen per jaar dat concentratie PM10 meer is dan 50 µg/m3.

Bron: RIVM-metstation Breda

Meeteenheid:

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	12			Zie toelichting	Minimaal het niveau van de afgelopen drie jaar.

De wettelijke norm van max 35 dagen overschrijding per jaar heeft Breda al jaren ruimschoots gehaald. De ambitie is nu om het aantal dagen overschrijding zover mogelijk terug te brengen. De streefwaarde is minimaal het niveau van de afgelopen drie jaar. Dat compenseert enigszins de uitzonderlijke uitschieters.

Thema Breda is een duurzame en bestendige stad, Product Milieubeheer

Nr 073 Hernieuwbare elektriciteit

aandeel hernieuwbare elektriciteit van totale energie

Bron: VNG Realisatie

Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	4,6	5,7		20	7,5

De landelijk verplichte indicator is hernieuwbare elektriciteit. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Er wordt afgeweken van de vorige streefwaarden om 2 redenen. 1. De gemeentelijke doelstellingen (klimaatnota) zijn hernieuwbare energie, dus alle duurzame energie (warmte, koude en elektra) en niet alleen elektra. 2. De meetmethode waarmee nu (sinds de kabinetten Rutte) wordt gewerkt is anders dan de methode ten tijde van de 20% doelstelling. Die oude 20% doelstelling is dus aan herziening toe.

Programma 4 Basis op Orde

PROGRAMMA INDICATOREN

Hiervoor zijn geen programma-indicatoren vastgesteld.

THEMA- EN PRODUCT INDICATOREN

Thema Veilig Breda

Nr 075 Veiligheid in buurt

Gemiddeld rapportcijfer dat Bredanaars geven aan de veiligheid in eigen buurt

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	6,5		6,7		6,9-7,1

Het streven is een zo hoog mogelijk rapportcijfer, omdat de gemeente op veiligheidsgebied altijd streeft naar beter.

Thema Veilig Breda, Product Veiligheid openbare ruimte

Nr 076 Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde

Aantal vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde per 1.000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	6,8	6,7	6,5	Zie toelichting	6,3-6,5

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen. Omdat er niet actief wordt gestuurd op deze indicator, wordt gestreefd naar een afname, dan wel stabilisatie, waarbij Breda rond het gemiddelde van de G40 scoort.

Nr 077 Gewelddelicten

Aantal gewelds- en seksuele misdrijven per 1.000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	7,7	7	6,7	Zie toelichting	6,5-6,7

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen. Omdat er niet actief wordt gestuurd op deze indicator, streven we naar een afname of stabilisatie. Breda scoort rond het gemiddelde van de G40.

Thema Veilig Breda, Product Zichtbare Criminaliteit

Nr 078 Diefstal uit woningen

Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	3,6	3,1	2,6	Zie toelichting	2,4-2,6

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen. Omdat er niet actief wordt gestuurd op deze indicator, streven we naar een afname of stabilisatie. Breda scoort rond het gemiddelde van de G40.

Nr 079 Winkeldiefstallen

Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	2,6	2,9	3,1	Zie toelichting	3.1

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen. Door de stijging van de afgelopen jaren streven we voor 2021 naar stabilisatie.

Thema Veilig Breda, Product Zorg en Veiligheid

Nr 080 Personen met verward gedrag

Aantal incidenten door personen met verward gedrag

Bron: Politie

Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	6,5	6,7	6,9		6,5-6,7

We streven naar een daling van deze indicator.

Thema Veilig Breda, Product Veiligheid openbare ruimte

Nr 081 Harde Kernjongeren

aantal harde kern jongeren per 10.000 inwoners 12 t/m 24

Bron:

Meeteenheid:

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021

Dit is een van oorsprong verplichte landelijke indicator waarvoor de gemeente Breda geen streefwaarden opneemt. De indicator is landelijk niet meer verplicht en wordt sinds 2016 niet meer geactualiseerd. De indicator is onderdeel van de vastgestelde set van 105 indicatoren.

Nr 082 Verwijzingen HALT

Aantal HALT-verwijzingen per 1.000 inwoners van 12 - 17 jaar

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	18,9	12,6	23,2	Zie toelichting	-

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Thema Dienstverlening

Nr 083 Tevredenheid ondernemers

Rapportcijfer dat ondernemers geven aan de dienstverlening van de gemeente

Bron: Ondernemingspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		6,7		6.8	6.8

Nr 084 Gegronde WOZ-bezwaarschriften woningen

% Gegronde WOZ-bezwaarschriften van totaal aantal woningen

Bron: WOZ-registratie Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	0,9	1		1	

Deze indicator zegt iets over de kwaliteit van de dienstverlening, maar geeft geen inzicht in de tevredenheid van inwoners over de dienstverlening van de Gemeente Breda. Tegelijkertijd halen we ook op andere manieren informatie op over de tevredenheid van inwoners. In het komende begrotingsjaar maken we een plan voor de wijze waarop we de tevredenheid structureel meten. De nieuwe indicatoren over tevredenheid en kwaliteit van onze dienstverlening leest u in de begroting 2022.

Nr 085 Gegronde bezwaarschriften sociaal domein

% Gegronde bezwaarschriften sociaal domein

Bron: GWS4all Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	13,5	10,2	6,9	13,5-18	15

Van de gegronde bezwaarschriften is in de afgelopen jaren gemiddeld 15% gegrond, in 2020 zien we een stijging van bezwaarschriften bij de verschillende wetten. Dus voor 2021 houden we 15% aan.

Nr 086 Gegronde WOZ-bezwaarschriften bedrijven

Gegronde WOZ-bezwaarschriften bedrijven van totaal aantal niet woningen

Bron: WOZ-registratie Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	2,4	1,3		4	

Deze indicator zegt (mogelijk) iets over de kwaliteit van de dienstverlening, maar geeft geen inzicht in de tevredenheid van bedrijven omtrent de dienstverlening van de gemeente Breda. Tegelijkertijd wordt in de organisatie op veel andere manieren informatie opgehaald over de tevredenheid van inwoners. In het komende begrotingsjaar wordt een plan gemaakt voor de wijze waarop, gemeentebreed, de tevredenheid structureel wordt gemeten en zullen er nieuwe indicatoren in de begroting 2022 worden opgenomen die iets zeggen over die tevredenheid en zo ook over de kwaliteit van de dienstverlening.

Thema Dienstverlening, Product Vergunningen

Nr 087 Tijdige toetsing omgevingsvergunning

% Aangevraagde omgevingsvergunningen dat tijdig wordt getoetst

Bron: SBA Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	96	98	98	95	95

De streefwaarde blijft gelijk aan voorgaande jaren.

Nr 088 Tijdige toetsing evenementenvergunning

% Aangevraagde evenementenvergunningen dat tijdig wordt getoetst

Bron: SBA Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	66	60	39,5	75	

De meetmethode is vanaf 2019 veranderd waardoor het percentage veel lager is. Deze indicator hoort bij de 105 indicatoren die de auditcommissie/raad in april 2020 vaststelde. Deze indicator is geschrapt in 2019 omdat niet de termijn, maar het mogelijk maken van een evenement op een veilige manier centraal moet staan.

Thema Beheer van de openbare ruimte

Nr 089 Tevredenheid openbare ruimte

Percentage Bredanaars dat tevreden is over de bruikbaarheid van de openbare ruimte

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	76	74	81	72-76	74-78

Nr 090 Schoon, heel en veilig

Percentage Bredanaars dat de openbare ruimte als schoon, heel en veilig ervaart

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	89	89	89	84-87	84-87

Nr 091 Beleving ophalen op afroep

Rapportcijfer over het ophalen door de gemeente van afval op afroep

Bron: Stadsenquête

Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	7,6	8	8	7-7,5	7,5-8

We houden er rekening mee dat een verminderde service om grofvuil op te halen de consequentie heeft dat Bredanaars een lager rapportcijfer zullen geven.

Nr 092 Beleving inzameling restafval

Rapportcijfer over de inzameling via minicontainers/ zelf wegbrengen van afval

Bron: Stadsenquête

Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	7,5	7,7	7,7	7,5	7,7

Thema Beheer van de openbare ruimte, Product Afvalservice

Nr 093 Restafval

Maximaal aantal kilo restafval per inwoner per jaar

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Meeteenheid: KG

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	156	107			

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Informatie over 2019 is nog niet bekend.

Thema Beheer van de openbare ruimte, Product Beheer openbare ruimte, groen

Nr 094 Openbaar groen

Percentage bomen dat aan de veiligheidsnormen voldoet

Bron: Gemeente Breda

Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	95	95	95	95	95

1 x per 3 jaar controleren we alle bomen (wettelijk verplicht) . Eis: minimaal 95% voldoet aan de veiligheidsnorm. Incidenten lossen we altijd per direct op.

Nr 095 Aantal bomen

Bron: Gemeente Breda

Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021

Deze indicator is onderdeel van de vastgestelde set van 105 indicatoren. We wachten op aanvullende informatie van de auditcommissie zodat we de indicator kunnen bepalen.

Thema Beheer van de openbare ruimte, Product Beheer openbare ruimte, wegen

Nr 096 Onderhoud wegen

Percentage van de wegen dat geen ernstige schade vertoont

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	83,5	85	86	85.5	87.5

Van 2014 tot 2022 pakken we achterstallig onderhoud aan op bestrating en plaveisel. Doel is deze terug brengen tot een landelijk gehanteerde norm (CROW): 90% van de wegen heeft geen ernstige schade.

Thema Beheer van de openbare ruimte, Product Riolering

Nr 097 Wateroverlast

Aantal keer dat waterlast voorkomt in Breda door zware hoosbuien.

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	1		1	1	1

In het stadshart maximaal 1x per 2 jaar wateroverlast door zware hoosbuien en in de rest van Breda maximaal 1 x per jaar.

Thema Beheer van het gemeentelijk vastgoed

Nr 032 Bezettingsgraad sportaccommodaties velden

Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties buitenvelden

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	80	81	80	85	80

We proberen te komen tot een bezettingsgraad van 80%. Als we deze bezettingsgraad bereikt hebben proberen we dit te continueren .

Nr 032 Bezettingsgraad sportaccommodaties: onderwijs

Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties: onderwijsgebruik binnen

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	56,5	52	50		

De bezetting van de binnensportaccommodaties door onderwijs en verenigingen maakt het lastig om een streefwaarde te noemen voor alleen onderwijsgebruik of alleen verenigingsgebruik.

Nr 032 Bezettingsgraad sportaccommodaties: verenigingen

Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties: verenigingsgebruik binnen

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	66,5	68	74		

De bezetting van de binnensportaccommodaties door onderwijs en verenigingen maakt het lastig om een streefwaarde te noemen voor álleen onderwijsgebruik of álleen verenigingsgebruik.

Nr 033 Tevredenheid binnensport

Tevredenheid door gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties over de binnensportaccommodaties

Bron: Sportenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		7,8		7,5-8,0	7,5-8,0

Dit meten we in het najaar van 2020.

Thema Beheer van het gemeentelijk vastgoed, Product Vastgoedbeheer

Nr 074 Verduurzaming gemeentelijke gebouwen

Bron: Meeteenheid:

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021

Deze indicator is onderdeel van de vastgestelde set van 105 indicatoren. In het verleden noemden we de indicator 'gemiddeld energielabel'. Een gemiddeld label is echter geen goede indicatie voor de verduurzaming van het vastgoed. Dit omdat we panden afstoten, maar ook omdat niet alle panden voor verduurzaming in aanmerking komen (denk aan monumenten).

Nr 098 Energiezuinigheid

Een energie-index, met bijbehorend label.

Bron: energielabelcertificatie Meeteenheid: Index

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
				Zie toelichting	Zie toelichting

Deze indicator is onderdeel van de vastgestelde set van 105 indicatoren. In het verleden noemden we de indicator 'gemiddeld energielabel'. Een gemiddeld label is echter geen goede indicatie voor de verduurzaming van het vastgoed. Dit omdat we panden afstoten, maar ook omdat niet alle panden voor verduurzaming in aanmerking komen (denk aan monumenten).

Thema Open overheid

Nr 099 Gemeente betreft burgers

Percentage Bredanaars dat vindt dat burgers onvoldoende bij gemeentelijke plannen worden betrokken

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	21		22	19	

Nr 100 Gemeente luistert

Percentage Bredanaars dat vindt dat de gemeente niet luistert naar de mening van de burgers

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	20		20	16	

Programma 5 Organisatie en financiën

PROGRAMMA INDICATOREN

Hiervoor zijn geen programma-indicatoren vastgesteld.

THEMA- EN PRODUCT INDICATOREN

Thema Een toekomstbestendige organisatie, Product Bedrijfsvoering

Nr 101 Formatie

Formatie in Fte per 1.000 inwoners

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: Aantal per 1.000

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		9,42	9,62	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 102 Apparaatskosten

Kosten per inwoner

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: Bedrag

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	835	868	871,3	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 103 Externe inhuur in %

Kosten als % van de totale loonsom

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	15,5	18,39	17,83	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Nr 104 Ziekteverzuim

Verzuimdagen als % van het aantal beschikbare dagen per jaar

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: %

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
		5,69	6,07	4.5	5

Het ziekteverzuim steeg de afgelopen jaren en lag rond de 6%. Het ziet er naar uit dat in 2020 deze trend keert en het ziekteverzuim daalt door verschillende maatregelen. Het doel voor 2021 is het ziekteverzuim structureel op of onder de 5% te krijgen en in 2022 naar 4,5% te gaan.

Nr 105 Bezetting

Bezetting in Fte per 1.000 inwoners

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: Aantal per 1.000

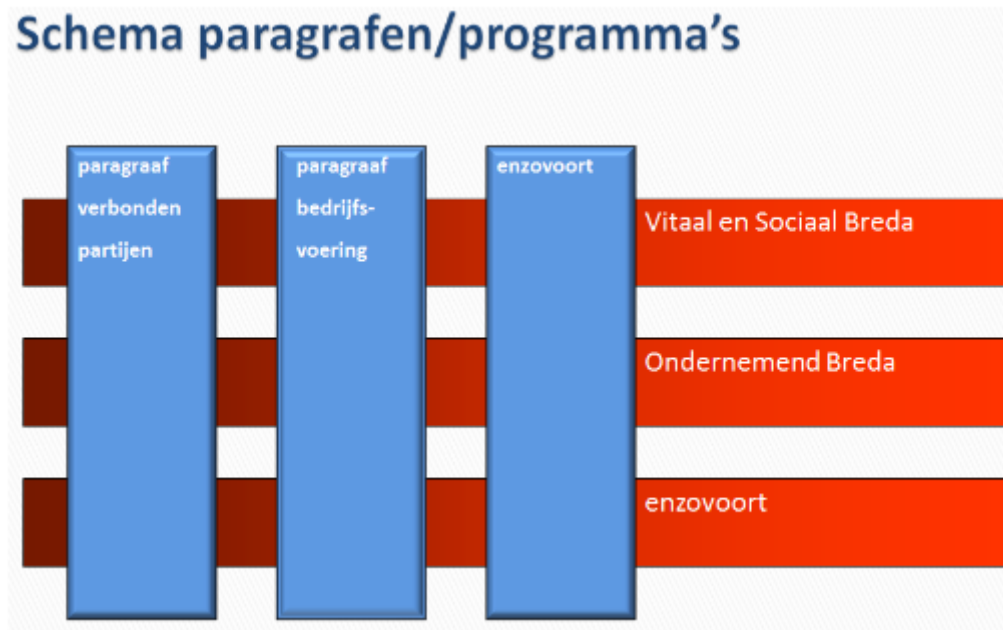
	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021
	8,43	8,92	9,08	Zie toelichting	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Paragrafen

PARAGRAFEN

Inleiding paragrafen

Volgens de begrotingsregels voor gemeenten (BBV) zijn er 7 verplichte paragrafen in de begroting. Lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, grondbeleid, kapitaalgoederen, verbonden partijen, financiering en bedrijfsvoering. Elke paragraaf start met een inleiding. Daarna leest u de aandachtspunten voor begrotingsjaar 2021, vaak aangevuld met financiële informatie.

Paragrafen zijn van invloed op de programma's en andersom. Bekijk hiervoor bovenstaande matrix.

Paragraaf Lokale heffingen

ALGEMEEN

De paragraaf lokale heffingen gaat over het beleid van de heffingen en tarieven in 2021. In deze paragraaf leest u:

- de algemene ontwikkelingen
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- de begrote inkomsten per heffing
- de ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten
- de mate van kostendekkendheid van tarieven
- informatie over kwijtschelding

ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Door corona daalden de opgelegde parkeerbelasting en toeristenbelasting. Voor de begroting 2021 is met dit effect geen rekening gehouden.

Bij inzameling en verwerking van huishoudelijk afval is al een aantal jaren een negatief effect te zien met een structurele doorwerking. Het gaat met name om hogere afvalstoffenbelasting, sterk dalende inkomsten op grondstoffen en fors hogere verwerkingskosten van afvalstromen. Dit zorgt ervoor dat de opbrengst van afvalstoffenheffing niet toereikend is om de kosten te dekken. In de volgende paragraaf leest u wat hiervan de gevolgen zijn voor het beleid ten aanzien van de afvalstoffenheffing.

BELEID LOKALE HEFFINGEN

In het Bestuursakkoord 2018-2022 Lef en Liefde staan de volgende afspraken over de lokale heffingen:

- een voorspelbare ontwikkeling van de lastendruk voor de komende jaren
- de onroerende zaakbelasting (OZB) voor woningen daalt tot en met 2022 jaarlijks met 1%, daarna wordt jaarlijks geïndexeerd met 2%
- de OZB voor niet-woningen wordt jaarlijks geïndexeerd met 2%
- de rioolheffing en de afvalstoffenheffing zijn 100% kostendekkend en worden jaarlijks geïndexeerd met 2%. Hierbij houden we rekening met maatregelen voor klimaatadaptatie bij het rioleringsprogramma en een doorontwikkeling in de uitvoering Van Afval naar Grondstoffen (VANG)
- de hondenbelasting schaffen we per 1 januari 2020 af
- het uitgangspunt voor de overige lokale heffingen is een indexering van 2%

De indexering van 2% geldt niet voor bestemmingsbelastingen Reclamebelasting en BIZ. Het tarief voor de naheffingsaanslagen parkeren zijn in 2021 niet geïndexeerd.

Afwijkend op de afspraken in het Bestuursakkoord 2018-2022 verhogen we de afvalstoffenheffing in 2021 met 11 % in plaats van 2 %. Vanaf 2022 zal de jaarlijkse stijging weer 2 % zijn. Hiermee houden we vast aan het uitgangspunt dat de heffing 100 % kostendekkend is.

In 2021 passen we het beleid aan ten aanzien van de leges voor vergunningen voor het organiseren van evenementen met als doel deze (deels) kostendekkend te maken. Dit werken we nog verder uit. In deze paragraaf is al wel rekening gehouden met een extra opbrengst van € 330.000.

BEGROTE INKOMSTEN

Algemeen:

Naast de algemene belastingen die ten goede komen aan algemene middelen van de gemeente (zoals OZB en toeristenbelasting) heft de gemeente ook bestemmingsbelastingen en retributies.

- Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.
- Retributies heffen we van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

De begrote inkomsten per heffing staan in onderstaande tabel.

(Bedragen * € 1.000)

Begrote inkomsten per heffing	Begroting 2021
Algemene belastingen	
OZB	36.893
Toeristenbelasting	950
Parkeerbelasting	19.197
Precariobelasting	1.085
Bestemmingsbelastingen	
Rioolheffing	21.123
Afvalstoffenheffing	25.058
BIZ-bijdrage	600
Reclamebelasting Ondernemersfondsen	405
Retributies	
Havengelden	75
Markt- en reclamegelden	201
Leges	9.380
Totaal	114.967

ONTWIKKELING GEMEENTELIJKE WOONLASTEN

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De OZB is een percentage van de WOZ-waarde.

	2020	2021
Tarieven OZB*		
Eigenaar woning	0,0778 %	0,0770 %
Eigenaar niet-woning	0,2118 %	0,2160 %
Gebruik niet-woning	0,1724 %	0,1758 %

Rioolheffing		
Waterverbruik 1-500 m3	€ 221,40	€ 225,84
Waterverbruik 501-1.001 m3	€ 243,12	€ 248,04
Waterverbruik vanaf 1.001 m3	€ 0,47 per m3	€ 0,48 per m3
Afvalstoffenheffing		
Eenpersoonshuishoudens	€ 211,56	€ 234,72
Meerpersoonshuishoudens	€ 313,20	€ 347,52

* 2021 vóór correctie vanwege waardeontwikkeling

Hierna volgen 3 voorbeelden van de ontwikkeling van de woonlasten.

Meerpersoonshuishouden

(voorbeeldberekening van een woning met een waarde van € 240.000)

	2021		2022		2023		2024	
	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur
OZB	€ 184,85	n.v.t.	€ 183,00	n.v.t.	€ 186,66	n.v.t.	€ 190,40	n.v.t.
Rioolheffing	€ 225,84	€ 225,84	€ 230,40	€ 230,40	€ 235,08	€ 235,08	€ 239,88	€ 239,88
Afvalstoffenheffing	€ 347,52	€ 347,52	€ 354,48	€ 354,48	€ 361,68	€ 361,68	€ 368,88	€ 368,88
Totale lasten	€ 758,21	€ 573,36	€ 767,88	€ 584,88	€ 783,42	€ 596,76	€ 799,16	€ 608,76
% stijging ten opzichte van vorig jaar	5,11%	7,25%	1,28%	2,01%	2,02%	2,03%	2,01%	2,01%

Eenpersoonshuishouden

(voorbeeldberekening van een woning met een waarde van € 200.000)

	2021		2022		2023		2024	
	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur
OZB	€ 154,04	n.v.t.	€ 152,50	n.v.t.	€ 155,55	n.v.t.	€ 158,66	n.v.t.
Rioolheffing	€ 225,84	€ 225,84	€ 230,40	€ 230,40	€ 235,08	€ 235,08	€ 239,88	€ 239,88
Afvalstoffenheffing	€ 234,72	€ 234,72	€ 239,40	€ 239,40	€ 244,20	€ 244,20	€ 249,12	€ 249,12
Totale lasten	€ 614,60	€ 460,56	€ 622,30	€ 469,80	€ 634,83	€ 479,28	€ 647,66	€ 489,00
% stijging ten opzichte van vorig jaar	4,43%	6,37%	1,25%	2,01%	2,01%	2,02%	2,02%	2,03%

Ondernemingen *

(WOZ-waarde € 1.000.000)

	2021		2022		2023		2024	
	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur	Koop	Huur
OZB	€	€	€	€	€	€	€	€
	3.918,84	1.758,48	3.997,22	1.793,65	4.077,16	1.829,52	4.158,70	1.866,11
Totale lasten	€	€	€	€	€	€	€	€
	3.918,84	1.758,48	3.997,22	1.793,65	4.077,16	1.829,52	4.158,70	1.866,11
% stijging ten opzichte van vorig jaar	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

* In bovenstaande tabel is voor ondernemingen alleen de OZB opgenomen. De lasten voor rioolheffing zijn afhankelijk van de verbruikte hoeveelheid water en is sterk afhankelijk van het soort onderneming. De lasten voor de afvalstoffenheffing vallen hier buiten, omdat bij ondernemers geen sprake is van huishoudelijk afval.

In de voorbeelden gaan we ook vanaf 2023 uit van een jaarlijkse indexering van 2 %. Voor de tarieven van rioolheffing en afvalstoffenheffing geldt bovendien dat zij deelbaar moeten zijn door 12.

KOSTENDEKKENDHEID TARIEVEN

Voor de bestemmingsbelastingen en retributies rekenen we de volgende kosten toe aan de tarieven:

- Directe lasten
Dit zijn kosten voor de activiteiten die direct in verband staan met de geleverde dienst.
De inzet van personeel rekenen we toe op basis van 'kale' uurtarieven. Voor 2021 zijn deze tarieven als volgt vastgesteld:
Schaal 1 t/m 4: € 28,50
Schaal 5 en 6: € 40,50
Schaal 7 en 8: € 43,-
Schaal 9 en 10: € 58,-
Schaal 11 en 12: € 73,-
Schaal 13 en hoger: € 91,50
De beleidsbepalingen van de uurtarieven leest u in het Financieel Beleid 2020 van Breda, Artikel 9:6.
- Overhead
De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten zijn verzameld op taakveld 0.4-overhead en zijn toerekenbaar aan de tarieven.
We werken met een uniforme opslag voor overhead. Deze opslag is voor 2021 vastgesteld op 63,2 % van het kale uurtarief. Voor de naheffingsaanslagen parkeren mag wettelijk gezien slechts gerekend worden met een opslagpercentage van 50%.
- BTW
Binnen het BTW-Compensatiefonds hebben gemeenten voor bepaalde prestaties recht op compensatie van de aan hen in rekening gebrachte BTW. Toch mag die BTW ook als kostenpost worden aangemerkt en worden doorberekend in de tarieven.

Niet toerekenbare kosten

Dit zijn kosten voor beleidsvoorbereiding en algemene inspraakprocedures, kosten van handhaving, toezicht en controle (behoudens eerste controle) en kosten van bezwaar- en beroepsprocedures.

De begrote kostendekking vindt u in onderstaande tabellen.

bedragen * € 1.000	Bestemmingsbelastingen		Retributies		Totaal	
	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Havengelden	Markt- en reclamegelden	Leges	
Directe lasten -/- baten	18.574	18.769	91	206	7.596	45.236
Overhead	1.081	3.961	2	85	3.177	8.307
BTW	1.468	2.328	-	-	254	4.050
Totaal lasten	21.123	25.058	94	291	11.027	57.593
Totaal baten heffingen/leges	21.123	25.058	75	201	9.380	55.837
Kostendekkendheid	100%	100%	80%	69%	85%	97%

**Specificatie
legesverordening
2020**

(bedragen * € 1.000)	Titel 1 Algemene dienstverlening	Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning **	Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2
Directe lasten -/- baten	2.021	4.190	1.385
Overhead	558	1.795	825
BTW	21	233	-
Totaal lasten	2.600	6.218	2.209
Totaal baten heffingen/leges	2.501	6.083	796
Kostendekkendheid	96%	98%	36%

KWIJTSCHELDING

In de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Breda staat wie onder welke voorwaarden in aanmerking komt voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Bij het vaststellen van het kwijtscheldingsbeleid is de gemeenteraad gebonden aan de regels van de Invorderingswet. Gemeenten kunnen op een paar punten afwijken van deze regeling. Zo kunnen gemeenten uitgaan van hogere kosten om te leven dan landelijk is toegestaan. De Gemeente Breda heeft de normbedragen voor bestaanskosten gesteld op 100% in plaats van op 90%.

Voor belastingbetalers van 65 jaar en ouder zijn in Breda de kosten van bestaan gesteld op 100% van de netto AOW-bedragen in plaats van 100% van de normbedragen voor bestaanskosten. Daarnaast zien we in Breda de bedoelde nettokosten van kinderopvang ook als uitgaven.

De Bredase normen voor kwijtschelding voldoen aan de maximaal toegestane normering. In de belastingverordeningen is geregeld of er voor de heffing kwijtschelding mogelijk is.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

INLEIDING

Beleid maken en uitvoeren is risico nemen. Er zijn veel maatschappelijke uitdagingen die vragen om nieuwe oplossingen. Hiervan is de uitkomst onzeker. Ook veranderen de omstandigheden waaronder de beleidsplannen worden uitgevoerd. Hierdoor kan het ingezette beleid andere uitkomsten opleveren dan verwacht. Daarom is risico-intelligentie nodig. Met risico-intelligentie bedoelen we risico's (positieve en negatieve, kansen en bedreigingen) nauwkeurig inschatten. Dit is belangrijk omdat de risico's ook groter kunnen zijn dan de gemeente aankan. Een belangrijke indicator hiervoor is het weerstandsvermogen. Een positief weerstandsvermogen betekent dat de gemeente voldoende geld heeft om financiële tegenvallers en schade op te vangen.

Het weerstandsvermogen berekenen we als volgt: Vrij besteedbaar bedrag (weerstandscapaciteit) min het bedrag dat nodig is om risico's op te vangen (risicopositie).

WEERSTANDSCAPACITEIT

Dit zijn dus de beschikbare financiële middelen om de risico's op te vangen.

2 Keer per jaar, bij de jaarrekening en de begroting, presenteren we het weerstandsvermogen.

Eerst beschrijven we de huidige stand. Daarna leest u het beleid, het risicoprofiel en de weerstandscapaciteit.

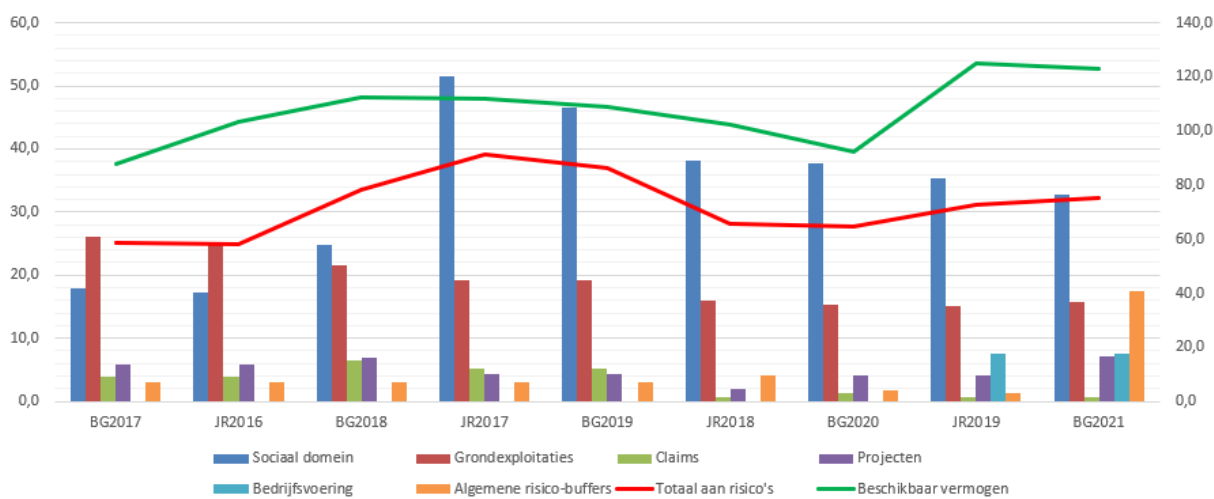
WEERSTANDSVERMOGEN

Risico's belemmeren het bereiken van onze doelen. Het is daarom nodig de risico's in beeld te hebben en zo goed mogelijk te bepalen. Voor een stabiel financieel beleid reserveren we een deel van ons eigen vermogen (reserves) om financiële risico's op te vangen.

Het risicoprofiel in de jaarrekening 2019 (laatste risico-actualisatie) kende een waarde van €72,6 miljoen. De in deze begroting gepresenteerde keuzes dragen bij aan een verlaging van het risicoprofiel met € 12,4 miljoen, door het toewijzen van extra budgetten of het nemen van risicobeperkende maatregelen. Het gaat hier onder meer om Afvalservice (€ 4 miljoen), leerlingenvoer (€ 1,3 miljoen), invoering omgevingswet (€ 0,8 miljoen), JUZT (€ 2,0 miljoen) en huurdering Stadskantoor C (€ 0,4 miljoen). Ook binnen het sociaal domein namen de risico's af door gunstiger prognoses voor de komende 4 jaar (€ 7,0 miljoen). Het risicoprofiel daalt hierdoor tot € 60,2 miljoen. Tegelijk zijn we ook realistisch. Vooral vanwege corona liggen nog belangrijke onzekerheden voor ons. Hiervoor geldt dat onderscheidende scenario's lastig zijn op te stellen. Daarom is hiervoor een buffer gereserveerd, zodat voldoende weerstandsvermogen blijft gereserveerd om financieel solide met gevolgen van corona om te kunnen gaan. De omvang van deze buffer bedraagt € 15,0 miljoen. Het risicoprofiel exclusief corona bedraagt derhalve € 60,3 miljoen. En inclusief de buffer € 75,3 miljoen.

Om de risico's van € 75,3 miljoen af te dekken heeft de gemeente in 2024 € 120 miljoen beschikbaar. Het weerstandsvermogen bedraagt dan € 44,7 miljoen (€ 120 - € 75,3 miljoen). Wat betekent dat als de risico's zich voordoen, we de beleidsuitvoering kunnen voorzetten. Bij de jaarrekening 2019 bedroeg het weerstandsvermogen nog € 52,4 miljoen.

De ontwikkeling van het risicoprofiel vanaf 2017 toont het volgende beeld:

- De primaire as -links (0.0-60,0)- geeft de bedragen per risicogroep weer (kolommen)
- De secundaire as -rechts (0,0-140,0)- geeft het totaal aan risico's (rode lijn) en het beschikbare vermogen (groene lijn) weer. Het verschil tussen beide lijnen is het weerstandsvermogen.

Hoe we omgaan met het weerstandsvermogen is hier grafisch weergegeven:

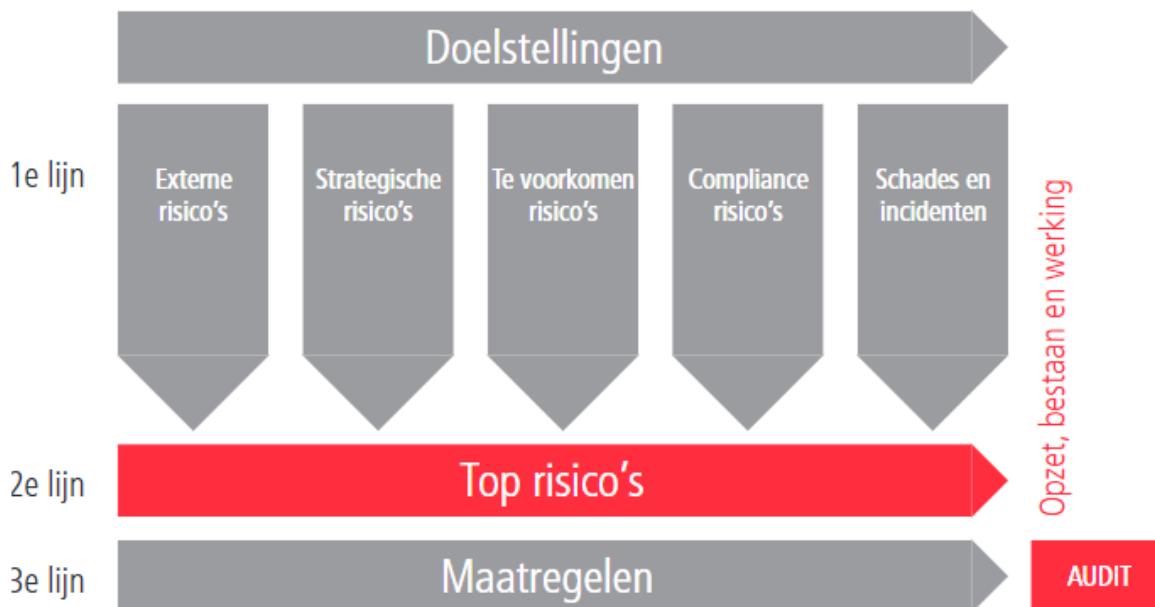
De

rode streep is het minimale bedrag dat we aan buffers nodig hebben. Als er meer vermogen is dan dit bedrag, bepalen we hoeveel geld we nodig hebben om de financiële positie op orde te krijgen of te houden (grijze vakje). Dit meten we met financiële kengetallen (zie hieronder), zoals de netto schuldquote, solvabiliteit, grondexploitatie, belastingcapaciteit en structurele exploitatieruimte. Het kan dus betekenen dat inzet van de algemene reserve ervoor zorgt dat de kengetallen onder de vereiste waarde komen.

Vervolgens bepalen we hoeveel geld er nodig is voor de uitvoering van eerdere besluiten. Bijvoorbeeld uitgaven die volgen uit de Structuurvisie of de Omgevingsvisie. Als dat allemaal gedekt is, zijn de middelen vrij in te zetten.

BELEID: UITGANGSPUNTEN EN PROCES

Ons risicomanagementbeleid is als volgt weer te geven:

Uitgangspunt zijn de gemeentelijk doelen. Die willen we met zo min mogelijk tegenslagen bereiken. We proberen dat te doen in 4 lijnen. In elke lijn gaat het primair om het gesprek.

1e lijn: risico's

We hebben te maken met risico's en kansen die ontstaan door niet te beïnvloeden externe ontwikkelingen. De gemeente neemt risico's om het maximale uit haar beleid te halen. Deze strategische risico's zijn dus niet ongewenst, integendeel. Verder zijn er te voorkomen risico's, het directe gevolg van min of meer regulier werk. Hieronder vallen ook de zogenaamde compliance risico's als we niet voldoen aan wet- en regelgeving. Ook zijn er schades en incidenten (bijvoorbeeld fraude) die bij de dagelijkse gang van zaken kunnen optreden.

2e lijn: prioritering risico's: TOP RISICO'S

De verzamelde risico's in de 1e lijn zijn er teveel om optimaal te beheersen. Halfjaarlijks maken de wethouder Financiën, gemeentesecretaris, directeuren en concerncontroller een selectie van maximaal 30 risico's met de grootste impact. Dat noemen we TOP risico's, de 2e lijn.

3e lijn: nemen van MAATREGELEN

Om de geselecteerde risico's te beheersen maken we een strategie voor het treffen van maatregelen. Dat is de 3e lijn.

4e lijn: AUDIT

Om de werking van het proces vast te stellen voert Concerncontrol jaarlijks gesprekken met de ketenmanagers en afdelingshoofden. Dit kan ertoe leiden dat we het proces aanscherpen of het systeem aanpassen.

Benodigde weerstandscapaciteit

De risico's vanwege de coronacrisis zijn, vanwege leesbaarheid en kwantificeerbaarheid, niet afzonderlijk opgenomen in de bestaande risico's.

Nr.	Risico's	Begroting 2021	Jaarstukken 2019	Begroting 2020	Jaarstukken 2018
Grondexploitatie					
1	Vastgoedontwikkeling	15,8	15,1	15,4	15,9
2	Claims	0,6	0,7	1,3	1,3
Sociaal Domein					
3	Sociaal Domein (totaal)	32,8	35,4	37,7	39,1
Derden					
4	Huurinkomsten gemeentelijk vastgoed	7,8	5,5	4,3	4,3
5	Verbonden partijen (GR'en)	1,9	1,9	1,9	4,2
Projecten					
6	Projecten	7,1	4,1	4,1	1,9
Overige risico's					
7	Panden voldoen niet aan te stellen eisen	-	-	4,0	4,0
8	Implementatie omgevingswet	0,9	2,8	2,8	-
9	Klimaatrisico's	1,5	1,5	1,2	-
10	Bedrijfsvoering algemeen	7,5	7,5	-	-
11	Afvalservice	-	4,0	-	-
12	Cyberrisico's (imago)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
13	Fiscale risico's	0,6	0,6	0,6	0,6
14	Fluctuaties gemeentefondsuitkering	1,4	1,4	-	-
15	Buffer risico's Corona	15,0	-	-	-
16	Garantiestellingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

De risico-inventarisatie levert honderden risico's op. De raad wil alleen een toelichting op de belangrijkste risico's. Voor het berekenen van het *totale* weerstandsvermogen voeren we een Monte Carlo-simulatie uit. Deze geautomatiseerde simulatie is een veel gebruikte statistische techniek die verschillende scenario's doorrekent. De bedragen van Vastgoedontwikkeling, huurinkomsten gemeentelijk vastgoed en het Sociaal Domein berekenden we ook met de Monte Carlo simulatie. De andere risicobedragen berekenden we door de kans te vermenigvuldigen met het gevolg. Een voorbeeld: Stel dat het gevolg van een risico € 20 miljoen is. De kans dat het risico voorkomt is geschat op 50%. Dan is in bovenstaande tabel € 10 miljoen opgenomen (€ 20 miljoen x 50%). Hierdoor zijn de gepresenteerde bedragen hoger dan het aandeel in de benodigde weerstandscapaciteit.

Vervallen risico's: Bij afvalservice zijn concrete maatregelen genomen om de tekorten op te lossen.

Toprisico's

1. Vastgoedontwikkeling (€ 15,8 miljoen, was € 15,1 miljoen)

De huidige methodiek van risicomanagement is gebaseerd op onze Nota Risicobereidheid en weerstandsvermogen uit 2018. De risico's verbonden aan grondexploitatie zijn onderdeel van de totale risicopositie van de gemeente Breda. Ze worden gedekt uit de totale weerstandscapaciteit van onze gemeente. De verwachte positieve resultaten in grondexploitaties vormen een extra buffer voor de risico's in grondexploitaties. Omdat we in het financieel meerjarenperspectief een groot deel van die positieve resultaten al meenemen, is het effect van deze buffer inmiddels echter beperkt. Het totale risico verbonden aan het taakveld grondexploitatie bepalen we door te kijken naar de volgende risico's:

1. Risico's in individuele grondexploitaties. We houden die bij op risicokaarten.
2. Een scenario voor projectoverstijgende risico's. Dat scenario heet stagnerende economie. Dit kenmerkt zich door een hogere rente, jaarlijks dalende prijzen voor bouwgrond en 100% vertraging bij de verkoop van grond. Onder dit scenario vallen de mogelijke effecten van stikstof- en coronacrisis op onze huidige grondexploitaties.
3. Risico's verbonden aan onze portefeuille panden en gronden.

Deze drie brengen we apart in beeld, waarna via Monte-Carlo simulatie wordt bepaald hoeveel weerstandsvermogen nodig is om de risico's verbonden aan grondexploitatie af te dekken. De risicokaarten tellen op tot een gewogen risico van € 6,5 miljoen. Het scenario stagnerende economie in grondexploitaties komt uit op een gewogen risico van € 6,3 miljoen. Het gewogen risico verbonden aan onze voorraad gronden en panden bedraagt € 1,3 miljoen. Met deze input berekent de Monte Carlo-simulatie een benodigd weerstandsvermogen voor het taakveld grondexploitatie van in totaal € 15,8 miljoen. Dat is € 0,7 miljoen meer dan berekend bij de Jaarrekening 2019.

2. Claims (€ 0,6 miljoen was € 0,7 miljoen)

Dit zijn risico's voor claims vanwege bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen, dan wel ten gevolge van handhaving.

3. Sociaal Domein (€ 32,8 miljoen, was € 35,4 miljoen)

Dit risico is de optelsom van verschillende risico's binnen het Sociaal Domein. De risico's Sociaal Domein (benodigde weerstandscapaciteit) zijn afgenomen met € 2,6 miljoen. Het risico BUIG is vanwege de lastige voorspelbaarheid - we zitten nog in de crisis - opgenomen onder "15. Buffer risico's Corona". De risico's Jeugdhulp en Wmo worden hieronder toegelicht.

Onlangs de eenmalige extra Rijksmiddelen is extra inzet nodig op de beheersmaatregelen om de tekorten van de Jeugdhulp op te lossen. De aanvullende inzet is drieledig en vooral gericht op de specialistische ambulante zorg. De nieuwe inkoop en de nieuwe Verordening Jeugd maakt het voor nieuwe beschikkingen mogelijk m.b.t. duur en intensiteit van behandeling en begeleiding te sturen en optimaler gebruik te maken van meer inzet op het voorliggend veld. Om de beweging naar de voorkant verder vorm te geven vraagt dit om betere effectmeting. Tot slot wordt ook het toezicht aangescherpt. Naast deze extra inzet op beheersmaatregelen vragen/eisen wij tegelijkertijd meer financiële compensatie van het Rijk gelet op de autonome volumeontwikkeling en loon- en prijsstijgingen in de zorg. Momenteel lopen hiervoor verschillende onderzoeken, maar blijft de compensatie nog onzeker. Op de rol voor 2022 en verder staat daarbij ook de invoering van een nieuw verdeelmodel sociaal domein en wijzigingen op het woonplaatsbeginsel (Jeugdwet). De herverdeeleffecten zijn nog onzeker. Voor het leerlingenvervoer dreigen tekorten. Om hier op te sturen wordt voorgesteld de verordening aan te passen om vooral de financiering van het leerlingenvervoer anders te organiseren.

Door de invoering van het abonnementstarief is het aantal Wmo hulpaanvragen gestegen. De stijging geeft structureel hogere kosten, zowel in de uitvoeringskosten als in de voorzieningskosten huishoudelijke verzorging. Het is nog niet duidelijk of deze aanzuigende werking tijdelijk is of dat we rekening moeten houden met een structureel hogere klantvraag. Deze onzekerheid

nemen we in begrotingen op als risico. We monitoren het effect van het abonnementstarief conform landelijke afspraken tussen Rijk en VNG. Aan de hand van de uitkomsten spreekt de VNG straks met de minister over passende maatregelen, als de financiële gevolgen groter zijn dan begroot. Er is op dit moment een lobby gaande voor compensatie.

4. Huurinkomsten gemeentelijk vastgoed (€ 7,8 miljoen, was € 5,5 miljoen)

Er is onzekerheid over de voortgang huurinkomsten van het gemeentelijke vastgoed. Daarnaast zijn er leegstandsrisico's bij de panden van ATEA en Stadskantoor C. Na de overdracht van de Riethil 6-10 en 11 per 1 januari 2020, vallen nu alle panden die eigendom waren van ATEA onder thema 'beheer van het gemeentelijk vastgoed'. De exploitatie van de panden leidt tot verlies.

5. Verbonden Partijen (blijft € 1,9 miljoen)

Voor gemeenschappelijke regelingen (GR'en) reserveren we vermogen. Een aantal GR'en bouwen geen eigen vermogen op en vallen bij tegenvallers direct terug op het vermogen van de deelnemende gemeenten, waaronder Breda. Breda steunt nu op het risicomanagement van GR'en.

6. Diverse projecten (€ 7,1 miljoen, was € 4,1 miljoen)

Projecten zoals riool Ijpelaar, infrastructureel werk rondom station, project de Nieuwe Mark en claims oude wijkontwikkelingsprojecten. Het gaat om claims, vertragsrisico's en mogelijke budgetoverschrijdingen door meerwerk, subsidierisico's en dergelijke. In 2020 zijn de strategische projecten Nieuwe Mark, Talentencentrum en Doorstroomvoorziening opgestart dan wel in uitvoering genomen. Voor deze projecten zijn risicoanalyses opgesteld. Deze zijn nog niet voor alle projecten op hetzelfde niveau en de uitwerking van de beheersmaatregelen en eventuele alternatieve scenario's behoeft nog de nodige aandacht in de tweede helft van 2020. Pas dan kan een reële inschatting worden gemaakt van de gekwantificeerde risico's op de afzonderlijke projecten. In afwachting hiervan wordt voorgesteld om de projectrisico's te verhogen met een bedrag van € 3,0 miljoen. Na uitwerking van de beheersmaatregelen in het najaar kan eerst bij de Jaarrekening 2020 een exacte inschatting worden gemaakt van de gekwantificeerde risico's van de afzonderlijke projecten.

8. Implementatie Omgevingswet (€ 0,9 miljoen, was € 2,8 miljoen)

De invoering van de Omgevingswet brengt invoeringskosten mee en structurele lasten en baten. Op basis van het VNG Financieel dialoog model is een schatting gemaakt van de te verwachten kosten. Tot 2024 is een extra investering nodig van € 2,1 miljoen om op het gewenste niveau te komen, waarvan € 0,8 miljoen is gedekt en € 1,3 miljoen van de schattingen niet. Deze kans is redelijk groot dat we niet gedekt krijgen door aanpassingen in de processen (70%). Daarmee komen we op een risico van € 0,9 miljoen (= € 1,3 miljoen x 70%). We letten bij het vormgeven van processen en digitalisering vooral op het verminderen van structurele kosten. De Omgevingswet treedt in werking op 1 januari 2022. Op 1 januari 2022 dienen we te voldoen aan de 'minimale acties Omgevingswet voor gemeenten' zoals VNG deze heeft geformuleerd. Onze werkzaamheden zijn nu gefocust op deze minimale acties. Daarna geldt een overgangstermijn tot 2029. Hoe langer de implementatie duurt, hoe minder snel we positieve effecten realiseren.

9. Klimaatrisico's (blijft € 1,5 miljoen)

Mede door het Rekenkamerrapport zijn er acties ondernomen om de klimaatrisico's te beperken, waaronder groene hoogbouw (via de Welstandsverordening probeert de gemeente groenere bouwplannen af te dwingen), extra middelen voor onderhoud groen e.d. en we werken aan bredere subsidieregelingen. Daarnaast zijn er nieuwe initiatieven die zich richten op klimaatadaptief handelen, zoals klimaatadaptieve wijkdeals, groene buurtjes, verbreding subsidieregeling groene daken, uitvoeren stresstesten en risicodialogen, educatie/jeugdparticipatie, pilotprojecten met woningbouwcorporaties, inrichten Nelson Mandelaplein en het Europees project Cooltowns (maatregelen hittestress). Binnen cluster 'Openbare ruimte en wegen' zoeken we naar mogelijkheden voor versnelling van de verduurzaming van de openbare verlichting. In het meerjareninvesteringsplan zijn voor de komende 3 jaar middelen gereserveerd voor groene pleinen en parken 2.0. Deze maatregelen dragen bij aan de hitteproblematiek in de binnenstad. Het is op dit moment lastig om de risico's te kwantificeren. Vooralsnog handhaven we het risico op € 1,5 miljoen. In de loop van 2021 komen we tot een nadere kwantificering.

10. Bedrijfsvoering (blijft € 7,5 miljoen)

In 2019 is er zoals in 2018 een overschrijding van bedrijfsvoeringskosten van ruim € 4 miljoen ten opzichte van de begroting. Een groot deel van deze overschrijding komt door structurele kosten voor inhuur vanwege vacatures, een daling in productieve uren (door terugloop projecten en grondexploitaties) en een tekort op de overheadkosten van Atea. In de begroting 2020 hebben we een verlaging van onze kosten opgenomen, onder andere op het gebied van huisvesting. We zien risico's in het realiseren van deze besparingen samen met het verminderen van het tekort op de bedrijfsvoering. Daarnaast verwachten we de komende jaren extra kosten op het gebied van onder andere digitalisering en cybersecurity, cultuur, armoedebeleid en regionale samenwerking (data gedreven sturing en gegevensbescherming/privacy).

12. Cyberrisico's (met name imago-risico; p.m.)

Het dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (IBD) is hét handvat om informatiebeveiliging up-to-date te houden. Het geeft inzicht in de belangrijkste bedreigingen en ontwikkelingen en adviseert over prioriteiten. In het dreigingsbeeld 2019-2020 concludeert de IBD onder andere dat beveiliging van informatie onvoldoende op de (politieke) agenda's staat en het inzicht in risico's onvoldoende integraal is. Cyberrisico's hebben impact en kunnen leiden tot reputatie- en imagoschade. Ook de Gemeente Breda heeft waardevolle informatie te verliezen of kan schade lijden als informatie niet meer beschikbaar is. De Cyberrisicoanalyses integreren we in een intern controlesysteem. Het cyberrisicoplan vraagt om veel afwegingen.

13. Fiscale risico's (€ 0,6 miljoen)

De vennootschapsbelastinglast is tot en met 2019 nog niet zeker. We verwachten dat deze op € 0 uitkomt. Er lopen met de belastingdienst nog enkele discussies over parkeeractiviteiten en de opbrengsten uit reclamecontracten. Dit kan leiden tot een aanvullende belastinglast van € 2,0 miljoen over de periode 2016 - 2020. Voor beide risico's schatten we de kans op 30%. We maakten we stappen in het verbeteren van fiscale beheersing binnen onze organisatie. De wens tot het bouwen van een tax control framework hebben we in 2019 niet kunnen realiseren, omdat we onze aandacht hebben gericht op de fiscale beheersing. We zien uit interne monitoring minder fouten ontstaan. Op degene die we zien kunnen we nog tijdig bijsturen.

14. Fluctuaties gemeentefondsuitkering (blijft € 1,4 miljoen)

De gemeentefondsuitkering van het Rijk variëren flink binnen een begrotingsjaar. In 2016 kregen we € 2,1 miljoen meer dan verwacht en in 2019 was dit € 2,9 miljoen minder. Over de afgelopen 4 jaar kregen we € 2,1 miljoen minder dan verwacht. Het is goed om hiervoor deze risicobuffer op te nemen, zodat meer beheerst aanpassingen in beleid kunnen worden genomen, indien onverwachte fluctuaties zich voordoen.

15. Buffer risico's Corona (€ 15,0 miljoen)

Veel effecten van de Corona-crisis zijn nog moeilijk te kwantificeren voor de begrotingsperiode (2021-2024) en andere effecten zijn wellicht nog niet eens zichtbaar. Te denken valt aan de gevolgen voor de werkgelegenheid, armoedebestrijding, schuldhulpverlening en extra capaciteit om mensen weer naar werk te leiden. Daarnaast zal het ook gevolgen hebben voor onze inkomsten, zoals parkeerinkomsten, gederfde huurinkomsten gemeentelijk vastgoed en kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Daarnaast is het nog onduidelijk of er een tweede golf komt en bijvoorbeeld wat het Rijk gaat doen en wat de gevolgen hiervan zijn voor de gemeentefondsuitkering. Er is gekozen om niet voor elk afzonderlijk risico een buffer te vormen, maar een algemene buffer.

16. Garantstellingen (p.m.)

Garanties verlenen aan derden en het innemen van achtervangposities bij waarborgfondsen heeft risico's. Bij het niet nakomen van verplichtingen op gegarandeerde leningen wordt de gemeente aangesproken. Bij een achtervangpositie in een waarborgfonds gebeurt dit pas als het garantievermogen van de waarborgfondsen niet genoeg is. We schatten dit risico laag in. Bij een aanspraak zorgen de hypothecaire zekerheden in het voordeel van de Gemeente Breda ervoor dat het financieel verlies gering of nihil is.

De gemeente Breda heeft bij 2 waarborgfondsen een achtervangpositie:

- het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)
- het Waarborgfonds Eigen Woningen dat de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) verstrekt

Bij beide waarborgfondsen verwachten we de komende jaren geen aanspraak op de achtervangpositie.

(bedragen x € 1 miljoen)

Onderdeel weerstandscapaciteit	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve (per 1-1)	96,2	98,3	108,2	116,2
Positief saldo perspectief	0,5	0,5	1,1	2,8
Onvoorzien	1	1	1	1
Vermogen om bezuinigingen door te voeren	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	97,7	99,8	110,3	120

Met een risicopositie van € 75,3 miljoen, zoals eerder toegelicht, is de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende om de risico's af te kunnen dekken.

Onderdelen weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft aan welk vermogen beschikbaar is om de risico's af te dekken. Dit bestaat uit de algemene reserve, de post onvoorzien en het vermogen om bezuinigingen door te voeren.

Algemene reserve

De gemeentebrede algemene reserve behoort tot de weerstandscapaciteit, voor zover deze vrij beschikbaar is. Dat betekent dat in de berekening geen rekening is gehouden met de volledige algemene reserve. De reserve sociaal domein is in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit niet opgenomen. Deze is namelijk in deze begroting ingezet voor de lasten binnen het sociaal domein en daarmee niet meer vrij beschikbaar.

Onvoorzien

De post onvoorzien bedraagt € 1.000.000.

Vermogen om bezuinigingen door te voeren

In de Bredase begroting is de beschikbare ruimte in de meerjarenbegroting bestemd voor nieuw beleid en toekomstige investeringen. Om deze reden rekenen we deze niet toe aan de beschikbare weerstandscapaciteit.

FINANCIËLE KENGETALLEN

	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Door BBV voorgeschreven:							
Netto schuldquote	68,86%	71,51%	77,84%	81,17%	84,03%	86,06%	85,02%
Gecorrigeerde netto schuldquote	42,96%	46,25%	53,42%	58,67%	62,08%	64,71%	64,63%
Solvabiliteitsratio	18,35%	17,56%	15,33%	13,71%	14,30%	15,05%	16,12%
Grondexploitaties	5,95%	6,23%	5,79%	2,27%	1,04%	0,91%	0,90%
Structurele exploitatieruimte	-3,88%	-0,61%	-0,98%	0,01%	0,61%	1,16%	1,30%
Belastingcapaciteit	102,73%	101,53%	99,05%	97,81%	98,84%	101,03%	102,96%
Gemeentelijke aanvulling:							
Uitleenquote	27,79%	27,16%	27,84%	25,21%	24,74%	24,09%	22,89%
Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen	24,06%	23,00%	20,01%	17,43%	17,92%	18,64%	19,74%
Ratio weerstandsvermogen	1,6	1,2	1,4	1,6	nb	nb	nb
Onbenutte belastingcapaciteit	19,48%	23,67%	35,22%	39,78%	40,43%	39,13%	38,15%

Netto schuldquote waarde uitstekend (0% tot 90%):

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast tegenover de eigen middelen. Het geeft een indicatie over hoeveel de rentelasten en aflossingen drukken op de exploitatie. In de referentiewaarde 'uitstekend valt' 0% tot 90%. In tegenstelling tot bij het solvabiliteitspercentage houden we bij de berekening van de netto schuldquote rekening met doorgeleende gelden. Het solvabiliteitspercentage ligt onder de grens van de signaleringswaarde, echter laat de netto schuldquote zien dat we aan onze financiële verplichtingen vanuit leningen kunnen voldoen.

Solvabiliteitsratio signaleringswaarde (kleiner dan 20%):

Solvabiliteit drukken we uit in een percentage van eigen vermogen tegenover totaal vermogen wat inzicht geeft in de mate waarin we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit kengetal wordt gedempt doordat we grote geldleningen hebben verstrekt aan woningcorporaties en aan BreedSaam wegens de doordecentralisatie onderwijshuisvesting. We zien dat, als gevolg van de toenemende schuldpositie benodigd voor de investeringen in de stad, ons solvabiliteitspercentage daalt. We hebben aandacht voor de dalende tendens van de afgelopen jaren, maar kiezen nu voor onze investeringsagenda om de stad niet stil te laten staan. Vanaf 2022 stijgt het solvabiliteitspercentage.

Grondexploitaties (kleiner dan 20%)

Uit de kengetallen blijkt dat we qua waarde in de categorie 'uitstekend' vallen. De boekwaarde van de grondexploitaties verdienen we terug bij de doorverkoop van grond. Het kengetal laat zien dat we voor de baten van de organisatie niet in grote mate afhankelijk zijn van de opbrengsten uit grondverkoop. In het verleden zijn er flinke afboekingen geweest op de grondposities, De kans op herhaling van een risico met deze omvang is klein.

Structurele exploitatieruimte signaleringswaarde (kleiner dan 0%):

Dit kengetal geeft informatie in welke mate we structurele lasten kunnen afdekken met structurele baten. De begroting is vanaf 2021 structureel sluitend. Hierbij moeten we ook bezien dat onttrekkingen aan reserves bijna helemaal zijn aangemerkt als incidentele middelen.

Belastingcapaciteit signaleringswaarde (groter dan 100%):

Dit kengetal geeft inzicht of de gemeente veel belasting heft of dat er mogelijkheden zijn om de belastingen te verhogen.

Paragraaf Grondbeleid

INLEIDING

Deze paragraaf beschrijft de visie op het gemeentelijk grondbeleid en de uitvoering daarvan. Daarnaast leest u hier de verwachte financiële resultaten en risico's van de gemeentelijke grondexploitaties.

VISIE GEMEENTELIJK GRONDBELEID

Het gemeentelijk grondbeleid staat in dienst van het ruimtelijke ontwikkelingsperspectief uit de Structuurvisie Breda 2030. Per locatie/gebiedsontwikkeling wegen we telkens af welk grondbeleid en instrumentarium we toepassen. Dit uitgangspunt staat beschreven in de Nota Grondbeleid 2014. De Bredase grondpolitiek is maatwerk. Per project maakt de gemeente een keuze voor het instrumentarium, voor de grondexploitatie en voor de geschikte samenwerkingsvorm. De gemeente zet het instrumentarium in om gebiedsontwikkelingen te regisseren en ruimtelijke en maatschappelijke doelen te bereiken. Voor alle keuzes geldt dat de gemeente de risico's zo veel mogelijk beperkt en beheerst via risicomangement.

ONTWIKKELINGEN

In augustus 2019 bracht de commissie BBV de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken uit. De gevolgen daarvan verwerkten we in ons Aanvullend beleidskader grondbeleid Breda, vastgesteld door de raad op 28 mei 2020. De grootste wijziging is dat tussentijdse winstnemingen en de voorziening grondexploitaties voortaan op eindwaarde worden berekend. Technische uitleg daarover leest u in de Jaarrapportage Grondexploitaties Breda van juni 2020.

Binnen de actieve gemeentelijke grondexploitaties ligt de focus vooral op het afronden van de al langer bestaande grote projecten.

- Voor wonen: Teteringen en Stationskwartier
- Voor werken: Rithmeesterpark (bedrijven) en Stationskwartier (kantoren)

De komende jaren neemt de groei van de bevolking toe. Het aantal huishoudens groeit procentueel zelfs nog sneller omdat huishoudens gemiddeld kleiner worden. Ons grondbeleid zetten we daarom in op het uitvoeren van de grootstedelijke ambitie om 6.000 woningen (versneld) te realiseren en 40 tot 60 hectare bedrijventerrein toe te voegen.

De invulling van deze ambitie gebeurt deels via actief grondbeleid op gemeentegrond. We starten hiervoor de komende jaren met een aantal nieuwe grondexploitaties. De resterende opgave vullen we in met verschillende vormen van faciliterend grondbeleid. Dit doen we samen met private partijen. Daarvoor kan het nodig zijn om strategische gronden aan te kopen. Om dit mogelijk te maken is bij de begroting 2019 een aankoopprogramma van maximaal € 5 miljoen beschikbaar gesteld. Dit bedrag bestaat uit een krediet met een revolverend karakter. Bij verkoop of overheveling naar grondexploitaties vloeien de bedragen weer terug naar het krediet. De jaarlijkse kapitaal- en beheerslasten (maximaal € 0,4 miljoen per jaar) dekken we vanuit het beleidsterrein waarvoor de aankoop wordt gedaan. In de vastgestelde Nota Bovenwijkse voorzieningen staat dat onze gemeente een deel van de investeringskosten voor de aanleg van voorzieningen in de openbare ruimte kan verhalen bij marktpartijen. Om de groei van de stad mogelijk te maken zijn de komende jaren forse investeringen in de openbare ruimte nodig. Het gaat om investeringen in infrastructuur om de bereikbaarheid in de stad te verbeteren. Daarnaast zijn er investeringen in groen- en watervoorzieningen nodig om de stad in de toekomst leefbaar en aantrekkelijk te houden. Om deze investeringen te kunnen betalen zoekt de gemeente ook naar externe dekkingsmogelijkheden, zoals kostenverhaal bij marktpartijen. Met dit doel stelden we deze beleidsnota op.

Herziening grondexploitaties

Gemeentelijke grondexploitaties herzien we jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening. Halverwege het kalenderjaar passen we de grondexploitaties waar nodig aan om zo de begroting een actuele cijferbasis te geven. Deze keer hebben we 5 van de 17 grondexploitaties licht aangepast in vergelijking met de jaarrekening 2019. Los van jaarrekening en begroting herzien we grondexploitaties ook tussentijds als er substantiële wijzigingen zijn. Vallen deze buiten de vastgestelde kaders van de grondexploitatie, dan vragen we voor de gewijzigde grondexploitatie opnieuw goedkeuring van de raad.

GEHANTEERDE PARAMETERS

Sinds de jaarrekening 2019 gebruiken we onderstaande parameters in ons grondexploitatiemodel. De accountant beoordeelde deze parameters als evenwichtig.

	2020 t/m 2022	vanaf 2023
Rente	1,5 %	1,5 %
Opbrengststijging	2,0 %	2,0 %
Kostenstijging	2,5 %	2,0 %

Rente

De renteparameter in grondexploitaties bepalen we volgens de regels uit het BBV. Technische uitleg daarover las u in de Jaarrapportage Grondexploitaties Breda van juni 2020. De werkelijke rente voor onze grondexploitaties over 2019 bedraagt volgens het BBV-voorschrift 1,48%. We gebruiken deze meest recente renteberekening ook voor de grondexploitaties die de cijferbasis vormen voor de begroting. We ronden daarbij af op 1,5%. Aan het eind van het jaar maken we een nieuwe berekening voor de jaarrekening 2020.

Kosten- en Opbrengstenstijging

De parameters voor kosten- en opbrengstenstijging baseren we op de jaarlijkse publicatie Outlook Grondexploitaties van bureau Metafoor. Deze publicatie zet de meest recente jaarcijfers en prognoses van toonaangevende instanties op een rij. Zo ontstaat een goed beeld van de kosten- en de grondwaardeontwikkeling in de komende jaren. Technische uitleg daarover vindt u in de Jaarrapportage Grondexploitaties Breda van juni 2020.

De laatste cijfers van Metafoor dateren van eind 2019. De wereld stond niet stil. De economie wordt geraakt door de coronacrisis. De exacte impact is vooralsnog onbekend, maar dat we te maken krijgen met een economische daling is zeker. De daadwerkelijke ontwikkeling van de grondexploitatie-parameters wijkt volgens Metafoor dan ook af van haar prognoses van eind 2019. In deze onzekere periode geeft Metafoor nog geen aangepaste parameters af.

Eind 2020 weten we meer over de effecten van corona. Tot die tijd gebruiken we de parameters die we gebruikten bij de jaarrekening 2019. De parameter kostenstijging stellen we voor de jaren 2020 tot en met 2022 op jaarlijks 2,5%, en vanaf 2023 op 2%. De parameter voor opbrengstenstijging stellen we vanaf 2020 op 2%.

PLANRESULTATEN

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verwachte planresultaten tot en met 2024. In vergelijking met de jaarrekening hebben we 5 grondexploitaties licht bijgesteld. Het effect daarvan is verwaarloosbaar wanneer we kijken naar het financieel eindresultaat. Alle grondexploitaties samen gaan er afgerond € 70.000 op achteruit.

De wijzigingen gaan over het naar achter schuiven van enkele grondverkoop in deze 5 grondexploitaties. Hierdoor verlengden we de looptijd van de grondexploitaties van Markpark en het Verzamelcomplex Woningbouw met 1 jaar. We voerden de wijzigingen nu toch door, ondanks de geringe financiële impact op het eindresultaat. Want we houden de planning van onze resultaten in de tijd zo actueel mogelijk.

Planresultaten op eindwaarde

Bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024
VIA BREDA				
Stationskwartier			-6.412	
WERKEN				
Markpark	-1.494			
Verzamelcomplex Bedrijventerrein	683			
Werkdonken				1.367

Rithmeesterpark				1.003
WONEN				
Verzamelcomplex Woningbouw	354			
Eikberg		702		
Wisselslag	-2.035			
Adriaan K. landgoed		-1.445		
Waterdonken	277			
Bouverijen			-13.091	
Hoge Gouw	1.094			
Westerhagelaan-Muizenberglaan		395		
Planresultaten negatief per jaar	-3.529	-1.445	-19.503	
Planresultaten positief per jaar	2.408	1.096		2.370

In bovenstaande cijfers houden we al rekening met tussentijdse winstnemingen die we eind 2020 verwachten. In de tabel ontbreken de grondexploitaties Heilaar Noord, Nieuw Wolfslaar, Meulenspie en Vijverstraat 3. We ronden deze grondexploitaties eind 2020 af.

VOORZIENING NEGATIEVE GRONDEXPLOITATIES

Voor grondexploitaties met een negatief planresultaat treffen we een voorziening: de voorziening grondexploitaties. Deze is verplicht volgens de regels van het BBV. We dekken daarmee de negatieve resultaten af van 6 grondexploitaties die momenteel actief zijn. Sinds de jaarrekening 2019 bepalen we de voorziening door alle planresultaten op eindwaarde bij elkaar op te tellen. In de Jaarrapportage Grondexploitaties Breda van juni 2020 leest u hier meer over.

Er zijn in 2020 twee wijzigingen:

1. Voor de grondexploitatie Markpark moeten we de voorziening ophogen met € 31.000 omdat een bodemsanering duurder is uitgevallen dan eerder gedacht.
2. Daarnaast gaan we eind 2020 de grondexploitatie Meulenspie afsluiten. Om het negatief saldo van € 870.000 af te dekken gebruiken we de voor Meulenspie getroffen voorziening.

Per 1 januari 2021 komt de prognose van de voorziening grondexploitaties daarmee uit op € 24,5 miljoen.

Aan het eind van begrotingsjaar 2021 sluiten we naar verwachting weer 2 negatieve grondexploitaties af, Markpark en Wisselslag. Ook deze negatieve saldi dekken we af met de daarvoor getroffen voorzieningen van € 1.494.000 en € 2.035.000. Per 1 januari 2022 komt de prognose van de voorziening grondexploitaties uit op € 20,9 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Voorziening op eindwaarde	Jaarrekening 2019	Mutatie 2020	Prognose 1-1-2021	Mutatie 2021	Prognose 1-1-2022
VIA BREDA	6.412		6.412		6.412
Stationskwartier	6.412		6.412		6.412
WERKEN	1.463	31	1.494	-1.494	
Markpark [LIQUIDATIE 2021]	1.463	31	1.494	-1.494	
WONEN	17.441	-870	16.571	-2.035	14.536
Wisselslag [LIQUIDATIE 2021]	2.035		2.035	-2.035	
Adriaan K. landgoed	1.445		1.445		1.445
Bouverijen	13.091		13.091		13.091
Meulenspie [LIQUIDATIE 2020]	870	-870			
Prognose	25.316	-839	24.477	-3.529	20.948

RISICO'S EN WEERSTANDSVERMOGEN

De huidige methodiek van risicomanagement is gebaseerd op onze Nota Risicobereidheid en weerstandsvermogen uit 2018. De risico's verbonden aan grondexploitatie zijn onderdeel van de totale risicopositie van de gemeente Breda. Ze worden gedekt uit de totale weerstandscapaciteit van onze gemeente. De verwachte positieve resultaten in grondexploitaties vormen een extra buffer voor de risico's in grondexploitaties. Omdat we in het financieel meerjarenperspectief een groot deel van die positieve resultaten al meenemen, is het effect van deze buffer inmiddels echter beperkt.

Het totale risico verbonden aan het taakveld grondexploitatie bepalen we door te kijken naar de volgende risico's:

1. Risico's in individuele grondexploitaties. We houden die bij op risicokaarten.
2. Een scenario voor projectoverstijgende risico's. Dat scenario heet stagnerende economie. Dit kenmerkt zich door een hogere rente, jaarlijks dalende prijzen voor bouwgrond en 100% vertraging bij de verkoop van grond. Onder dit scenario vallen de mogelijke effecten van stikstof- en coronacrisis op onze huidige grondexploitaties.
3. Risico's verbonden aan onze portefeuille panden en gronden.

Deze 3 brengen we apart in beeld, waarna via Monte-Carlo simulatie wordt bepaald hoeveel weerstandsvermogen nodig is om de risico's verbonden aan grondexploitatie af te dekken.

De risicokaarten tellen op tot een gewogen risico van € 6,5 miljoen. Het scenario stagnerende economie in grondexploitaties komt uit op een gewogen risico van € 6,3 miljoen. Het gewogen risico verbonden aan onze voorraad gronden en panden bedraagt € 1,3 miljoen. Met deze input berekent de Monte Carlo-simulatie een benodigd weerstandsvermogen voor het taakveld grondexploitatie van in totaal € 15,8 miljoen. Dat is € 0,7 miljoen meer dan berekend bij de Jaarrekening 2019.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

INLEIDING

De openbare ruimte bestaat voor een groot deel uit kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen zijn door de gemeente aangekochte en/of tot stand gebrachte objecten die de infrastructuur vormen, waarop en waarin een gemeenschap functioneert en zich beweegt. Een kapitaalgoed heeft een langdurig economisch of maatschappelijk nut en wordt in stand gehouden door het uitvoeren van regulier en groot onderhoud of vervanging.

Kapitaalgoederen van de openbare ruimte

Een kapitaalgoed is een fysiek goed. De openbare ruimte bestaat naast de kapitaalgoederen uit veel verschillende onderdelen. De kapitaalgoederen vormen hierin de ruggengraat van de openbare ruimte. Kapitaalgoederen zijn van maatschappelijk belang en hebben een hoge financiële (vervangings)waarde.

Deze paragraaf beschrijft het onderhoudsniveau en daarmee het kwaliteitsniveau van de kapitaalinvesteringen in de gemeente Breda. Binnen de gemeente is deze onderverdeeld in de volgende categorieën:

- beheer en onderhoud van de openbare ruimte
- beheer en onderhoud riolering
- beheer en onderhoud accommodaties
- beheer en onderhoud voertuigen

BEHEER EN ONDERHOUD VAN DE OPENBARE RUIMTE

Openbare ruimte is de fysieke ruimte in de stad en omliggende dorpen die voor iedereen vrij toegankelijk is. In deze ruimte vinden veel dagelijkse activiteiten plaats zoals verplaatsing van A naar B, ontmoeten, verblijven en recreëren. Plaatsen die onder de openbare ruimte vallen in Breda zijn onder andere straten, parken, pleinen, speeltuinen en de singels. In de openbare ruimte van de gemeente Breda kennen we 5 kapitaalgoederen. Het beheer en onderhoud in de openbare ruimte van de gemeente Breda heeft de volgende kapitaalgoederen:

- wegverhardingen
- civieltechnische kunstwerken
- openbare verlichting
- bomen
- waterwegen en -voorzieningen
- riolering*

*Het kapitaalgoed riolering heeft bijzondere wettelijke eisen en financiering en heeft daarom een eigen systematiek en beheer- en onderhoudsbenadering.

In de beleidsplannen van de gemeente staat hoe doeltreffend het beheer van de voorzieningen in de openbare ruimte moet zijn.

De kapitaalgoederen openbare ruimte nader toegelicht

In 2014 is door de gemeenteraad het Beleidskader kapitaalgoederen van de openbare ruimte vastgesteld. Daarmee is een plan goedgekeurd waarmee een voorziening is ingericht van 20 miljoen euro om in de periode van 2014-2021 het achterstallig onderhoud aan wegverhardingen weg te werken. Ook is een financiële impuls gegeven om het beheer en onderhoud van alle kapitaalgoederen op peil te houden en om zo de openbare ruimte in orde te houden. Daarnaast reserveren we jaarlijks middelen voor het regulier groot onderhoud. Belangrijk voordeel van deze werkwijze is dat we vanuit de beschikbare middelen toewerken naar planmatig onderhoud, vooruit gepland en geprogrammeerd in periodes van 10 jaar.

Evaluatie en actualisatie beleidskader

Naar verwachting in Q1 2021 wordt een evaluatie en actualisatie uitgevoerd. Het doel hiervan is om de uitvoering van het beleidskader af te zetten tegen het afgesproken kwaliteitsniveau en tegen de thema's: functionaliteit, veiligheid en kapitaalvernietiging.

Coalitieakkoord Lef en Liefde (2018-2022)

In het coalitieakkoord Lef en Liefde (2018-2022) is voor de leefbaarheid van de stad structureel € 2,1 miljoen per jaar extra uitgetrokken voor het schoon en heel kunnen houden van de kapitaalgoederen van de openbare ruimte.

Wegverhardingen

Breda heeft ruim 10 miljoen m² wegverharding, waaronder fietspaden, hoofdwegen en voetpaden. Sinds 2015 beheren en onderhouden we de wegen op een zogenaamd Bmin-niveau. Dit niveau houdt in dat de kwaliteit van de wegen zodanig is dat er geen onaanvaardbare risico's zijn voor de weggebruiker en schades waarvoor we aansprakelijk gesteld kunnen worden. Dit geldt nog niet voor de wegen die vallen binnen het op peil brengen (van achterstallig) onderhoudsprogramma tot 2022.

Het kwaliteitsniveau Bmin draagt bij aan optimaal, comfortabel, obstakelvrij en veilig gebruik. Bredanaars (en in het bijzonder kwetsbare Bredanaars) kunnen hun woning, winkels en andere voorzieningen zonder hinder en veilig bereiken. Klanten, werknemers en ondernemers kunnen winkels en bedrijven snel en comfortabel bereiken en recreanten en bezoekers moeten zonder hinder hun bestemming kunnen bereiken. Wegverharding en vooral de asfaltverhardingen worden tijdig en cyclisch onderhouden waardoor duur achterstallig onderhoud (kapitaalvernietiging) door niet of te laat uitvoeren van onderhoud zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Civieltechnische kunstwerken

De circa 450 civieltechnische kunstwerken beheren en onderhouden we op C-niveau. Het uitgangspunt is dat bruggen en viaducten veilig zijn en dat de kwaliteit voldoende is voor economisch optimaal (snel en comfortabel) gebruik. Het onderhoudsniveau C houdt ook in dat het beheer en onderhoud op een reactieve wijze wordt uitgevoerd. Dit leidt tot kapitaalsvernietiging. Voor het beheer en onderhoud hebben we begin 2020 het beheerplan vastgesteld. Hierin is opgenomen dat we het onderhoud de komende vijf jaar meer risicogestuurd gaan uitvoeren in plaats van het huidige reactieve beleid. Daarnaast stellen we in 2020 een plan op voor de vervangingsopgave. Daarin schetsen we ook een beeld van de investeringsmiddelen die nodig zijn voor toekomstige vervangingen.

Openbare verlichting

Veel van de ruim 40.000 lantaarnpalen en armaturen is aan onderhoud of vervanging toe. Met het regulier onderhoud werken we aan sociaal veilig, verkeersveilig en goed werkende openbare verlichting. Daarbij zetten we de laatste jaren meer in op verduurzaming. Energievretende, versleten armaturen vervangen we door ledverlichting. Bovendien vervangen we in de business case verduurzaming openbare verlichting 8.400 armaturen (en de versleten palen) in de periode 2017-2020 door ledverlichting. In het voorjaar van 2021 zijn er totaal zo'n 15.000 armaturen voorzien van ledverlichting. Voor de periode 2021-2030 is een plan uitgewerkt om de verduurzaming te continueren, hierin gaan we de resterende 25.000 armaturen vervangen door ledverlichting voor 2030. Tevens worden in dit plan zo'n 13.500 lichtmasten vervangen. Het plan zal eind 2020 aan de raad worden aangeboden middels een raadsvoorstel en is financieel verwerkt in de begroting 2021.

Bomen

Breda heeft bijna 90.000 bomen met gemiddeld een hoge leeftijd. Veel bomen moeten we vervangen. Het gemeentelijke plan bomen geeft houvast voor de herplant en vervanging van bomen. We maken onderscheid tussen waardevolle bomen, structuurbomen en omgevingsbomen. Het investeren om te zorgen dat bestaande boomstructuren niet verder afkalven en ze hun maatschappelijk, landschappelijke, verkeersgeleidende werking en ecologische waarde niet verliezen staat onder druk. Een ander probleem is wortelopdruk op plaatsen waar bomen te krappe groeiplaatsen hebben. Daarvoor werken we met een zogenaamd boomwortelprotocol. Met dit protocol geven we prioriteit aan locaties en nemen we tijdelijke boombesparende maatregelen. Met de evaluatie van het gemeentelijke plan bomen maken we de financiële consequenties inzichtelijk voor het wegwerken van de wortelopdruk in de komende jaren.

Het regulier onderhoudsplan (B-minniveau) gaat ervan uit dat de bomen vanuit de beschikbare middelen zo worden onderhouden dat ze hun aantrekkelijkheid als decor niet verliezen. Hier zit druk op door de klimaatveranderingen in de vorm van storm, droogte en ziekte en plagen. Waardevolle bomen, boomgroepen en boomstructuren worden op tijd en doorlopend beheerd en onderhouden én vervangen wat afkalving bij boomstructuren voorkomt.

Op basis van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) voeren we een wijziging door in de verwerking van grootschalige vervanging van bomen. In het verleden financierden we deze vanuit de onderhoudsvoorziening, op grond van het BBV moeten we deze activeren en is deze vervanging opgenomen als investering.

Waterwegen en watervoorzieningen

Breda heeft ongeveer 290 km waterlopen, 80 km duikers en diverse vijvers, plassen, havens, overige watervoorzieningen zoals watertappunten, bluswatervoorzieningen en waterspeelplekken. Met de vaststelling van het coalitieakkoord Lef en Liefde, het

beheerplan waterwegen en watervoorzieningen en het vaststellen van de begroting 2021 is budget beschikbaar om het beheer en onderhoud op C-niveau te beheren en onderhouden. Dit betekent dat de waterwegen en watervoorzieningen veilig zijn. Voor waterwegen geldt vooral dat het water voldoende kan stromen en voldoende diep is om water af te voeren of om in te varen. Waterrecreatie wordt hierbij parallel opgepakt. Technisch gezien is sprake van een grote achterstand bij het op peil houden van de kwaliteit van kantbeschoeiingen en het baggeren. Deze achterstand kunnen we de aankomende periode inhalen met de beschikbare middelen en het vastgestelde kwaliteitsniveau. In het vastgestelde beheerplan staat de samenhang van het beheer en onderhoud van de waterwegen met waterschap Brabantse Delta. Afgelopen periode is een eerste stap gezet in het preventief of cyclisch beheer en onderhoud. Calamiteiten lossen we nog reactief op.

BEHEER EN ONDERHOUD RIOLERING

Het Stedelijk Waterplan 2019-2023 (SWP) beschrijft het beheer en onderhoud van afvalwater, hemelwater en grondwater. Hierbij is er een combinatie van instandhouden en verbeteren van het huidige systeem. De gemeente is met 1.300 km rioolbuizen en 800 grote en kleine gemalen verantwoordelijk voor het transport van rioolwater van de huizen naar de rioolwaterzuivering van het waterschap. Daarnaast heeft de gemeente verschillende regenwaterriolen, sloten en wadi's voor het verwerken van regenwater en is de gemeente aanspreekbaar voor grondwateroverlast in de openbare ruimte. In het SWP is beschreven dat de gemeente sterk insteekt op het herstellen van het natuurlijk watersysteem door te ontharden en vergroenen, door af te koppelen en door communicatie inwoners en bedrijven te motiveren om ook duurzaam met water om te gaan. De aankomende jaren kenmerken zich dan ook in het uitvoeren van (werk met werk) projecten waarbij klimaatadaptieve inrichting wordt bereikt en waarbij de assets op orde zijn. Ondersteuning van de raad voor het SWP met het aannemen van moties over communicatie en participatie naar bewoners en bedrijven en andere partners binnen het stedelijk water betekent dat dit expliciet verder wordt opgepakt. Hieronder valt bijvoorbeeld het verbreden van de groen daken subsidie in een subsidie voor water en groen en het grote succes dat deze heeft opgeleverd. Daarnaast is gezamenlijk met waterschap Brabantse Delta een aanpak beoogd rondom grote lozers in ons beheergebied. Hierbij past ook de verbreding van structurele communicatie (voor kinderen, volwassenen en bedrijven) en een verdere verdieping van de Week van ons Water en de rioolwandelingen in de oude Vest. Daarnaast worden bewoners en bedrijven zelf gevraagd om op eigen grond maatregelen te nemen alvorens de gemeente aan te spreken. De gemeente werkt gericht aan het verbeteren van de systemen op openbaar terrein op het gebied van energiebesparing en circulaire economie.

BEHEER EN ONDERHOUD ACCOMMODATIES

Onderhoud

Voor het bouwkundig onderhoud werken we met conditie afhankelijk onderhoud (NEN 2767). In 2012 (CO 40848) stelde het college het gemiddelde onderhoudsniveau vast op niveau 3 (redelijk). Hierbij zijn waardebehoud en de bedrijfsvoering geborgd.

Voor het civiel- en cultuurtechnisch onderhoud van buitensportcomplexen (excl. opstallen) houden we de lijn sober en doelmatig aan. We sluiten hierbij aan bij het groenbeheersysteem dat uitgaat van de wettelijk verplichte BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en IMGeo (Informatiemodel Geografie). Voor sportaccommodaties zijn de normeringen van NOC*NSF en overkoepelende sportbonden van toepassing, die door Kiwa Isa Sport zijn vastgelegd in het handboek voor sportaccommodaties. De meerjarenonderhoudsplannen actualiseren we tenminste 1 keer in de 5 jaar. Naast het planmatig onderhoud voeren we jaarlijks ook de keuringen, controles en het correctief onderhoud uit.

Wet- en Regelgeving

Naast het reguliere onderhoud moet het gemeentelijk vastgoed voldoen aan alle wettelijke verplichtingen. Voor veiligheid zijn er 5 aandachtsgebieden waar we maatregelen inventariseren en treffen:

- elektra
- legionellabeheersing
- brandveiligheid
- asbest
- dakveiligheid

Ook het gedrag van de gebruiker/huurder krijgt daarin een rol. De gemeente treedt in deze rol niet op als overheid maar als rechtspersoon.

Elektra

We willen veilige gebouwgebonden installaties. Gecontracteerde aannemers voeren daarom inspecties en noodzakelijk herstel voor ons uit. Dit doen zij met het Programma van Eisen Veiligheidsinspecties voor elektrische installaties, Uneto-VNI, 2015. Het doel van de inspectie is te beoordelen of de installatie voldoet aan de eisen van NEN 1010.

Legionellabeheersing

Waterinstallaties inspecteren en herstellen we volgens NEN 1006. Het Drinkwaterbesluit en de Regeling Legionellapreventie in drinkwater en warm tapwater hebben twee soorten installaties: prioritaire en niet-prioritaire installaties. De gemeente voert als eigenaar van 11 gebouwen met prioritaire installaties de verplichte beheersmaatregelen uit. Van niet-prioritaire installaties controleren we jaarlijks de keerkleppen, de watertemperatuur en het dagelijks gebruik van de betreffende tappunten.

Brandveiligheid

Met het laten uitvoeren van brandscans zijn we gestart met inspecties van de gebouwen om de brandveiligheid op een aanvaardbaar niveau te houden. De maatregelen voeren we naar prioriteit en urgentie uit. Voor het uitvoeren van de noodzakelijke maatregelen sluiten we zo veel mogelijk aan bij de uitvoering van andere projecten zoals de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen. Het is efficiënt om dit te koppelen en zo storen we de gebruiker zo min mogelijk. Inmiddels zijn de eerste maatregelen bij panden uitgevoerd. Brandveiligheid verdient continue aandacht. Om deze reden stellen we voor het borgen van brandveiligheid een borgingssystematiek op.

Asbest

Al het gemeentelijk vastgoed dat beheerd wordt door Vastgoedbeheer, is geïnspecteerd op de aanwezigheid van asbest. Voor panden waar asbest niet verwijderd kon of hoeft te worden, is een asbestbeheersplan opgesteld. Deze plannen zijn en worden gedeeld met de belanghebbende partijen.

Dakveiligheid

Vanuit de zorgplicht van vastgoedeigenaar en opdrachtgever van aannemers is veilig werken op daken noodzakelijk. De aannemer moet in staat worden gesteld om volgens de Arbo-wetgeving veilig te kunnen werken. Op platte daken worden steeds meer installaties geplaatst. Door het uitvoeren van onderhoud aan deze installaties worden voor platte daken van gebouwen waar VGB een onderhoudsplicht heeft, risico-inventarisaties gemaakt omtrent veilig werken op daken en worden de daaruit voortvloeiende maatregelen uitgevoerd.

Duurzaamheid

Breda wil in 2044 een energieneutrale gemeente zijn. Een speerpunt is het verduurzamen van het gemeentelijk gebouwenbestand. De volgende doelen stelden we hiervoor vast:

1. Het maken van gemiddeld 2 labelstappen in 2020 over het totale gebouwenbestand.
2. Het bereiken van gemiddeld label A (energie-index <1,05) in 2030 over het totale gebouwenbestand.
3. Alle gebouwen gemiddeld energieneutraal in 2044.

Met een kosteneffectieve aanpak kunnen we via rendabele investeringen en de inzet van onderhoudsmiddelen op korte termijn voor 75 gebouwen bovenstaande doelen halen en 40% energie besparen.

Voor accommodaties die in de verkoop staan geven we weinig uit (in het kader van onderhoud, wet en regelgeving en duurzaamheid).

Beleidskaders

- Visie op Vastgoed (februari 2017)
- Robuuste aanpak verduurzaming van de Bredase Vastgoedportefeuille
- Nota Sportaccommodaties en Financiën
- Nota Bewegingsruimte
- Team Breda Uitvoeringsprogramma 2017/2022

Kerncijfers

	aantal m2 bvo	aantal objecten
Afvalservice	5.904	7
Bibliotheken/Nieuwe Veste	12.767	4
Binnensport	26.882	22
Buitensport	28.578	29
Cultureel erfgoed	2.950	5
Cultuur (museum, theater, atelierruimten)	12.362	8
Diversen	7.717	12
Kinderopvang	2.819	5
Maatschappelijke opvang	6.718	3
MFA's/Bredescholen	25.434	5
Onderwijs/educatief overig	2.364	5
Stadskantoren/gemeentehuis	36.336	4
Uitvoering (District)sposten	4.327	6
Veiligheid	8.478	2
Wijkcentra	9.343	14
Wijkzaken (Speeltuinen/zwembassens)	354	12
Zwembad/ijsbaan	25.434	7
	218.767	150

BEHEER EN ONDERHOUD VOERTUIGEN

In Breda schaffen we verantwoord zo duurzaam mogelijke voertuigen aan. Nog niet voor alle werkzaamheden zijn elektrische varianten en/of andere technieken beschikbaar. We stappen over, zodra dit technisch wel het geval is en voertuigen zijn afgeschreven. Tot die tijd blijven dat voor deze werkzaamheden de meest milieuvriendelijke diesels. Eind 2019 hebben we het convenant zero-emissie Reiningsbranche ondertekend. Met de ondertekening van dit convenant committeren we ons aan de afspraak om te streven naar de aankoop van emissievrije reinigingsvoertuigen vanaf 1 januari 2030 of zoveel eerder als mogelijk. Dit convenant heeft betrekking op alle reinigingsvoertuigen van onze gemeente, zoals inzamelvoertuigen, veegmachines en afvalbakkenwagens.

Het gemeentelijke wagenpark bestaat uit:

- 43 inzamelwagens, waarvan 2 op waterstof, 2 vol hybride, 20 diesel met elektrische opbouw en 19 volledig diesel
- 14 haakarm-kraanwagens volledig op diesel
- 6 lichte vrachtwagens volledig op diesel
- 4 zware aanhangwagens
- 89 bedrijfswagens, waarvan 22 volledig elektrisch, 5 cng (aardgas) benzine, 5 benzine en 57 volledig diesel

De nieuwwaarde hiervan is ca € 18 miljoen. De afschrijvingsperiode ligt gemiddeld op 9 jaar. De jaarlijkse vaste kosten voor onderhoud, brandstof, afschrijving, rente en verzekering zijn € 3,7 miljoen.

Verder zijn er in het machinepark nog ongeveer 41 rijdende machines, 85 items voor de winterdienst en 1.900 andere items.

Aan het gemeentelijke deel van het wagen- en machinepark wordt dat van de ATEA-groep toegevoegd. Daarbij gaat het om: 71 bedrijfswagens (12 benzine, 3 CNG en 56 diesel), 10 rijdende machines en 1.500 andere items.

Paragraaf Verbonden partijen

INLEIDING

Een verbonden partij is een instelling buiten de eigen organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Verbonden partijen zijn in elk geval alle gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente deelneemt en alle NV's en BV's waarvan ze aandeelhouder is (exclusief een aantal kleinere NV/BV's, opgericht bij de verkoop van de Essent-aandelen). Een verbonden partij is een van de vormen voor de Gemeente Breda om haar taken uit te (laten) voeren: eigen activiteiten, een commerciële partij of door een verbonden partij.

Verbonden partijen leveren soms bestuurlijk complexe verhoudingen op, omdat de gemeente bestuurder en klant is. Bovendien doen meestal meerdere partijen mee aan de verbonden partij. De Gemeente Breda is dan niet de enige bestuurder en niet de enige klant. Zij moet haar bestuurlijke doelen en wensen afstemmen met die van de andere deelnemers. Dit kan de aansturing complex maken.

Voordelen van verbonden partijen zijn de grotere schaal en de regionale aanpak van een regionaal onderwerp. Volgens het BBV nemen we sinds de Begroting 2017 informatie over een verbonden partij op bij het programma waaraan de verbonden partij bijdraagt. In deze paragraaf leest u het totaaloverzicht van de verbonden partijen.

VISIE EN BELEID

Op 10 januari 2020 stemde de ministerraad in met een wetwijziging om de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerkingen te versterken. Deze wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) houdt verschillende maatregelen in die de betrokkenheid van raadsleden, statenleden en leden van het algemeen bestuur van waterschappen in het bestuur en inspraak van inwoners en maatschappelijke organisaties verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn het versterken van de positie van gemeenteraden bij de besluitvorming in en door gemeenschappelijke regelingen en de introductie van aanvullende controle-instrumenten. Volgens het kabinet zorgen de wijzigingen op korte termijn voor verbetering. Daarnaast wordt de regionale nota Verbonden Partijen geëvalueerd.

Beide zaken willen we tegelijkertijd en regionaal oppakken, waarbij aandacht blijft voor de Bredase belangen. Zo mogelijk gaan we daarbij verschillen maken tussen de verschillende partijen. Een verbonden partij die zich enkel richt op bedrijfsvoering vraagt een hele andere betrokkenheid van de raden dan een verbonden partij waarin beleidsvoorbereiding of zelfs het maken van (strategische) beleidskeuzes aan de orde is.

FINANCIËLE RICHTLIJNEN GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN

Voor de begroting 2022 geven we de gemeenschappelijke regelingen de volgende financiële richtlijnen mee:

Van het Dagelijks Bestuur (DB) van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) wordt verwacht dat zij een structureel financieel-sluitende meerjarenbegroting 2022-2025 aanbiedt aan de deelnemers. De gehanteerde begrotingsuitgangspunten door de GR dienen in de begroting 2022 van de GR inzichtelijk te worden gemaakt. In de begroting 2022 dient een overzicht te worden opgenomen met de meerjarige bijdrage (2022 t/m 2025) per deelnemer.

1. De begroting en jaarrekening dienen te voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit betekent dat de voorgeschreven gegevens dienen te worden opgenomen.
Met name wordt aandacht gevraagd voor:
 - a. een overzicht van incidentele lasten en baten per programma;
 - b. een specificatie van lasten en baten per programma;
 - c. het opnemen van een meerjarig investeringsplan in de begroting;
 - d. het opnemen van (prestatie) indicatoren in de begroting;
 - e. de verwachte stand begin en eind begrotingsjaar van Eigen en Vreemd vermogen.
2. De begroting dient te worden opgesteld op basis van ongewijzigd beleid. Dat wil zeggen dat geen nieuwe taken of uitbreiding van bestaande taken in de primitieve begroting mogen worden opgenomen, tenzij dit eerder door het Algemeen Bestuur is besloten.

3. De begroting bevat een overzicht met het verloop de reserves. In dit overzicht is te zien wanneer en voor welk bedrag per jaar de reserve wordt ingezet. Ook bevat dit overzicht een toelichting waar in het doel van de reserve wordt omschreven.
4. De begroting 2022 dient te worden opgesteld op basis van een gelijkblijvende gemeentelijke bijdrage t.o.v. het begrotingsjaar 2021. Als dit leidt tot beleidsmatige keuzes dienen deze aangegeven te worden in de kaders voor de begroting 2022.
5. Een positief resultaat vloeit terug naar de deelnemers. De GR kan hiervan afwijken; hiertoe dient het DB een expliciet en gemotiveerd voorstel tot resultaatbestemming voor te leggen aan het Algemeen Bestuur van de GR.
6. In de paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing is aandacht voor de risico's door deze te kwantificeren, te prioriteren en de beheersingsmaatregelen te benoemen.
7. Binnen twee jaar na inwerkingtreding van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen brengen de deelnemers de regeling in overeenstemming met de gewijzigde wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Vanwege de afwijkende financiering, betaald vanuit ziektekostenverzekeringen, van de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord, gelden de richtlijnen 5 en 6 niet voor hen. Bovendien wordt de nullijn (richtlijn 5) vanwege de Corona-onzekerheden niet opgelegd aan de GGD en VRMWB.

DE VERBONDEN PARTIJEN

Totaalbeeld verbonden partijen

(bedragen x € 1.000)

Naam verbonden partij	Soort verbonden partij	Verbonden programma	Bijdrage aan Breda	Bijdrage van Breda
Neovita BV	Vennootschappen en coöperaties	1. Vitaal en Sociaal Breda		-
GR GGD West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	1. Vitaal en Sociaal Breda		4.589
GR Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord	Gemeenschappelijke regeling	1. Vitaal en Sociaal Breda		-
GR programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten	Gemeenschappelijke regeling	1. Vitaal en Sociaal Breda		730
NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant	Vennootschappen en coöperaties	2. Ondernemend Breda		-
Chassétheater beheer NV	Vennootschappen en coöperaties 2	2. Ondernemend Breda		-
NV Stadsherstel Breda	Vennootschappen en coöperaties	2. Ondernemend Breda		-
NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BriM)	Vennootschappen en coöperaties	2. Ondernemend Breda		-
GR Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen	Gemeenschappelijke regeling	3. Duurzaam wonen in Breda		264
GR Regio West Brabant	Gemeenschappelijke regeling	4. Basis op orde in Breda	582	5.527

GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	4. Basis op orde in Breda		12.397
Belgisch Nederlands Grensoverleg	Overige verbonden partijen	4. Basis op orde in Breda		4
GR Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	4. Basis op orde in Breda		2.070
Veiligheidshuis Breda	Overige verbonden partijen	4. Basis op orde in Breda		112
Midwaste	Vennootschappen en coöperaties	4. Basis op orde in Breda		83
Enexis Holding NV (inclusief overige NV's/BV's) (belang 0,016 %)	Vennootschappen en coöperaties	5. Organisatie en financiën in Breda	80	-
Brabant Water NV	Vennootschappen en coöperaties	5. Organisatie en financiën in Breda		-
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	Vennootschappen en coöperaties	5. Organisatie en financiën in Breda	295	-
GR Belastingssamenwerking West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	5. Organisatie en financiën in Breda		3.060

Voor een uitgebreidere toelichting over de inhoudelijke activiteiten van de hieronder genoemde verbonden partijen verwijs wij u graag naar het onderdeel verbonden partijen bij de betreffende programma's. Deze vindt u terug in hoofdstuk 3.

NEOVITA BV

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leren, ontwikkelen en werken
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %:	100%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- daling volume aantal verlonde personen
- daling volume alfahulp
- beëindiging alfahulp met alfacheque.

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	1.039	1.053	Niet beschikbaar

Vreemd vermogen	547	139	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	-10	2	-11
Ratio weerstandsvermogen	1,0	1,0	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	6,35	53	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	66,51	88	Niet beschikbaar

GR GGD WEST BRABANT

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website GGD West-Brabant	GGD West-Brabant
Verantwoordelijke bestuurder:	Miriam Haag
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden in %	23,31
Soort verbonden partij	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

De coronacrisis heeft grote financiële impact op de GGD. De GGD werkt met verschillende scenario's om inzicht te krijgen in de gevolgen voor de uitvoering van haar (opgelegde) taken in relatie tot het geld. Het Rijk geeft aan financiële compensatie te verstrekken voor alle meerkosten en minder vraag door corona. Onzekerheid bestaat over:

- de omvang en duur van kosten
- de hoogte van de uiteindelijke compensatie vanuit het Rijk
- hoe het Rijk de compensatie verstrekt.

De GGD'en vragen het Rijk om direct te compenseren. Dus niet via de gemeenten met behulp van het gemeentefonds. Compensatie via het gemeentefonds veroorzaakt verdelingsproblemen. Dit kan negatief uitpakken voor de Gemeente Breda of de GGD West-Brabant.

De GGD heeft maximaal prioriteit gegeven aan het bestrijden en indammen van het coronavirus. Hierdoor zijn minder inspanningen en activiteiten gedaan op andere beleidsterreinen. Door achterstallig werk worden waarschijnlijk niet al onze gemeentelijke doelstellingen gerealiseerd. Daarnaast blijven er bedrijfsvoeringsrisico's binnen de GGD. Er is een risico dat de vaste kosten niet kunnen dalen met dezelfde omvang als de daling van de opbrengsten. De GGD probeert dit risico te beheersen door meer flexibiliteit te creëren in de inzet van de medewerkers en kostendekkende marktтарieven te hanteren. Tot slot verminderde de inzet op basistaken, plustaken en maatwerk.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2022

De GGD voert in West-Brabant de in de Wet Publieke gezondheid aan de gemeenten opgedragen taken uit. Op onderdelen betreft dit ook taken die vallen onder de Jeugdwet, Omgevingswet en de wet op de Veiligheidsregio's. De GGD blijft alert op de rol die zij in ketenaanpakken heeft, waarbij passende aansluiting op het lokale beleid leidend is. Voor kwetsbare burgers die onvoldoende regie kunnen voeren levert de GGD in afstemming met ketenpartners de benodigde bijdrage aan een adequaat vangnet.

1. De 3 in de 'Agenda van de Toekomst' opgenomen (hoofd)ambities zijn leidend voor de opstelling van de Begroting 2022. De GGD zorgt er tevens voor dat in deze begroting:
 - a. De in overleg met gemeenten aangescherpte prestatie-indicatoren zijn opgenomen, met het doel beter zicht te verkrijgen op de te behalen resultaten.
 - b. Een overzicht is opgenomen met een uitsplitsing van de kosten van de basistaken en de kosten van de aanvullende ambities die de GGD bovenop deze taken uitvoert.
 - c. Aangegeven wordt welke taak/taken – op basis van de in 2021 uitgevoerde verkenning – mogelijk uit het basistakenpakket gehaald kunnen worden en in volgende jaren als plusproduct kunnen worden ingekocht.
2. Eén van de ambities van de GGD betreft de verdere uitbouw en versterking van de preventieve taken. Belangrijk onderdeel hiervan is het regionaal en lokaal invulling geven aan het Nationale Preventieakkoord; dit via het maken van onderbouwde keuzes in maatregelen. In goede samenwerking met gemeenten en lokale ketenaanpakken bouwt de GGD voort aan maatregelen die inwoners stimuleren “de gezonde keuze te maken”.
3. Per 2020 is aan de GGD een structurele bijdrage van € 150.000,- toegekend voor een beleidsintensivering op het gebied van infectieziektebestrijding. Deze extra middelen hebben een stevige impuls aan infectieziektepreventie gegeven. Naar aanleiding van de COVID-19 uitbraak in 2020, vragen wij de GGD uiterst alert en paraat te zijn om een mogelijke uitbraak van een nieuwe infectieziekte te voorkomen.
4. Ten behoeve van de 'Modernisering van de GGD-dienstverlening' heeft het Algemeen bestuur ingestemd met de vorming van een bestemmingsreserve van € 300.000,- (vanuit het positief resultaat 2019). In de begroting 2022 geeft u een beschrijving van deze moderniseringsslag en de effecten hiervan plus inzicht in het verloop van deze reserve.
5. Per 2021 heeft het rijk de Decentrale Uitkering Uitstapprogramma Prostituees (DUUP) ingevoerd met Tilburg als centrumgemeente voor Midden- en West-Brabant en Zeeland. In 2021 blijft de landelijke bijdrage voor het uitstapprogramma nog gelijk aan 2020 en is ook al een gemeentelijke bijdrage van maximaal € 150.000,- in uw begroting voor 2021 opgenomen. Vanaf 2022 is landelijk voor West-Brabant € 40.000,- minder beschikbaar. Op basis van een evaluatie in 2021 laat u het Algemeen bestuur een Besluit nemen over hoe het uitstapprogramma vanaf 2022 het best gecontinueerd kan worden en in welke mate daarbij een gemeentelijke bijdrage benodigd is.
6. In de begroting 2021 is opgenomen dat de GGD inzet op preventie van ziekteverzuim binnen het primair onderwijs. U zou graag de M@zl-aanpak in het PO willen invoeren en u verwacht hiervoor extra middelen nodig te hebben. In een voorstel onderbouwt u wat de implementatie van M@zl in het PO inhoudelijk en financieel voor gevolgen heeft en u legt dit in een te nemen Besluit aan het Algemeen bestuur voor.

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	4.129	4.361	4.589
Eigen vermogen	4.712	3.991	4.163
Vreemd vermogen	10.978	9.768	10.500
Resultaat voor bestemming	737	3	137
Ratio weerstandsvermogen	0,65	0,65	0,78
Netto schuldquote in %	14,11	15	15
Solvabiliteit in %	30,03	26	30

GR REGIONALE AMBULANCE VOORZIENING BRABANT MIDDEN-WEST-NOORD (RAV)

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website Regionale Ambulancevoorziening:	Regionale Ambulancevoorziening
Verantwoordelijk bestuurder:	Miriam Haag
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden partij:	2,4
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

De toekomst van de ambulancezorg is nog niet helemaal duidelijk. Landelijk overleg over mogelijke toekomstscenario's voor de organisatie van de ambulancezorg levert 2 scenario's op.

- Scenario 1 beschrijft de vergunningverlening door de minister van VWS aan een andere partij via een Europese aanbesteding.
- Scenario 2 is het huidige model. De voortzetting van de vergunningverlening door de zorgverzekeraars.

De minister van VWS heeft de voorkeur voor scenario 2. Als de Tweede Kamer anders besluit en de opvolger van de RAV niet alle ambulances, gebouwen en ander materieel overneemt, dan dekt de RAV-reserve de kosten. Niet overgenomen gebouwen kunnen we aanmelden bij het College Sanering Ziekenhuisvoorzieningen. Het maximale risico is € 3,8 miljoen.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2022

1. De RAV waarborgt onder de nieuwe wet ambulancezorg de kwaliteit en continuïteit van de ambulancezorg in heel haar werkgebied. De ambulancezorg dient blijvend te worden uitgevoerd zonder gemeentelijke financiële bijdragen.
2. De RAV informeert de gemeenten tijdig en volledig over de wijze waarop zij de ambulancezorg onder de nieuwe wet uit gaat voeren.
3. Het Algemeen Bestuur heeft de definitieve besluitvorming over de meest geschikte rechtsvorm voor de RAV uitgesteld totdat er duidelijkheid is over de nieuwe ordening van de ambulancezorg. De RAV informeert de gemeenten over de mogelijkheden om over te gaan naar de meest geschikte rechtsvorm. De overgang mag voor gemeenten niet leiden tot nadelige (financiële) gevolgen.
4. De RAV monitort de kwaliteit van ambulancezorg aan de hand van het landelijke kwaliteitskader en neemt de al beschikbare indicatoren uit dit kader op in de begroting. De responstijden A1 en A2 maken hier onderdeel van uit: responstijd A1 (melding-aankomst meer dan 15 minuten) 5,5% responstijd A2 (melding-aankomst meer dan 30 minuten) 5%.
5. Net als in de afgelopen jaren besteedt de RAV extra aandacht aan de ondersteuning en versterking van lokale netwerken van 24-uurs AED-locaties in de regio. Een goed functionerend AED-netwerk is een waardevolle aanvulling om snel en adequaat hulp te kunnen bieden aan inwoners die plotsklaps getroffen worden door een hartstilstand. Snelle aanwezigheid van burgerhulpverleners en een AED kan de RAV aanzienlijk ontlasten.

Financiële informatie:*(bedragen x € 1.000)*

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	13.670	13.749	13.708
Vreemd vermogen	25.506	23.696	27.096
Resultaat voor bestemming	-403	-39	-41
Ratio weerstandsvermogen	1,0	1,0	1,0
Netto schuldquote in %	15,5	14,8	22,5
Solvabiliteit in %	35,4	32,4	33,6

GR PROGRAMMA SCHOOLVERZUIM EN VOORTIJDIG SCHOOLVERLATEN**Vitaal en Sociaal Breda****Opgroeien**

Website:

Verantwoordelijk bestuurder:

Marianne de Bie

Bestuurlijk vervanger:

Mirjam Haagh

Belang Breda in verbonden partij:

Soort verbonden partij:

Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Uittreding van één of meerdere aangesloten gemeenten kan leiden tot een hogere financiële bijdrage van de overige gemeenten, of gevolgen hebben voor de continuïteit.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2022

Geen inhoudelijke richtlijnen meegegeven.

Financiële informatie

(bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	706	702	730
Eigen vermogen	-43	0	0
Vreemd vermogen	1.347	1.300	1.350
Resultaat voor bestemming	-43	0	0
Ratio weerstandsvermogen	0,0	0,0	0,0
Netto schuldquote in %	2,5	0,0	0,0
Solvabiliteit in %	-3,3	0,0	0,0

NV WERKGELEGENHEIDSINSTITUUR WEST-BRABANT

Ondernemend Breda	Stimuleren economische ontwikkeling
Website Rewin:	Rewin
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda in verbonden partij:	10,30%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Er zijn geen belangrijke risico's te melden.

Financiële informatie:*(bedragen x € 1.000)*

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	902	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	1.125	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	-245	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Rato weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	37,15	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	44,50	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

CHASSÉTHEATER BEHEER NV

Ondernemend Breda	Dynamische stad
Website Chassé:	Chassé
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	-
Belang Breda in verbonden partij:	100 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- stagnerende kaartverkoop
- onderhoud pand en installaties

Financiële informatie:*(bedragen x € 1.000)*

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	4.313	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	15.004	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	-31	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	1009,9	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	22,3	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

NV STADSHERSTEL BREDA

Ondernemend Breda	Stimuleren economische ontwikkeling
Website Stadsherstel:	Stadsherstel Breda
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij:	18,2 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- ontwikkeling van de huurinkomsten.

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	2.252	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	5.360	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	22	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	65	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	30	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

NV BREDASE INVESTERINGSMAASCHAPPIJ (NV BRIM)

Ondernemend Breda	Stimuleren economische ontwikkeling
Website NV BriM:	
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	-
Belang Breda in verbonden partij in %:	100%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Er zijn geen belangrijke risico's te melden.

Financiële informatie:*(bedragen x € 1.000)*

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	2.358	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	68	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	-84	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	-234.600	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	97,2	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

GR NAZORG GESLOTEN STORTPLAATSEN BAVEL-DORST EN ZEVENBERGEN

Duurzaam wonen in Breda	Breda is een duurzame en bestendige stad
Website:	
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda in verbonden partij in %:	39,84%
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het verlagen van de rekenrente waarmee we het doelvermogen berekenen heeft een aanzienlijk nadelig effect. Dit nemen we samen met andere financieel bepalende factoren mee in het onderzoek naar alternatieven en kostenbesparing. Momenteel ontwikkelt de GR alternatieven met potentie. Denk hierbij aan duurzaam stortbeheer en een 100-jarige levensduur van de afdekfolie.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2022

Geen inhoudelijke richtlijnen meegeven.

Financiële informatie:*(bedragen x € 1.000)*

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	264	264	264
Eigen vermogen	1.227	1.116	1.047
Vreemd vermogen	25.888	25.950	26.201
Resultaat voor bestemming	7	-111	-68
Ratio weerstandsvermogen	1,0	1,0	1,0
Netto schuldquote in %	-2.517,00	-2.636,10	-2.598,30
Solvabiliteit in %	4,53	4,12	3,84

GR REGIO WEST-BRABANT

Basis op Orde in Breda	Veilig Breda
Website RWB:	Regio West Brabant
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul de Beer
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	25,2 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Afhankelijkheid van (vaak personele) inzet van gemeenten bepaalt de slagingskans van regionale projecten.
- De verschillende financiële posities van gemeenten in de Regio West-Brabant zorgt dat financiering van de gemeenschappelijke regeling onder (toenemende) druk staat.
- Er wordt bij subsidieoproepen steeds vaker om cofinanciering gevraagd. In de Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Hierdoor kost het veel tijd en inspanning om op korte termijn geld beschikbaar te krijgen voor onverwachte kansrijke projecten.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2022

1. Specifieke financiële richtlijn voor de Regio West-Brabant:
Bij de uitvoeringsgerichte taak Kleinschalig Collectief Vervoer geldt voor de vervoersprijs per eenheid een aanpassing aan de hand van de branchegerichte NEA-index. Verder worden de vervoerslasten begroot aan de hand van het geprognosticeerde gebruik van de vervoersvoorziening. Doorbelasting van kosten aan gemeenten en provincie vindt plaats op basis van realisatie.

2. Beleidsmatige richtlijnen begroting 2022 gemeenschappelijke regelingen Regio West-Brabant

1. In de 2e bestuursrapportage wordt een voortgangsrapportage verwacht over de realisering van het actieprogramma 2019-2023.
2. In de begroting 2022 wordt een doorkijk gegeven naar het actieprogramma vanaf 2023.
3. In de begroting 2022 dient een voorstel opgenomen te zijn over de voortzetting van de financiering van het programma VTE.

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	5.087	4.867	4.945
Eigen vermogen	1.108	532	504
Vreemd vermogen	5.212	4.640	4.136
Resultaat voor bestemming	18	0	-247
Ratio weerstandsvermogen	0,0	0,0	0,0
Netto schuldquote in %	-5,32	-5,7	-2,3
Solvabiliteit in %	17,56	8,5	12,0

GR VEILIGHEIDSREGIO MIDDEN- EN WEST-BRABANT

Basis op Orde in Breda	Veilig Breda
Website VrMWB:	Veiligheidsregio MWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	17,41%
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Tweede loopbaanbeleid: Dit beleid houdt in dat medewerkers na 20 werkzame jaren in een zware 24-uurs functie doorstromen naar een andere functie binnen of buiten de organisatie. Het risico bestaat uit onzekerheid voor de toekomst bij medewerkers en een inspanningsverplichting van de Veiligheidsregio met financiële consequenties.
- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA) en Europese deeltijdrichtlijn: Beide onderwerpen gaan over de inzet van vrijwilligers bij de brandweer. Op landelijk niveau is er een denktank die werkt aan voorstellen waarbij het systeem zoveel mogelijk in stand blijft.
- Intekentaak Functioneel Leeftijd Ontslag (FLO): Door het Akkoord reparatie FLO-overgangsrecht brandweerpersoneel moeten we meer sparen en maken we eerder kosten. Het betekent voor Breda een bijdrage aan de Veiligheidsregio MWB die € 3,4 miljoen hoger is dan voorzien over 2020 t/m 2025.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2022

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	11.236	12.046	12.397
Eigen vermogen	19.531	16.732	14.335
Vreemd vermogen	40.519	46.316	50.688
Resultaat voor bestemming	2.191	-2.191	-1.086
Ratio weerstandsvermogen	0,54	0,54	0,54
Netto schuldquote in %	40,65	49,0	52,0
Solvabiliteit in %	32,53	27,0	22,0

BELGISCH NEDERLANDS GRENSOVERLEG

Basis op Orde in Breda	Open Overheid
Website Benego:	Benego
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	-
Belang Breda in verbonden partij in %:	9,9 %
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partij

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Er zijn geen belangrijke risico's te melden.

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	3	3	4
Eigen vermogen	191	182	182
Vreemd vermogen	0	0	0
Resultaat voor bestemming	-33	0	0
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	-637,00	-587,1	-587,1
Solvabiliteit in %	100,00	100,00	100,00

GR OMGEVINGSDIENST MIDDEN- EN WEST-BRABANT

Basis op Orde in Breda	Veilig Breda
Website OMWB:	Omgevingsdienst MWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	7 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Omgevingswet: De stelselherziening heeft impact op een andere manier van werken, cultuur, de juridische basis en het technisch instrumentarium. Hierdoor ontstaan mogelijk hogere kosten.
- Transitie organisatie: Er is een kans dat individuele medewerkers niet aan de eisen kunnen voldoen.
- Corona: Er bestaat een kans op productieverlies en/of minder opdrachten afhankelijk van het verloop van het virus.
- Problematiek arbeidsmarkt: door corona is de krapte op de arbeidsmarkt minder groot geworden. Mogelijk vindt de Omgevingsdienst nu geschikte medewerkers en huren ze minder (duur) personeel in.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2022

Breng in de begroting 2022 de gevolgen in beeld voor:

- herijking MWB norm
- de uitkomst van het onderzoek gericht op efficiëntieslag
- inwerkingtreding Omgevingswet 1 januari 2022
- transitie Zorgvuldige veehouderij, Programma Aanpak stikstof (PAS)
- automatisering (Squit/DSO)
- bestuursakkoord Provincie Noord-Brabant

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	1.949	1.987	2.070
Eigen vermogen	2.609	1.843	1.843
Vreemd vermogen	3.880	4.057	3.955
Resultaat voor bestemming	-958	-23	0
Ratio weerstandsvermogen	1,0	1,0	1,0
Netto schuldquote in %	-5,88	-8,4	-8,1
Solvabiliteit in %	40,21	31,5	31,3

ZORG- EN VEILIGHEIDSHUIS BREDA

Basis op Orde in Breda	Veilig Breda
Website Veiligheidshuis:	Veiligheidshuis Breda
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	-
Belang Breda in verbonden partij in %:	samenwerking
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partijen

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Momenteel zijn er gesprekken over een aanpassing in het werkprogramma zodat onze bijdrage hetzelfde blijft. Hier is nog geen zekerheid over.

De werknemers van het Veiligheidshuis zijn in dienst van Gemeente Breda. Hoewel de lasten gedekt zijn door verschillende gemeenten, ligt het personele risico bij de Gemeente Breda.

Financiële informatie:*(bedragen x € 1.000)*

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	132	112	112
Eigen vermogen	417	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	452	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	-63	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	-73,35	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	47,99	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

MIDWASTE

Basis op Orde in Breda	Beheer van de openbare ruimte
Website Midwaste:	Midwaste
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %:	7,7%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- prijzen, debiteuren en beschikbare verwerkingscapaciteit
- prijsrisico's zijn het grootst in markten die gedomineerd worden door wereldmarktprijzen, zoals bijvoorbeeld bij papier
- te weinig beschikbare verwerkingscapaciteit. In het afgelopen jaar speelde dit bijvoorbeeld bij de PET-trays. Dit kan ook leiden tot hogere prijzen.

Financiële informatie:*(bedragen x € 1.000)*

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	80	80	83
Eigen vermogen	1.225	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	29.066	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	21	14	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	-1,24	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	3,17	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

ENEXIS HOLDING NV (INCLUSIEF OVERIGE NV'S/BV'S)

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website Enexis:	Enexis
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %:	0,016%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- energietransitie en investeringen
- continuïteit interne informatietechnologie
- veroudering net
- wet- en regelgeving

Financiële informatie:*(bedragen x € 1.000)*

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	19	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Eigen vermogen	4.112.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	4.146.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	210.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	260,03	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	49,98	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

BRABANT WATER NV

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website Brabant Water:	Brabant water
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Paul de Beer
Belang Breda in verbonden partij in %:	8,6%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- veranderende klimatologische omstandigheden
- kwaliteit van het grondwater
- veroudering van het netwerk
- informatie- en fysieke beveiliging.

Financiële informatie:*(bedragen x € 1.000)*

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	609.107	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	438.726	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	31.167	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	58	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

NV BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN (BNG BANK)

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website BNG:	BNG
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %:	0,46%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Grootste risico's voor de bank zijn het debiteurenrisico en de ICT. Daarnaast legt de toenemende regelgeving een forse druk op de organisatie.

Financiële informatie:*(bedragen x € 1.000)*

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage	734	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Eigen vermogen	4.887.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	144.802.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	163.000	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	3,26	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

GR BELASTINGSAMENWERKING WEST-BRABANT

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website BWB	BWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Greetje Bos
Bestuurlijk vervanger:	Mirjam Haagh
Belang Breda in verbonden partij in %:	8,3%
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Primair proces: waardebeoordeling naar gebruiksoppervlakte is een omvangrijk en arbeidsintensief project voor de BWB. Bij een onzorgvuldige voorbereiding kan dit een financieel risico zijn voor de deelnemers.
- Bedrijfsvoering: door krapte op de arbeidsmarkt is het lastig cruciale functies in te vullen. De veranderende werkzaamheden binnen de BWB, door interne en externe ontwikkelingen, vragen een flexibele invulling van het personeelsbestand. Dit verhoogt de kosten.

- Automatisering: voor de belangrijkste applicatie in het primaire proces loopt het contract tot eind 2020. De Europese aanbestedingsprocedure kan financiële risico's met zich meebrengen.

De BWB ondervangt risico's door zorgvuldigheid bij procedures en het treffen van beheersmaatregelen. Breda analyseerde de risico's en definieerde sturings- en beheersmaatregelen richting de BWB. Wellicht vullen we het uitvoeringsconvenant 2020 aan.

Inhoudelijke richtlijnen begroting 2022

Geen inhoudelijke richtlijnen.

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021
Financiële bijdrage (exclusief overgangsregeling vanaf 2021)	1.892	2.593	3.060
Eigen vermogen	-424	0	0
Vreemd vermogen	4.551	2.910	2.705
Resultaat voor bestemming	-424	0	0
Ratio weerstandsvermogen	0,2	0,2	0,2
Netto schuldquote in %	8,06	6,35	11,70
Solvabiliteit in %	10,27	0,0	0,0

Paragraaf Financiering

TREASURYFUNCTIE: TAKEN EN BELEID

De treasury functie voert de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer uit. Het doel is de organisatie te voorzien in vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en te beschermen tegen ongewenste financiële risico's. Het financieringsbeleid van de Gemeente Breda schrijft voor dat bij een normale rentestructuur maximaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid financieringsmiddelen met een korte looptijd aan te trekken. Het rentetarief op kortlopende leningen (geldmarkt) is normaal veel lager dan bij langlopende leningen (kapitaalmarkt). Daarbij worden de wettelijke kaders voor renterisico beheer (kasgeldlimiet en renterisico norm) in acht genomen.

De commissie BBV publiceerde in 2016 de notitie rente 2017. Doel is gemeenten te stimuleren om nog nauwkeuriger te ramen en de rentetoerekening transparant te maken. De rentevergoeding over het eigen vermogen (bespaarde rente) is beperkt en het renteomslag percentage om de werkelijke rentelast toe te rekenen aan investeringen moet zodanig zijn dat het treasury resultaat minimaal wordt. De commissie BBV streeft naar een treasury resultaat van nul.

Het renteomslag percentage voor 2021 is 1% (het percentage in 2020 was 1,25%)

RENTEVERWACHTINGEN

De pandemie heeft in 2020 tot een enorme terugval in economische activiteit wereldwijd gezorgd. Het IMF raamde half 2020 voor Nederland een economische krimp van 7,5%. Overheden lenen enorme bedragen om de economie draaiende te houden en de tegenvallende belastinginkomsten te compenseren. De Europese Centrale Bank heeft in 2020 haar opkoopprogramma PEPP (Pandemic Emergency Purchase Programme) uitgebreid. De verwachting is dat daardoor de rente laag blijft. Op de geldmarkt (looptijd leningen tot 1 jaar) en op de kapitaalmarkt.

Bij de opstelling van de begroting van 2021 gaan we uit van een gemiddelde rente van - 0,4% voor benodigde kortlopende geldleningen en + 0,25% voor nieuwe langlopende geldleningen.

FINANCIERINGSBELEID

Een belangrijke variabele bij de uitvoering van het financieringsbeleid is de toekomstige renteontwikkeling op de geld- en kapitaalmarkt. Daarnaast speelt de spreiding in de vervalkalender van de langlopende schuldportefeuille een bepalende rol. We moeten voorkomen dat te veel schuld op hetzelfde tijdstip vervalt. Daarmee verhogen we het renterisico.

In 2021 ramen we een financieringsbehoefte van € 42 miljoen aan langlopende financieringsmiddelen. Daarnaast begroten we € 50 miljoen aan kortlopende financieringsmiddelen voor 2020.

Financieringsinstrument	Geraamd percentage	Volume in 2020
Kasgeldleningen (meestal op maandbasis)	-0,4%	€ 50 miljoen
Kapitaalmarktgeldleningen (op basis van 1 tot 20 jaar)	0,25%	€ 42 miljoen

VERSTREKTE GELDLeningen EN GARANTIES

De Gemeente Breda heeft een portefeuille aan verstrekte geldleningen van € 182 miljoen (jaarrekening 2020). Het overgrote deel hiervan verstrekten we aan Breedsaam (€ 76,4 miljoen), aan de woningbouwcorporaties (ruim € 66 miljoen) en aan Chassé Theater Beheer NV (€ 14,8 miljoen). De kredietrisico's op deze leningen zijn minimaal. Aan direct verleende garanties heeft de Gemeente Breda rond de € 25 miljoen uitstaan. Bij nagenoeg alle verstrekte garanties is hypothecaire zekerheid verkregen.

De gemeente heeft een achtervangfunctie bij 2 waarborgfondsen: het Waarborgfonds Sociale Woningbouw en het Waarborgfonds Eigen Woningen. De gemeente staat indirect garant voor leningen die door het waarborgfonds zijn gegarandeerd. De gemeente wordt pas aangesproken als het waarborgfonds niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen. De zekerheidsstructuur en de financiële positie van deze waarborgfondsen zijn goed te noemen, daardoor loopt de gemeente Breda weinig risico.

RENTERISICOBEEHER

De wetgever heeft in de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) eisen gesteld aan het maximum aan renterisico, dat een gemeente in een jaar mag lopen. Deze eisen komen tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Deze normen bepalen de speelruimte voor de gemeente om verantwoord en goedkoop te financieren. Beide normen zijn gerelateerd aan de begrotingsomvang.

KASGELDLIMIET

De kasgeldlimiet is 8,5% van de totale begroting. Een gemeente mag tot de kasgeldlimiet met kortlopende geldleningen gefinancierd zijn. Het beleid om bij een normale rentestructuur maximaal kortlopend te financieren bracht de laatste jaren veel (eenmalig) voordeel. De rente op de geldmarkt was (en is) extreem laag. Ook voor 2021 streven we naar maximale benutting van de kasgeldlimiet. Bij de begroting 2021 houden we rekening met een rente van -0,4% voor kortlopende leningen en een aan te trekken omvang van € 50 miljoen. We ramen inkomsten van € 200.000. Als de kortlopende rente 1% stijgt dan betekent dit een renterisico in de begroting van € 500.000.

RENTERISICONORM

De renterisiconorm is wettelijk vastgesteld op 20% van de begrotingsomvang. Van de langlopende schuld mag maximaal dat bedrag aan een renteherziening onderhevig zijn. De renterisiconorm zorgt ervoor dat de gemiddelde looptijd van de schuldportefeuille minimaal 5 jaar is. Dat spreidt het vervallen van schuld in de tijd en vermindert het renterisico.

De renterisiconorm wordt de komende jaren niet overschreden. Dit komt door de opbouw van de leningenportefeuille. Ruim 30% van de leningenportefeuille is langlopend gefinancierd met 40- en 50-jarige leningen. De gemiddelde rentecoupon is 3,03%. Daarmee heeft de totale schuldportefeuille van de Gemeente Breda een gemiddeld lange looptijd en is goed afgedekt tegen een snelle rentestijging.

Bij de langlopende schuld die in 2021 opnieuw moet worden gefinancierd (€ 42 miljoen) is het renterisico € 420.000 per procent rentestijging boven het ingezette percentage van 0,25%. Na 2020 zijn er bijna geen aflossingen op de vaste schuld. Om te voorkomen dat overfinanciering ontstaat zorgen we voor voldoende leningen met een looptijd van 1 tot 2 jaar per 2020. Ook worden leningen met langere looptijden sinds 2014 met een lineair aflossingsschema aangetrokken.

Renterisiconorm

(Bedragen x € 1 miljoen)

	2021	2022	2023	2024
Begrotingsnormering (raming)	666	650	645	648
Renterisiconorm (20% van de begroting)	133	130	129	129
Aflossing op de vaste schuld (eigen financiering)	23	19	26	19
Ruimte onder risiconorm	110	111	103	110

SCHATKISTBANKIEREN

Sinds eind 2013 is schatkistbankieren voor decentrale overheden verplicht. Gemeenten hebben een rekening-courant-verhouding met het Rijk en stallen daar de overtollige middelen. Om het cashmanagement van een gemeente niet te verstoren heeft het Rijk bepaalde middelen uitgezonderd, zoals het drempelbedrag. Dit is 0,75% van de begroting (tot € 500 miljoen) plus 0,2% van het meerdere. De drempelwaarde van de Gemeente Breda is in 2021 € 4 miljoen bij een begroting van ruim € 646 miljoen. De Gemeente Breda heeft geen structurele overtollige middelen en gebruikt de rekening-courant-verhouding met het Rijk alleen voor het afstorten van tijdelijke overschotten. Het afstorten gebeurt automatisch als het saldo van de gemeentelijke rekeningenstructuur bij de BNG bank de € 2 miljoen (credit) overschrijdt.

TREASURYRESULTAAT

Toerekening van rente

De rentetoerekening in de begroting staat hieronder. De werkelijk te betalen rentelasten en -baten worden geraamd. Het saldo is bijna € 3 miljoen. Deze netto-rentelast is minder dan 0,5 % van de omvang van de begroting 2021.

Werkelijke rentelasten en -baten 2020	Rente %	Bedrag
Rente vaste schulden: OG-gemeente	2,03%	6.667.000
Rente vaste schulden: OG-woningbouw	3,26%	1.973.000
Rente nieuwe langlopende financiering (2019/2020)	0,25%	106.000
Rente nieuwe kortlopende schulden (2020)	-0,40%	-200.000
Overige financieringslasten (saldo)		0
Totaal werkelijke rentelasten		8.546.000
Externe rentebaten UG/woningbouw	3,26%	1.974.000
Externe rentebaten UG/gemeente	3,87%	3.602.000
Totaal werkelijke rentebaten		5.576.000
Saldo werkelijke rentelasten minus -baten		2.970.000
Bij: Rente over eigen vermogen (reserves)	1,00%	1.300.000
Bij: Rente over voorzieningen	1,00%	406.000
Saldo rentelasten over eigen vermogen en voorzieningen		1.706.000
Totaal toe te rekenen rentelast		4.676.000
Toe te rekenen aan grondexploitaties	1,35%	405.000
Resteert toe te rekenen aan taakvelden (vaste activa)	0,92%	4.271.000
De toegerekende rente aan taakvelden via renteomslag ad	1,00%	4.650.000
RESULTAAT TREASURY		379.000

Het treasury resultaat over 2021 ramen we op € 379.000. Dit resultaat ontstaat door afronding van het berekende renteomslag percentage.

Paragraaf Bedrijfsvoering

BEDRIJFSVOERING

De gemeentelijke organisatie kent een veelheid aan programma's, processen en taken. Die zijn zodanig ingericht, zodat gestelde doelen en gewenste maatschappelijke effecten worden bereikt en adequaat uitvoering wordt gegeven aan de wettelijke en regionale taken. Elke dag weer zorgen de medewerkers dat we de beloofde prestaties leveren. Om daartoe goed in staat te zijn zorgen we er voor dat medewerkers beschikken over de juiste kennis en kunde (competenties).

De eisen die stad, omgeving en maatschappij aan ons stellen veranderen. Nieuwe ontwikkelingen rond privacy, gegevensbescherming en security hebben grotere gevolgen voor de organisatie dan we eerst dachten. Ze vragen aandacht en investeringen. De maatschappij wordt assertiever, wil meedoen, vraagt om invloed. Dat nemen we natuurlijk serieus. We moeten meebewegen met de toenemende digitalisering. Met aandacht voor mensen die niet digitaal zijn.

Onze uitdaging is overzicht houden en ordenen van al ons werk. Broodnodig om te kunnen sturen en werken.

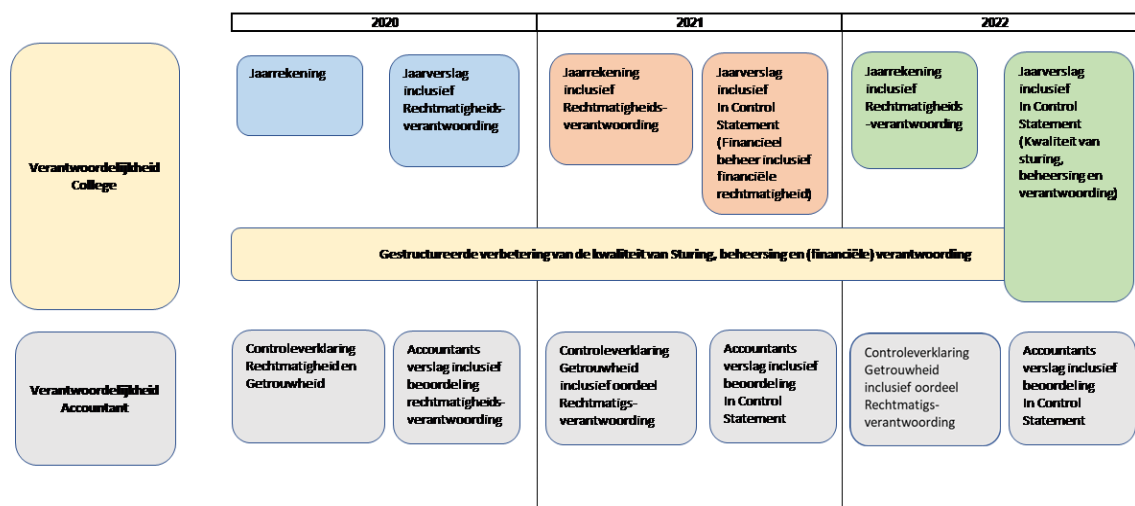
De ontwikkelingen in onze omgeving en de komst van nieuwe taken leidden er in de afgelopen jaren toe dat de begrote organisatiekosten werden overschreden. Dit vraagt om vernieuwen en verbeteren. De beleidsvoornemens op dit punt zijn uitgewerkt als onderdeel van programma 5 'Organisatie en Financiën.'

Dat betekent dat we vergaande stappen moeten zetten. Scherpe keuzes maken in wat we wel en niet oppakken, krachten bundelen en het potentieel van onze medewerkers nog beter aanboren. Maar ook vol inzetten op digitaliseren, samenwerken met partners, vernieuwing en klantgerichtheid.

RECHTMATIGHEID

Met de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening legt het college aan de gemeenteraad expliciet verantwoording af over de financiële rechtmatigheid van alle transacties. De controleverklaring van de accountant beperkt zich vanaf 2021 tot de getrouwheid van de jaarrekening, inclusief de expliciete rechtmatigheidsverantwoording van het college. De rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting over afwijkingen en te treffen maatregelen dragen bij aan het gesprek tussen het college en de gemeenteraad over de rechtmatigheid en de kwaliteit van het systeem van sturing en beheersing.

De exacte invulling van de rechtmatigheidsverantwoording is half 2020 nog niet vastgelegd in wet- en regelgeving. Het college werkt wel al gestructureerd aan het verbeteren van sturing, beheersing en (financiële) verantwoording. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is een eerste stap voor het in control statement dat het college geeft over de kwaliteit van het systeem van sturing, beheersing en (financiële) verantwoording.

In het schema ziet u dat het college verantwoording aflegt in de rechtmatigheidsparagraaf in het jaarverslag 2020 over de financiële rechtmatigheid. Dit doen we met interne managementrapportages en de interne managementletter van de auditfunctie. In 2021 nemen we de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening op. Het college licht de afwijkingen en verbetermaatregelen toe in de paragraaf bedrijfsvoering. De rechtmatigheidsparagraaf komt in de begroting en jaarrekening te vervallen. We verantwoorden de rechtmatigheid als onderdeel van de integrale verantwoording van het college over kwaliteit van sturing, beheersing en (financiële) verantwoording.

De in control statement (in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag 2021) bestaat uit 2 elementen:

- toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording

We hanteren een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten van de gemeente, inclusief dotaties aan de reserve (ongeveer € 6,9 miljoen). Afwijkingen vanaf een bedrag van € 100.000 lichten we toe in de paragraaf bedrijfsvoering.

- toelichting op de kwaliteit van de financiële sturing, beheersing en verantwoording

Met de uitvoering van het Meerjarenverbeterprogramma 2018-2020 werken we aan een actueel, scherp en goed functionerend control framework. Met voldoende garanties voor tijdige (bij)sturing en beheersing gericht op de realisatie van de doelstellingen. We verbeteren de financiële rechtmatigheidsverantwoording en financiële beheersing door:

- implementatie van project control
- versterking van finance & control
- uitvoering project Inkoopbehoefte tot Betaling
- onzekerheden in accountantscontrole sociaal domein terug te dringen
- uitvoering van kwaliteitsborging.

Daarnaast zijn the three lines of defence binnen de organisatie, de verbetering van de financiële informatievoorziening en de verdere professionalisering van de auditfunctie belangrijke pijlers om verantwoording af te leggen over de kwaliteit van financiële sturing, beheersing en verantwoording in 2021.

Jaarlijks bepalen we bij de begroting het in control statement. Zo kan het college verantwoording afleggen over alle aspecten van beleid en bedrijfsvoering.

Auditfunctie

De auditfunctie is onderdeel van concerncontrol van de Gemeente Breda. Met een auditplan beoordeelt de auditfunctie jaarlijks de kwaliteit van sturing en beheersing binnen de organisatie. We rapporteren met een interne management letter aan de directie en aan het college.

De auditfunctie voldoet aan de minimale eisen van de externe accountant op het gebied van:

- objectiviteit (positionering in de organisatie en rapportagelijnen)
- competentie (deskundigheid, opleidingsniveau)
- systematische gedisciplineerde uitvoering van onderzoeken
- interne kwaliteitsbewaking

Om aan de eisen te voldoen en minder afhankelijk te zijn van de externe accountant is (door)ontwikkeling van de auditfunctie noodzakelijk.

Onze verbeteragenda richt zich op:

- controle en kwaliteitsstandaarden implementeren
- een audittool implementeren
- onze communicatie verbeteren over aanpak en uitkomsten bij de uitvoering van het auditplan en audits

Accountantscontrole

De accountant beoordeelt de getrouwheid van de jaarrekening volgens het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader. Vanaf 2021 staat in de controleverklaring van de accountant ook de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording van het college. In het accountantsverslag rapporteert de accountant aan de gemeenteraad over het in control statement (financiële rechtmatigheid en financieel beheer).

Strekking Controleverklaring				
Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeel onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% van de lasten)	≤ 1%	>1% <3%		≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% van de lasten)	≤ 3%	>3% <10%	≥ 10%	

Financiële begroting 2021

FINANCIËLE BEGROTING 2021

Inleiding financiële begroting 2021

INLEIDING

Het hoofdstuk financiële begroting 2020 en meerjarenbeeld 2021-2023 geeft een nadere financiële toelichting op de financiële gegevens van Breda.

Dit hoofdstuk bevat een overzicht van de baten en lasten in het begrotingsjaar 2020 en de meerjarenperiode 2021-2023, met daarbij ook opgenomen de realisatie 2018 en de begroting 2019.

Daarna is het overzicht incidentele baten en lasten opgenomen. Dit overzicht geeft inzicht in de incidentele baten en lasten in onze totale begroting zijn opgenomen. Dit inzicht is onder andere benodigd voor de bepaling van het structureel begrotingssaldo.

Daarna wordt ingegaan op de geprognoseerde balans en de ontwikkeling van de balansposities. Als laatste zijn de overzichten met reserves en voorzieningen opgenomen, waarbij een verwijzing naar de toelichting in de programmabegroting is opgenomen.

Baten en Lasten

Zie hiervoor het overzicht baten en lasten op de volgende pagina.

OVERZICHT VAN DE BATEN EN LASTEN

Baten en lasten													
Bedragen x € 1.000													
Totaaloverzicht baten en lasten per programma	Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
Programma's													
Vitaal en Sociaal Breda	349.125	141.084	369.860	157.638	331.594	133.145	327.177	132.533	321.613	130.365	321.736	130.370	
Ondernemend Breda	64.856	11.845	70.790	12.943	76.881	17.348	71.300	11.673	68.689	7.990	63.158	3.450	
Duurzaam wonen in Breda	39.721	35.588	56.483	37.854	51.808	38.515	32.521	26.464	25.485	19.885	25.335	19.585	
Basis op orde in Breda	152.795	82.999	144.971	78.802	150.982	89.616	152.619	90.904	155.101	92.252	155.589	92.744	
Totaal Programma's	606.496	271.516	642.105	287.237	611.266	278.624	583.617	261.574	570.889	250.492	565.818	246.149	
	334.980		354.868		332.641		322.044		320.397		319.670		
Overhead	67.789	6.645	65.217	7.082	68.451	5.782	67.393	5.782	66.847	5.782	65.784	5.782	
Bedrijfsvoering			-8		-8		-8		-8		-8		
Algemene uitkeringen		346.781		359.318		350.406		355.114		357.276		363.039	
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	501	36.825	862	36.759	636	37.843	636	38.796	636	40.369	636	42.007	
Onvoorzien			183		1.000		1.000		1.000		1.000		
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.517	140	513		-546		3.052		8.509		15.625		
Saldo van de financieringsfunctie	-323	6.487	2.650	5.904	3.591	5.676	3.591	5.676	3.591	5.676	3.591	5.676	
Dividend		807		748		375		375		375		375	
Vennootschapsbelasting			226		400		478		32		-103		
Subtotaal programma's (incl. algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien)	675.980	669.202	711.748	697.049	684.791	678.706	659.760	667.317	651.496	659.970	652.344	663.028	
	6.778		14.699		6.085		-7.557		-8.474		-10.684		
Mutaties Reserves	7.866	21.664	36.247	52.992	2.949	9.552	10.825	3.752	8.561	1.219	9.061	1.194	
Begrotingssaldo	683.846	690.866	747.995	750.041	687.740	688.259	670.585	671.069	660.057	661.189	661.405	664.222	
Resultaat Jaarrekening	7.020												
Resultaat Begroting			2.045		519		484		1.132		2.817		

TOELICHTING OP MUTATIES

De grootste mutaties zijn op programmaniveau per thema toegelicht. Voor een totaaloverzicht van inkomsten en uitgaven wordt verwezen naar de managementsamenvatting.

In dit overzicht is het resultaat van de begroting afzonderlijk gepubliceerd. In de programma's maakt dit saldo onderdeel uit van programma 5. In de overzichten in de bijlage is dit ook als zodanig opgenomen.

Algemene dekkingsmiddelen

Zie het overzicht Algemene dekkingsmiddelen op de volgende pagina.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten die geen specifiek bestedingsdoel kennen. De belangrijkste daarvan zijn de uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengst onroerendezaakbelastingen (OZB). Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere opbrengsten zonder specifiek bestedingsdoel. In onderstaand overzicht worden de bedragen voor de begroting van 2020 t/m 2024 weergegeven evenals realisatiecijfers van 2019.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Algemene uitkeringen	346.781	0	-346.781	359.318	0	-359.318	350.406	0	-350.406	355.114	0	-355.114	357.276	0	-357.276	363.039	0	-363.039
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	36.825	501	-36.324	36.759	862	-35.897	37.843	636	-37.207	38.796	636	-38.160	40.369	636	-39.733	42.007	636	-41.371
Onvoorzien	0	0	0	0	183	183	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000
Overige algemene dekkingsmiddelen	140	1.517	1.377	0	2.559	2.559	0	-27	-27	0	3.536	3.536	0	9.642	9.642	0	18.442	18.442
Saldo van de financieringsfunctie	6.487	-323	-6.810	5.904	2.650	-3.254	5.676	3.591	-2.085	5.676	3.591	-2.085	5.676	3.591	-2.085	5.676	3.591	-2.085
Dividend	807	0	-807	748	0	-748	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	226	226	0	400	400	0	478	478	0	32	32	0	-103	-103
Totaal algemene dekkingsmiddelen	391.041	1.695	-389.345	402.730	6.480	-396.249	394.300	5.601	-388.699	399.962	9.242	-390.720	403.697	14.901	-388.796	411.098	23.566	-387.531

TOELICHTING OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

De grootste post betreft de raming van de algemene uitkering van het Gemeentefonds. Deze is gebaseerd op de septembercircularis van 2020. Bij de raming van de OZB-opbrengsten (lokale heffingen) houden we rekening met de verwachte toename van het areaal. Voor een toelichting op de gehanteerde tarieven wordt verwezen naar de Grondslagen van deze begroting c.q. de paragraaf lokale lasten.

De post onvoorzien is, conform bestuursakkoord, geraamd op € 1 miljoen.

Het saldo van de financieringsfunctie is toegelicht in de paragraaf treasury. Bij de dividenduitkering is een bedrag geraamd voor dividend van de BNG en Enexis. Zie hiervoor tevens de paragraaf Verbonden partijen.

Structureel begrotingssaldo

STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO

We staan voor een structureel en reëel sluitende begroting. In onderstaande tabel is ons structureel meerjarig begrotingssaldo weergegeven.

x € 1 miljoen

	2021	2022	2023	2024
Saldo baten en lasten	-6,1	7,6	8,4	10,7
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	6,6	-7,1	-7,3	-7,9
Begrotingssaldo na bestemming	0,5	0,5	1,1	2,8
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	1,1	5,4	8,6	8,1
Structureel begrotingssaldo	1,6	5,9	9,7	10,9

In 2020 is het structurele begrotingssaldo licht negatief, met ingang van 2021 is de begroting structureel sluitend. Dit wil zeggen dat we structurele lasten ook met structurele middelen kunnen afdekken. Zoals het hoort bij solide financiën. Incidentele baten en lasten zijn die posten die een slechts voor een bepaalde periode beschikbaar zijn, eindig dus. Kwalificatie van in incidenteel en structureel is een grijs gebied. Het hoge positieve resultaat in 2022 en 2023 hangt onder andere samen met de dotaties aan de algemene reserve om deze op peil te houden (€ 2,1 miljoen per jaar). In onze financiële begroting loopt deze vanaf 2022 structureel door, nadat we deze conform coalitieakkoord 3 jaar hebben opgeschort. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht ons om deze als incidenteel mee te nemen.

Het structureel begrotingssaldo wordt nader toegelicht in het kengetal structurele exploitatieruimte. Deze ontwikkelt zich vanaf 2018 als volgt:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Structurele exploitatieruimte	-3,9%	-0,6%	-1,0%	0,0%	0,6%	1,2%	1,3%

De afgelopen jaren was de structurele exploitatieruimte negatief, met de keuzes in deze begroting zorgen we ervoor dat we vanaf 2021 structurele lasten dekken met structurele middelen.

Overzicht incidentele baten en lasten

Onderstaand is per programma weergegeven wat de incidentele baten en lasten zijn.

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Programma/Thema/Product	2021		2022		2023		2024		Omschrijving
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
1	Vitaal en Sociaal Breda									
1.1	Opgroeien									
	- Primair en voortgezet onderwijs	302								Doorontwikkeling onderwijs, laaggeletterdheid
	- Primair en voortgezet onderwijs	169								Septemercirculaire 2020: aanpak laaggeletterdheid
	- Jeugdhulp en maatwerkondersteuning			2.861						Septemercirculaire 2020: Jeugdhulp
	- Jeugdhulp en maatwerkondersteuning	-60								Septemercirculaire 2020: Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten
1.2	Betrokken zijn									
	- Algemene voorzieningen volwassenen	20		20						Geescaleerde zorg (uit septembercirculaire 2019)
	- Algemene voorzieningen volwassenen			-330		-330		-330		Mantelzorg omvormen
	- Volwassenen maatwerkondersteuning	200		200						Breda senior
	- Volwassenen maatwerkondersteuning	-182								Septemercirculaire 2020: Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten
1.3	Ontmoeten									
	- Wijkaanpak	60								Voorjaarsnota 2019: Flexibel budget wijkzaken Breda begroot
	- Wijkaanpak	262								Voorjaarsnota 2017: Wijkgericht werken
1.4	Thuis									
	- Volwassenen geëscaleerde zorg	100		100						Coalitie-akkoord 18-22: impuls aanpak ongedocumenteerden (4 jaar)
	- Volwassenen geëscaleerde zorg	125								Meicirculaire 2019: geweld hoort nergens thuis
	- Volwassenen geëscaleerde zorg	928								Septemercirculaire 2020: brede aanpak dak- en thuisloosheid

1.5	Leren, ontwikkelen en werken																			
	Reintegratie																		6	Septembercirculaire 2020: participatie reïntegratie
1.6	Leven																			
	- Sportbeleid	836																		Coalitie-akkoord 18-22: sportaccomodatatie investeringen derden
	- Sportbeleid	100																		Vuelta
	- Sportbeleid				100															Urban Sports
	- Volksgezondheid	28																		Gezond in de stad (uit meicirculaire 2019)
	- Volksgezondheid	20			20															Septembercirculaire 2020: subsidie kansrijke start
1.7	Mutaties reserves																			
	- Reserve sportinvesteringen		836																	Inzet vanuit reserve voor subsidie 1/3 regeling sportinvesteringen
	Subtotaal programma	2.908	836	2.971	0	-324	0	-330	0											
2	Ondernemend Breda																			
2.1	Stimuleren economische ontwikkeling in Breda																			
	- Grondexploitaties voor bedrijventerreinen	1.657	9.937	673	4.207	899	5.250	815	2.281											Kosten en opbrengsten grondexploitaties bedrijventerreinen
	- Grondexploitaties voor bedrijventerreinen	8.280		3.534		4.351		1.466												Mutatie onderhanden werk grondexploitaties bedrijventerreinen
	- Economische Zaken	148	148	148	148	20	20	20	20											Diversen
	- Economische Zaken	1.000																		Coronamaatregelen, capaciteit/cofinanciering
2.2	Grote projecten in de stad																			
	- Via Breda	12		44																OVTC afwikkeling
	- Via Breda	479	3.999	649	6.171	807	1.573													Kosten en opbrengsten grondexploitaties Via Breda
	- Via Breda	3.520		5.522		766														Mutatie onderhanden werk grondexploitaties Via Breda
	- Via Breda	300		500																Programma ontwikkeling stadsvernieuwing V Shape
	- Gebiedsontwikkeling Gasthuisvelden	888		1219		1710		1.625												Kapitaallasten gebiedsontwikkeling Gasthuisvelden

	- Overige grote projecten	156		216		268		184		Kapitaallasten overige gebiedsontwikkeling (Amphia, Corbion)
2.3	Dynamische Stad									
	- Cultuurpresentatie	1.000								Realisatie kunsthall
	- Cultuurpresentatie					500				Voorjaarsnota 2019: restauratie grote kerk
	- Cultuurpresentatie	200		500						Werkbudget cultuur
	- Musea	85	60	85	60	85	60	60	60	Collectiebeheer
2.4	Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs									
	- HBO	100								NJV17; speerpunt 5, internationaal onderwijs
	- HBO	330								BBV2017-1063; Logistics Commiunity Brabant
	- Volwassenen educatie	2.118	2.118							Rijkssubsidie volwasseneneducatie
	- Onderwijshuisvesting					438		438		Onderwijs-Building
	Subtotaal programma	20.273	16.262	13.090	10.586	9.844	6.903	4.608	2.361	
3 Duurzaam wonen in Breda										
3.1	Wonen in Breda									
	- Wonen	4.920		400						Coalitie-akkoord 18-22: versnellingsopgave wonen
	- Wonen	261		261						Huisvesting Statushouders (o.a. Koetshuis)
3.2	Verdeling beschikbare ruimte									
	- Stedelijke planning en programmering	89	89	7	7					Subsidieovk Interreg Europe project WAVE
	- Stedelijke planning en programmering	50								Gebiedsonderzoek Princenhage
	- Ruimtelijke Ordening	800								Omgevingswet
3.3	Grote Woonprojecten in de stad									
	-Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw	2.699	15.399	1.304	1.828	3.304	0			Kosten en opbrengsten grondexploitaties woningbouw
	-Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw	12.699		523		-3.304				Mutatie onderhanden werk grondexploitaties woningbouw
	-Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw		2.200		3.500					Winstnemingen grondbedrijf
	-Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw	388	162	391	160	393	158	395	156	Ontwikkeling Havenkwartier

	-Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw	256		258	1.200	260	300	261		Ontwikkeling Gasthuisvelden
	-Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw		300		550					Taakstelling vastgoed VJN19-2021-2022, verkopen panden en gronden
3.4	Bereikbaar Breda									
	- Mobiliteit	300		300				-200		Aanpassing voorziening verkeerregelinstanties
	- Mobiliteit	170								Impuls langzaam verkeer
	- Parkeren	200	400	200	400		200		200	Uitbreiding handhavingsgebied
	- Parkeren	145		152		160		160		Bijdrage in fietsenstalling NS
3.5	Breda is een duurzame en bestendige stad									
	- Milieubeheer	345								Uitvoeringsprogramma bodem
	- Milieubeheer	215	215							BBV 2018-2089: subsidie AirQon
	- Milieubeheer	766								Energietransitie
	- Groen en water	65		65		65				Van Gogh nationaal park
3.6	Mutaties reserves									
	- Reserve parkeerbedrijf		333		356					Uitbreiding handhavingsgebied en verder afbouw parkeerreserve
	- Reserve bodemfonds		784		588		431		431	Uitvoeringsplan bodem
	- Reserve klimaatfonds		243		243		243		243	Onttrekking uit reserve ten behoeve van klimaatprojecten
	- Reserve klimaatfonds	274		280		286		286		Dotatie opbrengsten klimaatprojecten aan reserve klimaatfonds
	- Reserve klimaatfonds		766							Onttrekking uit reserve ten behoeve van energietransitie
	- Reserve versnellingsopgave wonen		5.020		500					Dotatie ten behoeve van versnellingsopgave wonen
	Subtotaal programma	24.642	25.911	4.141	9.332	1.164	1.332	902	1.030	
4	Basis op orde in Breda									
4.1	Veilig Breda									
	- Veilig Breda algemeen	170	140	140	140	140	140	140	140	Coffeeshops
	- Ondernijning	375	375							Sociale weerbaarheid
	- Fysieke veiligheid	-200								Resultaat veiligheidsregio
	- Fysieke veiligheid	36		36		36		36		Septembercirculaire 2020: versterking omgevingsveiligheidsdiensten

4.2	Dienstverlening									
	- Administratie en basisregistraties	100								Bijdrage BWB project gebruiksooppervlak
4.3	Beheer van de openbare ruimte									
	- Beheer van de openbare ruimte	600	600							Afvalservice: beheer milieustraat Moerdijk
	- Beheer van de openbare ruimte	40		40						Herplanten bomen
	- Beheer van de openbare ruimte	96	96	18	18	9	9	9	9	Ecologie Wijkzaken
4.4	Beheer van het gemeentelijk vastgoed									
	- Vastgoedbeheer	403		403		403		403		Kantoorgebouw C
4.5	Open overheid									
	- Raad	13								Meerwerk accountant
Subtotaal programma		1.633	1.211	637	158	588	149	588	149	
5 Organisatie en financiën van Breda										
5.1	Solide financiën									
	- Algemene uitkeringen		125							Meicirculaire 2019: geweld hoort nergens thuis
	- Algemene uitkeringen		28							Meicirculaire 2019: gezond in de stad
	- Algemene uitkeringen		20							Septembercirculaire 2019: algemene voorziening volwassenen
	- Algemene uitkeringen		30							Meicirculaire 2020: veilige steden / VOR Boa
	- Algemene uitkeringen		-60		2.861					Septembercirculaire 2020: jeugdhulp
	- Algemene uitkeringen		-182							Septembercirculaire 2020: uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten
	- Algemene uitkeringen		36		36		36		36	Septembercirculaire 2020: versterking omgevingsveiligheidsdiensten
	- Algemene uitkeringen		1.640							Septembercirculaire 2020: uitstellen opschalingskorting
	- Decentralisatieuitkering sociaal domein		190		20					Septembercirculaire 2020: jeugdhulp
	- Decentralisatieuitkering sociaal domein		928							Septembercirculaire 2020: brede aanpak dak- en thuisloosheid

- Decentralisatieuitkering sociaal domein						6			Septembercirculaire 2020: participatie reïntegratie
5.2 Mutaties reserves									
- algemene reserve			2.170		4.350		4.350		Coalitie-akkoord 18-22: bijdrage om reserve op peil te houden
- algemene reserve	450		450						Coalitie-akkoord 18-22: terugbetaling voorfinanciering vorming reserve sportinvesteringen
- algemene reserve	1.300		1.200		1.200		1.200		Extra dotatie peil houden reserve
- algemene reserve			4.000						BGW20 mutatie winstneming GREX
- algemene reserve		300		300			200		Aanpassing voorziening verkeerregelinstanties
- algemene reserve	-1.800								Verlaging rente van 2% naar 1%
- exploitatiereserve	225	225	225	225	225	225	225	225	Verkiezingen
- exploitatiereserve		330							Logistic community
-exploitatiereserve		450							Voorjaarsnota 2019: vrijval budget verkiezingen
- exploitatiereserve		72		104					Bijdragen aan de exploitatie uit jaaroverhevelingen
- exploitatiereserve		25		25		25			Collectiebeheer musea
- begrotingsreserve	12	141	10	-157	11	-171	11	-171	Bijdrage in fietsenstalling NS
Subtotaal programma	187	4.298	8.055	3.414	5.786	121	5.986	90	
Totaal	49.643	48.518	28.894	23.490	17.058	8.505	11.754	3.630	
Incidenteel begrotingsaldo		-1.125		-5.404		-8.553		-8.124	

Incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingsaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingsaldo negatief. Bij een negatief incidenteel begrotingsaldo wordt een deel van de incidentele lasten ook afgedekt door structurele baten, wat goed is voor het structureel begrotingsevenwicht. Bij een positief incidenteel begrotingsaldo daarentegen worden structurele baten ingezet om incidentele lasten af te dekken, wat leidt tot een negatief structureel begrotingsevenwicht.

Geprognostiseerde balans

TOELICHTING OP DE BALANS

Bedragen x € 1.000

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vaste activa							
Immateriële vaste activa	2.804	3.338	3.767	3.750	2.733	1.716	348
Materiële vaste activa	432.125	442.722	462.015	521.418	553.423	573.053	584.838
Financiële vaste activa	184.569	182.784	170.577	165.006	158.658	152.997	147.271
Vlottende activa							
Voorraden	44.691	46.999	37.500	15.430	6.950	6.000	6.000
Uitzettingen	20.907	30.025	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Overlopende activa	80.181	55.726	69.500	69.500	69.500	69.500	69.500
Liquide middelen	191	75	500	500	500	500	500
Balanstotaal	765.468	761.669	768.859	800.604	816.764	828.766	833.457
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Eigen vermogen							
Algemene reserve	103.876	75.601	96.223	98.300	108.257	116.247	124.439
Bestemmingsreserve	45.027	51.091	19.595	10.915	8.031	7.383	7.058
Nog te bestemmen resultaat cq positief begrotingssaldo	-8.412	7.020	2.045	519	484	1.132	2.817
	140.491	133.712	117.863	109.734	116.772	124.762	134.314
Voorzieningen	59.094	50.854	39.318	32.645	32.050	28.912	28.345
Vaste schulden	424.819	440.614	471.678	518.225	527.942	535.092	530.798
Vlottende passiva							
Vlottende schuld	86.162	83.847	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000
Overlopende passiva	54.902	52.642	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
Balanstotaal	765.468	761.669	768.859	800.604	816.764	828.766	833.457
EMU-saldo	12.700	-31.882	-37.608	-52.118	-16.065	-12.811	-1.432
EMU-saldo referentiewaarde	-25.715	-24.236	-24.236	-24.236	-24.236	-24.236	-24.236
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde	38.415	-7.646	-13.372	-27.882	8.171	11.425	22.804

Vaste activa

Vaste activa zijn zaken die meerjarig hun nut en waarde behouden. Uitgaven aan deze zaken worden in beginsel geactiveerd en gedurende de gebruiksduur afgeschreven ten laste van het saldo van baten en lasten. Er is onderscheid in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Immateriële vaste activa zijn kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. De materiële activa zijn stoffelijk van aard; bijvoorbeeld gebouwen, computers, sportvelden en voertuigen. De financiële vaste activa zijn geldleningen, beleggingen en vorderingen op lange termijn.

De toename van de materiële vaste activa bestaat uit de investeringen in de komende periode vermindert met de jaarlijkse afschrijvingslast welke ten laste van het saldo van baten en lasten wordt gebracht.

De vermindering van de financiële vaste activa hangt samen met de leningen welke verstrekt zijn aan BreedSaam en BuildingBreda welke een jaarlijks aflossingsschema kennen.

Vlottende activa

De voorraadpositie hangt samen met het onderhanden werk inzake de grondexploitaties en de voorraden welke bestemd zijn voor verkoop. Het aflopend karakter hangt samen met het aflopende karakter van de lopende grondexploitaties.

Voor de uitzettingen en vlottende activa is voor de geprognosticeerde balans gekozen voor een gelijkblijvend volume gebaseerd op het gemiddelde van de afgelopen jaren, omdat deze een jaarlijks wisselend karakter kennen.

Toelichting op ontwikkelingen schulden

De toename van de schuldpositie hangt samen met de toename van de investeringen. Hiermee hangt het kengetal netto schuldquote sterk samen. Ondanks de toename van onze schuldpositie zijn we in staat om aan onze verplichtingen te voldoen. Zoals blijft uit de toelichting op de financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvormogen is de referentiewaarde van het kengetal netto-schuldquote uitstekend.

Voor de vlottende activa is gekozen voor een jaarlijks gelijkblijvend volume gebaseerd op de afgelopen jaren, omdat deze een sterk wisselend karakter kennen.

Reserves en voorzieningen

RESERVES

Bedragen x € 1.000

Reserves	Stand 1-1-2021	Bij	Af	Resultaat Bestemming	Stand 31-12-2021
Algemene reserve	96.223	2.378	300	0	98.300
Begrotingsbeeld	1.043	10	141	0	912
Bodemfonds	3.339	0	783	0	2.555
Exploitatiereserve	1.031	225	1.102	0	154
Investerings sportverenigingen	836	0	836	0	0
Investeringsreserve	6.101	62	897	0	5.266
Klimaatfonds	1.036	274	1.010	0	301
Parkeerbedrijf reserve	689	0	333	0	356
Versnellingsopgave Wonen	5.520	0	4.150	0	1.370
Totaal	115.818	2.949	9.552	0	109.215

VOORZIENINGEN

Bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Stand 1-1-2021	Bij	Af	Resultaat Bestemming	Stand 31-12-2021
Achterstallig onderhoud verhardingen	2.076	0	2.076	0	0
Centrale personeelsvoorziening	544	0	286	0	258
Mobiliteit	586	1.200	1.117	0	669
Onderhoud parkeerbedrijf	2.872	722	244	0	3.349
Onderhoud Vastgoedbeheer	16.626	5.341	8.005	0	13.962
Planmatig onderhoud VO	2.661	321	431	0	2.550
Voorziening openbare ruimte onderhoud	2.227	5.656	7.550	0	333
Voorziening riolering	2.116	147	0	0	2.263
Voorziening van derden verkregen middelen (44.2)	1.334	0	0	0	1.334
Voorziening wet AppA	8.276	250	600	0	7.926
Totaal	39.318	13.636	20.310	0	32.645

Voor een toelichting op de diverse reserves wordt verwezen naar de programma's. De toelichting op de algemene reserve, de begrotingsreserve, de exploitatiereserve en de investeringsreserve wordt verwezen naar programma 5.

De reserve investeringen sportverenigingen is toegelicht in programma 1. De reserve parkeerbedrijf, het bodemfonds, het klimaatfonds en de reserve versnellingsopgave wonen zijn toegelicht in programma 3.

Voor de toelichting op de voorzieningen wordt tevens verwezen naar de afzonderlijke programma's. De centrale personeelsvoorziening is opgenomen in programma 5.

De voorziening onderhoud parkeerbedrijf, planmatig onderhoud VO, onderhoud bodemsanering VO en mobiliteit zijn opgenomen in programma 3. De voorzieningen vastgoedbeheer, openbare ruimte onderhoud, achterstallig onderhoud verhardingen, voorziening afvalservice, riolering en de voorziening wet AppA zijn opgenomen in programma 4.

Meerjaren investeringsplan

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Nog te voteren voor 2021	Nog te voteren voor 2022	Nog te voteren voor 2023	Nog te voteren voor 2024
Meerjareninvesteringsprogramma				

Programma 1 Vitaal en sociaal Breda

Speelvoorzieningen	500	500	500	500
--------------------	-----	-----	-----	-----

Programma 2 Ondernemend Breda

Investeringsfonds Corona	1.500			
Ontwikkelingen Bavel	200			3.300
Programma Verbeter Breda	1.500	1.500		
Gasthuisvelden	500	500	500	
Park Seelig Zuid				6.500
Herontwikkeling vertreklocaties		750	750	
Markoevers/Zoete Delta		1.480		
Hoofdinfrastructuur Havenkwartier	1.600			
Havenkwartier	500	500	500	
Havenkwartier - bodemsanering		325	262	712
Markant gebouw Havenkwartier				
Cultuurcluster Klavers Jansen/Electron	750	1.500		
Stadsdepot	575			

Programma 3 Duurzaam Wonen in Breda

Oostflank			2.000	
Achter de Lange Stallen	250	250		
Tuinen van Genta		750		
Overige nieuwe projecten	400	400		
Mobiliteit	2.700	2.600	4.400	
Mobiliteitsdeal Verbeter Breda (w.o. Noordelijke Rondweg)	500	2.000	2.750	4.250
Fysieke maatregelen langzaamverkeer	300			
Groen en water	410	410	410	
Recreatieve groene voorzieningen buitengebied	1.500			

Programma 4 Basis op orde				
Openbare ruimte				
Openbare ruimte: wegen	700	700	700	
Groene pleinen & parken 2.0		833	833	
Pleinenplan	120			
Openbare ruimte: groen	1.090	1.090	1.090	1.090

Programma 5 Organisatie en Financiën				
Bedrijfsvoering				
Bedrijfsvoering	1.520	1.540	2.900	2.900
Totaal investeringen t.l.v. algemene middelen	17.115	17.628	17.595	19.252

Programma 4 De basis op orde				
Riolering				16.200
Afvalservice	200	200	200	200
Openbare verlichting	2.000	2.000	2.000	2.400
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	1.494			
Programma 5 Organisatie en Financiën				
Wagenpark	1.695	1.695	1.695	1.695
Totaal investeringen tarieven	5.389	3.895	3.895	20.495

We zetten in op investeringen in de stad, hiervoor is investeringsruimte nodig. In bovenstaande tabel zijn onze geplande investeringen opgenomen, gesplitst in investeringen ten laste van de algemene middelen en investeringen die worden gefinancierd vanuit tarieven. We hebben jaarlijks een beschikbaar volume van € 15 miljoen wat we toevoegen aan de reeds bestaande investeringscapaciteit. Vanaf 2023 kennen we een tijdelijke ophoging van het volume van € 8 miljoen per jaar, gedurende een periode van 10 jaar. De keuzes voor nieuwe investeringen, zoals opgenomen in de inleiding van de begroting, zijn in bovenstaand overzicht opgenomen. Ze zijn toegevoegd aan de beschikbare investeringscapaciteit.

In bovenstaande tabel zijn alleen de nog te voteren kredieten opgenomen. Voor het totaaloverzicht van geraamde investeringen wordt verwezen naar de bijlage 'Geraamde investeringen'. Voor een toelichting op de investeringen wordt verwezen naar de afzonderlijke programma's, waar de investeringstabel per programma is opgenomen.

Breda is in beeld om te worden meegenomen bij vele investeringen die op landelijk en provinciaal niveau gedaan worden. Het nationale groeifonds biedt kansen om Breda echt door te laten ontwikkelen en ook de Provincie werkt aan een totaal pakket om investerend uit de coronacrisis te komen. Dit vraagt om ruimte en flexibiliteit in onze investeringsplanning. Daarnaast zien we een aantal zeer grote opgaven op ons afkomen waar wij een duidelijkere reservering voor moeten gaan maken. Bijvoorbeeld de Noordelijke Rondweg. Een volwaardige aanpak loopt al snel en de enkele honderden miljoenen. De huidige systematiek wat we hiervoor op dit moment hanteren voldoet niet. Om dit beter vorm te kunnen geven ontwikkelen komen we in 2021 tot de ontwikkeling van een meer strategische investeringsplanning, meer zoals u gewent bent binnen de MIRT structuren van het rijk. Zo kunnen de we de benodigde investeringen voor bijvoorbeeld een Noordelijke Rondweg beter in beeld brengen en plannen.

Bijlagen

BIJLAGEN

Trends en ontwikkelingen

Vergrijzen, vergroenen, verslimmen en verbinden

Welke (lange termijn) ontwikkelingen zien we in Breda op ons afkomen? Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste trends en ontwikkelingen.

Demografische (samenstelling bevolking) trend (1): Bredase bevolking blijft groeien, vergrijst en wordt etnisch (mensen met andere gewoonten en gebruiken door andere cultuur) meer divers

Het aantal inwoners van Breda blijft groeien, van 184.230 inwoners per 1 januari 2020 naar zo'n 206.000 inwoners in 2040. De groei wordt in vooral bepaald door binnenlandse en buitenlandse migratie en minder door natuurlijke aanwas. De verwachting is dat het geboortecijfer de komende jaren licht zal stijgen en daarna stabiliseert. De bevolkingsgroep ouderen stijgt in omvang en in leeftijd. Rond 2030 zullen er in Breda dan ook meer 65-plussers dan jongeren tot 20 jaar wonen. Het aantal huishoudens in Breda stijgt, vooral door toename van eenpersoonshuishoudens. Bijna driekwart van de te verwachte groei van het aantal eenpersoonshuishoudens in Breda komt voor de rekening van ouderen. Het percentage inwoners met een migratieachtergrond neemt verder toe.

Sociale trend (2): kan iedereen blijven meedoen?

Van de Bredanaars voelt 80% zich gelukkig. Tegelijkertijd voelt 5% zich niet gelukkig. Sommige bewonersgroepen ervaren negatieve effecten van globalisering (wegvallen van grenzen), technologische ontwikkelingen en flexibilisering van de arbeidsmarkt (veranderingen voor een soepele arbeidsmarkt voor werkgevers en werknemers, zoals versoepeling ontslagrecht en loslaten van vaste werktijden). Dit alles vergroot de kloof tussen wel en niet kwetsbare groepen, met risico op sociale uitsluiting en eenzaamheid.

Het aantal huishoudens met een laag inkomen (tot 110% van het sociaal minimum) blijft al een hele tijd constant. Tegelijkertijd ligt het gemiddeld besteedbaar inkomen boven het landelijk gemiddelde, en neemt verder toe.

Eén op de 5 inwoners verleent (intensieve) mantelzorg. Door de veranderende bevolkingsopbouw zal de vraag naar mantelzorg toenemen. De oudere generatie (65 jaar en ouder) groeit relatief het hardst en wordt groter dan de jongere generatie (0-20 jaar). De groep die mantelzorg verleent (20-65 jaar) groeit ook, maar veel minder hard.

Door de trends en de onbekendheid over hun effecten, maken burgers zich zorgen over hun bestaanszekerheid. De effecten van corona versterken dit. Uit de 1e coronapeiling in maart 2020 blijkt dat Bredanaars minder tevreden zijn met hun leven, in vergelijking met eind 2019. Dit lijkt zich in de latere peilingen weer iets te herstellen.

Economische trend (3): forse economische krimp in 2020; mogelijk terugkerend herstel in 2021

Corona grijpt in op het leven van iedereen. Niet alleen wat betreft gezondheid en de 1,5 metersamenleving, maar ook economisch. Ondanks de landelijke en lokale steunmaatregelen raakt het ondernemers, werknemers en de economie hard. In het 2e kwartaal van 2020 is de economie sterk gekrompen: Het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) meldt een daling van het bruto binnenlands product (bbp) van 8,5% ten opzichte van het 1e kwartaal in 2020. Een grote daling als deze is niet eerder voorgekomen. De meest recente CPB (Centraal Planbureau) voorspelling van augustus 2020;

- Het basisscenario houdt rekening met een economische krimp van 5,1% (bbp) in 2020 en een beperkt herstel van 3,2% (bbp) in 2021. Daarmee komt de hoop op snel herstel niet uit. We houden nu rekening met een langer durende dip, gevolgd door gedeeltelijk of geheel herstel naar het niveau van voor de coronacrisis.
- Het 2e scenario (het uitbreken van een 2e corona-golf) gaat uit van een krimp van de economie in 2020 én 2021. De effecten op de werkloosheid zijn dan nog groter.

Als we het CPB-basisscenario vertalen naar Breda, dan betekent dit dat we rekening moeten houden met een forse toename van het werkloosheidspercentage van 3,6% in 2019, naar 4,6% in 2020 en 6,7% in 2021. Het aantal banen in Breda heeft een zelfde ontwikkeling. Na een periode van groei tot bijna 110.000 banen in 2019 gaan we voor 2020 uit van een forse daling naar 102.000 banen. In de jaren erna volgt een beperkte toename in banen. In 2021 naar 105.500 banen en in 2022 en de volgende jaren 1% groei per jaar. Sommige sectoren worden zwaarder getroffen. Dit zijn onder andere de horeca, de reisbranche, de

detailhandel en evenementenbranche. Ook bepaalde groepen in de samenleving zullen zwaarder worden getroffen. Met name de groepen die nu al een kwetsbare positie hebben op de arbeidsmarkt. Eventuele (langdurige) werkloosheid maakt de weg naar deelname nog moeilijker in de toekomst.

Ruimtelijke trend (4): Verschillen tussen steden en regio's nemen toe, net als verschillen binnen steden

Er is een tekort aan woningen. Ook in Breda moeten we versneld gaan bouwen. Verwachting is dat met (de versnelling van) de woningbouwopgave we de Bredase woningmarkt weer aantrekkelijk maken voor groepen die nu geen geschikte woning kunnen vinden. Breda kenmerkt zich door grote concentraties sociale woningbouw in de stad (de lijn van noordoost naar zuidwest). Dit zorgt voor grote verschillen tussen buurten. Over het algemeen waarderen Bredanaars hun woning en woonomgeving met een ruime voldoende. In de meeste buurten gaat het goed maar sommige buurten hebben een achterstand. Andere buurten hebben op termijn een grotere kans op achterstand.

De verkoopprijs van woningen in Breda steeg het afgelopen jaar sterk terwijl het aanbod van koopwoningen sterk daalde. Al jaren is de landelijke trend dat mensen steeds langer in hun huis blijven wonen. Voor de groeiende groep ouderen is het belangrijk dat er woningen zijn die passen bij hun woonwensen. Daarmee ontstaat doorstroming en komen meer woningen vrij voor andere groepen, bijvoorbeeld voor gezinnen met kinderen. Bij het bepalen van de gewenste woningvoorraad gaat het dus niet alleen over aantallen maar zeker ook over het soort woningen.

De verkeersintensiteit op het stedelijke hoofdwegennet stijgt. Na een forse afname na de lockdown in het voorjaar van 2020 (het autoverkeer daalde ongeveer 40%), is het gebruik van het hoofdwegennet in de 2e helft van 2020 weer bijna even intensief als voor de lockdown. Naar verwachting neemt het autoverkeer verder toe en daalt het gebruik van openbaar vervoer. Alleen op de HOV-lijnen (hoogwaardig openbaar (streek)vervoer) met veel reizigers zal het busvervoer verder groeien. Het treinverkeer zal na een tijdelijke afname door corona weer toenemen. Steeds meer eist de elektrische fiets haar plek op in stad en regio. Hetzelfde geldt voor elektrische deelscooters. Dit heeft gevolgen voor de infrastructuur (verbindingen in gebieden), verkeersveiligheid en de openbare ruimte. Technologische ontwikkelingen hebben de komende jaren grote invloed op vervoer van personen. Misschien wel de grootste ontwikkeling is die van de zelfrijdende auto.

Duurzame trend (5): Transitie naar een duurzame economie en samenleving

Verduurzaming is de grootste opgave voor de komende 10 jaar. Het Klimaatakkoord werd ruim een jaar geleden op 28 juni 2019 gepresenteerd. Het heeft als centraal doel de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. In de 1e jaarlijkse Klimaat- en Energieverkenning 2019 van Planbureau voor Leefomgeving (PBL) werd gesignaleerd dat er nog veel moet gebeuren om dit doel te halen. In 2018 had Nederland een reductie van iets minder dan 15% ten opzichte van 1990. In ruim 10 jaar moeten we dus meer dan 2 keer zoveel bereiken als in de afgelopen 28 jaar.

In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt om te komen tot een haalbare, betaalbare en uitvoerbare overgang voor gemeenten en inwoners. Zo zullen onder andere vanaf 1 januari 2021 alle vergunningen voor nieuwbouw, zowel woningbouw als utiliteitsbouw, moeten voldoen aan de eisen voor Bijna Energieneutrale Gebouwen (BENG). Ook moeten gemeenten voor eind 2021 een transitievisie warmte opstellen. Breda streeft om in 2044 CO₂-neutraal (geen uitstoot meer van koolstofdioxide) te zijn. Uit het in december 2019 gepubliceerde rapport van de Rekenkamer Breda blijkt dat de klimaatambitiesniveaus in Breda vrij hoog zijn. Wel wisselen de resultaten per thema. Zo is het aandeel hernieuwbare energie (energie uit constante natuurlijke bronnen zoals wind en zon) in Breda gemiddeld ten opzichte van veel andere gemeenten. Maar het is bescheiden vergeleken met het gemiddelde van de 40 grootste gemeenten. Wat betreft het percentage CO₂-reductie scoort Breda gemiddeld.

De afspraken in het Klimaatakkoord zijn aan 5 sectortafels gemaakt;

- elektriciteit
- mobiliteit
- landbouw en landgebruik
- gebouwde omgeving
- industrie

De verwevenheid tussen deze sectoren zal toenemen. Dit maakt het van belang om, ook over de sectoren heen, samen regelmatig over de voortgang te spreken en op zoek te gaan naar samenhang en koppelkansen.

Veiligheidstrend (6): Verschillende maatschappelijke ontwikkelingen leiden tot nieuwe veiligheidsvraagstukken

Door allerlei maatschappelijke ontwikkelingen verandert het begrip veiligheid. Veel zichtbare criminaliteit nam af. Dit komt door onder andere de toenemende eigen verantwoordelijkheid van burgers op het gebied van preventie maar ook door technologische ontwikkelingen. De ondergrens in het aantal meldingen van zichtbare criminaliteit lijkt bereikt te zijn.

Criminele bedrijfsprocessen die zich openbaren in de bovenwereld (ondermijning) lijken steeds vaker voor te komen. Het wordt steeds onduidelijker wie slachtoffer en wie dader is.

Onvrede en onmacht over de toenemende sociale verschillen kunnen leiden tot verdergaande polarisatie (tegenstellingen tussen groepen mensen) en radicalisering (extremer worden van bepaalde opvattingen). Ook omdat de mogelijkheden tot negatief manipuleren via sociale media en andere digitale kanalen toenemen. Jongeren komen steeds vaker negatief in het nieuws door bijvoorbeeld het gebruik van buitensporig geweld. Al deze trends hebben veiligheidsrisico's. Denk bij digitalisering aan het risico op cybercrime (computercriminaliteit) of crisissituaties door het falen van de digitale structuur bij belangrijke instanties zoals drinkwaterbedrijven of ziekenhuizen. Ook de duurzaamheidstrends leiden tot risico's, zoals de (brand)veiligheid van zonnepanelen en elektrische auto's.

Corona had invloed op de veiligheid van 2020. Hoeveel effect corona heeft op de trends en ontwikkelingen van 2021 is nog moeilijk in te schatten.

Bestuurlijke trend (7): Lokaal bestuur gaat steeds meer samenwerken met partners binnen én buiten de stad; gemeente verschuift van regisseren naar faciliteren

Het Rijk verdeelt steeds meer verantwoordelijkheid naar gemeenten. Gemeenten delen op hun beurt in de stad en de regio steeds meer verantwoordelijkheden met andere overheden en deskundige organisaties, bewoners en cliëntgroepen. Het gaat om vraagstukken rond diverse thema's, zoals bijvoorbeeld;

- economie
- duurzaamheid
- bereikbaarheid
- wonen
- winkelen
- recreëren
- arbeidsmarkt
- onderwijs
- re-integratie
- zorg en welzijn

De nieuwe omgevingswet (per 1 januari 2022) geeft voor het fysiek domein richting aan deze ontwikkeling.

Gemeenten opereren niet alleen en zitten in een snel veranderende maatschappij. De wereld houdt niet op bij de gemeentegrens. Vrijwel alle vraagstukken kennen een regionaal, provinciaal, of (inter)nationaal component.

Technologische trend (8): Fysieke en digitale werelden komen samen

De digitale en technologische ontwikkelingen zijn gigantisch in aantal, omvang en impact. De fysieke wereld wordt één groot communicatiesysteem dat zorgt voor koppeling tussen digitale diensten en producten. Digitalisering maakt de samenleving niet alleen makkelijker maar ook moeilijker. Privacy en identiteitsfraude vragen publieke aandacht. Verschillen tussen wie wel en niet digitaal kundig zijn worden groter. Technologische trends beïnvloeden de samenleving zoals 3D-printing, machine learning, voorspellingen met algoritmen (programmeertaal voor probleemoplossing), robotisering, virtual reality, kunstmatige intelligentie, internet of things (het internet der dingen zijn computers die zelf via internet zaken regelen zoals moderne fototoestellen, wasmachines of kopieerapparaten), blockchain (online register voor transacties) en zelfrijdende auto's.

Technologische ontwikkelingen roepen hele belangrijke vragen op;

- welk effect heeft digitalisering op mens en maatschappij
- hoe lossen we de privacy kwesties op die daarbij spelen
- hoe borgen we publieke belangen
- hoe blijft de overheid aangehaakt op de snelheid van de digitale ontwikkelingen

Belangrijkste bronnen:

- Platform 31: Stedelijke trends en opgaven voor 2018 e.v. (2017)
- Platform 31: Jaarplan 2020 werken aan maatschappelijke vraagstukken van vandaag en morgen (2020)
- Ministerie van BZK: Trending topics, discussienota (2020)
- Diverse gemeentelijke monitoren / O&I producten (Stadsenquête, Economische (crisis)monitor/barometer, Veiligheidsmonitor, Leefbaarometer, Vroegsignalering, factsheets per thema, enzovoorts)

Financieel totaaloverzicht

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Vitaal en Sociaal Breda																		
Opgroeien																		
Algemene voorzieningen jeugd	192	6.941	6.750	45	6.875	6.830	45	6.770	6.725	45	6.819	6.774	45	6.869	6.824	45	6.869	6.824
Toeleiding tot maatwerkvoorzieningen jeugd	173	2.803	2.630	100	3.336	3.236	100	1.976	1.876	100	1.976	1.876	100	1.976	1.876	100	1.976	1.876
Jeugdhulp maatwerkondersteuning	33.004	67.008	34.004	28.700	61.720	33.020	30.200	63.041	32.841	30.200	63.006	32.806	28.600	58.621	30.021	28.600	58.618	30.018
Jeugdhulp geëscaleerde zorg	5.224	10.257	5.033	950	4.708	3.758	950	4.261	3.311	950	4.261	3.311	950	4.261	3.311	950	4.261	3.311
Primair en voortgezet onderwijs	6.267	12.236	5.969	6.393	12.510	6.118	5.650	11.791	6.141	5.650	11.291	5.641	5.650	11.326	5.676	5.650	11.326	5.676
Totaal Opgroeien	44.859	99.245	54.386	36.188	89.149	52.961	36.945	87.839	50.894	36.945	87.353	50.408	35.345	83.053	47.708	35.345	83.050	47.705
Betrokken zijn																		
Algemene voorzieningen volwassenen	20	10.671	10.652	0	10.600	10.600	0	10.499	10.499	0	10.186	10.186	0	10.166	10.166	0	10.166	10.166
Volwassenen maatwerkondersteuning	1.383	36.636	35.253	1.354	35.221	33.867	5.249	39.727	34.478	5.249	38.590	33.341	5.249	38.593	33.344	5.249	38.593	33.344
Maatwerk Wmo	653	6.666	6.012	535	6.656	6.121	592	5.911	5.319	594	6.001	5.407	597	6.065	5.468	602	6.125	5.523
Totaal Betrokken zijn	2.056	53.973	51.917	1.889	52.476	50.588	5.841	56.137	50.296	5.843	54.777	48.934	5.846	54.824	48.978	5.851	54.883	49.032
Thuis																		
Volwassenen geëscaleerde zorg	6.795	55.443	48.648	6.758	59.031	52.273	6.758	51.401	44.644	6.758	50.813	44.055	6.758	50.719	43.961	6.758	50.719	43.961

Leren, ontwikkelen en werken																		
Participatie	0	0	0	0	366	366	0	283	283	0	628	628	0	691	691	0	691	691
Sociale werkvoorziening	11.592	30.022	18.431	9.730	28.642	18.912	9.151	26.638	17.487	8.607	25.285	16.678	8.095	23.899	15.804	8.095	23.962	15.867
Reïntegratie	927	9.928	9.000	69	11.285	11.216	69	8.603	8.534	69	8.749	8.680	69	8.910	8.841	69	8.914	8.845
Wet BUIG en overige regelingen	71.698	75.015	3.317	100.293	104.495	4.202	72.908	77.238	4.330	72.908	77.243	4.335	72.908	77.247	4.339	72.908	77.247	4.339
Bijzondere bijstand	966	6.873	5.908	825	6.751	5.926	825	7.262	6.437	825	7.262	6.437	825	7.262	6.437	825	7.262	6.437
BredaPas	0	240	240	32	289	258	32	294	262	32	294	262	32	294	262	32	294	262
Schuldhulpverlening	2.141	4.614	2.472	1.266	3.497	2.232	616	2.993	2.377	546	3.124	2.578	488	3.066	2.579	488	3.066	2.579
Kwetsbare groepen	1	1	0	434	434	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Leren, ontwikkelen en werken	87.324	126.692	39.368	112.649	155.759	43.111	83.602	123.312	39.710	82.987	122.584	39.597	82.416	121.369	38.953	82.416	121.437	39.021
Leven																		
Volksgesondheid	0	3.872	3.872	130	4.107	3.977	0	4.108	4.108	0	3.953	3.953	0	4.050	4.050	0	4.050	4.050
Sportbeleid	1	5.674	5.673	25	4.660	4.635	0	4.937	4.937	0	4.143	4.143	0	4.043	4.043	0	4.043	4.043
Totaal Leven	1	9.547	9.545	155	8.767	8.612	0	9.046	9.046	0	8.096	8.096	0	8.094	8.094	0	8.094	8.094
Ontmoeten																		
Wijkaanpak	59	3.551	3.492	0	4.067	4.067	0	3.804	3.804	0	3.497	3.497	0	3.497	3.497	0	3.495	3.495
Statushouders	-11	674	685	0	610	610	0	55	55	0	57	57	0	58	58	0	58	58
Totaal Ontmoeten	48	4.225	4.177	0	4.678	4.678	0	3.859	3.859	0	3.554	3.554	0	3.555	3.555	0	3.553	3.553
Reserve Wijkontwikkeling																		
Mutatie reserve wijkontwikkeling	527	0	-527	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Sociaal Domein																		
Mutatie reserve sociaal domein	3.659	0	-3.659	1.741	0	-1.741	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Reserve investeringen sportverenigingen																		
Mutatie reserve investeringen sportverenigingen	773	1.800	1.027	192	0	-192	836	0	-836	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Vitaal en Sociaal Breda	146.041	350.924	204.883	159.571	369.860	210.289	133.981	331.594	197.613	132.533	327.177	194.645	130.365	321.613	191.248	130.370	321.736	191.366
Ondernemend Breda																		
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda																		
Economische zaken	787	5.563	4.776	674	7.789	7.116	665	8.094	7.429	666	7.624	6.957	558	7.935	7.377	559	7.892	7.334
Acquisitie en accountmanagement	564	1.956	1.392	446	2.140	1.694	405	2.039	1.634	405	2.039	1.634	387	2.027	1.640	387	2.027	1.640
Externe betrekkingen	0	68	68	0	114	114	0	116	116	0	116	116	0	116	116	0	116	116
Evenementen	0	1.058	1.058	0	953	953	0	976	976	0	979	979	0	979	979	0	979	979
Grondexploitaties voor bedrijventerreinen	7.191	4.738	-2.453	8.147	8.216	70	9.937	9.994	57	4.207	4.264	57	5.250	5.307	57	2.281	2.338	57
Totaal Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	8.542	13.382	4.841	9.266	19.213	9.947	11.008	21.220	10.212	5.278	15.022	9.744	6.195	16.364	10.170	3.227	13.353	10.126
Grote projecten in de stad																		
Crossmark	896	4.864	3.968	791	2.142	1.351	3.999	5.678	1.679	6.171	8.344	2.173	1.573	3.383	1.811	0	1.634	1.634
Gasthuisvelden	77	373	296	0	533	533	0	888	888	0	1.219	1.219	0	1.710	1.710	0	1.625	1.625
Amphia	0	7	7	0	6	6	0	54	54	0	80	80	0	104	104	0	121	121
Corbion	0	68	68	0	104	104	0	103	103	0	136	136	0	164	164	0	63	63
Totaal Grote projecten in de stad	973	5.311	4.338	791	2.785	1.993	3.999	6.722	2.723	6.171	9.779	3.608	1.573	5.362	3.789	0	3.443	3.443
Dynamische stad																		
Cultureel erfgoed	12	1.437	1.424	332	2.042	1.710	18	1.618	1.600	18	1.616	1.598	18	2.115	2.097	18	1.614	1.596
Cultuurpresentatie	26	19.452	19.426	38	20.734	20.697	0	21.613	21.613	0	21.373	21.373	0	20.873	20.873	0	20.873	20.873

Media	0	113	113	0	117	117	0	120	120	0	120	120	0	120	120	0	120	120
Musea	122	3.713	3.591	58	3.905	3.847	60	3.975	3.915	60	3.983	3.923	60	3.983	3.923	60	3.958	3.898
Historische waarde	167	128	-40	205	103	-102	145	109	-36	145	109	-36	145	109	-36	145	109	-36
Totaal Dynamische stad	328	24.843	24.515	632	26.901	26.269	223	27.433	27.210	223	27.201	26.978	223	27.199	26.976	223	26.672	26.449
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs																		
HBO	0	1.195	1.195	0	1.441	1.441	0	916	916	0	486	486	0	486	486	0	486	486
Volwasseneneducatie	2.003	2.081	78	2.253	2.333	80	2.118	2.201	83	0	83	83	0	83	83	0	83	83
Onderwijshuisvesting	0	15.916	15.916	0	16.191	16.191	0	16.467	16.467	0	16.795	16.795	0	17.233	17.233	0	17.233	17.233
Totaal Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	2.003	19.192	17.189	2.253	19.965	17.712	2.118	19.584	17.466	0	17.364	17.364	0	17.802	17.802	0	17.802	17.802
Verbindend bestuur																		
Samenwerking	0	1.798	1.798	0	1.926	1.926	0	1.922	1.922	0	1.935	1.935	0	1.962	1.962	0	1.889	1.889
Totaal Ondernemend Breda	11.845	64.526	52.681	12.943	70.790	57.848	17.348	76.881	59.534	11.673	71.300	59.627	7.990	68.689	60.698	3.450	63.158	59.709
Duurzaam wonen in Breda																		
Wonen in Breda																		
Wonen	96	1.854	1.758	120	4.324	4.205	29	5.006	4.977	29	2.225	2.196	29	692	663	29	691	662
Verdeling beschikbare ruimte																		
Ruimtelijke ordening	300	1.840	1.540	390	1.455	1.065	390	2.278	1.888	390	1.478	1.088	390	1.478	1.088	390	1.478	1.088
Stedelijke planning en programmering	1.667	3.020	1.353	1.508	2.478	970	1.823	2.701	878	1.213	2.381	1.169	1.205	2.409	1.204	1.205	2.405	1.200
Totaal Verdeling beschikbare ruimte	1.967	4.860	2.893	1.898	3.932	2.034	2.213	4.979	2.766	1.603	3.859	2.257	1.595	3.887	2.292	1.595	3.883	2.288
Grote woonprojecten in de stad																		

Grondexploitatie ten behoeve van de woningbouw	15.122	13.048	-2.074	21.191	25.538	4.348	20.022	21.723	1.701	8.816	7.834	-982	2.037	2.480	443	1.737	2.480	743
Bereikbaar Breda																		
Mobiliteit	165	5.668	5.503	152	5.572	5.420	158	6.310	6.152	158	6.095	5.937	158	5.822	5.664	158	5.715	5.556
Openbaar vervoer	0	57	57	0	49	49	0	42	42	0	42	42	0	41	41	0	41	41
Parkeren	16.987	10.155	-6.831	13.056	8.475	-4.581	14.963	8.386	-6.577	14.868	8.286	-6.582	15.068	8.310	-6.758	15.068	8.314	-6.754
Totaal Bereikbaar Breda	17.152	15.880	-1.272	13.208	14.097	889	15.121	14.738	-383	15.026	14.423	-603	15.226	14.173	-1.053	15.226	14.069	-1.157
Breda is een duurzame en bestendige stad																		
Milieubeheer	688	2.535	1.847	997	7.055	6.058	689	3.773	3.084	550	2.482	1.932	556	2.482	1.926	556	2.482	1.926
Natuur- en milieueducatie	315	900	585	356	862	507	356	896	540	356	894	539	356	892	536	356	891	535
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	106	418	312	85	242	157	85	244	159	85	245	160	85	245	160	85	245	160
Groen en water	141	227	85	0	432	432	0	449	449	0	558	558	0	634	634	0	593	593
Totaal Breda is een duurzame en bestendige stad	1.251	4.079	2.829	1.438	8.591	7.154	1.130	5.362	4.232	990	4.180	3.189	996	4.253	3.256	996	4.212	3.215
Reserve Bodemfonds																		
Mutatie reserve Bodemfonds	12	394	383	495	735	240	783	0	-783	588	0	-588	438	0	-438	438	0	-438
Reserve Klimaatfonds																		
Mutatie reserve Klimaatfonds	-79	262	341	244	268	25	1.010	274	-736	244	280	37	244	286	43	244	286	43
Reserve parkeerbedrijf																		
Mutatie reserve parkeerbedrijf	100	0	-100	433	0	-433	333	0	-333	356	0	-356	0	0	0	0	0	0
Reserve parkeerfonds																		
Mutatie reserve parkeerfonds	565	0	-565	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Reserve Versnellingsopgave Wonen																		
Mutatie reserve Versnellingsopgave Wonen	860	0	-860	3.173	0	-3.173	4.150	0	-4.150	1.370	0	-1.370	0	0	0	0	0	0
Totaal Duurzaam wonen in Breda	37.046	40.377	3.332	42.199	57.486	15.288	44.791	52.082	7.291	29.023	32.801	3.779	20.567	25.771	5.205	20.267	25.621	5.354
Basis op orde in Breda																		
Veilig Breda																		
Veiligheid openbare ruimte	1.082	5.217	4.135	3.664	6.158	2.493	6.382	7.775	1.392	6.382	7.744	1.362	6.382	7.743	1.361	6.382	7.743	1.360
Zichtbare Criminaliteit	39	433	394	133	522	389	108	516	408	108	516	408	0	408	408	0	408	408
Ondermijning	83	1.274	1.191	708	1.897	1.189	458	1.963	1.505	83	1.578	1.495	83	1.578	1.495	83	1.578	1.495
Zorg en Veiligheid	337	995	657	209	911	702	207	791	584	207	791	584	207	791	584	207	791	584
Fysieke veiligheid	4.844	17.763	12.918	5.031	17.105	12.073	5.815	18.449	12.634	5.815	18.437	12.622	5.815	18.648	12.834	5.815	18.749	12.935
Veilig Breda Algemeen	2.401	1.242	-1.158	881	1.662	781	1.085	2.027	942	1.085	1.838	753	1.085	1.969	884	1.085	1.969	884
Totaal Veilig Breda	8.786	26.924	18.137	10.627	28.254	17.627	14.055	31.521	17.466	13.680	30.905	17.224	13.572	31.138	17.566	13.572	31.239	17.667
Dienstverlening																		
Administratie en basisregistratie	0	2.259	2.259	0	2.454	2.454	0	2.821	2.821	0	2.721	2.721	0	2.721	2.721	0	2.721	2.721
Publieksservice	4.031	8.671	4.640	2.733	7.146	4.413	2.933	7.587	4.654	2.933	7.589	4.656	2.933	7.592	4.659	2.933	7.592	4.659
Vergunningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Dienstverlening	4.031	10.930	6.899	2.733	9.600	6.867	2.933	10.407	7.474	2.933	10.310	7.377	2.933	10.312	7.379	2.933	10.312	7.379
Beheer van de openbare ruimte																		
Afvalservice	33.959	29.053	-4.906	33.901	27.305	-6.596	37.174	29.206	-7.968	37.822	29.883	-7.939	38.357	30.447	-7.910	38.903	30.993	-7.910
Beheer openbare ruimte, groen	42	13.584	13.542	77	13.295	13.219	198	13.401	13.203	120	13.555	13.436	111	13.639	13.528	111	13.654	13.543

Beheer openbare ruimte, wegen	2.975	23.501	20.526	3.827	24.581	20.754	4.080	23.566	19.486	4.080	23.638	19.558	4.080	23.834	19.754	4.080	23.829	19.749
Riolering	20.247	17.171	-3.076	20.415	17.143	-3.272	21.492	17.910	-3.582	22.616	18.893	-3.723	23.546	19.690	-3.855	23.492	19.614	-3.878
Totaal Beheer van de openbare ruimte	57.224	83.310	26.086	58.219	82.324	24.105	62.943	84.083	21.139	64.638	85.969	21.331	66.093	87.610	21.517	66.586	88.090	21.504
Beheer van het gemeentelijk vastgoed																		
Vastgoedbeheer	12.953	26.077	13.123	7.223	20.571	13.348	9.684	20.562	10.878	9.653	21.054	11.401	9.653	21.659	12.007	9.653	21.567	11.914
Open overheid																		
College en ondersteuning college	1	2.816	2.815	0	1.462	1.462	0	1.501	1.501	0	1.501	1.501	0	1.501	1.501	0	1.501	1.501
Raad, commissies en griffie	4	2.888	2.884	0	2.577	2.577	0	2.717	2.717	0	2.689	2.689	0	2.688	2.688	0	2.687	2.687
Rekenkamer	0	180	180	0	184	184	0	191	191	0	191	191	0	191	191	0	191	191
Totaal Open overheid	5	5.884	5.879	0	4.222	4.222	0	4.409	4.409	0	4.381	4.381	0	4.380	4.380	0	4.380	4.380
Totaal Basis op orde in Breda	82.999	153.124	70.125	78.802	144.971	66.169	89.616	150.982	61.366	90.904	152.619	61.714	92.252	155.101	62.849	92.744	155.589	62.844
Organisatie en financiën van Breda																		
Een toekomstbestendige organisatie																		
Overhead	6.645	67.789	61.143	7.082	65.217	58.135	5.782	68.451	62.669	5.782	67.393	61.611	5.782	66.847	61.065	5.782	65.784	60.002
Bedrijfsvoering	0	0	0	0	-8	-8	0	-8	-8	0	-8	-8	0	-8	-8	0	-8	-8
Totaal Een toekomstbestendige organisatie	6.645	67.789	61.143	7.082	65.208	58.126	5.782	68.443	62.661	5.782	67.385	61.603	5.782	66.838	61.056	5.782	65.776	59.994
Solide financiën																		
Algemene uitkeringen	346.781	0	-346.781	359.318	0	-359.318	350.406	0	-350.406	355.114	0	-355.114	357.276	0	-357.276	363.039	0	-363.039

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	36.825	501	-36.324	36.759	862	-35.897	37.843	636	-37.207	38.796	636	-38.160	40.369	636	-39.733	42.007	636	-41.371
Onvoorzien	0	0	0	0	183	183	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000
Overige algemene dekkingsmiddelen	140	1.517	1.377	0	2.559	2.559	0	-27	-27	0	3.536	3.536	0	9.642	9.642	0	18.442	18.442
Saldo van de financieringsfunctie	6.487	-323	-6.810	5.904	2.650	-3.254	5.676	3.591	-2.085	5.676	3.591	-2.085	5.676	3.591	-2.085	5.676	3.591	-2.085
Dividend	807	0	-807	748	0	-748	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375	375	0	-375
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	226	226	0	400	400	0	478	478	0	32	32	0	-103	-103
Totaal Solide financiën	391.041	1.695	-389.345	402.730	6.480	-396.249	394.300	5.601	-388.699	399.962	9.242	-390.720	403.697	14.901	-388.796	411.098	23.566	-387.531
Algemene reserve																		
Mutatie algemene reserve	4.810	3.708	-1.102	7.444	32.939	25.495	300	2.378	2.078	300	10.257	9.957	0	7.991	7.991	0	8.192	8.192
Exploitatiereserve																		
Mutatie Exploitatiereserve	8.258	225	-8.033	8.843	225	-8.618	1.102	225	-877	354	225	-129	250	225	-25	225	225	0
Begrotingsreserve																		
Mutatie Begrotingsreserve	520	37	-483	329	17	-312	141	10	-131	-158	9	167	-171	11	181	-171	13	183
Investeringsreserve																		
Mutatie Investeringsreserve	1.660	1.440	-220	30.097	2.063	-28.034	897	62	-835	697	54	-643	457	49	-409	457	345	-112
Totaal Organisatie en financiën van Breda	412.934	74.894	-338.041	456.526	106.933	-349.593	402.523	76.719	-325.804	406.937	87.172	-319.765	410.015	90.014	-320.001	417.391	98.118	-319.274
Gerealiseerd resultaat	690.866	683.846	-7.020	750.041	750.041	0	688.259	688.259	0	671.069	671.069	0	661.189	661.189	0	664.222	664.222	0

Toelichting financiële begrippen

TOELICHTING FINANCIËLE BEGRIPPEN

Begrip	Omschrijving
Actuele begroting	De laatste door de raad vastgestelde begroting inclusief alle tussentijdse begrotingswijzigingen.
Algemene reserve	Reserve als buffer voor risico's die de gemeente loopt. Deze reserve hoort bij het weerstandsvermogen.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds. Financiering vanuit het Rijk aan gemeenten op basis van maatstaven. De uitkering is gebaseerd op de financiële verhoudingswet en is niet geoormerkt.
Baten	Inkomsten/opbrengsten van de gemeente.
Baten-lastenstelsel	Stelsel voor uitgaven en ontvangsten in de periode waarin verbruik van goederen en diensten plaatsvindt (baten ontstaan). Dit begrip is verderop toegelicht.
Begroting	De begroting geeft op hoofdlijnen het beleid van de gemeente weer, ingedeeld naar programma's en thema's. Per programma of thema geeft de begroting inzicht in doelstelling van het beleid, benodigde activiteiten en hiermee samenhangende lasten en baten. De gemeenteraad stelt de begroting vast. Dit gebeurt uiterlijk 15 november van het voorafgaande jaar.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van de begroting tijdens het begrotingsjaar. De aanpassing gebeurt door de raad.
Berap	Bestuursrapportage met tussentijdse verantwoording en nieuwe ontwikkelingen. De rapportage maakt het voor de gemeenteraad mogelijk om tussentijds bij te sturen.
Bestemmingsreserve	Reserves voor een bepaald bestedingsdoel, dat de raad bepaalt. Deze reserves horen in beginsel bij het weerstandsvermogen.
Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)	Wettelijke voorschriften voor verslaggeving bij gemeenten en provincies. Hierin staan ook inrichtingsvoorschriften voor programmabegroting en –verantwoording.
Doelmatigheid (efficiency)	De mate waarin een geleverde prestatie is uitgevoerd tegen de minimale inzet van middelen. Verbeteringen op dit vlak zijn vaak verbeteringen van de bedrijfsvoering.
Doeltreffendheid (effectiviteit)	De mate waarin een product/prestatie bijdraagt aan de uitvoering van de doelstellingen. Verbeteringen verhogen vaak het resultaat.
Doeluitkering	Specifieke uitkering van het Rijk aan gemeenten voor specifieke taken. Doeluitkeringen zijn geoormerkt en niet vrij besteedbaar.
Incidenteel	Uitgaven of inkomsten die eenmalig zijn en niet terugkeren.
Investering	Uitgaven voor zaken met een meerjarig nut. Dit begrip is verderop toegelicht.
Lasten	De uitgaven/kosten van de gemeente.
Onrendabele investering	Investerings die plaatsvinden dankzij een bijdrage uit algemene middelen.

Rendabele investering	Een investering die volledig gedekt is uit opbrengsten en waarvoor geen bijdrage vanuit de algemene middelen nodig is.
Reserves	Reserves zijn het vrij te besteden vermogen van de gemeente. Dit begrip is verderop toegelicht.
Stelpost	Een begrotingspost die niet specifiek hoort bij programma's of projecten in de begroting. Toerekening kan op een later moment plaatsvinden.
Structureel	Jaarlijks terugkerende lasten en baten. Uitgangspunt is dat de structurele baten structurele lasten dekken.
Verantwoording (jaarrekening)	De jaarrekening laat het op hoofdlijnen uitgevoerde beleid van de gemeente zien, ingedeeld naar programma's en projecten. Per programma en project geeft de jaarrekening inzicht in doelstelling van het beleid, welke activiteiten zijn uitgevoerd en wat het dat jaar per saldo kostte. De gemeenteraad stelt de jaarrekening vast, uiterlijk 15 juli na het afgelopen begrotingsjaar.
Voorzieningen	Voorzieningen zijn posten op de balans, waaruit toekomstige voorwaardelijke uitgaven kunnen voortvloeien. Vaak zijn plannen en gedegen inschattingen nodig om het voorwaardelijk karakter en de dekkendheid te kunnen invullen. Dit begrip is verderop toegelicht.
Weerstandscapaciteit	De elementen waarmee de gemeente tegenvallers opvangt. De weerstandscapaciteit heeft een incidenteel en een structureel deel. Het vrij besteedbare deel van de reserves bepaalt deels de omvang van de weerstandscapaciteit.
Weerstandvermogen	Het weerstandvermogen is het verschil tussen weerstandscapaciteit en de inschatting van de risico's. Het is de buffer om risico's op te vangen, zonder aanpassing van de begroting en het beleid. Dit begrip is verderop toegelicht.

STELSEL VAN BATEN EN LASTEN

De financiële wereld maakt onderscheid in inkomsten en uitgaven versus baten en lasten.

Inkomsten zijn de inkomende geldstromen, uitgaven de uitgaande geldstromen. De daadwerkelijke financiële stroom is leidend. Lasten en baten zijn inkomsten en uitgaven in een bepaald jaar. Het jaar waarop de betaling betrekking heeft bepaalt, niet de betaling zelf. Een voorbeeld van een last die geen uitgave is, is de afschrijving van een gebouw. Het gebouw is eerder neergezet en leidde in die tijd tot een uitgave. De lasten horen bij de jaren waarin het gebouw gebruikt wordt. Dit doet recht aan het feit dat het gebouw op meerdere jaren betrekking heeft en dus meerdere jaren tot last is. Een ander voorbeeld is een factuur die na 1 januari binnenkomt voor een cursus die vóór 31 december is gevolgd. De last drukt op het jaar dat de cursus is gevolgd, de betaling (de uitgave) gebeurt in het nieuwe jaar.

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Reserves en voorzieningen verschillen van elkaar op het gebied van vrije besteding. Een voorziening is voor een onderliggend doel. Geld in een reserve kan de raad voor een ander doel inzetten.

In principe zijn reserves vanuit bedrijfseconomisch perspectief vrij te besteden. Er zijn algemene en bestemmingsreserves.

Een algemene reserve is een buffer om risico's op te vangen. Voor deze risico's is geen verzekering, bestemmingsreserve of voorziening. Daarnaast vangen algemene reserves niet structurele begrotings- en rekeningstekorten op. Deze buffer noemen we vaak weerstandvermogen. We kunnen niet objectief vaststellen hoe hoog de buffer moet zijn. Inzicht in de verplichtingen en risico's is belangrijk, om de minimale hoogte van de algemene reserve te bepalen.

Er zijn algemene reserves (zonder bepaald doel) en bestemmingsreserves (met een bepaald doel). De gemeenteraad stelt een reserve in, bepaalt het doel en wijzigt dit eventueel. Voor gebruik van de reserves is een raadsbesluit nodig, vanwege de besteding voor een bepaald doel.

Voorzieningen zijn onderdelen van het vermogen. Ze geven een schatting van te voorziene lasten voor risico's en verplichtingen. De omvang en/of het tijdstip dat ze optreden zijn niet of niet helemaal aan te geven. Het doel is dus om zo goed mogelijk de omvang in te schatten van vooraf te nemen risico's en verplichtingen. Als het risico of de verplichting zich voordoet, is er dus al rekening mee gehouden. Anders dan bij reserves zijn risico's en verplichtingen bij voorzieningen wel in te schatten. Een voorziening moet de omvang van de verplichting of het risico hebben. Daarom moet deze regelmatig getoetst zijn aan de omvang. Om dit te goed te beoordelen is een beheersplan voor voorzieningen nodig. De besteding van een voorziening is dan niet vrij.

Belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen reserves en voorzieningen

	Reserves	Voorzieningen
Instelling door:	Gemeenteraad	College/Gemeenteraad
Bevoegd tot dotaties:	Gemeenteraad	College/Gemeenteraad
Bevoegd tot onttrekkingen:	Gemeenteraad	College van B&W
Wijziging bestemming?	Mogelijk door gemeenteraad	Niet mogelijk
Aanwending vrij	Ja, met een raadsbesluit	Nee, alleen voor het benoemde doel
Financieel onderbouwd	Niet nodig, wel gewenst	Ja, onderbouwing met (beheers)plannen

INVESTERINGEN

Investerings zijn grote uitgaven om zaken voor meerdere jaren te ontwikkelen. Het gebruiken de lasten zijn over meerdere jaren verdeeld. Deze manier van verdelen over jaren heet afschrijven.

FINANCIËLE POSITIE/WEERSTANDSVERMOGEN

Het weerstandsvermogen is het verschil tussen vrij besteedbare reserves (weerstandscapaciteit) en de inschatting van de risico's. Het weerstandsvermogen is de buffer om risico's op te vangen, zonder aanpassing van begroting en beleid. Hoe groter het totale weerstandsvermogen, hoe beter de financiële positie.

Geraamde investeringen

(bedragen x € 1.000)

Investeringsplanning	Lopend krediet per 1-9-2020	Nog te voteren voor 2021	Nog te voteren voor 2022	Nog te voteren voor 2023	Nog te voteren voor 2024	Totaal beschikbare investeringsmiddelen
----------------------	-----------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	---

Vitaal en sociaal Breda

Wijkontwikkeling	1.573	-	-	-	-	1.573
Speelvoorzieningen	-	500	500	500	500	2.000
Subtotaal	1.573	500	500	500	500	3.573

Ondernemend Breda

Investeringsfonds Corona	-	1.500	-	-	-	1.500
Masterplan verlichting	501	-	-	-	-	501
Ontwikkelingen Bavel	-	200	-	-	3.300	3.500
Programma Verbeter Breda	-	1.500	1.500	-	-	3.000
Crossmark	6.405	-	-	-	-	6.405
Corbion	79	-	-	-	-	79
Markoever/Zoete Delta	-	-	1.480	-	-	1.480
Hoofdinfrastructuur Havenkwartier	-	1.600	-	-	-	1.600
Havenkwartier	800	500	500	500	-	2.300
Havenkwartier - bodemsanering	-	-	325	262	712	1.299
Markant gebouw Havenkwartier	-	-	-	-	-	-
Cultuurcluster Klavers Jansen/Electron	750	750	1.500	-	-	3.000
Gasthuisvelden	167	500	500	500	-	1.667
Park Seelig Zuid	-	-	-	-	6.500	6.500
Nieuwe Mark	21.368	-	-	-	-	21.368
Herontwikkeling vertreklocaties	-	-	750	750	-	1.500
Amphia	1.693	-	-	-	-	1.693
Stadsdepot	159	575	-	-	-	734
Subtotaal	31.922	7.125	6.555	2.012	10.512	58.126

Duurzaam wonen in Breda

Wonen	1.987	-	-	-	-	1.987
Oostflank	2.111	-	-	2.000	-	4.111
Achter de Lange Stallen	250	250	250	-	-	750
Tuinen van Genta	-	-	750	-	-	750
Overige nieuwe projecten	926	400	400	-	-	1.726
Aankoopprogramma	4.945	-	-	-	-	4.945
Mobiliteit	13.657	2.700	2.600	4.400	-	23.357
Hoogspanningsverbinding 150kv	3.204					3.204
Mobiliteitsdeal Verbeter Breda (w.o. Noordelijke Rondweg)	-	500	2.000	2.750	4.250	9.500
Fysiske maatregelen langzaamverkeer	-	300	-	-	-	300
Parkeren	639	-	-	-	-	639
Groen en Water	4.041	410	410	410	-	5.271
Milieubeheer	47	-	-	-	-	47
Recreatieve groene voorzieningen buitengebied	-	1.500	-	-	-	1.500
Subtotaal	31.807	6.060	6.410	9.560	4.250	58.087

Basis op orde

Openbare ruimte: wegen	4.834	700	700	700	-	6.934
Openbare ruimte: groen	1.568	1.090	1.090	1.090	1.090	5.928
Openbare verlichting	-	2.000	2.000	2.000	2.400	8.400
Groene pleinen & parken 2.0	833	-	833	833	-	2.499
Pleinenplan	-	120	-	-	-	120
Vastgoedbeheer	7.392	-	-	-	-	7.392
Talentencentrum	23.320	-	-	-	-	23.320
Doorstroomvoorziening	4.733	-	-	-	-	4.733
Sportaccomodaties	581	-	-	-	-	581
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	2.234	1.494	-	-	-	3.728
Afvalservice	-	200	200	200	200	800
Riolering	67.098	-	-	-	16.200	83.298
Subtotaal	112.593	5.604	4.823	4.823	19.890	147.733

Organisatie en Financiën van Breda

Bedrijfsvoering	6.768	1.520	1.540	2.900	2.900	15.628
Wagenpark	1.741	1.695	1.695	1.695	1.695	8.521
Subtotaal	8.509	3.215	3.235	4.595	4.595	24.149
Totaal investeringen	186.404	22.504	21.523	21.490	39.747	291.668

Landelijke taakvelden en indicatoren

INLEIDING

In deze bijlage zijn de landelijk verplichte indicatoren opgenomen. Deze maken onderdeel uit van het hoofdstuk indicatoren op programma- thema en productniveau. De landelijk verplichte indicatoren zijn gekoppeld aan de landelijk verplichte taakvelden. In deze bijlage is deze koppeling weergegeven.

LANDELIJKE TAAKVELDEN

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Bestuur	17	7.702	7.685	62	6.340	6.278	18	6.491	6.473	18	6.476	6.458	18	6.502	6.484	18	6.428	6.410
Mutaties reserves	21.664	7.866	-13.798	52.992	36.247	-16.745	9.552	2.949	-6.603	3.752	10.825	7.073	1.219	8.561	7.342	1.194	9.061	7.867
Burgerzaken	4.031	8.671	4.640	2.733	7.146	4.413	2.933	7.587	4.654	2.933	7.589	4.656	2.933	7.592	4.659	2.933	7.592	4.659
Beheer overige gebouwen en gronden	2.436	5.094	2.658	-1.798	3.250	5.048	458	2.932	2.474	427	2.911	2.484	427	2.869	2.442	427	2.870	2.444
Overhead	6.645	67.789	61.143	7.082	65.217	58.135	5.782	68.451	62.669	5.782	67.393	61.611	5.782	66.847	61.065	5.782	65.784	60.002
Treasury	7.294	-318	-7.613	6.652	2.654	-3.999	6.051	3.594	-2.457	6.051	3.594	-2.457	6.051	3.594	-2.457	6.051	3.594	-2.457
OZB woningen	19.128	2.548	-16.581	19.090	3.075	-16.015	19.010	3.148	-15.862	19.036	3.048	-15.988	19.630	3.048	-16.582	20.246	3.048	-17.198
OZB niet-woningen	16.959	213	-16.746	16.950	240	-16.710	17.883	308	-17.575	18.810	308	-18.502	19.789	308	-19.481	20.811	308	-20.503
Parkeerbelasting	8.022	0	-8.022	7.391	0	-7.391	8.453	0	-8.453	8.448	0	-8.448	8.448	0	-8.448	8.448	0	-8.448
Belastingen overig	2.785	86	-2.699	1.251	0	-1.251	1.085	0	-1.085	1.085	0	-1.085	1.085	0	-1.085	1.085	0	-1.085
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	346.781	0	-346.781	359.318	0	-359.318	350.406	0	-350.406	355.114	0	-355.114	357.276	0	-357.276	363.039	0	-363.039
Overige baten en lasten	132	68	-64	0	2.733	2.733	0	965	965	0	4.528	4.528	0	10.633	10.633	0	19.434	19.434
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	226	226	0	400	400	0	478	478	0	32	32	0	-103	-103
Crisisbeheersing en brandweer	174	11.900	11.726	145	11.855	11.710	150	12.792	12.642	150	12.779	12.629	150	12.993	12.843	150	13.095	12.945
Openbare orde en veiligheid	3.655	10.934	7.279	4.004	11.377	7.373	6.577	13.407	6.830	6.202	12.803	6.601	6.294	12.826	6.531	6.294	12.825	6.531
Verkeer en vervoer	3.142	30.187	27.046	3.979	31.298	27.319	4.238	31.258	27.020	4.238	31.054	26.816	4.238	30.978	26.739	4.238	30.866	26.627
Parkeren	6.404	8.254	1.850	5.665	8.500	2.835	6.510	8.411	1.901	6.420	8.310	1.890	6.420	8.334	1.914	6.420	8.337	1.917

Economische havens en waterwegen	99	67	-32	296	69	-228	96	-162	-258	96	-162	-258	96	-162	-258	96	-162	-258
Openbaar vervoer	0	57	57	0	49	49	0	42	42	0	42	42	0	41	41	0	41	41
Economische ontwikkeling	136	3.150	3.014	0	4.465	4.465	0	4.611	4.611	0	5.121	5.121	0	5.531	5.531	0	5.475	5.475
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	9.013	7.349	-1.663	9.656	9.886	230	11.270	11.984	713	5.540	6.121	581	6.583	7.168	585	3.614	4.202	588
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	787	1.786	999	812	1.678	866	1.211	1.648	437	1.212	1.663	451	1.150	1.614	464	1.151	1.628	477
Economische promotie	957	3.004	2.047	784	4.104	3.320	1.015	4.085	3.070	1.015	3.089	2.074	950	3.028	2.078	950	3.027	2.077
Onderwijshuisvesting	841	18.531	17.690	823	18.464	17.641	831	18.648	17.817	831	18.980	18.149	831	19.426	18.595	831	19.429	18.598
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	10.290	16.089	5.800	10.002	16.576	6.574	9.098	15.174	6.076	6.980	11.955	4.975	6.980	12.025	5.045	6.980	12.026	5.046
Sportbeleid en activering	1	4.531	4.530	25	3.851	3.826	0	3.734	3.734	0	3.775	3.775	0	3.675	3.675	0	3.675	3.675
Sportaccommodaties	3.534	11.265	7.731	2.969	9.337	6.368	3.326	9.682	6.356	3.326	9.521	6.194	3.326	10.148	6.822	3.326	10.048	6.722
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.312	25.654	24.341	1.455	26.536	25.081	1.421	27.471	26.049	1.421	27.226	25.805	1.421	26.722	25.301	1.421	26.721	25.300
Musea	122	234	111	58	342	284	60	334	274	60	342	282	60	340	280	60	313	253
Cultureel erfgoed	201	1.528	1.327	477	1.865	1.388	147	1.593	1.446	147	1.592	1.445	147	2.091	1.944	147	1.591	1.443
Media	1.149	715	-434	1.137	626	-511	1.176	613	-563	1.176	615	-561	1.176	603	-573	1.176	605	-571
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	549	16.914	16.365	435	15.771	15.335	547	16.116	15.570	468	16.387	15.918	460	16.548	16.088	460	16.522	16.062
Samenkracht en burgerparticipatie	303	19.245	18.942	481	20.711	20.230	46	19.371	19.325	46	18.841	18.795	46	18.849	18.803	46	18.845	18.799
Wijkteams	173	2.803	2.630	100	3.336	3.236	100	1.976	1.876	100	1.976	1.876	100	1.976	1.876	100	1.976	1.876
Inkomensregelingen	72.865	86.583	13.718	101.059	114.918	13.858	73.675	87.452	13.777	73.675	87.494	13.820	73.675	87.538	13.863	73.675	87.577	13.903
Begeleide participatie	12.519	39.950	27.431	9.800	39.927	30.128	9.221	35.242	26.021	8.676	34.033	25.357	8.164	32.809	24.645	8.164	32.877	24.713
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	366	366	0	283	283	0	628	628	0	691	691	0	691	691

Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.350	27.123	23.773	3.589	24.868	21.279	3.641	24.848	21.207	3.643	23.938	20.296	3.646	24.045	20.400	3.651	24.104	20.454
Maatwerkdienstverlening 18+	2.161	18.788	16.627	1.356	17.892	16.536	4.516	21.912	17.396	4.446	21.905	17.459	4.388	21.806	17.419	4.388	21.806	17.418
Maatwerkdienstverlening 18-	32.923	65.208	32.284	28.700	59.879	31.179	30.200	61.159	30.959	30.200	61.083	30.883	28.600	56.655	28.055	28.600	56.652	28.052
Geëscaleerde zorg 18+	5.221	55.387	50.166	5.058	58.973	53.915	5.058	51.343	46.285	5.058	50.754	45.696	5.058	50.661	45.603	5.058	50.661	45.603
Geëscaleerde zorg 18-	5.224	10.257	5.033	950	4.708	3.758	950	4.261	3.311	950	4.261	3.311	950	4.261	3.311	950	4.261	3.311
Volksgesondheid	73	8.527	8.454	130	8.677	8.547	0	8.562	8.562	0	8.456	8.456	0	8.603	8.603	0	8.603	8.603
Riolering	20.247	17.171	-3.076	20.415	17.143	-3.272	21.492	17.910	-3.582	22.616	18.893	-3.723	23.546	19.690	-3.855	23.492	19.614	-3.878
Afval	33.961	27.600	-6.361	33.901	25.818	-8.084	37.174	27.669	-9.505	37.822	28.306	-9.516	38.357	28.832	-9.525	38.903	29.339	-9.564
Milieubeheer	685	4.752	4.067	1.017	9.329	8.312	729	6.104	5.375	590	4.813	4.223	596	4.813	4.217	596	4.813	4.217
Begraafplaatsen en crematoria	43	77	34	106	119	13	106	119	13	106	119	13	106	119	13	106	119	13
Ruimtelijke ordening	2.253	9.471	7.218	1.898	5.926	4.028	2.213	7.703	5.489	1.603	7.467	5.865	1.595	7.676	6.081	1.595	7.326	5.731
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	15.786	13.387	-2.399	21.982	26.209	4.227	24.021	25.581	1.560	14.987	14.006	-982	3.610	4.053	443	1.737	2.480	743
Wonen en bouwen	4.821	5.654	834	5.054	7.466	2.413	5.812	8.498	2.686	5.812	5.730	-82	5.812	4.197	-1.615	5.812	4.195	-1.617
Gerealiseerd resultaat	690.866	683.846	-7.020	750.041	750.041	0	688.259	688.259	0	671.069	671.069	0	661.189	661.189	0	664.222	664.222	0

LANDELIJKE INDICATOREN

Taakveld 0. Bestuur en ondersteuning

Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019
1	Formatie	Vensters voor bedrijfsvoering	Aantal per 1.000		9,42	9,62
2	Bezetting	Vensters voor bedrijfsvoering	Aantal per 1.000	8,43	8,92	9,08
3	Apparaatskosten	Vensters voor bedrijfsvoering	Bedrag	835	868	871,3
4	Externe inhuur in %	Vensters voor bedrijfsvoering	%	15,5	18,39	17,83
5	Overhead	Vensters voor bedrijfsvoering	%	9,82	9,76	10,23

Taakveld 1. Veiligheid

Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019
6	Verwijzingen HALT	www.waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000	18,9	12,6	23,2
8	Winkeldiefstallen	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000	2,6	2,9	3,1
9	Geweldsdelicten	www.waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000	7,7	7	6,7
10	Diefstal uit woningen	www.waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000	3,6	3,1	2,6
11	Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde	www.waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000	6,8	6,7	6,5

Taakveld 3. Economie

Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019
14	Functiemenging	VNG Realisatie	%	56,1	56,5	56,7
16	Vestigingen van bedrijven	VNG Realisatie	Aantal per 1.000	146,3	154,1	163,5

Taakveld 4. Onderwijs

Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019
17	Absoluut schoolverzuim	VNG Realisatie	Aantal per 1.000	3,8	2,9	
18	Relatief schoolverzuim	VNG Realisatie	Aantal per 1.000	23	19	
19	Voortijdig schoolverlaters	Onderwijs in cijfers (OCW, DUO, CBS)	%	2,1	2	

Taakveld 5. Sport, cultuur en recreatie

Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019
----	----------------	------	-------------	-----------------	-----------------	-----------------

20	Niet-wekelijkse sporters	VNG Realisatie	%			
----	--------------------------	----------------	---	--	--	--

Taakveld 6. Sociaal domein

Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019
21	Aantal banen per 1.000 inwoners	www.waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000	869,5	887,7	900,4
22	Jongeren met delict voor rechter	VNG Realisatie	%	1	1	
23	Kinderen in armoede	VNG Realisatie	%	7	7	
24	Netto arbeidsparticipatie	VNG Realisatie	%	69,1	69,7	70,6
26	Werkloze jongeren	VNG Realisatie	%	2	2	
27	Bijstandsuitkering	CBS	%	43,7	42,6	39,6
28	Lopende re-integratievoorzieningen	VNG Realisatie	Aantal	336,4	361,9	
29	Jongeren met jeugdhulp	VNG Realisatie	%	9,1	10,1	10,6
30	Jongeren met jeugdbescherming	VNG Realisatie	%	0,9	0,9	0,8
31	Jongeren met jeugdreclassering	VNG Realisatie	%	0,4	0,4	0,5
32	Maatwerkarrangementen WMO	VNG Realisatie	Aantal per 1.000	81	83	85

Taakveld 7. Volksgezondheid en milieu

Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019
33	Restafval	www.waarstaatjegemeente.nl	KG	156	107	
34	Hernieuwbare elektriciteit	VNG Realisatie	%	4,6	5,7	

Taakveld 8. Volkshuisvesting, RO en sted vernieuwing

Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019
35	Gemiddelde WOZ-waarde	VNG Realisatie	Bedrag in duizend euro	235	250	270
36	Nieuw gebouwde woningen	VNG Realisatie	Aantal per 1.000	11,7	6,3	6,2
37	Demografische druk	CBS	%	65,7	66,2	66,4
38	Woonlasten éénpersoonshuishoudens	VNG Realisatie	Bedrag	650	647	654
39	Woonlasten meerpersoonshuishoudens	VNG Realisatie	Bedrag	750	744	754

VERDELING TAAKVELDEN OVER PROGRAMMA'S

Landelijke taakveld	Verdeling	Programma
0,0 Bestuur en ondersteuning		
0,1 Bestuur	30%	2 Ondernemend Breda
	70%	4 Basis op orde in Breda
0,2 Burgerzaken	100%	4 Basis op orde in Breda
0,3 Beheer overige gebouwen en gronden	100%	4 Basis op orde in Breda
0,4 Overhead	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,61 OZB Woningen	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,62 OZB Niet woningen	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,63 Parkeerbelasting	100%	4 Basis op orde in Breda
0,7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,8 Overige baten en lasten	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,9 Vennootschapsbelasting	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
1,0 Veiligheid		
1,1 Crisisbeheer en brandweer	100%	4 Basis op orde in Breda
1,2 Openbare orde en veiligheid	100%	4 Basis op orde in Breda
2,0 Verkeer, vervoer en waterstaat		
2,1 Verkeer en vervoer	21%	3 Duurzaam wonen in Breda
	79%	4 Basis op orde in Breda
2,2 Parkeren	100%	3 Duurzaam wonen in Breda
2,4 Economische havens en waterwegen	100%	4 Basis op orde in Breda
2,5 Openbaar vervoer	100%	3 Duurzaam wonen in Breda
3,0 Economie		
3,1 Economische ontwikkeling	100%	2 Ondernemend Breda
3,2 Fysieke bedrijvenstructuur	100%	2 Ondernemend Breda
3,4 Economische promotie	100%	2 Ondernemend Breda
4,0 Onderwijs		
4,1 Openbaar basisonderwijs	100%	1 Vitaal en sociaal Breda
4,2 Onderwijshuisvesting	90%	2 Ondernemend Breda

	100%	4	Basis op orde in Breda
4,3 Onderwijsbeleid en leerling zaken	77%	1	Vitaal en sociaal Breda
	23%	2	Ondernemend Breda

5,0 Sport, cultuur en recreatie

5,1 Sportbeleid en activering	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
5,2 Sportaccommodaties	15%	1	Vitaal en sociaal Breda
	85%	4	Basis op orde in Breda
5,3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	100%	2	Ondernemend Breda
5,4 Musea	100%	2	Ondernemend Breda
5,5 Cultureel erfgoed	100%	2	Ondernemend Breda
5,6 Media	100%	2	Ondernemend Breda
5,7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	100%	4	Basis op orde in Breda

6,0 Sociaal Domein

6,1 Samenkracht en burgerparticipatie	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,2 Wijkteams	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,3 Inkomensregelingen	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,4 Begeleide participatie	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,6 Maatwerkvoorzieningen WMO	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,71 Maatwerkdienstverlening 18+	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,72 Maatwerkdienstverlening 18-	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,81 Geëscaleerde zorg 18+	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,82 Geëscaleerde zorg 18-	100%	1	Vitaal en sociaal Breda

7,0 Volksgezondheid en milieu

7,1 Volksgezondheid	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
7,2 Riolering	100%	4	Basis op orde in Breda
7,3 Afval	100%	4	Basis op orde in Breda
7,5 Begraafplaatsen en crematoria	100%	4	Basis op orde in Breda

8,0 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

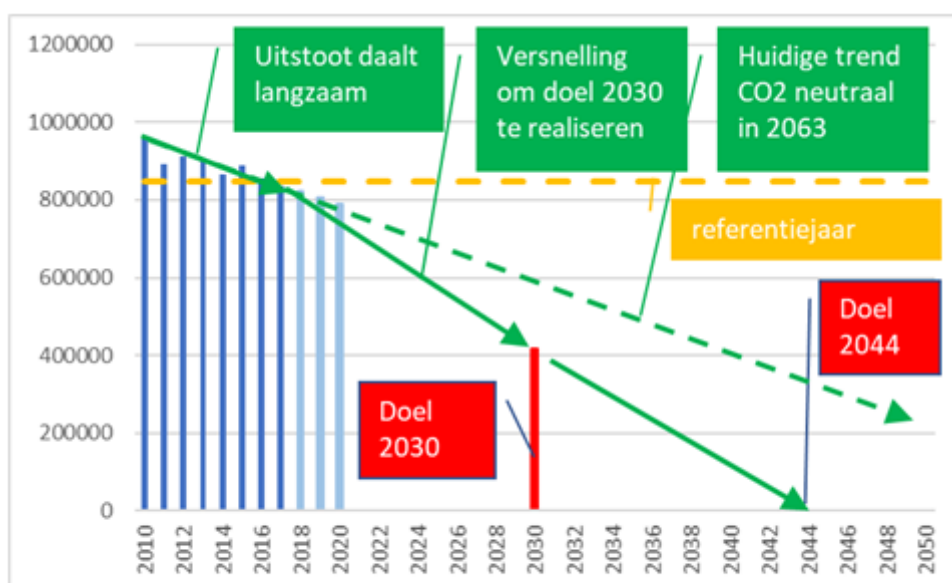
8,1 Ruimtelijke ordening	53%	2	Ondernemend Breda
	46%	3	Duurzaam wonen in Breda
8,3 Wonen en bouwen	100%	3	Duurzaam wonen in Breda

Klimaatbegroting Breda 2021

1 INLEIDING

Breda wil in 2044 een CO₂-neutrale stad zijn. Dat betekent geen CO₂-uitstoot (geen uitstoot van koolstofdioxide) bij alle activiteiten in de stad. Dit beleid is gemaakt in 2008. Sindsdien werken we hard aan de realisatie van dit doel. De grote doelstellingen betreffen de hele stad zoals particulieren, bedrijven en instellingen.

De doelstelling gaat uit van 50 % minder energiegebruik en het duurzaam opwekken van het resterend energiegebruik. De opwekking zal ook deels van buiten de stad moeten komen. Breda heeft zelf onvoldoende ruimte hiervoor. We hebben in beeld wie er verantwoordelijk is voor de CO₂-uitstoot in Breda. We weten welk effect voorgenomen acties en maatregelen hebben op minder CO₂-uitstoot. Daarnaast weten we wat de kosten zijn om die maatregelen uit te laten voeren. Dat noemen we de Klimaatbegroting. De Klimaatbegroting is opgesteld langs de thema's van het Uitvoeringprogramma Klimaat (UPK) Breda. Per thema is de hoeveelheid CO₂-uitstoot berekend. Het meeste komt door bebouwde omgevingen en verkeer en vervoer.

Werkelijke CO₂ uitstoot 2010 – 2017, prognose 2018 tot en met 2020 en doelstellingen 2030 en 2044.
Bron CO₂ uitstoot 2010 - 2017: Klimaatmonitor RWS.

Verdeling CO₂ uitstoot in Breda over verschillende sectoren
Bron: Klimaatmonitor RWS.

De totale CO₂-uitstoot in Breda daalt tussen 2010 en 2017 gemiddeld met 17,8 kiloton per jaar. Sinds 2017 is de CO₂-uitstoot in Breda weer onder die uit het referentiejaar 1990. Om de doelstelling van 49% minder CO₂ in 2030 te halen, ten opzichte van 1990, had de daling gelijk moeten zijn aan 28,2 kiloton per jaar. In 2010–2017 is een achterstand ontstaan van 74 kiloton. Dat is ook de conclusie uit het Rekenkamerrapport. Die achterstand moeten we de komende periode inhalen. Daarvoor moet de CO₂-afname toenemen van 17,8 tot 34,9 kiloton per jaar. In 2018–2020 is de reductie van de CO₂-uitstoot nog niet op het gewenste niveau. De schatting is gemiddeld 28,5 kiloton per jaar over 2018–2020. Tot 2030 moet we het verschil van 18 kiloton ook inhalen. Dat betekent dat de CO₂-reductie tot 2030 gemiddeld gelijk moet zijn aan 36,4 kiloton per jaar.

Om in 2030 27% duurzame energie in de energievoorziening te verkrijgen dient jaarlijks de hoeveelheid opgewekte duurzame energie toe te nemen. Het huidige energiegebruik is gelijk aan 10.689 TeraJoule (TJ) per jaar. Daarvan vullen we 502 TJ in. Het energiegebruik in 2030 is gelijk aan 5.451 TJ. Daarvan moeten we 27% duurzaam invullen. Dat is in totaal 1.471 TJ duurzame energie. De komende 10 jaren moet de hoeveelheid duurzame energie dus met ongeveer 150 TJ per jaar toenemen.

Met de nu bekende maatregelen komt de uitstoot in 2030 naar verwachting 49% lager uit dan in 1990. De bandbreedte (maximale verschil tussen hoogste en laatste verwachting) ligt tussen -5% en +5%. Dit is afhankelijk van de mate waarin we de maatregelen volledig en succesvol uitvoeren. We houden jaarlijks bij wat de voortgang is op de doelstellingen en of we de verwachtingen halen. Op basis daarvan komen we ook elk jaar met nieuwe of aangepaste maatregelen. Voor het realiseren van deze doelen werken we samen met partners in de stad. Hiervoor zijn projecten gebundeld in het Uitvoeringsprogramma Klimaat (UPK) die we hierin deels financieel ondersteunen.

Energiemaatregelen kosten geld, maar leveren ook wat op voor de eindgebruikers. De Gemeente Breda verstrekt leningen met een lage rente via Klimaatfonds Breda. Dit doen we voor klimaatprojecten die via gewone banken niet financierbaar zijn. De realisatie van de windmolens op bedrijventerrein Hazeldonk in 2009, heeft bijgedragen aan Klimaatfonds Breda via de jaarlijkse inkomsten (pachtvergoeding). Van deze gelden wordt nu deels gebruik gemaakt, jaarlijks een oplopend bedrag. De afgelopen jaren is een reserve opgebouwd. In het kader van de klimaatbegroting leggen we de optie voor om een deel van de reserve eenmalig in te zetten voor het UPK 2021.

Naast de Bredase aanpak hebben ontwikkelingen invloed op het klimaatbeleid van de gemeente. De 3 belangrijkste zijn:

1. het klimaatakkoord
2. besluit omtrent sluiting kolencentrales
3. besluit omtrent beëindiging gaswinning in Groningen.

Deze ontwikkelingen hebben invloed op de activiteiten van de Gemeente Breda. Het kolenbesluit de Amercentrale zorgt voor verwarming van een aanzienlijk deel van de stad. Daarbij komt de realisatie van extra aansluitingen voor het aardgasvrij maken van de stad. We zoeken actief naar andere mogelijke bronnen. Tot die tijd stoken we de centrale door houtchips.

Er liggen taken vanuit landelijke programma's zoals de regionale energiestrategie en aardgasvrije wijken. De gemeente staat daarbij voorop als regisseur. Langs deze weg werken we aan de transitievisie warmte die aangeeft welke andere duurzame bronnen voor welke wijken in de stad mogelijk zijn als vervanging van aardgas. De doelen en aanpak uit de regionale energiestrategie vertalen we naar een aandeel voor de Gemeente Breda.

Het Klimaatakkoord gaat uit van 49% CO₂-reductie in 2030 en 95% in 2050, beide ten opzichte van 1990. Uit het Klimaatakkoord komen programma's en acties om doelen te realiseren.

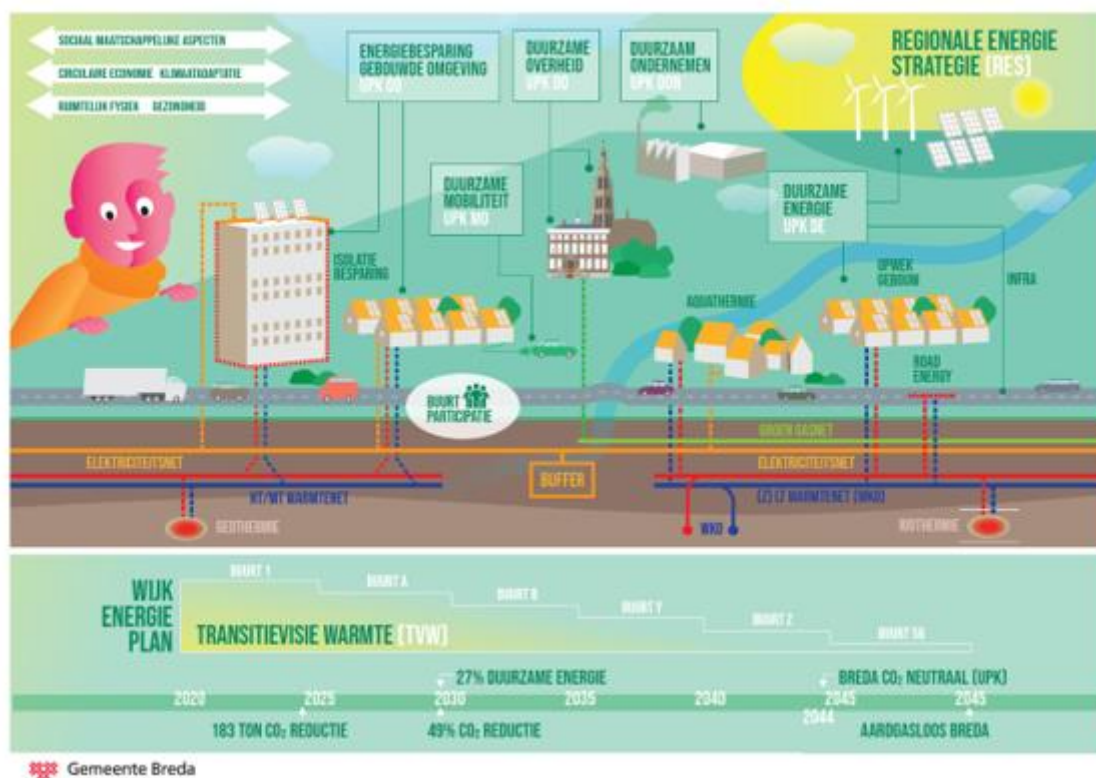
Daarnaast is een doelstelling voor het aandeel van hernieuwbare energie (energie uit natuurlijke bronnen zoals wind) van het totale energiegebruik opgenomen van 27% in 2030. Voor duurzame elektriciteit is het doel een aandeel van 70% in 2030. Landelijk bedraagt de opgave duurzame elektriciteit 84 TWh (TeraWattuur) en is onderverdeeld in 49 TWh wind op zee en 35 TWh op land. De regionale opgave voor duurzame elektriciteit is 1,8 TWh. Dit is een opgave op grond van het energieverbruik in de regio (5% van het landelijke gebruik).

Breda heeft in dit kader een opgave van 113 GWh (GigaWattuur) zon op dak. In de RES (Regionale Energiestrategie) zijn projecten geïnventariseerd waarmee het regionaal bod aan het Rijk 2 TWh bedraagt.

De circulaire (hergebruik) economie krijgt een steeds belangrijkere rol als één van de macro-transitie opgaven. Nederland heeft als doel een circulaire economie in 2050. Dat moet omdat de beschikbaarheid van grondstoffen steeds meer tegen grenzen aanloopt. Earth Overshoot Day, de dag dat grondstoffen die de aarde blijvend kan bieden op is, ligt steeds vroeger in het jaar. Alleen een circulaire economie is toekomstbestendig. Deze toenemende erkenning is er ook binnen de verschillende overheden. Daarom is het belangrijk om dit binnen het uitvoeringsprogramma klimaat op te nemen.

Op dit moment oriënteert de gemeente zich op hoe we circulaire economie de komende jaren verder vorm kunnen geven

binnen deze opgave. Eén van de uitgangspunten is om waar mogelijk, de opgave te verweven in bestaande beleidsdoelen. De circulaire economie raakt elk beleidsveld, ook die van de klimaatopgave

2 ACTUALISATIE KLIMAATBELEID

Breda is al ruime tijd proactief op klimaatgebied en heeft successen geboekt. Toch lopen we achter op onze doelstellingen. Dit blijkt uit monitoring en evaluatie en ook de Rekenkamer stelt dit vast. In het beleidskader van 2008 staat dat er in 2020 een evaluatie van het beleid moet zijn.

Het is duidelijk dat de ontwikkelingen en eigen evaluaties zorgen voor nog meer ambities in de uitvoering van het klimaatbeleid. Dit om de achterstand in te halen en de vastgestelde beleidsdoelen te halen.

Alle activiteiten op het gebied van klimaatbeleid komen samen in actsheets. In de actsheet staat wat de beleidsdoelen zijn voor de komende 4 jaar.

De actsheets sluiten aan bij de 5 thema's van het Uitvoeringsprogramma Klimaat (UPK):

- bebouwde omgeving
- duurzaam ondernemen
- duurzame overheid (aparte actsheet)
- mobiliteit (aparte actsheet)
- duurzame energieproductie

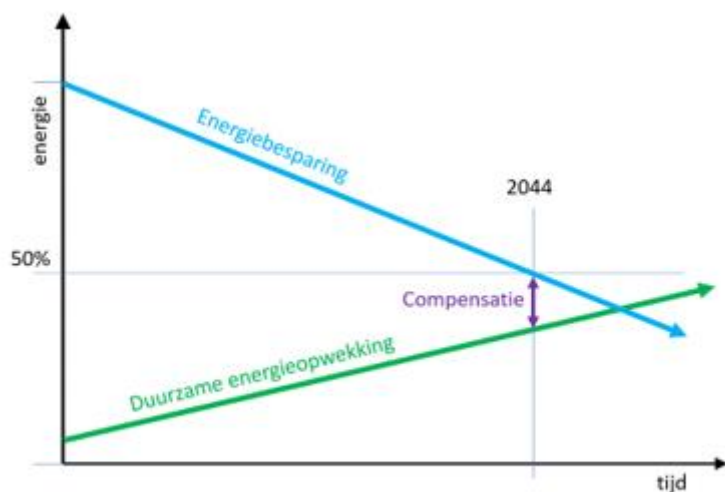
Het UPK kent ook de thema's Circulaire economie en Klimaatadaptatie. De 5 thema's uit het UPK werken we uit in samenhang met deze thema's. Die thema's zijn in de klimaatbegroting niet verder uitgewerkt omdat die niet direct leiden tot minder CO₂-uitstoot in Breda. CO₂-uitstoot nemen we nu alleen mee in de gebruiksfase. De ontwikkelingen op duurzaamheid en milieuthema's gaan snel. Inzichten veranderen, nieuwe technische en maatschappelijke ontwikkelingen dienen zich aan. In de toekomst komt er een ingrijpende wijziging van regelgeving door de Omgevingswet. Daarom werken we de thema's Circulaire

economie en Klimaatadaptatie verder uit in achtsheet. Dit doen we in de periode dat we werken aan het UPK. Aanpak van klimaatproblemen bestaat voornamelijk uit:

- energiebesparing
- opwekken energie uit duurzame bronnen
- CO2-compensatie (nog beleid maken)

De doelen hierbij zijn:

- energiebesparing: in 2044 reduceren met 50% tegenover 2008
- opwekken energie uit lokale en regionale duurzame bronnen: 2044 maximale mogelijkheden benutten en de rest compenseren
- CO2-compensatie: bronnen van buiten de stad en de regio benutten.
- Voor andere vormen van compensatie maken we nog beleid, zoals voor bosaanplant

Klimaatdoel Breda

In deze doelen is de trias energetica (3 stappenstrategie voor een energiezuinig ontwerp) het uitgangspunt. Deze strategie kunnen we op meerdere thema's toepassen. Bijvoorbeeld voor de bebouwde omgeving als volgt:

- beperk de energievraag: goed geïsoleerd en luchtdicht bouwen, warmteterugwinning (uit douchewater en ventilatielucht)
- opwek energie uit duurzame bronnen zoals zon, wind, bodem en duurzame stadsverwarming
- gebruik van fossiele brandstof alleen als dit niet anders kan en zo efficiënt mogelijk voor de resterende energiebehoefte. Ga voor hoog rendement en maak bijvoorbeeld gebruik van lage temperatuurverwarming

2,1 CONCLUSIES GEZAMENLIJKE ACTIES ALLE THEMA'S

Conclusies uit de acties voor de komende jaren staan in de tabel.

Overzicht uren, kosten en CO2 reductie					2021 inclusief wettelijke taken en verplichtingen				doelstelling 2030			
	concept begroting 2021				2021 inclusief wettelijke taken en verplichtingen				doelstelling 2030			
	uren [h/jaar]	kosten [€ /jaar]	CO2 reductie [kton/jaar]	duurzame energie [TJ/jaar]	uren [h/jaar]	kosten [€ /jaar]	CO2 reductie [kton/jaar]	duurzame energie [TJ/jaar]	uren [h/jaar]	kosten [€ /jaar]	CO2 reductie [kton/jaar]	duurzame energie [TJ/jaar]
Gebouwde Omgeving	4.090	€ 350.000	2,6	0,0	7.330	€ 649.000	3,6	0,0	8.688	€ 1.066.000	5,7	0,0
Duurzaam Ondernemen	320	€ 127.000	11,5	0,0	320	€ 127.000	11,5	0,0	1.810	€ 159.500	12,1	0,0
Duurzame Energieproductie	2.090	€ 2.000	5,1	87,3	2.590	€ 169.500	6,5	108,7	3.590	€ 244.300	12,5	175,7
Duurzame overheid	0	€ 0	2,1	0,0	0	€ 0	2,1	0,0	1.450	€ 0	3,1	0,0
Mobiliteit	300	€ 1.500	0,3	0,0	300	€ 1.500	0,3	0,0	1.450	€ 391.500	2,5	0,0
 totaal	6.780	€ 480.500	21,6	87,3	10.540	€ 947.000	24,0	108,7	16.988	€ 1.861.500	35,9	175,7

Tabel 1: concept begroting 2021

Noot: Er is 500 uur en € 15.000 extra beschikbaar in UPK 2021, in te vullen in projecten.

De tabel geeft een doorkijk en prognose voor het bereiken van de doelen 2021. In UPK 2021 wordt de verdeling van de uren en kosten definitief vastgesteld.

De ontwikkeling van de Transitievisie Warmte en de Wijk Uitvoeringsplannen leidt niet meteen tot grote CO₂ reductie in 2021. In de jaren na 2021 zal de CO₂ reductie toenemen.

In de tabel staat een overzicht van alle gezamenlijke acties over alle thema's in het UPK. Hieruit maken we op welke kosten en uren in welke mate leiden tot minder CO₂-uitstoot en meer aantal PJ (petajoule) duurzame energie.

Het doel tot 2030 is jaarlijks 36,5 kiloton minder CO₂-uitstoot. En 150 TJ nieuw jaarlijks in Breda op te wekken duurzame energie tot 2030.

Het opwekken van 150 TJ duurzame energie (warmte en elektriciteit) levert 10,2 kiloton minder CO₂-uitstoot op. De verdeling is dan 26,3 kiloton door besparen en 10,2 kiloton door duurzame opwek. Voor het opwekken van duurzame energie volgen we het landelijke beleid. De reductie van CO₂-uitstoot door duurzame energie komt terug in de landelijke cijfers van de klimaatmonitor.

Concept begroting 2021

Duidelijk is dat we de CO₂-reductie niet halen bij gelijkblijvende inzet van middelen als in het huidige UPK. Dit is in deze variant in beeld gebracht. Er is veel meer inspanning nodig om 36,4 kiloton CO₂-uitstoot per jaar te bereiken.

2021 inclusief wettelijke taken en verplichtingen

Als we ook de wettelijke taken (waarvoor nu nog geen geld beschikbaar is) meerekenen, dan zal de totale CO₂-reductie gelijk zijn aan 35,1 kiloton per jaar. Dat is bijna de voorgenomen jaarlijkse CO₂-reductie. De toename van de hoeveelheid duurzame energie is 175 TJ per jaar. Dat is iets meer dan voorgenomen. Er zijn extra inspanningen nodig tegenover de begroting 2021 voor de uitvoering van de wettelijke taken Transitievisie Warmte (TVW) en Regionale Energie Strategie (RES) is totaal extra nodig tegenover de concept begroting 2021:

- gebouwde omgeving € 249.000 en 3.730 ambtelijke uren
- duurzaam ondernemen geen extra inspanningen
- duurzame energie € 167.500 en 500 ambtelijke uren
- duurzame overheid geen extra inspanningen
- mobiliteit geen extra inspanningen

Doelstelling 2030

Met de plannen voor doelstelling 2030 voldoen we aan alle doelen. De totale CO₂-reductie (waarvoor nu nog geen geld beschikbaar is) is 39,2 kiloton per jaar. Er zijn extra inspanningen nodig tegenover de begroting 2021 op de thema's:

- gebouwde omgeving € 666.000 en 4.638 ambtelijke uren
- duurzaam ondernemen € 32.500 en 1.490 ambtelijke uren
- duurzame energie € 242.500 en 1.500 ambtelijke uren
- duurzame overheid 1.450 uren (opstellen van nieuwe beleidsvisie)
- mobiliteit 1.150 ambtelijke uren en € 390.000 (opstellen en uitvoering nieuwe beleidsvisie mobiliteit)

De totale extra inspanning is 10.228 ambtelijke uren en € 1.331.000 aan middelen.

Gedeelde verantwoordelijkheid binnen de gemeente

Het uitvoeren van de klimaatdoelen is een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente en haar partners. De CO₂-reductie moet bij verschillende werkvelden binnen de gemeente onderdeel zijn van het beleid en de aanpak. Dit geldt vooral voor de deelthema's duurzaam ondernemen, mobiliteit en duurzame overheid. Het werkveld moet dit als integrale verantwoordelijkheid oppakken. Daarvoor moeten de kosten en de uren bij deze deelthema's (zoals in tabel 1) breder binnen de organisatie een eigen dekking te krijgen.

Wettelijke taken en verplichtingen

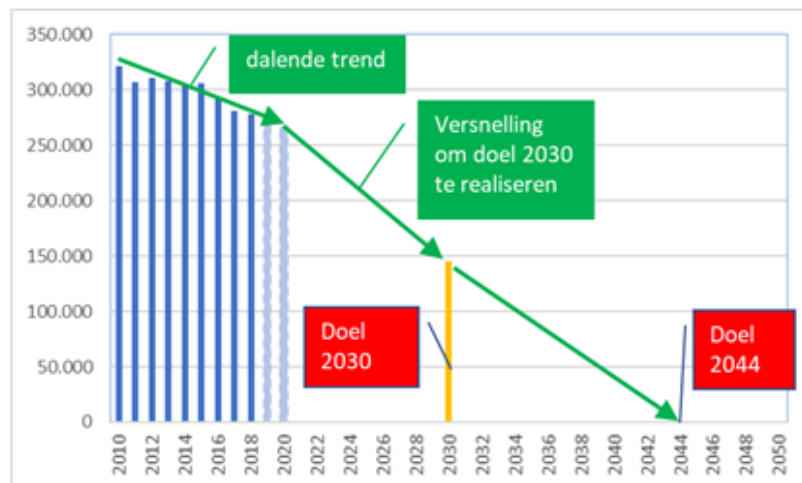
Verder is er binnen het thema gebouwde omgeving voor de Transitievisie Warmte en RES, een bredere verantwoordelijkheid voor de gemeente. Er komen 2 grote taken bij vanwege de Klimaatwet/Klimaatakkoord. Hiervoor moeten we dekking krijgen van het Rijk voor uren en kosten. Momenteel is hier landelijk onderzoek naar. Voor de uitvoering van de wettelijke taken Transitievisie Warmte (TVW), Wijk Uitvoeringsplannen (WUP) en Regionale Energie Strategie (RES) zijn totaal 7.080 ambtelijke uren en € 591.000 aan middelen nodig (zie tabel 2).

Onderwerp	Omschrijving	kosten	uren
Wijkenergieplannen / energietransitie	TVW Planvorming en uitvoering Warmte	€ 150.000	700
	TVW Dashboard	€ -	150
	TVW Communicatie in de stad	€ 50.000	0
	TVW Sociale energietransitie	€ 15.000	400
	WUP Ontwikkelen buurtplannen over	€ 55.000	1.200
	WUP Opstellen buurtplannen	€ 154.000	2.830
Invulling RES verplichting	proces	€ 92.500	1.000
	Amerwamteregio	€ 75.000	800
totaal		€ 591.500	7.080

Tabel 2: Totale kosten en uren voor Transitievisie Warmte (TVW), Wijk Uitvoeringsplannen (WUP) en Regionale Energiestrategie (RES).

2.2 ACTSHEET BEBOUWDE OMGEVING

CO₂ uitstoot gebouwde omgeving in ton per jaar

CO₂ uitstoot gebouwde omgeving (woningen). Lichtblauwe lijnen zijn prognoses. Onder Gebouwde Omgeving vallen in deze actsheet alleen de woningen.

Alle woningen in de Gemeente Breda zijn in 2044 CO₂-neutraal en in 2050 voorzien van aardgasloze, duurzame energievoorzieningen. Met als tussendoel dat in 2030 de eerste wijken met ongeveer 17.000 woningen van het aardgas af zijn.

Middelen: onder andere Transitievisie Warmte voor eind 2021, 5-jarige update, wijkuitvoeringsplannen, energie-warmtebesparing en stimulering, sociale transitie (waarbij het regelen van haalbaarheid en betaalbaarheid met hulp van bijvoorbeeld het woningabonnement en op termijn gebouw gebonden financiering).

Conclusie gebouwde omgeving

De CO₂-reductie was de afgelopen jaren gemiddeld 5,8 kiloton per jaar. Dat is 32% van de totale jaarlijkse CO₂-reductie in Breda. Bebouwde omgeving draagt als thema flink bij aan de CO₂-reductie in de stad.

We moeten sneller van 5,8 naar 11,3 kiloton per jaar om een gelijk deel (alle thema's een gelijk aandeel) te halen van de doelstelling van CO₂-reductie tot 2030.

Mogelijkheden versnelling

- extra energiebesparing bij corporatiewoningen en overgang naar duurzamere infrastructuur (verbindingen)
- stimulering verduurzaming particuliere woningbouw door acties Bredase Energie Coöperatie (BRES) en Buurtkracht
- stimulering energiebesparing en overgang naar duurzame infrastructuur (verbindingen) vereniging van eigenaren
- transitievisie warmte en wijkuitvoeringsplannen met resultaten op de langere termijn

Prognose begroting 2021

- totale CO₂-reductie 5,9 kiloton per jaar
- kosten Breda zijn € 465.000 plus inzet 5.175 ambtelijke uren per jaar

Gebouwde Omgeving		Concept begroting 2021			wettelijke takenverplichtingen			doel 2030		
		gemeentelijke bijdrage 2021	uren LFPK 2021	ton CO ₂ reductie 2021	gemeentelijke bijdrage 2021	uren LFPK 2021	ton CO ₂ reductie 2021	gemeentelijke bijdrage 2021	uren LFPK 2021	ton CO ₂ reductie 2021
Projectkosten	Overheidsbijdrage	€ 350.000	4.050	2.550	€ 640.000	7.330	3.580	€ 1.090.000	8.800	5.725
BRES	Aanpak van een energiecoöperatie. Diversifieerduurzaming door particuliere huiseigenaren via Klantreis	€ 50.000	100	180	€ 100.000	300	360	€ 245.000	750	900
Verduurzaming bestaande bouw	Stimuleren bestaande bouw naar NOM	€ 50.000	750	388	€ 50.000	750	388	€ 100.000	750	388
Eenheid op een Woonwijk	Eenheid op een Woonwijk	€ 75.000	1.000	90	€ 75.000	1.000	90	€ 75.000	1.000	90
Wijkenergieplannen / energie transitie	TVW Planvoering en uitvoering	€ 110.000	700	0	€ 150.000	700	0	€ 150.000	700	0
	TVW Duurzaamheid	€ 0	0	0	€ 0	150	0	€ 0	150	0
	TVW Communicatie in de stad	€ 0	0	0	€ 50.000	0	150	€ 150.000	0	450
	TVW Sociale en energietransitie	€ 0	0	0	€ 15.000	400	100	€ 60.000	600	400
	WUP Overheidsbijdragen bouwplannen overal	€ 0	0	0	€ 55.000	1.200	0	€ 55.000	1.200	0
	WUP Overheidsbijdragen bouwplannen	€ 65.000	1.500	1.600	€ 154.000	2.830	2.000	€ 231.000	3.530	3.000
Autonoom	Autonome ontwikkeling	€ 0	0	500	€ 0	0	500	€ 0	0	500

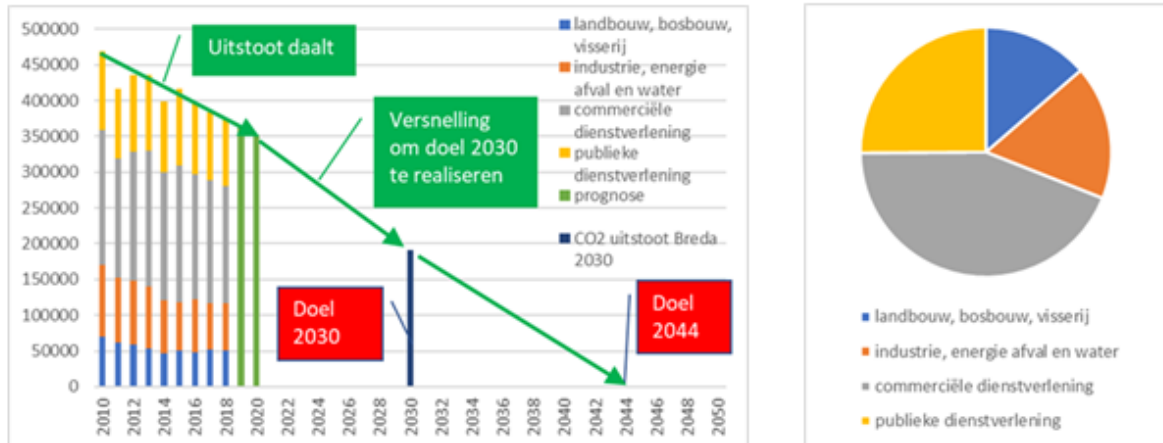
Autonome ontwikkeling staat voor alle andere CO₂ reductie die niet direct door de acties van het UPK wordt beïnvloed.

Voor de projecten CO₂ reductie bestaande voorraad, verduurzaming bestaand vastgoed en de wijkenergieplannen zullen de effecten in het eerste jaar nog lager zijn en later toenemen.

2.3 ACTSHEET DUURZAAM ONDERNEMEN

CO₂ uitstoot duurzaam ondernemen in ton per jaar

CO₂ uitstoot duurzaam ondernemen in ton per jaar

Alle utiliteitsgebouwen en bedrijventerreinen in de Gemeente Breda zijn in 2044 CO₂-neutraal en in 2050 voorzien van aardgasloze duurzame energievoorzieningen.

Middelen, visie en programma's: onder andere Transitievisie Warmte voor eind 2021, 5-jarige update. Bedrijventerrein uitvoeringsplannen voor verbetering van het vestigingsklimaat (Economische Visie Breda). Energiebesparing en stimulering energieproductie. Economische visie Breda (energietransitie valt binnen programma verrassende stad), (regionale) visie op bedrijventerreinen. Middelen beschikbaar vanuit partners Green Deal Bedrijventerreinen en inzet geld vanuit Europa. Utiliteitsgebouwen (gebouw met maatschappelijk doel zoals scholen) nemen we mee in de wijk of het bedrijventerrein waarop ze zijn gevestigd.

Conclusie duurzaam ondernemen

De CO₂-reductie is nu 11,7 kiloton per jaar. Dat is 65% van de totale jaarlijkse CO₂-reductie in Breda. Duurzaam ondernemen draagt als thema redelijk bij aan de CO₂-reductie in de stad.

Er is een versnelling nodig van 11,7 naar 14,1 kiloton per jaar om te voldoen aan een gelijk deel van de doelstelling van CO₂-reductie tot 2030.

Mogelijkheden versnelling

- extra energiebesparing bij bedrijven en instellingen
- transitie naar duurzame infrastructuur
- stimulering energiebesparing door Green Deals per sector
- stimulering energiebesparing bedrijventerrein aanpak
- zon op bedrijvendaken, is opgenomen bij thema duurzame energie

Prognose begroting 2021

- totale CO₂-reductie 11,5 kiloton per jaar. Dat is meer dan het gelijke aandeel van duurzaam ondernemen in het totaal. Een groot deel daarvan (9,8 kiloton) is als gevolg van ontwikkelingen door landelijk en Europees beleid
- kosten Gemeente Breda € 127.000 plus inzet 320 ambtelijke uren per jaar

De onderverdeling naar projecten en kosten staat in de tabel.

	Duurzaam Ondernemen	de groeiing			totale vergoeding			doel 2030		
		gemeentelijke bijdrage 2021	uren in UPK 2021	in CO ₂ reductie 2021	gemeentelijke bijdrage 2021	uren in UPK 2021	in CO ₂ reductie 2021	gemeentelijke bijdrage 2021	uren in UPK 2021	in CO ₂ reductie 2021
		€ 127.000	320	11.500	127.000	320	11.500	159.500	1.810	12.100
Projectvoorstel	Omschrijving									
DON-01	Geen bijdrage gesond het doel van de Deal 2.0. en Ken nistoring Groen deal 1.0									
DON-02	Wilt u een maatje van de gemeente in het gebied van de verbodsblijven	€ 6.000	200	225	€ 6.000	200	225	€ 6.000	200	225
DON-03	Evenementen in het gebied van duurzaam ondernemen (AtoCo.nl)	€ 35.000	100	300	€ 35.000	100	300	€ 35.000	100	300
DON-04	Wilt u een maatje van de gemeente in het gebied van duurzaam ondernemen (AtoCo.nl)	€ 0	0	0	€ 0	0	0	€ 0	0	0
DON-05	Wilt u een maatje van de gemeente in het gebied van duurzaam ondernemen (AtoCo.nl)	€ 11.000	20	225	€ 11.000	20	225	€ 11.000	20	225
DON-06	Wilt u een maatje van de gemeente in het gebied van duurzaam ondernemen (AtoCo.nl)	€ 0	0	0	€ 0	0	0	€ 0	0	0
DON-07	Wilt u een maatje van de gemeente in het gebied van duurzaam ondernemen (AtoCo.nl)	€ 75.000	0	900	€ 75.000	0	900	€ 75.000	0	900
DON-08	Wilt u een maatje van de gemeente in het gebied van duurzaam ondernemen (AtoCo.nl)	€ 0	0	0	€ 0	0	0	€ 0	0	0
DON-09	Wilt u een maatje van de gemeente in het gebied van duurzaam ondernemen (AtoCo.nl)	€ 15.000	100	300	€ 15.000	100	300	€ 15.000	100	300
DON-10	Wilt u een maatje van de gemeente in het gebied van duurzaam ondernemen (AtoCo.nl)	€ 92.500	130	1200	€ 92.500	130	1200	€ 92.500	130	1200
AUT	Autonome andere bijdrage			9.825			9.825			9.825

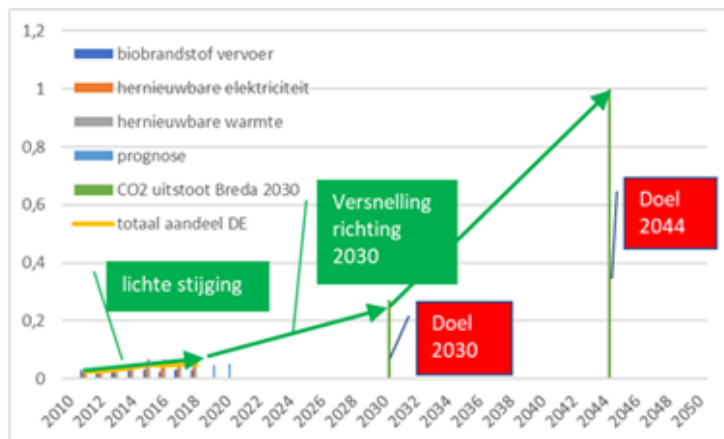
Autonome ontwikkeling staat voor alle andere CO₂-reductie die niet direct door de acties van het UPK wordt beïnvloed.

PV op bedrijventerreinen is een actie uit het rapport van de Rekenkamer.

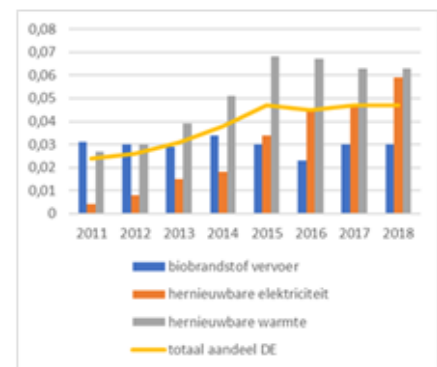
Voor de inzet verduurzaming bedrijventerreinen is dit nog een grove inschatting.

2.4 ACTSHEET DUURZAME ENERGIEPRODUCTIE

Aandeel duurzame energie per jaar

Percentage duurzame energie. Lichtblauwe lijnen zijn prognoses.

Uitsnede grafiek percentage DE

Alle opgewekte energie (grootschalige opwek van warmte en elektriciteit, zonder industrie) in de regio West-Brabant is in 2050 voor 95% verduurzaamd en CO₂-neutraal. Als dit (tijdelijk) onvoldoende beschikbaar is, gebeurt dit via duurzame energie die we in Nederland of op zee opwekken. Dit gebeurt via nieuwe duurzame energie opwek.

Middelen: RES vaststellen in 2021 en 2-jarige update. Regionaal uitvoeringsprogramma dat betrokken gemeenten decentraal oppakken. Boven- en ondergrondse infrastructuur op tijd geschikt maken om alle noodzakelijke duurzame energievoorzieningen aan te kunnen leggen. Gemeentelijke visie bodem en ondergrond is ter ondersteuning van dit traject uiterlijk in 2022 beschikbaar.

Naast de grootschalige opwek van energiebronnen die we in de RES regelen is er ook sprake van kleinschalige opwek. Dit pakken we momenteel al regulier, maar niet gestructureerd op.

Middelen: In Breda kleinschalige projecten jaarlijks gestructureerd gaan programmeren.

Conclusie duurzame energie

Het percentage duurzame energie in Breda is gelijk aan 4,7%. De afgelopen jaren is er sprake van een stijging van 0,3% per jaar. Dat is voor verschillende duurzame bronnen verschillend:

- het percentage biobrandstoffen voor vervoer stijgt niet en is in 2018 gelijk aan 3,0%
- het percentage duurzame warmte stijgt met 0,5% per jaar van 2,7% in 2010 naar 6,3% in 2018
- het percentage duurzame elektriciteit stijgt met 0,3% per jaar van 0,4% in 2010 naar 5,9% in 2018

Om de doelstelling van 27% duurzame energie in 2030 te halen, is er een jaarlijkse stijging nodig van 1,9% meer duurzame energie. Duurzame warmte heeft het hoogste verbruik per jaar. Inzet op een groter aandeel duurzame warmte heeft het grootste effect.

Verdeling energiegebruik Breda

Totaal energiegebruik in Breda (exclusief verkeer en vervoer over snelwegen) is gelijk aan 10.689 TJ.

Totaal wekken we nu 502 TJ aan duurzame energie op. Dat moet in 12 jaar verhogen tot 2.886 TJ. Een verhoging van 240 TJ per jaar.

Mogelijkheden versnelling

- duurzame warmteproductie voor stadsverwarming
- projecten Warmte Koude Opslag (WKO)
- zon op grote daken
- windmolens

Prognose begroting 2021

- totale duurzame energie is gelijk aan 175 TJ per jaar. Dat is voldoende om het percentage van 27% in 2030 te halen. Verschillende projecten, waaronder de uitwerking van de verduurzaming Amerwarmte en de opstart van de RES, verhogen het aandeel in de komende jaren
- compensatie van duurzame energie is niet opgenomen in het beleid tot 2030
- door acties duurzame energie is er een CO2 reductie van 5,1 kiloton in 2021
- kosten zijn € 2.000 plus inzet 100 ambtelijke uren per jaar

De onderverdeling naar projecten en kosten staat in de tabel.

Duurzame Energieproductie		Concept begroting 2021			wettelijke taakverplichtingen			doel 2030		
		gemeentelijke bijdrage 2021	uren LUPK 2021	ton CO2 reductie 2021	gemeentelijke bijdrage 2021	uren LUPK 2021	ton CO2 reductie 2021	gemeentelijke bijdrage 2021	uren LUPK 2021	ton CO2 reductie 2021
Projectvoornummer	Omschrijving	€ 2.000	2.000	87	100.500	2.500	104	266.500	3.500	176
Solar Atlas Breda	ontwikkeling van zonnepanelen	€ 2.000	100	0,78	€ 2.000	100	0,78	€ 2.000	100	0,78
	Lokaal Smart Grid met het doel te zorgen voor de transitie van de energielevering	€ 0	40	27	€ 0	40	27	€ 0	40	27
	Stimuleren van de aanpak van de CO2 uitstoot	€ 0	200	3	€ 0	200	3	€ 0	200	3
	voorzien in de oprichting van een energiecentrale met behulp van de lokale energiebronnen	€ 0	100	0	€ 0	100	0	€ 0	100	0
	subsidie voor de aanpak van de CO2 uitstoot	€ 0	300	0	€ 0	300	0	€ 0	300	0
	energiebesparing	€ 0	50	0	€ 0	50	0	€ 0	50	0
	aanpak van de CO2 uitstoot	€ 0	800	48,5	€ 75.000	800	48,5	€ 75.000	800	48,5
	aanpak van de CO2 uitstoot	€ 0	500	2,6	€ 92.500	1000,0	19,0	€ 92.500	1000	19,0
	aanpak van de CO2 uitstoot	€ 0	0	0	€ 0	0	0	€ 75.000	1000	72,0
	aanpak van de CO2 uitstoot	€ 0	0	5,4	€ 0	0	5,4	€ 0	0	5,4

Autonome ontwikkeling staat voor alle andere CO₂ reductie die niet direct door de acties van het UPK wordt beïnvloed.

Het effect van de activiteiten van de RES zal de komende jaren nog niet op het beoogde niveau liggen. Doorlooptijd van projecten is vaak 2 tot 5 jaar.

2.5 ACTSHEET DUURZAME OVERHEID

De CO₂-uitstoot van de overheid is opgenomen in de CO₂-uitstoot van publieke dienstverlening bij Duurzaam Ondernemen. Dit thema is toch apart opgenomen omdat de overheid een belangrijke voorbeeldfunctie heeft.

Alle gemeentelijke gebouwen, de openbare ruimte, de uitvoering van werken en het bedrijfsmatig vervoer en woon-werkvervoer van de Gemeente Breda zijn in 2044 CO₂-neutraal en in 2050 voorzien van aardgasloze duurzame energievoorzieningen.

Duurzame overheid is een thema dat verbanden heeft met de acties Bebouwde Omgeving, Duurzaam Ondernemen, Duurzame Energie en Mobiliteit. Door aan de slag te gaan met deze thema's, geeft Breda het goede voorbeeld voor andere sectoren.

Conclusie duurzame overheid

Er zijn de afgelopen jaren grote stappen gezet in de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed en openbare verlichting. Beleid van de afgelopen jaren gaan we evalueren. In 2021 stellen we nieuw beleid op voor verdere verduurzaming voor het thema duurzame overheid.

Mogelijkheden versnelling

- dit komt in het nieuwe beleid.

Prognose begroting 2021

- door acties van duurzame overheid is er een CO₂-reductie van 2,1 kiloton in 2020
- kosten zijn € 0 plus inzet 0 ambtelijke uren per jaar

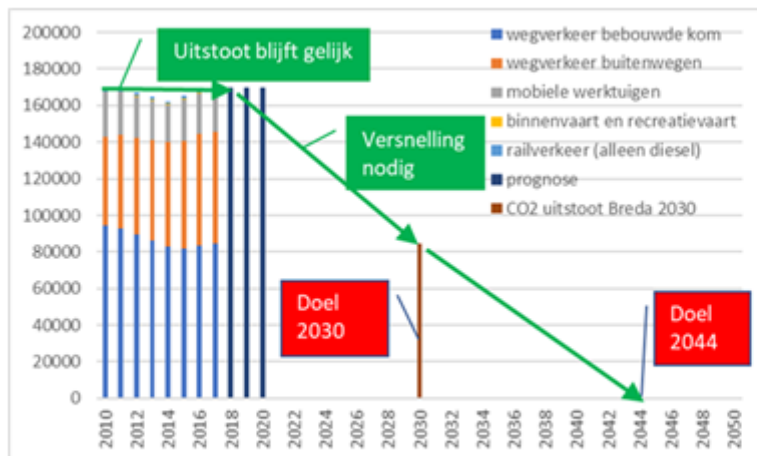
De onderverdeling naar projecten en kosten staat in de tabel.

Duurzame Overheid		Concept begroting 2021			wettelijke taakverplichtingen			doel 2030		
		gemeentelijke bijdrage 2021	uren LUPK 2021	ton CO2 reductie 2021	gemeentelijke bijdrage 2021	uren LUPK 2021	ton CO2 reductie 2021	gemeentelijke bijdrage 2021	uren LUPK 2021	ton CO2 reductie 2021
Projectvoornummer	Omschrijving	€ 0	0	2,14	€ 0	0	2,14	€ 0	0	2,14
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Energie besparende maatregelen aan voor- en achtergebouwen	€ 0	0	998	€ 0	0	998	€ 0	PM	998
Overname woonwoning	Energiecoaching huurders maatschappelijk vastgoed	€ 0	0	130	€ 0	0	130	€ 0	PM	130
Verduurzaming openbare verlichting	Energiecoaching huurders maatschappelijk vastgoed	€ 0	0	202	€ 0	0	202	€ 0	PM	202
Verduurzaming woonwoning verkeer en wagenpark	energiecoaching huurders maatschappelijk vastgoed	€ 0	0	0	€ 0	0	0	€ 0	PM	0
Thuiswerken na Corona	inzet onderzaken + woon-werkverkeer ambtenaren	€ 0	0	0	€ 0	0	0	€ 0	700	1.000
Nieuwe beleidsvisie DO	opstellen nieuwe beleidsvisie	€ 0	0	0	€ 0	0	0	€ 0	950	0
Autonoom	autonome ontwikkeling	€ 0	0	700	€ 0	0	700	€ 0	0	250

Noot: Voor het project thuiswerken na Corona en nieuwe beleidsvisie DO is dit nog een grove inschatting

2.6 ACTSHEET VERKEER EN VERVOER

CO₂ uitstoot verkeer en vervoer in ton per jaar

CO₂ uitstoot verkeer en vervoer. Lichtblauwe lijnen zijn prognoses. Uitstoot is exclusief verkeer op snelwegen.

Alle verkeer en vervoer in 2050 is met voertuigen die gebruik maken van hernieuwbare brandstoffen (energie uit natuurlijk bronnen zoals zon en wind)

Middelen, visie en programma's: onder andere stellen we in 2020 en 2021 een nieuwe mobiliteitsvisie vast in de volgende lijn:

- voorkomen (compacte stad en dergelijke -> ruimtelijk beleid)
- veranderen (vervoerswijze veranderen, minder auto meer fiets -> mobiliteitsbeleid)
- verduurzamen (schonere voertuigen/elektrificeren -> milieubeleid)

In de jaren daarna voeren we de mobiliteitsvisie uit.

De maatregelen in de mobiliteitsvisie werken we verder uit in een actieprogramma en zijn onder andere:

- elektrische auto's, laadpalen en opslag
- groene golf
- zero-emissie-zone
- fiets/OV/te voet
- compacte stad
- detailhandel in de binnenstad
- thuiswerken, flexwerken, gefaciliteerd met glasvezel
- duurzame bevoorrading horeca
- eigen wagenpark

Conclusie verkeer en vervoer

De CO₂-reductie is zeer beperkt en blijft ongeveer gelijk. Verkeer en vervoer draagt dus niet bij aan de CO₂-reductie in de stad. Er is een versnelling nodig naar 7,11 kiloton per jaar om te voldoen aan een gelijk deel van de doelstelling van CO₂-reductie tot 2030.

Mogelijkheden versnelling

- Opstellen mobiliteitsvisie in 2021. Onderdeel van de mobiliteitsvisie zijn de duurzaamheidsdoelstellingen op het gebied van mobiliteit.
Deze beschrijven we in de 3 V's:
 - voorkomen (o.a. compacte stad -> ruimtelijk beleid)
 - veranderen (vervoerswijze veranderen, minder auto meer fiets, meer thuiswerken -> mobiliteitsbeleid)
 - verduurzamen (schonere voertuigen/elektrificeren -> milieubeleid)
- Uitvoeren van de mobiliteitsvisie

De doelstellingen uit het mobiliteitsbeleid (op het gebied van veranderen) realiseren we via projecten in het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit.

Prognose begroting 2021

- In 2021 verwachten we volgens het actieplan 0,3 kiloton CO2 reductie
- Kosten zijn € 1.500 plus inzet 300 ambtelijke uren per jaar

De onderverdeling naar projecten en kosten staat in de onderstaande tabel.

Mobiliteit										
		gemeentelijke bijdrage 2021	uren UPK 2021	ton CO2 reductie 2021	gemeentelijke bijdrage 2021	uren UPK 2021	ton CO2 reductie 2021	gemeentelijke bijdrage 2021	uren UPK 2021	ton CO2 reductie 2021
Projectkosten niet	Directie bijdrage	€ 1.500	300	300	1.500	300	300	391.500	1.450	2.450
Waterschap bijdrage	Realisatie van een waterstofafleverpunt in Breda; realisatie van 102 voor de auto's en 102 busse	1.500	100	100	1.500	100	100	1.500	100	100
Waterschap bijdrage	Realisatie van een waterstofafleverpunt in Breda; realisatie van 102 voor de auto's en 102 busse		200	200	0	200	200	25.000	600	750
Waterschap bijdrage	Realisatie van een waterstofafleverpunt in Breda; realisatie van 102 voor de auto's en 102 busse		0	0	0	0	0	245.000	0	600
Waterschap bijdrage	Realisatie van een waterstofafleverpunt in Breda; realisatie van 102 voor de auto's en 102 busse		0	0	0	0	0	50.000	150	1.000
Waterschap bijdrage	Realisatie van een waterstofafleverpunt in Breda; realisatie van 102 voor de auto's en 102 busse		0	0	0	0	0	70.000	600	200

3 COMPENSATIE

Uitgangspunt in het klimaatbeleid is om alle energiemaatregelen te doen die haalbaar zijn voor energiebesparing en duurzame opwekking. We realiseren alle maatregelen die zich terugverdienen, of waarbij op een andere wijze de onrendabele top kan worden betaald.)

Pas wanneer blijkt dat energiebehoefte en opwekking niet binnen de gemeentegrenzen en de regio in balans te krijgen zijn, compenseren we het verschil met energieopwekking buiten onze gemeente. Deze duurzame energieopwekking gebeurt bij voorkeur regionaal. Als ook dit (tijdelijk) onvoldoende beschikbaar is gebeurt dit via duurzame energie die in Nederland of op zee is opgewekt (nieuwe duurzame energieopwek). Daarnaast kan CO2 opslag en vastleggen van CO2 met bosaanplant bijdragen aan de klimaatdoelen. CO2 opslag ofwel CCS (Carbon Capture and Storage) is niet mogelijk voor Breda. We hebben geen oude gasvelden die we daarvoor zouden kunnen gebruiken. Wat wel kan op korte termijn is bos aanplanten. Volgens de spelregels, van CO2 metingen voor gemeenten, telt bosaanplant niet mee. De natuur kent gelukkig geen spelregels. Bos, zelfs jong bos, legt CO2 vast die daardoor niet in de lucht terecht komt. We zullen zoveel mogelijk in moeten zetten op het realiseren van bosaanplant.

Bosaanplant heeft veel meer voordelen zoals op het gebied van biodiversiteit, klimaatadaptatie, zuurstof, fijnstof en zeker ook als grondstof in een circulaire economie.

We streven ernaar om minimaal de resterende CO2-uitstoot te compenseren.

De vraag is of we CO2 compensatie in moeten zetten om het doel CO2-neutraal in 2044 te realiseren, vooruitlopend op de landelijke doelen. Hierover nemen we in 2030 een beleidsstandpunt in. CO2 compensatie is geen middel om minder te doen aan energiebesparing of duurzame opwek.

4 OMGEVINGSVISIE EN -PLAN(NEN)

De meeste UPK thema's spelen zich af in het ruimtelijk domein waarvoor de Omgevingswet met de Omgevingsvisie een kader gaat bieden.

In de omgevingsvisie zijn de volgende onderwerpen uitgewerkt. Om niet in herhaling te vallen sommen we de onderwerpen puntsgewijs op met soms een korte toelichting.

Algemeen

- klimaatdoel Breda CO2-neutraal in 2044
- aardgasvrij in 2050, gaskraan Groningen dicht in 2022
- toepassen trias energetica

Openbare ruimte

- energieopslag, nodig voor overbruggen (zon) aanbod en behoefte
- beplanting, zorgen voor benutten passieve en actieve zonne-energie

Wonen

- vaststellen Transitie Visie Warmte
- nieuwbouw: voorbereiden op energieneutraal
- Warmtewet 2.0 en het aanwijzen van warmtekavels (concept wet)
- zongericht verkavelen en ontwerpen
- focus op verduurzamen warmte
70% van het huidige energiegebruik in Breda bestaat uit warmte. Planregels faciliteren de verduurzaming van de warmtebehoefte. Reductie van de warmtebehoefte is de hoogste prioriteit.
- transformaties gaan uit van trias energetica met als uitgangspunt verwarmen met een laagtemperatuursysteem

Duurzame energieproductie

- nieuwbouw: daken zijn geschikt voor zonnecollectoren
- wind- en zonneparken: 50% participatie door burgers (uitgangspunt Klimaatakkoord)
- vaststellen beleid zonneparken

Werken

- uitwisselen warmte
- opwekken warmte en elektriciteit
- ruimte reserveren voor seizoensopslag warmte en opslag elektra voor balans elektriciteitsnet

Mobiliteit

- voorzien in laadinfrastructuur
- benutten accucapaciteit auto's als opslag
- voorbereiden elektriciteitsnet op Smart Grid technologie

BEGROTING BRED A 2021

www.hetgeldvanbreda.nl

Ambitie
Verantwoord
Solidair Vergroenen Realistisch
Flexibiliteit Weerbaar Kiezen
Wendbaar Duurzaam CrossMark
Open minded Digitalisering Vernieuwing
Corona Investeren Omscholen
Nieuwe oplossingen

Lokale lasten

UITGAVEN

Jeugd / Wmo	€ 183.586.240
Participatie / Armoede	€ 123.311.684
Bedrijfsvoering	€ 68.443.199
Grondexploitatie	€ 31.716.979
Beheer openbare ruimte	€ 36.966.511
Onderwijs (incl. huisvesting)	€ 31.375.019
Afvalservice	€ 29.206.439
Veiligheid	€ 31.521.107
Cultuur	€ 27.432.952
Vastgoedbeheer	€ 20.561.655
Riool	€ 17.909.910
Parkeren & mobiliteit	€ 14.738.449
Dienstverlening	€ 14.816.888
Sportbevordering / Volksgezondheid	€ 9.045.792
Economische zaken & evenementen	€ 9.069.860
Grote projecten	€ 6.722.366
Overig	€ 31.833.665
Totaal	€ 688.258.615

INKOMSTEN

Gemeentefonds (inclusief zorg)	€ 378.105.527
Inkomensvoorziening (Buig en SW)	€ 83.601.512
Woonlastenheffingen*	€ 83.073.451
Grondexploitatie	€ 33.958.220
Leges & heffingen	€ 29.018.484
Afvalverwerking*	€ 12.116.419
Verhuur vastgoed	€ 9.684.044
Subsidies	€ 7.768.141
Bedrijfsvoering	€ 5.782.023
Overige opbrengsten derden	€ 21.040.690
Overige	€ 24.110.104
Totaal	€ 688.258.615

* Voor de bepaling van de inkomsten mag de BTW van de lasten mee worden gerekend.

TO DO'S

- Transitie Visie Warmte
- Regionale Energie Strategie
- Lobbyen bij het Rijk
- Aanleg glasvezel
- Beweging naar de voorkant
- Breda Senior
- Aanpak ondermijning in wijken
- Economisch herstel
- Meer kansen op de arbeidsmarkt
- Inzet Wet Woonoverlast
- Werken aan toegepaste technologie
- Bouw talentencentrum
- Eigen kracht jeugd
- Wendbare en weerbare cultuur
- Rotonde & fietstunnel kruising IABC en Leursebaan
- Verbeter Breda
- Ruimte maken
- Meer recreatievoorzieningen
- Start Wiet-experiment
- Nieuwe omgevingsvisie
- Crossmark in ontwikkeling

Colofon

PROCLAIMER

De Gemeente Breda is verantwoordelijk voor de gemeentelijk inhoud van dit boekwerk/website, en doet er alles aan om het boekwerk/website actueel en correct te houden. Toegankelijkheid en gebruikersvriendelijkheid zijn hierbij van belang. Mocht u toch informatie treffen die niet correct is of heeft u suggesties of opmerkingen, dan vernemen wij dit graag van u via hetgeldvanbreda@breda.nl.

AUTEURSRECHT

De Gemeente Breda bezit het auteursrecht op alle gemeentelijke informatie die via www.hetgeldvanbreda.nl toegankelijk is. Dit geldt ook voor beeldmerken, logo's en fotomateriaal. Het is niet toegestaan deze informatie zonder schriftelijke toestemming vanuit commercieel oogpunt te verspreiden of kopiëren. Via www.breda.nl/contact kunt u informatie opvragen over het gebruik van het materiaal.

LINKS NAAR ANDERE WEBSITES

Om het u makkelijk te maken, kunt u via deze website ook websites bezoeken die niet door de Gemeente Breda worden geëxploiteerd. De Gemeente Breda heeft geen zeggenschap over deze websites en is niet verantwoordelijk voor de inhoud ervan.

Uitgave: Gemeente Breda

Tekstbewerking: Gemeente Breda

Fotografie en vormgeving: Gemeente Breda

Website gemeente: www.breda.nl

Mail-adres: gemeentebreda@breda.nl

Telefoon: 14076

Postadres: Postbus 90.156
4800 RH Breda

Nummer KvK: 20169706

BEGROTING 2021